

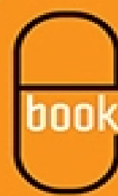
Autorul bestsellerului internațional *Lungul zbor spre casă*

Alan Hlad

Mesagerul secret al lui Churchill

roman

HUMANITAS fiction

Alan Hlad

Mesagerul secret al lui Churchill

Traducere din engleză și note de
RODICA ȘTEFAN

Colecţie coordonată de DENISA COMĂNESCU

ALAN HLAD
CHURCHILL’S SECRET MESSENGER

ISBN: 978-606-097-119-1 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Femeilor și bărbaților curajoși
din SOE și Rezistența Franceză

PARTEA I
LE RECRUTEMENT

CAPITOLUL 1
Londra, Anglia – 12 februarie 1941

În a o sută cincizeci și noua zi a bombardamentelor lui Hitler asupra Marii Britanii, Rose Teasdale bătea la mașină corespondența în Camera 60 din Cabinetul de Război al lui Churchill. Din mașina de scris Remington Noiseless se auzea păcănitul slab al caracterelor de metal care loveau banda cu tuș. În timp ce dactilografele acționau maneta de retur a carului, ochii le rămâneau la foile scrise de mână. Personalul din secretariat – înghesuit în buncărul de piatră alături de câteva centraliste – lucra la documentele întocmite într-o după-amiază frenetică de ședințe ale guvernului.

— Unul dintre rapoartele astea ale tale o să ne ajute să câștigăm războiul, i-a șoptit Rose lui Lucy, tânăra dactilografă cu ochelari așezată lângă ea.

Lucy, cu umerii lăsați de oboseală, i-a zâmbit și a început să mărească ritmul de cuvinte pe minut.

Camera 60, un buncăr de șase metri pe șase, aflată în adâncul clădirii Trezoreriei din Westminster, era una dintre încăperile Cabinetului de Război al lui Churchill. În loc să fie ocupată de oficiali militari, Camera 60 adăpostea femei civile. Șapte centraliste cu căștile la urechi, care înfigeau fișele în panoul cu circuite, stăteau pe niște taburete rotative ca de bar, cu spatele la celelalte. În restul încăperii se găseau dactilografele, așezate la niște birouri micuțe. Pentru ele era un spațiu strâmt, dar Rose, o minionă de douăzeci de ani și doar un metru și jumătate, se simțea în largul ei în cămăruța înghesuită. Spre deosebire de celelalte femei, mult mai înalte, Rose avea picioare scurte care intrau perfect sub birou.

Unele dactilografe, printre care și Rose, erau produsul Școlii de Secretariat a doamnei Hoster din Londra, cu o reputație strălucită în instruirea de secretare. Rose era convinsă că pregătirea sa avea legătură cu traiectoria rapidă către Camera 60. Nu lucrase de la început în inima comandamentului militar britanic. După ce însă Hitler pornise campania de bombardament aerian asupra Londrei în septembrie, cu un an înainte, Rose – care era pe atunci secretară în clădirea Trezoreriei – a primit certificatul de securitate și a fost condusă de către un soldat de gardă în subsolul clădirii, unde a primit un nou post: dactilografă la Cabinetul de Război.

Primele zile de lucru în încăperile comandamentului au fost îngrozitoare pentru ea. Vecinătatea prim-ministrului și a generalilor i-a creat o stare de nervozitate, din cauza căreia a făcut greșeli și, o dată, chiar a vărsat o ceașcă cu ceai cald peste documentul la care lucra. Mirosul de tutun ars de la trabucul lui Churchill, care stăruia în aerul închis din subsol, îi întorsese stomacul pe dos. Pentru a înrăutăți și mai mult lucrurile, raidurile aeriene ale Luftwaffe[1], care aveau loc aproape în fiecare seară, îi siliseră pe mulți londonezi să-și petreacă nopțile în adăposturi. Când nu dormea între ture în subsolurile comandamentului, botezate „docuri“, Rose își petrecea nopțile de bombardament în stația de metrou Bethnal Green, alături de părinții săi.

1. Forțele aeriene germane din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial.

Odată cu trecerea zilelor, Rose se obișnuise cu manierele abrupte ale lui Churchill și ale anturajului său. *Duritatea lor ne va ajuta să trecem peste asta*, își spunea Rose în gând, în timp ce bătea la mașină un raport confidențial despre punctele în care s-ar putea ca Hitler să declanșeze invazia terestră asupra Marii Britanii. Simțea fiori pe șira spinării la gândul că naziștii ar putea intra în Londra mărșăluind. La fel ca aproape toți londonezii, Rose își impunea să meargă mai departe, în pofida distrugerilor și pierderilor groaznice de vieți omenești. Dârzenia ei își avea rădăcinile nu doar în firea sa hotărâtă. Era întețită, credea ea, de moartea lui Charlie.

Singurul ei frate, Charlie, dispăruse în august cu avionul lui Spitfire al RAF[2], care fusese doborât deasupra Canalului Mânecii. Nu îi găsiseră trupul, și ea se ruga să fi murit repede și fără să sufere. Rose și părinții săi, Emilienne și Herbert, aveau inima frântă. Fotografiile de familie erau

interzise la serviciu, așa că Rose ținea în sertarul de sus al biroului său o poză din copilărie de-a lui Charlie, un băiețel cârlionțat cu gropițe în obraji și un zâmbet contagios. Fotografia fusese făcută la casa bunicilor din Franța, unde Rose și Charlie își petreceau vacanțele de vară. Ori de câte ori se simțea întristată sau istovită, ceea ce se întâmpla mult mai des decât ar fi vrut să recunoască, Rose deschidea sertarul ca să se uite la Charlie. *Ce dor îmi e de tine*, își spunea ea deseori în gând. După ce închidea sertarul, se întorcea la mașina de scris, și mai hotărâtă să-și îndeplinească datoria de a ajuta Marea Britanie să reziste.

2. Royal Air Force (Forțele Aeriene Regale).

În timp ce Rose punea o nouă coală de hârtie în mașina de scris, pe hol s-a auzit țăcănitul unor pantofi de damă.

— Gwyneth are amigdalită, a anunțat o femeie între două vârste la intrarea în încăpere. Ne trebuie cineva care să lucreze o tură de douăzeci și patru de ore.

Rose a ridicat privirea. Lângă ușă stătea șefa secretariatului, Gladys Goswick, îmbrăcată într-o fustă de lână oliv și o jachetă asortată.

Dactilografele s-au oprit din lucru, punându-și mâinile lângă mașinile lor de scris. Câteva centraliste, având căștile la urechi, nu și-au dat seama de prezența lui Goswick și au continuat să facă legături la panou.

— Lucy? a zis Goswick, oprindu-și privirea asupra dactilografei.

Lucy a încuviințat și a lăsat capul în jos.

Dactilografele nu prea aveau un cuvânt de spus în privința programului de lucru. Când era nevoie să se lucreze peste program, sau când cineva lipsea din motive de boală, cele care urmau să facă ture duble erau alese la întâmplare. Goswick era privită ca o șefă corectă, dar care discuta rareori cu angajatele despre chestiuni personale; spre deosebire de ea, Rose era de părere că trebuie să te străduiești să afli câteva ceva despre colege. Iar Rose știa, din timpul pauzelor de la cantina din Trezorerie, că Lucy plănuise să își petreacă seara cu iubitul ei, Jonathan, pompier, care avea prima lui seară liberă după mai bine de două săptămâni.

Când șefa s-a întors să plece, Rose a strigat-o.

Doamna Goswick s-a oprit, punându-și mâinile în șold.

— Aveți ceva împotrivă să lucrez eu în locul lui Lucy în seara asta?

Lucy a făcut ochii mari.

— Am câteva rapoarte pe care vreau să le termin, a explicat Rose, arătând spre un teanc de hârtii. Nu sunt obosită și mă gândesc că aș putea lucra destul de mult, a adăugat ea, sperând că șefa nu avea să bage de seamă cearcănele ei de sub ochi.

Goswick a încuviințat din cap și a plecat.

— Mulțumesc, Rose, a zis Lucy aplecându-se spre ea. Promit să-ți întorc serviciul.

— Nu-i nevoie, a răspuns Rose. Îți doresc o seară plăcută cu Jonathan!

Lucy și Jonathan, un tânăr care își risca viața ca să îi salveze pe londonezi din incendii și clădiri prăbușite, erau împreună de peste un an. Rose bănuia că aveau să se căsătorească în cele din urmă. Spera să întâlnească și ea într-o bună zi pe cineva cu care să-și petreacă timpul, însă de când cu războiul lăsase pe ultimul plan chestiunile personale. În afară de asta, de la moartea fratelui său, preferase să se cufunde în muncă.

În pauză, Rose s-a dus la o cabină telefonică de lângă Trezorerie. Dactilografelor le era interzis să folosească telefoanele din Cabinetul de Război, rezervate numai pentru chestiunile guvernamentale, oficiale, așa că a urcat scările, a trecut prin filtrul de securitate, apoi s-a îndreptat spre capătul străzii. După ce a intrat în cabină, a ridicat receptorul, a introdus o monedă și i-a sunat pe părinți.

— Băcănia Teasdale, a răspuns tatăl ei, cam tăios.

— Bună, tata.

— Rose, s-a auzit vocea lui mai blândă. Totul e bine?

— O să lucrez încă o tură, a răspuns ea. O să ajung acasă mâine-dimineaţă.

— Fruntea sus, a zis el. Churchill are nevoie de tine și știu că faci o treabă minunată, altfel nu ți-ar cere să lucrezi așa de mult.

M-am oferit singură.

— Churchill are aghiotanții săi, a zis Rose. Eu sunt doar o simplă dactilografă.

— Dar ne ajuți să câștigăm nenorocitul ăsta de război.

Lui Rose i-a crescut inima de mulțumire. *De fiecare dată mă faci să*

prind curaj.

— Portocalele sunt doar pentru copii! s-a răstit el.

Rose a îndepărtat receptorul de ureche. A văzut în minte anunțul făcut de mama sa, așezat lângă un coș mic cu portocale, o marfă rară, adusă tocmai din America. Consumul de portocale era permis doar copiilor. Părinții săi nu puteau suferi raționalizările, dar urmau cu strictețe regulile impuse băcăniilor.

— Scuză-mă, a zis Herbert. Clienții ăștia nesuferiți nici nu se uită la anunțul despre portocale.

— E în regulă.

— Ce-ai zice să vă fac, ție și mamei, niște ouă cu pâine prăjită la micul dejun?

— Ar fi minunat, a spus Rose.

— Vrei să vorbești cu mama ta?

— Dacă e prin apropiere.

— Emilienne, a strigat-o Herbert. Este Rose!

Cât timp a așteptat la telefon, Rose și-a îndreptat gândul către părinții săi. În timpul Marelui Război, Herbert fusese înrolat în infanteria britanică, staționată pe frontul de vest. Emilienne, croitoreasă din Paris, își oferise ajutorul ca infirmieră franceză. S-au cunoscut, s-au îndrăgostit și s-au mutat după război în Anglia. În pofida situației atât de grele din Londra, se simțea norocoasă că părinții săi aleseseră să se stabilească în Anglia, și nu în Franța, pentru că altfel s-ar fi aflat acum sub ocupația nazistă.

— *Bonjour, ma chérie*, a salutat-o Emilienne, luând receptorul.

— *Bonjour, maman*.

— Iar lucrezi până târziu? a întrebat-o Emilienne.

— Da, a răspuns Rose, ușor dezamăgită că mama nu a continuat să vorbească în franceză.

— Muncești prea mult.

Ca și tine, și-a spus Rose în gând. Când nu lucra la băcănie, mama ei scotea un ban în plus cosând câte ceva noaptea, în adăpostul antiaerian.

— Cum mai stai cu spatele ?

— E înțepenit, a zis Emi.

— Pardoseala de beton din stația de metrou e prea tare pentru coloana ta,

a spus Rose. Să-ți mai iei niște pături în adăpost. Și perna de pe patul meu. S-o pui la spate.

— E-n regulă, a spus mama, cu o notă de recunoștință în glas pentru grija pe care i-o arăta fiica.

Rose a mai stat de vorbă cu mama sa câteva minute, evitând orice ar fi putut să le amintească de moartea lui Charlie. Trecuseră câteva luni de la înmormântare, dar în glasul mamei încă stăruia tristețea. Rose s-a întrebat dacă durerea lor adâncă avea să se stingă vreodată.

— Încearcă să te odihnești puțin, a sfătuit-o Emi.

— Și tu la fel, a spus Rose.

Tânăra a ieșit din cabina telefonică. Soarele dispăruse în spatele unei clădiri, aruncând strada într-o umbră neagră precum cerneala. Temperatura în scădere o făcu să-și îndese mâinile în buzunarele pardesiului. Magazinele se închideau, și trotuarele începuseră să se umple cu oameni care se îndreptau spre metrou. *Oare Luftwaffe o să se oprească vreodată?* În timp ce cobora scările păzite de soldați, ce duceau la zece metri sub Trezorerie, s-a întrebat dacă buncărul putea rezista la o lovitură directă cu bombe. S-a cutremurat, apoi și-a alungat gândul din minte.

S-a întors în Camera 60, unde aproape toate angajatele plecaseră acasă. Personalul din acea seară era format din două dactilografe, ea și o încă o colegă, și trei centraliste. La două ore de la începerea turei, luminile de pe panoul centralei telefonice au început să pâlpâie. Centralistele au introdus fișele în panou, făcând legăturile de comunicare. *Au detectat avioane Luftwaffe deasupra Canalului*. Rose a început să bată și mai repede la mașină. Sirenele antiaeriene s-au pornit, cu un urlet înăbușit – înfiorător chiar și acolo, în adânc –, ridicându-i părul fin de pe brațe. Cincisprezece minute mai târziu, sirenele au încetat. Peste țăcănitul tastelor, Rose auzea bubuitul îndepărtat al bombelor izbucnind peste tot deasupra orașului. Rose a împins maneta de retur a carului. *Dumnezeu să ne ajute!*

Agitația de pe coridor a făcut-o să ridice capul. Doi ofițeri pe care îi știa, generalul Ismay și comandantul Thompson, treceau prin dreptul ușii în drum spre Cabinetul Hărților. Pași răsunând pe coridor. O ușă trântită. Centralistele au început să răspundă tot mai des la apeluri și să facă legături în labirintul de circuite. Respirația i s-a accelerat. A scos din mașina de scris

pagina terminată și a capsat-o împreună cu celelalte din raport.

Raidul Luftwaffe a durat mult peste miezul nopții. Abia la 1:34 s-a auzit sunetul de încetare a alarmei. Femeile din Camera 60 s-au dus atunci la „doc“ să se odihnească pentru câteva minute, în afară de Rose și Margaret, o centralistă de treizeci și unu de ani. Margaret se ocupa de apelurile intermitente din panou, în timp ce Rose termina de dactilografiat un raport. Luptându-se să rămână atentă, s-a oprit din bătut și a tras sertarul de la birou.

— Am scăpat din încă un raid, Charlie, a zis Rose, cu ochii ațintiți în sertar.

— Cu cine vorbești? s-a auzit o voce joasă.

Rose a ridicat privirea. În cadrul ușii stătea prim-ministrul Winston Churchill, purtând un sacou de lână gri închis și o pălărie de fetru cu boruri înguste. Un trabuc fumat pe jumătate, ținut între dinți, făcea ca obrazul din stânga să pară umflat. Inima ei a început să bată mai tare. A aruncat o privire spre Margaret, care prelua un apel telefonic. Obosită și incapabilă să găsească o scuză pentru că vorbise singură, Rose s-a ridicat în picioare, hârșâind scaunul pe podea, și i-a răspuns:

— Cu fotografia fratelui meu, domnule.

Churchill a tras din trabuc, făcând să îi strălucească vârful, și a pășit în cameră.

Lui Rose îi tremurau genunchii. S-a prins cu mâinile de muchia biroului. De când lucra ea aici, Churchill nu intrase niciodată în Camera 60, iar consilierii lui rareori veneau cu treburi la ele, dacă veneau. Cu toate că dactilografele produceau teancuri de documente pentru personalul său – atât sarcini de serviciu, cât și documente finale –, ele treceau mai întâi prin mâinile șefei lor, Gladys Goswick. Conform protocolului, interacțiunile nemijlocite dintre angajatele civile și consilierii lui Churchill erau extrem de limitate.

— Îmi dai voie? a zis Churchill înaintând spre ea și făcând un semn cu mâna spre sertar.

Rose a încuviințat din cap.

Churchill s-a uitat la fotografie.

— Fratele meu, Charlie, când era copil. Nu avem voie cu fotografii

personale pe birou, așa că o țin în sertar. Rose a tras adânc aer în piept, inspirând în același timp și mirosul de tutun ars: A fost ucis în august, când avionul lui a fost doborât deasupra Canalului.

Churchill a ridicat capul.

— Cum te numești?

— Rose Teasdale, domnule.

Inima îi bătea gata să sară din piept.

— Domnișoară Teasdale, a spus Churchill, îmi pare foarte rău pentru moartea fratelui dumitale. Eroismul de care a dat dovadă apărând insula de tirania nazistă va rămâne pe veci în inimile cetățenilor noștri. A făcut o pauză, scoțându-și trabucul din gură. Marea Britanie nu va uita sacrificiul lui Charlie. Și nici eu.

— Vă mulțumesc, domnule prim-ministru, a spus Rose, abia stăpânindu-și lacrimile.

Churchill a dat să plece, dar s-a oprit.

— Domnișoară Teasdale.

— Da, domnule.

— Te rog să-i transmiți un mesaj centralistei noastre, a spus el, gesticulând cu trabucul spre Margaret, care transfera un apel. Dacă doamna Churchill întreabă cumva de mine, să o informeze, te rog, că mă odihnesc în camera mea.

— Da, domnule prim-ministru.

Churchill și-a ridicat pălăria și a plecat.

Năucită, Rose a ascultat stând în picioare lângă biroul ei zgomotul pașilor lui Churchill pe scări. *Nu se duce în camera sa de culcare*. Auzise vorbindu-se că Churchill urmărea bombardamentele de pe acoperișul Trezoreriei. *Ce-ar putea să vadă în noaptea asta? Ce părți ale orașului sunt distruse? Câți oameni sunt omorâți?*

Churchill avea faima unei persoane dure și impetuoase, dar, cu toate acestea, Rose era convinsă că ținea din toată inima la britanici. Și că el era conducătorul potrivit pentru a-i ajuta să supraviețuiască. Însuflețită de întâlnirea cu prim-ministrul, a pus încă o coală de hârtie în mașina de scris. În loc să facă o pauză, a lucrat până în zori.

Când a terminat tura de noapte, Rose a ieșit din încăperile subterane.

Afară, londonezii își vedeau de treburile lor netulburați, în ciuda sirenelor urlânde ale mașinilor de pompieri. Din mai multe cartiere ale orașului se vedea fumul înălțându-se; cel mai mult însă în apropiere de docurile din East End.

A luat metroul din stația Westminster. În compartiment, s-a lăsat pe spate în scaun și a încercat să se odihnească, dar o durea stomacul de foame. Din nesocotință, sărise peste cină și nici nu făcuse o pauză de masă în timpul turei. Aștepta cu nerăbdare să ia micul dejun cu părinții și, mai ales, să le povestească despre scurta convorbire cu prim-ministrul, sigură că nu avea să încalce vreuna dintre regulile de confidențialitate de la Cabinetul de Război.

Când a ajuns în stația Bethnal Green și a ieșit pe peronul metroului, a răsuflat ușurată să vadă adăpostul intact. A urcat treptele. Afară, a izbit-o mirosul greu de lemn și motorină arse care i-a umplut plămânii. În apropiere, sirenele stridente ale brigăzii de pompieri au făcut să i se zbârlească părul de pe ceafă. A pornit grăbită pe Bethnal Green Road, dar cu fiecare pas sirenele se auzeau tot mai tare. În față, se vedea o mulțime de oameni în dreptul casei sale de pe Pott Street. A simțit un ghem în stomac. A luat-o la fugă, croindu-și drum printre zecile de oameni strânși în colțul străzii și a dat peste brigada de pompieri care blocase zona. Cu fețele mânjite de funingine amestecată cu sudoare, pompierii udau cu furtunul mai multe clădiri dărâmate.

— Nu! a strigat ea, încercând să treacă printre oamenii de pe trotuar. Lăsați-mă să trec!

Din băcănia Teasdale, cu tot cu etajul de deasupra unde Rose locuia cu părinții, nu mai rămăsese – după ce fusese lovită din plin, se pare, de o bombă – decât o grămadă fumegândă de cărămizi și grinzi carbonizate.

— Mamă! urlă Rose. Tată!

Când a încercat să ajungă la dărâmături, o mână a prins-o de braț.

— Nu aveți voie să vă apropiați, a oprit-o un polițist.

— E casa mea! a țipat Rose. Era cineva înăuntru?

— Încercăm să aflăm, i-a spus polițistul, dându-i drumul la braț. Stați la distanță.

Rose a trecut printre oameni, strigându-și părinții până când a răgușit. A

întâlnit câțiva vecini care își petrecuseră noaptea la metrou, dar nici unul nu îi văzuse pe ai ei. În scurt timp, furtunurile au fost oprite. Un pompier încins cu o centură de care era legată o frânghie a coborât în surpătura care se căsca în beciul băcăniei Teasdale. După câteva minute, a fost tras afară ținând în brațe un trup acoperit de cenușă – cu mâinile și brațele atârnând fără viață. Un medic a ieșit repede în față, a examinat trupul, apoi a clătinat din cap cu tristețe.

Rose a țâșnit pe lângă polițistul aflat de pază. S-a repezit la medic și a căzut în genunchi. Chiar dacă trupul inert era acoperit de un strat gros de funingine, a recunoscut cămașa de noapte și părul lung.

— Nu! a scos ea un urlet. A simțit că i se face rău, îi venea să vomite. Încet, a șters cu un deget cenușa de pe pleoapele mamei. Și-a lăsat capul pe pieptul ei inert și a început să o jelească. Când a avut destulă putere să-și deschidă ochii, a văzut cum doi pompieri scoteau de sub moloz și trupul fără viață al tatălui.

CAPITOLUL 2
Paris, Franța – 13 februarie 1941

Lazare Aron, în vârstă de douăzeci și trei de ani, cu o bărbie pătrată și ochi căprui, gânditori, și-a pus proteza cioplită din lemn – care îi acoperea ce-i mai rămăsese din degetele de la mâna dreaptă – și a intrat în bucătărie. L-a găsit pe tatăl său, Gervais, turnând cafea în niște cești de ceramică, și pe mama sa, Magda, punând pe masă felii de pâine prăjită, cenușie.

— *Bonjour*, a zis Lazare și s-a așezat la masă.

Magda, o femeie zveltă, cu o ținută impecabilă și pomeți înalți, s-a așezat lângă el.

— Ai dormit bine?

— *Oui*, *Maman*, a răspuns Lazare, cu toate că dormise doar două ore.

Un val de vinovăție îl cuprinse și îi tăie pofta de mâncare. Spera, spre binele părinților săi, că nu aveau să afle despre faptele lui ilegale. Când se aventura pe străzi între nouă seara și cinci dimineața, nu doar că nu respecta interdicțiile de circulație impuse de nemți, dar mai și lipea prin tot Parisul

afișele Rezistenței, o faptă contra regimului nazist care se putea sfârși cu o execuție, dacă era prins.

Căminul lor de pe Rue Cler din arondismentul 7, cartierul care adăpostea Turnul Eiffel și Champs de Mars, îl constituia un apartament cu două camere, la nivelul al treilea al unei clădiri de calcar lutețian[3]. În tot apartamentul era parchet de stejar, mai puțin în salon, unde se întindea covorul adus de părinții săi când emigraseră din Varșovia la Paris. Pereții erau acoperiți de picturile mamei, care fuseseră duse cândva în consignație la o galerie din Montparnasse. Un corp mare de bibliotecă era plin cu cărți, jurnale și un teanc de articole scrise de tatăl său. Lazare era de părere că trăsăturile de penel ale lui *Maman* și mașina de scris a lui *Papa* creau adevăratele decorațiuni interioare.

3. Specific zonei pariziene și luându-și numele de la vechea denumire a orașului (Lutetia), acest tip de calcar a fost folosit la construcția a numeroase monumente arhitectonice ale capitalei Franței.

Lazare, care visa să ajungă jurnalist ca tatăl său, nu se așteptase să stea tot cu părinții la vârsta lui. Însă, la scurt timp după ce absolvise Universitatea din Paris, în 1939, Franța și Marea Britanie declaraseră război Germaniei în urma invadării Poloniei de către naziști. Hotărât să lupte pentru patrie, încercase să se înroleze în armata franceză, dar fusese respins, din cauză că nu își putea folosi mâna complet. Privise descurajat cum toți francezii apți de luptă mărșăluiau pe străzi – aclamați de parizienii care fluturau stegulețe – gata să lupte pentru a apăra Franța.

Vara următoare, naziștii au invadat Franța. Mii de parizieni au fugit din oraș, căutând scăpare în sudul țării[4], dar familia Aron a decis să rămână pe loc. „Nu vreau să-i las pe nemți să ne dea afară din casa noastră“, zisese *Papa*. În patruzeci și șase de zile, Germania a cucerit Franța. Tinerii care plecaseră să lupte – printre ei, și toți prietenii lui Lazare – au fost uciși, ori prinși și duși în lagărele germane. Cu mânia clocotind în piept, Lazare a văzut cu ochii lui o divizie a Wehrmachtului mărșăluind pe Avenue Foch; cizmele lustruite ale nemților făceau pavajul să răsune. S-a jurat atunci să facă orice îi stătea în putință ca să-și elibereze patria.

4. După căderea Franței în 1940, țara a fost divizată în „zona ocupată“, în nord-vest, și „zona liberă“, în sud-est.

Prima lui grijă însă era să-i ajute pe ai lui să supraviețuiască. Era o luptă de zi cu zi să facă rost de hrană și de bani. Perspectiva de a lucra la unul dintre ziarele aflate sub controlul colaboraționiștilor nu intra în calcul. După mai multe luni de căutare, a căpătat un post de îngrijitor, abia după ce i-a arătat unui intendent că spălătorul de podele se potrivește perfect în proteza de lemn pentru a curăța podelele și toaletele din Gare du Nord.

— Cum ți se pare? a întrebat Gervais, împingând o ceașcă de cafea spre el.

Lazare a sorbit din zeama chioară.

— E bună.

Gervais a zâmbit larg, făcând ca mustața lui căruntă să-i urce pe față.

— Orz prăjit, amestecat cu zaţ vechi de cafea.

Cândva, bucătăria lor fusese plină de sortimente fine de cafea, brânzeturi, patiserie şi mezeluri. Acum dulapul era gol, dacă nu puneau la socoteală cele două conserve de sardine – pe care le păstrau pentru vreo ocazie specială –, morcovii veștezi, brânza uscată, un cartof încolţit şi cei doi napi diformi. Parizienii erau obligați să se folosească de cartelele de rații, împărţite în funcție de vârstă și necesarul de hrană. Pe lângă lipsa de alimente, temperatura din apartament era groaznic de mică. Practic inexistenți, cărbunii se găseau doar la negru. Ca să se mai încălzească, stăteau deseori prin casă cu paltonul pe ei și dormeau sub maldăre de pături.

Lazare a mușcat din pâinea cu pleavă, foarte tare.

— Aprovizionarea merge tot mai greu. În fiecare zi, din Gare du Nord pleacă spre Germania vagoane întregi încărcate cu alimente din Franța. Iar oamenii noștri fac foamea. Dacă mergeți la Vichy[5], găsiți de mâncare mult mai ușor.

5. Zona controlată de regimul politic colaboraționist condus de mareșalul Pétain, cu centrul la Vichy (iulie 1940 – noiembrie 1942).

— Aici suntem acasă, a zis Magda, în timp ce înmuia o bucățică de pâine în cana sa cu cafea.

— *Maman* are dreptate, a zis Gervais. Nu trebuie să cedăm în fața naziștilor. Cu timpul, generalul De Gaulle va recâștiga controlul asupra Franței, cu ajutorul lui Churchill.

Și dacă Marea Britanie cade în mâinile Germaniei?

— În sud sunteți mai în siguranță, a insistat Lazare.

— Ca să treci linia de demarcație îți trebuie documente, și pe-astea noi nu le avem, a zis Gervais.

— Găsesc eu o cale să fac rost de hârtii pentru tine și *Maman*, a răspuns Lazare.

— Să presupunem că ne faci rost de documente false, ai de gând să vii cu noi în zona controlată de Vichy?

Lazare a clătinat din cap. *Am de gând să lupt pentru libertatea noastră.*

— Lucrurile o să se îndrepte, a zis Magda.

Cu degetele pătate de cerneală, Gervais a mângâiat ușor mâna soției.

Înainte de invazie, tatăl lui Lazare fusese un jurnalist respectat și de succes la ziarul *La Chronique*. Când colaboraționiștii preluaseră controlul presei, ziariștii fuseseră dați la o parte, în afară de Gervais, care se pricepea la presele tipografice. Zețarul care avea grijă să țină în funcțiune presa șubredă, veche de cincizeci de ani, fugise din oraș când nemții străpunseseră Linia Maginot[6]. Retrogradat de la ziarist la tipograf, Gervais își petrecea acum zilele întinzând cerneală pe plăcile tipografice care dădeau glas propagandei naziste, la aceeași presă care, cu mulți în urmă, îi înhățase degetele fiului său.

6. Un sistem de fortificații, cazemate, tranșee și obstacole antitanc, extins și modernizat în anii 1930 de către Franța de-a lungul granițelor sale, gândit să întârzie un atac suficient de mult pentru a permite o mobilizare exemplară a armatei.

Lazare avea opt ani în ziua accidentului. Era în vacanța de vară și în loc să joace kickball[7] în parcul din apropierea apartamentului, se rugase de tatăl lui să îl însoțească la ziar. Îi plăcea tot ce ținea de munca de jurnalist. Telefoanele care țârâiau. Mașinile de scris care țăcăneau. Ziariștii și redactorii care munceau să îi țină pe parizieni la curent cu evenimentele locale și din întreaga lume. Cel mai mult însă îi plăcea să stea cu ochii pe presa aceea mare, aflată în spatele clădirii. Acolo se aduna munca tuturor, trecută printre valțurile mari de oțel de unde ieșeau ziarele tipărite, care erau apoi legate în pachete, încărcate în camioane și duse chioșcurilor de ziare din întregul Paris.

7. Joc de echipă pentru copii, asemănător cu baseballul.

„Nu te apropia prea mult de presă“, îi zisese Gervais în tipografie. Când tatăl lui a fost chemat să răspundă la telefon, Lazare s-a pomenit singur, neluat în seamă de cei doi lucrători – unul care alimenta presa cu hârtie, și celălalt care așeza în stive ziarele tipărite. Pe Lazare îl hipnotiza felul în care se învârteau valțurile. Mirosul de terebentină și unsoare îl amețea. Pe măsură ce trecea timpul, se apropia tot mai mult de presă. Iar când lucrătorii s-au întors cu spatele, Lazare a întins mâna spre hârtia care gonea cu viteza luminii printre cilindrii de oțel. Voise doar să-i atingă hârtia, să simtă cât de repede se mișcă. Când degetul lui a atins hârtia, unul dintre lucrători a scăpat un pachet mare de ziare, care a căzut cu o bufnitură puternică. Lazare a tresărit. Mâna i-a fost trasă în față. A simțit o durere violentă care i-a străpuns brațul și s-a prăbușit la podea. Lucrătorul a scos un strigăt, apoi s-a repezit să oprească presa. Cilindrii s-au învârtit tot mai încet până au înțepenit, și în tot acest timp Lazare țipa și stătea cu mâna zdrobită la piept.

Gervais și-a învelit în sacou fiul, palid și tremurând de șoc, și s-a grăbit spre spital. I-au făcut o intervenție de urgență, dar medicul nu a reușit să îi salveze degetul mare și arătătorul de la mâna dreaptă. Când Lazare s-a trezit, încă amețit de anestezic, mama și tatăl i-au dat vestea. Lazare a ridicat ochii spre tatăl său, care avea cămașa albă pătată de sânge, și a șoptit, „Îmi pare rău, *Papa*! E numai vina mea“. Gervais l-a prins în brațe, și lacrimile care îi țâșneau din ochi picurau în părul fiului său.

Lazare, străbătut de un val de neliniște, a pus proteza de lemn pe masa din bucătărie. A sorbit o gură de cafea, apoi i-a privit pe părinții săi, obosiți și înfometați.

— Parisul nu mai este un loc sigur pentru evrei.

— Aici nu este Germania.

— Nu, nu este. Dar naziștii controlează totul și circulă fel de fel de zvonuri despre ce li se întâmplă evreilor acolo, în Germania.

— Avem cetățenie franceză, și mai e și poliția noastră, a intervenit Magda.

— În timpul Marelui Război am fost înrolat în armata franceză, a adăugat tatăl. N-o să ne lase să pățim ceva.

Siguranța evreilor era un subiect deseori dezbătut, adus în discuție mai

ales de către Lazare. Chiar dacă le admira tăria de caracter și înțelepciunea, părinți săi nu asistau, asemenea lui, la comportamentul de zi cu zi al naziștilor. De multe ori, îi auzise pe soldații germani șuierând cuvântul *Jude* când îi opreau pe oameni să le verifice documentele. Se înmulțeau zvonurile despre evreii îndepărtați din posturile guvernamentale. Lazare bănuia că poliția era mână în mână cu nemții. *Cât timp va trece până când n-o să mai fie nici o diferență între polițiștii noștri și naziști? O lună? Un an?*

— Trebuie să mă duc la lucru, a zis Lazare, hotărând că, pentru moment, nu trebuia să insiste mai mult ca să îi convingă pe părinții lui să plece din Paris. Mulțumesc pentru micul dejun.

— Merg și eu cu tine o bucată de drum, a zis tatăl, ridicându-se de la masă.

Lazare s-a dus la mama sa și a sărutat-o pe obraz.

— Dacă vrei să mai faci troc cu lucrările tale, păstrează, te rog, *Arc de Triomphe*, a zis el, arătând spre un tablou cu ramă aurită, agățat în hol. Este prea frumos ca să-l dai pe niște zarzavaturi.

Magda a zâmbit.

— O să-l las la urmă de tot.

În stradă, Lazare a simțit mușcătura aerului rece de afară. S-a închis la jachetă și a pornit alături de tatăl său, care era încotoșmănat într-un palton negru de lână, lung până la genunchi. Era puțină lume pe Rue Cler care, în lipsa gazelor de eșapament și a huruitului de motoare, părea ciudat de pustie. Îi era limpede că parizienii preferau să se aventureze afară numai când aveau nevoie, de pildă să meargă la slujbă – asta dacă erau îndeajuns de norocoși să mai aibă un loc de muncă – sau să stea la coadă la pâine. Anul trecut, străzile acestea erau un furnicar de mașini, autobuze și taxiuri, în timp ce trotuarele erau pline de trecători care se intersectau mergând încoace și încolo spre piețe sau cafenele. Acum, pe străzi circulau doar câteva mașini, și acelea rezervate anumitor șoferi care colaborau cu naziștii. Serviciul de transport public fusese redus drastic, încât oamenii, printre care și Lazare, renunțaseră să se mai lupte pentru un loc în autobuz și preferau să meargă pe jos. Asta însemna că drumul avea să-i ia aproape o oră.

— O să merg cu tine pe malul celălalt, a zis Gervais, care-și ținea mâinile

în buzunare.

— Dar nu este în drumul tău, a obiectat Lazare.

— Am nevoie de mișcare.

Ai nevoie de hrană și odihnă, și-a zis Lazare, aruncând o privire spre tatăl său, care pierduse prea mult din greutate. În loc să pornească o nouă discuţie cu el, Lazare s-a mulțumit să dea din cap.

Când s-au apropiat de colțul străzii, Lazare a zărit pe un stâlp de iluminat unul dintre afișele pe care le lipise noaptea – o foaie subțire de hârtie albă pe care stătea scris cu litere negre *Franța liberă*[8]. Firește, afișul avea să fie rupt de vreun soldat german în timpul patrulării, dar cel puțin, pentru moment, câțiva parizieni aveau să îl vadă și să afle că rezistența împotriva ocupanților naziști era încă activă. Când a ajuns în dreptul stâlpului, lui Lazare i-a crescut pulsul. Ochii tatălui său s-au oprit o clipă asupra mesajului, apoi și-a continuat drumul. Lazare s-a întrebat dacă *Papa* recunoscuse scrisul de mână înclinat, pentru că îl învățase să scrie cu mâna stângă, pe el, un copil cu degetele schilodite.

8. Guvernul din exil condus de generalul Charles de Gaulle, stabilit la Londra în iunie 1940, după căderea Franței. A luptat împotriva Puterilor Axei cu ajutorul Forțelor Franceze Libere și a organizat Rezistența Franceză.

Când s-au apropiat de Pont de la Concorde, un pod de piatră arcuit peste Sena, Lazare a observat un domn vârstnic și o doamnă care ținea în mână o sacoșă de pânză, goală. *S-au trezit cu noaptea-n cap ca să scape de cozile lungi la rații*, și-a zis Lazare în sinea sa. Cuplul s-a oprit însă la capătul podului. Bătrânul a arătat cu mâna spre o bucată de zid. Și Lazare a știut imediat, după locul unde lipise afișul, ce anume le atrăsese celor doi atenția. I s-a umplut sufletul de emoție și patriotism.

Atunci pe pod și-a făcut apariția o mașină neagră, cu câte un stegulet cu svastică roșie pe aripile din față, iar lui i s-a tăiat răsuflarea. Bătrânul continua să gesticuleze în direcția zidului, întors cu spatele, și aparent fără să dea nici o atenție mașinii care se apropia, în timp ce vorbea cu femeia ce părea a fi soția sa. Când s-a apropiat de cei doi, mașina a oprit. Bătrânul s-a întors și a lăsat brațul jos.

Din mașină a coborât un ofițer Waffen-SS[9] în uniformă gri-verzuie.

9. Eșalon de protecție. Ramura militară a SS (organizația paramilitară național-socialistă).

Domnul vârstnic i-a făcut semn soției sale să plece.

— *Halt!* a strigat ofițerul.

— Privirea jos. Mergi mai departe, a șoptit Gervais.

Lazare a simțit un nod în gât. Și-au continuat drumul spre podul aflat la douăzeci de metri de ei.

Ofițerul a trecut pe lângă bătrân și a smuls bucata de hârtie de pe zid.

— Știi cine a făcut asta? l-a întrebat el în franceză.

Bărbatul a clătinat din cap.

Ofițerul a scos pistolul dintr-o mișcare și a ridicat brațul.

— *Non!* a țipat femeia.

Lazare s-a cutremurat. A încercat să alerge în ajutorul lor, dar Gervais l-a prins strâns în brațe și l-a împins lângă zidul unei clădiri.

Detunătura i-a făcut pe Lazare și Gervais să tresară.

Lazare s-a zbătut să scape din strânsoarea tatălui său.

Bătrânul căzuse la pământ, moale ca o marionetă cu sforile retezate. Femeia a îngenuncheat lângă soțul său, jelind.

Ofițerul și-a vârât pistolul în teacă și s-a întors la mașină.

În timp ce vehiculul naziștilor se îndepărta în viteză, Lazare s-a desprins din brațele tatălui și a alergat spre pod. A găsit-o pe femeie plângând lângă soțul ei. A căzut în genunchi și, cu mâini tremurătoare, și-a scos fularul și l-a pus peste gaura mare cât o alună din capul bărbatului. Lângă băltoaca de sânge zăcea o hârtie mototolită pe care se vedea scrisul lui. I s-a strâns inima în piept. „Îmi pare rău“, a șoptit el, cu o voce gâtuită.

Femeia urla și se agăța cu mâinile de pieptul fără viață al bărbatului.

Lazare simți mâna tatălui pe umăr și ridică spre el ochii plini de lacrimi. *Ce-am făcut!*

CAPITOLUL 3
Londra, Anglia – 17 februarie 1941

Părinții lui Rose au fost înmormântați în cimitirul Manor Park, pe o ploaie rece. În pofida vremii urâte, la ceremonie a fost multă lume.

Emilienne și Herbert legaseră nenumărate prietenii cu locuitorii din Bethnal Green. Sub marea de umbrele stăteau docheri, profesori, camionagii, polițiști, infirmiere, salahori, coafeze, pompieri, copii – care cumpăraseră acadele de la băcănie înainte de raționalizare – și doi vicari de la bisericile din parohie, la care familia Teasdale nu se dusese niciodată. Băcănia Teasdale fusese un stâlp al comunității, și pentru Rose era acum limpede că părinții săi făcuseră mult mai mult în viață decât să taie cupoanele din cartele.

De față erau aproape toate colegele lui Rose, inclusiv Gladys Goswick, care aproape niciodată nu li se alătura dactilografelor în afara birourilor din Cabinetul de Război, nici măcar la ceaiul din cantina Trezoreriei. Rose era mișcată de sprijinul copleșitor al colegelor sale, precum și al comunității din Bethnal Green. Îmbrățișările și cuvintele de condoleanțe, ca și elogiile pastorului – ce promiteau că părinții săi se aflau acum într-o lume mai bună – nu reușeau să-i aline durerea din suflet.

Rose nu putea scăpa de imaginile tulburătoare ale părinților săi acoperiți de cenușă și abia dacă pusese ceva în gură de la acea nenorocire. Lucy, prietena sa cea mai bună, insistase ca Rose să se mute în apartamentul ei din Spitalfields, pe care îl împărțea cu alte două tinere. Tot Lucy a ajutat-o și cu pregătirile pentru înmormântare și a lucrat în ture duble ca să-i lase lui Rose mai mult timp liber. Recunoscătoare lui Lucy pentru sprijin, Rose se folosise de zilele libere de la comandament pentru a afla răspuns la întrebarea de ce părinții săi nu căutaseră adăpost în stația de metrou.

A stat de vorbă cu vecinii și a aflat că nu fusese prima dată când părinții ei nu înnoptau în stația de metrou Bethnal Green – atunci când Rose lucra în schimbul de noapte – pentru că spatele suferind al lui Emilienne o chinuia tare când dormea acolo. Potrivit unui brutar care muncea la două străzi de băcănia Teasdale, mama ei insista ca Herbert să se ducă singur în adăpostul din metrou, atunci când spatele o durea din cale-afară. Herbert însă nu o lăsase niciodată singură. Părinții ei fuseseră uciși în acea groaznică noapte alături de alți șapte locuitori de pe stradă, care nu voiseră nici ei să se adăpostească.

Când sicriele au fost coborâte în groapă, din mulțime s-au auzit plânsete înăbușite. Ploaia bătea cu putere în umbrela lui Rose. Pe obraji au început

să-i curgă lacrimi; nu a încercat să le șteargă. Lângă mormintele părinților se afla piatra funerară cu numele lui Charlie Teasdale. Imaginea sicriului gol al fratelui, doar cu câteva obiecte care îi aparținuseră, alese de mama lor, a făcut să i se strângă stomacul. Inima și mintea îi erau copleșite de păreri de rău. *De ce am insistat să lucrez în schimbul de noapte? De ce n-am știut că mama și tata nu se duceau mereu să înnopteze la metrou?*

După slujba de treizeci de minute, lumea s-a împrăștiat încet. Lucy, însoțită de prietenul său, Jonathan, a fost ultima care a plecat, în pofida ploii care se întețise și umplea cimitirul de bălți mari.

— Îmi pare nespus de rău, a zis Lucy plângând și cu umbrela tremurându-i în mână. Dacă nu îmi făceam planuri cu Jonathan în seara aceea, nu te-ai fi oferit niciodată să lucrezi în locul meu. Și…

— Te rog, nu, a zis Rose și a dat drumul umbrelei pentru a o îmbrățișa pe Lucy. Să nu mai gândești așa ceva. Nici măcar o secundă.

Lucy și-a lăsat și ea umbrela și a strâns-o în brațe pe Rose.

— Asta nu schimba cu nimic lucrurile, a adăugat Rose. Stropii de ploaie îi udaseră părul. Mă ofeream să lucrez indiferent de planurile tale. Nu-i nimeni de vină, doar Hitler și nenorocitul lui de război. Lucy s-a desprins din îmbrățișare și a făcut un pas înapoi. Ți s-au udat ochelarii.

— Nu-ți face griji, a zis Lucy, fără măcar să încerce să șteargă picăturile de ploaie de pe lentile.

Jonathan a ridicat umbrelele de jos și le-a ținut deasupra capetelor lor.

— Dacă ai nevoie de ceva, Rose, să-mi spui, te rog.

— Mulțumesc. Rose s-a întors spre Jonathan și, înălțându-se pe vârfuri, l-a sărutat pe obraz. Mirosea a fum, ceea ce îi aduse aminte de trupul acoperit de cenușă al lui Emilienne. Și-a alungat gândul, și atunci și-a dat seama că sub pelerina de ploaie avea încă pe el uniforma de pompier: Ai venit direct de la serviciu.

— Îmi cer scuze, a zis el. Aș fi întârziat dacă mă duceam să-mi schimb hainele.

— Mă bucur că ai venit, a răspuns ea și i-a luat de braț pe Lucy și Jonathan.

Au plecat împreună din cimitir, ocolind băltoacele înșirate pe drum.

A doua zi, Rose s-a întors la serviciu în schimbul de seară. Femeile din

Camera 60, multe dintre ele gata să plece după ce terminaseră programul pe ziua aceea, i-au ieșit în întâmpinare cu multă afecțiune în timp ce ea își punea haina în cuier.

— Cum te simți? a întrebat-o Margaret, care rămăsese în picioare lângă panoul centralei telefonice.

— Sunt bine, a răspuns Rose, făcând eforturi să-și ascundă jalea din glas.

— Ce bine că te-ai întors, a zis Goswick, întinzându-i un dosar cu lucrări de dactilografiat.

— Vă mulțumesc, doamnă Goswick, a răspuns Rose și a pus dosarul pe biroul său.

— Vezi că este și o scrisoare pentru tine, a zis Lucy și a arătat spre un plic.

Rose s-a mulțumit să dea din cap:

— Cred că o s-o citesc mai târziu, în timpul pauzei, a zis Rose și a pus în sertar scrisoarea cu numele său dactilografiat pe plic.

Lucy s-a ridicat de la birou și și-a luat paltonul din cuier.

— Mă duc acasă la mama să luăm cina. A pregătit plăcintă cu carne. Îți aduc și ție o bucată.

— Ce grozav, a zis Rose, cu toate că nu avea chef să mănânce.

În câteva minute, în încăpere nu mai rămăsese decât schimbul de noapte – Rose, alte două dactilografe și trei centraliste. A sortat hârtiile și s-a apucat de lucru. Zgomotul slab al tastelor mașinii Remington Noiseless era în mod ciudat foarte liniștitor, precum glasul unui vechi prieten. A bătut mai multe rapoarte, simțind – pentru prima dată în atâtea zile – că mintea ei se abătea de la gândurile sale pline de durere. După câteva ore, o parte din colege au ieșit să ia o pauză, lăsându-le pe Rose și pe una dintre centraliste singure în birou. Pentru că acum avea puțină intimitate, Rose a scos plicul din sertar și, când l-a desfăcut, a văzut antetul prim-ministrului. A simțit un ghem în stomac și a despăturit hârtia.

Dragă Miss Teasdale, 13 februarie 1941
Vă rog să primiți condoleanțele mele pentru greaua pierdere suferită.
Winston Churchill

Ochii i s-au umplut de lacrimi. Scrisoarea era scurtă și nici nu era iscălită,

dar cu toate acestea era recunoscătoare prim-ministrului că își făcuse timp să dicteze un mesaj, bătut probabil la mașină de una dintre cele patru asistente personale, pentru a-și exprima regretul. Și-a șters lacrimile și a pus scrisoarea la loc în plic. Când a deschis sertarul, a privit lung fotografia fratelui său și s-a jurat să se răzbune în vreun fel pe aviația lui Hitler. Își dorea din adâncul ființei ei să poată aduce un omagiu familiei sale și să ajute Marea Britanie să supraviețuiască atacului odios venit din cer.

În timp ce Rose strecura scrisoarea de la Churchill sub fotografia lui Charlie, pe panoul centralei s-au aprins lumini. Afară, pe hol, se auzea tot mai tare zgomot de pași apropiindu-se. Funcționarele care fuseseră în pauză se întorceau la posturile lor. O secundă mai târziu, alarma antiaeriană a început să urle.

Rose s-a întors la raportul pe care-l avea de dactilografiat după ce teama a lăsat loc urii față de Hitler. A jurat în sinea sa că avea să găsească o cale de a răzbuna moartea celor dragi, cu orice preț.

CAPITOLUL 4
Paris, Franța – 27 februarie 1941

Imaginea bătrânului executat doar pentru că se uitase la afișul Rezistenței îi stăruia lui Lazare în minte. Bocetele femeii îi răsunau în urechi, de parcă strigătele ei ascuțite îi săpaseră în creier șanțuri, ca pe o placă de patefon. Săptămânile trecute nu micșoraseră decât în mică măsură sentimentul de vină ce i se răspândea în inimă ca un cancer. *Dacă nu lipeam bucata aia de hârtie pe pod, omul ar fi acum în viață*. Nevrând să se confeseze părinților, purta singur întreaga povară. Lazare nu avea de gând să le dezvăluie alor săi activitățile sale clandestine: se temea că, dacă ar fi fost arestat, i-ar fi implicat și pe ei. Lucrurile s-au schimbat însă când Lazare s-a întors acasă după ziua de muncă și i-a găsit pe părinții săi răscolind în rezervele de culori și hârtie, în căutarea de lucruri pe care le puteau schimba pe ceva alimente.

— N-ai văzut cumva teancul meu de hârtii? a întrebat Gervais care scotocea prin sertare.

Lui Lazare i s-a zbârlit părul pe ceafă. Și-a agățat haina în cuier, încercând să tragă de timp.

— *Non*, a răspuns Magda, care stătea în genunchi, cu capul vârât într-un dulap. Nici eu nu găsesc niște vopseluri de-ale mele.

Lazare a simțit că îl ia cu frig. A pășit în camera de zi în timp ce se chinuia să găsească o explicație pentru lipsa vopselurilor și a hârtiei, dar locuiau numai ei trei, și nimeni altcineva nu pătrunsese în casă. Întrucât părinții lui nu mai pictau sau scriau de ceva timp, crezuse că mai avea destul timp ca să pună la loc ce folosise. Nu luase însă în calcul rațiile de alimente tot mai mici care îi împingeau pe parizienii înfometați să se despartă de lucruri neesențiale în schimbul unei farfurii de mâncare.

— Lazare, a început Gervais, întorcându-se spre fiul său. N-ai văzut cumva…?

— Eu le-am luat, l-a întrerupt Lazare.

Magda s-a ridicat în picioare. A înălțat din sprâncene nedumerită.

— De ce?

Lazare s-a simțit cuprins un val de rușine.

— Am folosit hârtia și vopselurile pentru afișele Rezistenței.

Mama sa a făcut ochii mari.

Lazare a întors privirea spre tatăl său; în ochii acestuia se citea un amestec de teamă și tristețe.

— Eu am pus afișul de pe Pont de la Concorde.

— *Oh, bon Dieu*.

Lui Gervais i s-au încovoiat umerii.

Magda a scos un strigăt de uimire.

— Din cauza mea a murit un om, a zis Lazare, simțind nevoia să-și mărturisească păcatul.

— *Non!* Gervais a făcut un pas spre el. L-a ucis un nazist.

Lazare a simțit în gură un val de fiere.

— Dacă n-aș fi pus afișul, omul acela nu se oprea la pod. Scăpa de ofițerul german și trăia și în ziua de astăzi.

Ochii Magdei s-au umplut de lacrimi.

— Trebuie să încetezi cu lipitul de afișe, a zis Gervais, încercând parcă să-și protejeze familia. Naziștii sunt nemiloși cu cei care răspândesc

mesajele Rezistenței.

Lazare era conștient de adevărul din spusele tatălui. În timp ce spăla pardoseala unei toalete din gară, auzise doi polițiști vorbind despre ultimele arestări printre intelectualii care scoteau un ziar clandestin pentru a-i îmbărbăta pe parizieni să reziste în fața ocupanților germani. „O să-i execute“, i-a zis unul din ei camaradului alături de care stătea în picioare în toaleta pentru bărbați. *„Les imbéciles“*, i-a răspuns acesta închizându-și șlițul, pe când Lazare își făcea de lucru cu spălătorul în găleata cu apă murdară.

— Trebuie să luptăm mai departe, a continuat Lazare. Mi-e groază de ce-am făcut. O să trăiesc toată viața cu gândul că din cauza mea a murit un om. Cum pot însă eu, sau oricare francez, de altfel, să stau cu brațele încrucișate? Să-l lăsăm pe Hitler să ne stăpânească țara? Trebuie să stăm ca oile și să-i lăsăm pe naziști să ne ducă la tăiere?

— Este prea primejdios, a zis mama.

— Pe toți ne paște primejdia, a răspuns Lazare. Colaboraționiștii proferează amenințări antisemite. Molima nazistă se întinde în tot Parisul. Ar fi bine să vă refugiați în *zone libre* înainte de a fi prea târziu!

— Nu plecăm, a zis Gervais. Cu timpul, Franța va fi liberă.

— Nici eu n-am de gând să plec, a răspuns Lazare. Dar mi-e teamă că lucrurile se vor înrăutăți și mai mult înainte ca Aliații să ne poată elibera.

Magda i-a cuprins palmele într-ale ei.

— Promite-mi că încetezi!

Lazare nu mai lipise afișe după ce bătrânul de lângă pod fusese împușcat. Remușcările îl făcuseră să ia o pauză și să reflecteze la acțiunile sale. Deși credea că afișele antinaziste trebuiau distribuite mai departe, era ferm convins că trebuia mult mai mult decât niște cuvinte de îmbărbătare pentru ca Franța să fie din nou liberă.

— Am renunțat la planul de a mai pune afișe, a zis Lazare, strângând-o ușor de mână.

Vorbele lui erau sincere, dar, cu toate acestea, l-au cuprins presimțirile sumbre. Spre binele părinților, nu avea de gând să le împărtășească planurile sale în ceea ce-i privea pe naziști, cu mult mai primejdioase decât niște foi de hârtie cu lozinci patriotice.

CAPITOLUL 5
Londra, Anglia – 5 ianuarie 1942

Rose a scos din mașina de scris raportul dactilografiat și a capsat filele. S-a frecat la ochi, încercând să-și alunge oboseala.

— Bună dimineața, Rose, a salutat-o Lucy, intrând în încăpere. Și-a atârnat în cuier paltonul de lână și fularul, apoi s-a așezat la biroul său.

— Te-ai odihnit în „doc“?

— Puțin, a răspuns Rose, gândindu-se la cele treizeci de minute cât moțăise acolo, în subsol.

— Ți-ai terminat tura, a zis Lucy și a arătat cu mâna spre ceasul din perete. Du-te acasă și culcă-te.

— Mai am un document pe care aș vrea să-l termin până…

— Hai, du-te, a insistat Lucy.

Rose a încuviințat din cap, după care și-a făcut ordine pe birou înainte de a pleca.

În ultima vreme se petrecuseră multe schimbări. În luna mai, Luftwaffe încetase bombardamentele de noapte asupra Londrei, cu toate că raidurile dese și victimele din rândul civililor continuaseră peste tot în Marea Britanie. În iunie, Hitler l-a trădat pe Stalin și a invadat Uniunea Sovietică, alungând pentru moment temerile londonezilor privind o invazie germană. *Maniacul de Hitler nu se mai oprește odată?* își spusese Rose în timp ce asculta mesajul transmis de Churchill la radio, prin care anunța sprijinul deplin al britanicilor pentru Uniunea Sovietică. Iar cu o lună în urmă, Statele Unite intraseră în război după ce japonezii bombardaseră Pearl Harbour. Marea Britanie nu mai era singură. Pentru prima dată în mai bine de un an, apăruse o rază de speranță, chiar dacă slabă, că Aliații îl puteau împiedica pe Hitler să cucerească toată Europa.

Geografia războiului se modificase, dar pentru Rose lucrurile nu se schimbaseră mult. Mâhnirea din suflet era la fel de vie. Trecerea timpului îi alinase prea puțin durerea. Se ducea des la mormintele unde odihneau mama, tata și Charlie, cu buchețele de campanule și lalele, florile preferate ale mamei.

— Îmi lipsiți îngrozitor de mult, șoptea ea deseori la căpătâiul lor.

Ați ajuns într-un loc mai bun? Sunteți mândri de mine? În afară de câte un păhărel de scotch oferit de Lucy, care era de părere că un dram de tărie amorțea oboseala unei zile groaznice, Rose prefera să se trateze de suferință prin muncă necontenită. Însă oricâte rapoarte dactilografia și oricâte ore lucra, durerea îi stăruia în inimă. *Trebuie să fac și altceva.*

Pe când Rose își lua paltonul din cuier, pregătindu-se să plece, în cameră a intrat Miss Goswick.

— Știe careva dintre voi franțuzește? a întrebat ea.

— Eu, a zis Rose.

Goswick s-a întors spre ea:

— Vorbești fluent?

— Da. *Je parle français couramment*, a adăugat Rose, pentru a fi mai convingătoare în fața șefei.

— Bine, a zis Goswick, pe un ton mulțumit. Vino cu mine.

Rose i-a aruncat o privire lui Lucy, a lăsat paltonul la locul lui și a pornit în urma lui Goswick.

— Una dintre translatoare s-a îmbolnăvit, a lămurit-o ea în timp ce mergea grăbită.

Rose a dat din cap, străduindu-se să țină pasul.

— Ai să traduci pentru comandantul Martel. Te așezi în dreapta lui, la o parte de ceilalți, și îi spui în franceză ce se vorbește.

— Am înțeles.

— Traduci doar. Nu te amesteci în conversație.

— Firește, a spus Rose.

Goswick s-a oprit în fața unei uși închise care dădea în Cabinetul de Război.

Aici? Lui Rose a început să-i bată inima mai tare.

— Și, pentru numele lui Dumnezeu, a mai zis Goswick cu mâna pe clanța ușii, să nu vorbești tare și să nu întrerupi.

Rose a încuviințat cu o înclinare a capului.

Goswick a ciocănit în ușă, apoi a deschis-o.

— Domnule prim-ministru, avem interpret pentru comandantul Martel.

Prim-ministrul! Rose a înghețat.

Winston Churchill stătea în capul unei mese în formă de potcoavă. În

spatele lui se vedea o hartă mare a lumii. De cealaltă parte a mesei erau așezați doi bărbați; pe unul din ei, Rose l-a recunoscut de prin ziare și din vizitele acestuia în camerele de război ca fiind Charles de Gaulle – un bărbat înalt, cu mustață și pleoape căzute. Din discursurile lui De Gaulle transmise de radio BBC, Rose știa că fugise din Franța în timpul invaziei naziste și se stabilise în Londra pentru a conduce Forțele Franceze Libere. La dreapta lui De Gaulle se afla un ofițer grizonant pe care Rose nu îl cunoștea, dar a presupus că e comandantul Martel.

Goswick i-a făcut lui Rose semn din ochi să intre.

Rose și-a făcut curaj și a intrat în cameră. Ușa s-a închis în spatele ei. Îi tremurau picioarele când a luat loc în dreapta comandantului Martel, în tot acest timp părându-i rău că se lăudase în fața lui Goswick că știe franceză. *Unde sunt aghiotanții lui Churchill? De ce este o întâlnire privată?* Oboseala după o noapte de lucru se risipise. Inima i-a luat-o razna, biciuită de adrenalină.

Comandantul Martel i-a aruncat lui Rose o privire, apoi și-a îndreptat atenția asupra lui Churchill și De Gaulle.

Rose regreta că nu-și adusese un blocnotes și creion. Simțindu-se complet nepregătită, și-a încleștat degetele ca să nu îi tremure.

Generalul De Gaulle s-a aplecat peste biroul lui Churchill și a scos un trabuc dintr-o cutie, lăsând capacul deschis.

— Roosevelt este favorabil regimului de la Vichy și mareșalului Pétain, a spus el cu accent franțuzesc.

Vorbește bine engleza, și-a zis Rose în gând. *Discută despre președintele Statelor Unite? Sau despre șeful de la Vichy care colaborează cu naziștii? Nu te mai gândi. Trebuie doar să traduci.* S-a întors spre comandantul Martel și i-a tradus în franceză comentariul lui De Gaulle.

Martel a dat doar din cap, cu ochii ațintiți asupra lui De Gaulle.

— Nu trebuia să ordonați debarcarea fără să vă consultați cu Roosevelt și cu mine, a spus Churchill cu iritare în glas. Dacă după atacul de la Pearl Harbour nu mă duceam la Washington, incidentul ăsta internațional pe care l-ați provocat devenea mult mai grav.

Dumnezeule sfinte! Lui Rose i s-a uscat gura. Cu o voce pierită, i-a tradus lui Martel răspunsul lui Churchill.

Generalul De Gaulle și-a aprins trabucul, a tras din el adânc, apoi și-a golit plămânii de fum.

Mirosul de tutun ars o îneca. S-a forțat să-și înăbușe tusea.

— Canada nu dorește ca regimul de la Vichy să se apropie de Quebec, și nici voi, de altfel, a spus De Gaulle. Dacă nu erau Forțele Franceze Libere care să ocupe Saint Pierre și Miquelon, Canada ar fi fost în stare până la urmă să ia insulele.

— Ați mers prea departe, a spus Churchill în timp ce închidea capacul cutiei cu trabucuri.

— Și voi sunteți de aceeași părere, a răspuns De Gaulle, scuturând trabucul în scrumiera lui Churchill. Am deplină încredere că veți explica aceste chestiuni în mod satisfăcător în fața președintelui american Roosevelt și a premierului canadian King.

Timp de o oră, Rose a tradus discuția dintre Churchill și De Gaulle. A aflat astfel – cu toate că se străduia să se concentreze doar pe îndatoririle sale de interpretă – că, la ordinul lui De Gaulle, 360 de marinari din forțele navale ale Franței Libere ocupaseră în ajunul Crăciunului două insulițe controlate de către Regimul de la Vichy, aflate aproape de coasta canadiană Newfoundland. Debarcarea durase mai puțin de treizeci de minute, fără să se tragă vreun foc. Dată fiind însă intrarea în război a Statelor Unite, care se opuneau cu înverșunare oricărei schimbări prin forță a controlului asupra insulelor, faptul că De Gaulle acționase de unul singur crease un incident internațional major. Lui Rose îi era clar că Churchill încerca să aplaneze aceste urmări împreună cu liderii Aliaților.

— Intenționați să rămâneți oaspetele permanent al Marii Britanii? a întrebat Churchill.

— Am de gând să redobândesc Franța cucerită de Germania *și* să fiu conducătorul țării, a răspuns De Gaulle, vorbind ca un om care credea în destinul său. Francezii mei mă consideră o reîncarnare a Ioanei d’Arc.

— Poate este cazul să vi se reamintească, a spus Churchill frecându-și obrazul, că englezii au ars-o pe rug.

O, Dumnezeule! Rose și-a încleștat mâinile de scaun.

Generalul De Gaulle, cu un aer stoic pe chip, și-a mângâiat mustața.

Rose a tradus.

Martel a ridicat din sprâncene.

Rose se aștepta ca întrevederea să se încheie brusc – fie De Gaulle și Martel să iasă val-vârtej din încăpere, fie Churchill să cheme garda militară pentru a-i escorta afară din clădire. Spre uimirea sa, De Gaulle și Churchill au continuat să se tachineze vreo douăzeci de minute, ca și cum fiecare se deprinsese cu firea celuilalt.

— Dacă vrem să-l oprim pe Hitler cu pofta lui de sânge și nimicire, vom avea nevoie de sprijinul total al Statelor Unite și al Canadei, a spus Churchill, strângând în mână ceasul său de buzunar, prins de vestă cu un lanț. Am încredere că înaintea viitoarelor misiuni vă veți consulta cu mine și cu aliații noștri.

Generalul De Gaulle a strivit mucul trabucului în scrumieră, apoi s-a ridicat în picioare.

— Am să vă țin la curent. Și la rândul meu mă aștept la același lucru din partea voastră.

Rose i-a tradus lui Martel schimbul de cuvinte. Comandantul s-a ridicat de pe scaun și a schimbat câteva cuvinte în franceză cu De Gaulle.

Rose a răsuflat adânc, dar neauzit, ușurată că întrevederea tensionată se apropia de final.

— Comandantul Martel vă mulțumește pentru asistență, i s-a adresat De Gaulle lui Churchill și a făcut semn cu mâna spre Rose. De asemenea, comandantul ar dori să afle cum ați reușit să angajați o franțuzoaică să lucreze în cabinetul dumneavoastră de război. Mi-a spus că ultima interpretă vorbea cu accent Cockney și era greu de înțeles.

Churchill s-a uitat la Rose.

Ea simți un nod în stomac.

— Domnișoara Teasdale este englezoaică, a zis Churchill, ridicându-se în picioare.

Generalul s-a aplecat spre Martel și i-a tradus spusele lui Churchill.

Martel i-a aruncat o privire lui Rose, apoi s-a întors spre De Gaulle.

— *Je pense toujours qu’elle est Française*.[10]

10. Eu tot cred că este franțuzoaică (fr.).

— Poate că ar trebui să cercetați mai amănunțit dosarele personalului

dumneavoastră, i-a spus De Gaulle lui Churchill. Martel este convins că este franțuzoaică.

Churchill și-a îndesat mâna în buzunarul pantalonilor.

— Asta este tot, domnișoară Teasdale.

— Da, domnule prim-ministru.

Rose a ieșit din Cabinetul de Război, închizând ușa după ea. S-a dus în Camera 60 și și-a luat paltonul pe furiș. Nu dorea ca dactilografele ori centralistele s-o vadă la pământ. Stoarsă de puteri, a coborât treptele buncărului subteran, sperând să nu mai fie niciodată chemată ca interpretă.

Churchill s-a trezit din somnul de după-masă în dormitorul său din buncăr. A traversat cămăruța și s-a așezat la birou, după care și-a turnat un pahar de whisky Johnnie Walker din carafa de cristal și l-a îndoit cu apă. Și-a aprins un trabuc, a tras lung din el, apoi a ridicat receptorul telefonului.

— Faceți-mi legătura cu Hugh Dalton, i-a spus el operatoarei.

A luat o înghițitură de whisky, al cărui gust de turbă i-a trezit simțurile, și s-a gândit la Dalton, ministrul economiei de război, pe care îl numise pentru a se ocupa de organizația sa secretă. *Dați foc Europei*, îi spusese el lui Dalton.

— Domnule prim-ministru, i-a zis Dalton, răspunzând la telefon. Cărui fapt îi datorez onoarea?

Churchill a agitat puțin whisky-ul de pe fundul paharului.

— Știu pe cineva care ar trebui să stea de vorbă cu agenții dumneavoastră de recrutare.

CAPITOLUL 6
Londra, Anglia – 13 ianuarie 1942

Rose și Lucy și-au luat micul-dejun, ovăz fiert cu bucățele de agrișe uscate, după care au plecat la lucru. În acea zi, pentru prima dată în aproape o săptămână, orarul lor coincidea, ceea ce se întâmpla tot mai rar, dat fiind că Rose se oferea cu fiecare prilej să lucreze peste program.

— Poate ar fi bine să-ți aranjăm în „doc“ o a doua casă, a propus Lucy în glumă, în timp ce așteptau în stația de metrou. Putem face perdele pentru

niște ferestre imaginare.

Rose se forță să zâmbească.

— Cu câteva lămpi, am putea face și o grădină interioară. Și să căutăm și un animăluț, cu toate că ar trebui să ne mulțumim cu ceva care trăiește sub pământ.

— Un chițcan, de pildă, a completat Rose, străduindu-se să intre în joc.

— Exact!

— Am înțeles. Eu lucrez prea mult, iar tu îți faci griji pentru mine.

— Ești deșteaptă, a zis Lucy și a luat-o de braț.

— Bine! Dacă Miss Goswick are nevoie de cineva pentru tura de noapte, îți promit că sunt ultima care se oferă.

Lucy și-a dat jos ochelarii și s-a uitat lung la Rose.

— Pe cuvântul meu, a întărit Rose.

S-au urcat în tren și au sporovăit tot drumul până la serviciu. Rose aprecia faptul că Lucy nu adusese vorba despre rolul neprevăzut pe care îl avusese ca interpretă săptămâna ce trecuse, și nici colegele de muncă n-o întrebaseră nimic în timpul pauzelor de prânz la cantina din clădirea Trezoreriei. După părerea sa, angajatele din Camera 60 înțelegeau cât de important este să se păstreze discreția în Camerele de Război. Încerca să nu se mai gândească la acea întrevedere, dar în minte îi rămăsese relația de adversitate dintre Churchill și De Gaulle.

Când au ajuns la Trezorerie, au trecut prin filtrul de securitate și au luat-o în jos pe scări spre buncăr. Acolo au găsit-o pe Miss Goswick așteptând în cadrul ușii.

— Bună ziua, a salutat-o Lucy în timp ce se descheia la palton.

— Bună dimineața, a răspuns sec Goswick, și s-a dus drept la Rose pentru a-i înmâna un plic.

— Am fost informată de către superiorul meu că ai fost convocată la o întâlnire.

Rose s-a uitat la plicul sigilat care avea numele ei bătut la mașină.

— Tot ca să traduc?

— Nu știu, dar nu te dezbrăca. Întâlnirea are loc la Marylebone, a spus Goswick, apoi a plecat pe coridorul din subsol în țăcănitul tocurilor sale.

Rose s-a uitat la Lucy și a ridicat din umeri.

— Cred că ne vedem mai târziu.
Lucy a dat din cap, apoi s-a așezat la mașina de scris.
Rose a deschis plicul și a citit scrisoarea care semăna cu o telegramă.

Prin prezenta, Rose Teasdale este convocată
să se prezinte la un interviu cu căpitanul Selwyn Jepson
la 9:00 dimineața, pe data de 13 ianuarie 1942.
Locul: Baker Street 64, Londra.

Interviu? S-ar fi zis că nici Goswick nu știa nimic, altfel șefa ei, o femeie directă și dintr-o bucată, i-ar fi spus mai multe. Rose a aruncat o privire spre ceas și a înțeles că trebuie să plece de îndată ca să să ajungă la întâlnire la timp. A strecurat scrisoarea în buzunarul paltonului și a ieșit din clădirea Trezoreriei. S-a urcat într-un omnibus care mergea spre West End, și în scurt timp a ajuns la adresa din Baker Street. La numărul 64, a intrat într-o clădire de piatră înaltă de șase etaje, fără nici un însemn, ceea ce nu i se păru lui Rose ieșit din comun, dat fiind că lucra în buncărul Trezoreriei.
— Bună ziua, s-a adresat ea recepționerului, care purta un costum gri-închis și mirosea puternic a loțiune. Unde îl găsesc pe căpitanul Jepson, vă rog?
Bărbatul s-a uitat în hârtiile lui.
— Domnișoara Teasdale?
— Da.
— Camera 24. Etajul doi.
— Mulțumesc.
Rose a urcat scările. A luat-o mai întâi în direcția greșită, așa că a mers înapoi până a găsit camera. A răsuflat adânc și a bătut la ușă.
— Intrați, s-a auzit o voce groasă.
A deschis ușa și a văzut un bărbat între două vârste care purta un veston militar kaki.
— Bună dimineața, a zis bărbatul, ridicându-se de la birou pentru a o întâmpina. I-a strâns mâna ferm, dar delicat. Căpitan Jepson.
— Rose Teasdale.
Bărbatul i-a luat paltonul și l-a agățat în cuier.
— Luați loc, a zis Jepson, cu un gest al mâinii spre scaunul de lemn de

lângă biroul său.

Rose s-a așezat.

Căpitanul s-a așezat și el și a deschis o cutiuță de pe birou.

— O țigară?

— Nu, mulțumesc.

Jepson a închis cutia.

— Vă întrebați, probabil, de ce vă aflați aici.

— Într-adevăr, a spus Rose.

— Luați-o ca pe un interviu.

— Pentru ce fel de post?

— Veți afla despre ce este vorba după interviu, dacă întruniți calitățile necesare, a zis Jepson și a luat un dosar și un creion de pe birou.

Lui Rose i s-a părut un mod destul de ciudat de a intervieva pe cineva. Respectând însă ordinele din Camerele de Război, era pregătită să se conformeze. Jepson se arăta binevoitor, în afară de faptul că ținea postul secret, dar întrevederea se anunța a fi mult mai plăcută decât cea dintre Churchill și De Gaulle, la care fusese prezentă.

Interviul a început cu informațiile standard. Studii. Experiență profesională. Aptitudini lingvistice. Limbi vorbite. Curând însă, întrebările au devenit stânjenitor de personale.

— Înțeleg că în copilărie v-ați petrecut deseori vacanțele în Franța.

De unde o fi aflat? Ce se găsește oare în dosarul ăsta?

— Da, bunicii mei au trăit acolo.

— Bunicii dumneavoastră au decedat?

A simțit deodată un ghem în stomac.

— Da.

— Care a fost afilierea politică a bunicilor dumneavoastră?

— Nu știu. Eram mică, iar ei nu vorbeau niciodată despre politică.

Jepson scrise ceva într-un blocnotes.

— Cât de bine cunoașteți Parisul?

— Bine, cred. Casa bunicilor era în Puteaux[11].

11. Orășel în suburbiile vestice ale Parisului.

Bărbatul întoarse foaia.

— Vă este frică de înălțime?

Ce întrebare mai e și asta? I se ridică părul la ceafă.

— Puțin.

— Ce înseamnă „puțin“?

— N-am nici o problemă să lucrez în clădiri de birouri înalte, dar prefer să nu stau lângă o fereastră.

— Ați fost implicată în vreo încăierare, domnișoară Teasdale?

— Nu, a zis ea, simțindu-se ofensată.

— Dacă vă treziți față în față cu un nazist, a început Jepson abrupt, sunteți în stare să-l ucideți?

Rose s-a apucat strâns cu mâinile de scaun.

— De ce mă întrebați?

— Răspundeți la întrebare, domnișoară Teasdale.

Îi fulgeră prin minte imaginea cu trupurile frânte ale părinților, acoperite de cenușă. Sicriul gol al lui Charlie.

— Da.

— De ce credeți că ați fi în stare să luptați cu naziștii?

— Pentru că, a zis ea privindu-l în ochi pe Jepson, îi urăsc.

— Bine, a spus acesta și a notat pe hârtie.

— Domnule căpitan, interviul acesta este destul de neobișnuit. Ce urmăriți cu asemenea întrebări? i s-a adresat Rose, în timp ce simțea crescând în ea un amestec de curiozitate și neliniște.

— Încerc să stabilesc dacă pot să vă pun viața în pericol, a spus el, răsucind creionul între degete. Și dacă aveți tăria de a risca.

Rose își simți gura uscată.

— Putem continua? a întrebat-o Jepson calm.

Ea a dat din cap că da.

Tot restul dimineții, Rose a răspuns la întrebările lui Jepson. La încheierea interviului, căpitanul a informat-o că îi va comunica ulterior decizia sa. Și-au strâns mâinile, și ea a părăsit clădirea din Baker Street. În stomac simțea crescând o presimțire dureroasă; dacă avea să primească acea misiune necunoscută, Rose era convinsă că viața ei urma să se schimbe pentru totdeauna.

CAPITOLUL 7
Paris, Franța – 21 februarie 1942

Lazare a întredeschis ușor fereastra, și aerul rece a năvălit în dormitor. Coaja de săpun cu care frecase balamaua și-a făcut efectul: fereastra n-a mai scârțâit. Strada luminată de luna în pătrar era pustie. Huruitul de neconfundat al unui motor de mașină nemțească se pierdea în depărtare. O patrulă Wehrmacht[12], și-a spus Lazare, dată fiind interdicția totală de circulație pe timpul nopții impusă de naziști. *Maman* și *Papa* se culcaseră de mult. Convins că părinții săi dormeau, ca și vecinii, Lazare a ieșit pe platforma scării de incendiu, unde și-a pus o șapcă neagră și o pereche de mănuși, dintre care una foarte largă, cu un singur deget, pentru a-i ascunde proteza de lemn. A închis fereastra ușor. În timp ce cobora scara de metal, în buzunarele hainei se ciocneau niște sticle în care se găsea motorină. În vine i s-a revărsat adrenalina.

12. Forțele armate ale Germaniei naziste între 1935 și 1945.

S-a îndreptat spre arondismentul 14, luând-o pe alei și străzi mai puțin circulate. Trebuia să ajungă lângă Montparnasse, o comunitate de pictori cândva vibrantă, care înainte de ocupația nazistă atrăsese artiști din toată lumea. Nina Hamnett. Pablo Picasso. Chaim Soutine. Diego Rivera. Marie Vassilieff. Salvador Dalí. În copilărie, Lazare și mama sa – o femeie modestă, care nu se considera vrednică să-și vadă lucrările de artă expuse lângă cele ale unor asemenea artiști desăvârșiți – vizitaseră deseori galeriile de artă. „Tablourile tale îmi plac mai mult, *Maman*“, îi spusese el cândva pe drumul spre casă. „Ești un băiat bun“, îi răspunsese ea zâmbind și îi ciufulise părul cu degetele. „Să fii mereu drăguț.“

Plimbările lui Lazare prin Montparnasse cu *Maman* păreau dintr-o altă viață, după ce ocupația germană căscase o prăpastie între trecut și prezent. Motivul pentru care încălca interdicţiile de circulație și se aventura în arondismentul 14 riscându-și viața nu avea nimic de-a face cu pictura și sculptura. Era legat de dorința de a pune bețe în roate naziștilor. În toaleta gării auzise un ofițer din Wehrmacht dându-i camaradului său adresa unei frantuzoaice care se părea că le oferă ofițerilor germani unele servicii.

Lazare aflase nu doar despre rendez-vous, ci și unde aveau să-și parcheze mașinile.

Își începuse de câteva luni acțiunile de sabotaj, cu ajutorul unui cuțitaș de zarzavat pe care îl luase din bucătărie. A pornit la treabă, cu lama cuțitului înfășurată într-o cârpă și vârâtă în bocanc. Pe drum, s-a oprit lângă un *Kübelwagen* parcat, o mașină ușoară de teren a Wehrmachtului, care avea plafon decapotabil de pânză și o antenă înălțată în spate. *Vehicul cu stație radio*? S-a uitat în jur. Șoferul nu se zărea nicăieri, nici pietoni nu erau pe trotuar, așa că a îngenuncheat lângă mașină. Prefăcându-se că își leagă șireturile, a scos cuțitul și l-a înfipt în cauciucul din spate. Aerul a început să iasă fâsâind. Pulsul i-o luase razna. Când se pregătea s-o ia la fugă, a zărit o roată de rezervă pe capota mașinii și a găurit-o repede și pe aceea. A vârât cuțitul la loc în bocanc, apoi s-a îndreptat agale spre locul de muncă, întrebându-se tot drumul dacă avea să fie silit vreodată să ucidă un nazist cu arma lui rudimentară, cu care *Maman* curăța cartofii.

Încrederea în sine creștea cu fiecare cauciuc pe care Lazare îl tăia în drumul său spre sau de la gară, de fiecare dată altul. Roțile dezumflate erau însă doar niște simple neplăceri pentru ocupanții naziști, pentru că erau trimise la schimbat și reveneau pe străzi în câteva zile, ba chiar ore. Din dorința de a face lucruri mai însemnate, s-a apucat să scurgă motorina din rezervoare în sticle de vin goale, cu ajutorul unei bucăți dintr-un furtun de grădină. Apoi, îndesate cu niște bucăți de cârpă, le-a folosit ca bombe artizanale pentru a incendia câteva vehicule militare, un vagon de tren – încărcat cu mărfuri franțuzești rechiziționate ce urmau să ajungă în Germania – și un mic hotel unde erau încartiruiți numai soldați nemți. Ca să nu fie prins în timpul atacurilor, alegea mereu alte locuri din Paris, la întâmplare, și zile cât mai îndepărtate între ele. Uneori, Lazare avea impresia că acțiunile sale erau în van. Naziștii își înlocuiau echipamentele, rechiziționau și mai multe hoteluri și furau tot mai multă hrană de la gura francezilor flămânziți. În pofida riscului de a fi prins și executat, se simțea dator să meargă mai departe cu vandalismul său justițiar pentru a scăpa Franța de ocupanți.

Lazare și-a identificat țintele, aflate în fața sa lângă o clădire de trei etaje cu apartamente. Pe alee erau parcate trei automobile nemțești, care aveau

stegulețe cu zvastică arborate pe apărătorile roților din față. S-a ascuns într-un intrând și a cercetat zona. De la o fereastră de la etajul doi se zărea o rază de lumină răzbătând de sub un colț al perdelei de camuflaj. De când cu regulile stricte, care impuneau întuneric total, parizienii nu riscau să stea cu luminile aprinse, chiar și când storurile erau trase, decât dacă erau colaboratori ai ocupanților. *Ăsta trebuie să fie apartamentul femeii de care vorbeau naziștii*.

Când a scos din buzunar o sticlă cu motorină, un punct fosforescent a făcut să-i sară inima din piept. S-a tras înapoi și mai mult. Un ofițer nazist – pe care Lazare nu îl văzuse șezând pe treptele clădirii din cauza mașinilor parcate – s-a ridicat în picioare și a tras un fum din țigară. Neamțul a aruncat în rigolă chibritul încă aprins.

La naiba. Lazare s-a lipit cu spinarea de ușa din spatele său.

Din camera de la etajul doi au izbucnit râsete. Ofițerul neamț s-a uitat în sus. A fumat jumătate de țigară, apoi a dat un bobârnac chiștocului care a ajuns în stradă. Și-a potrivit cascheta pe cap în timp ce urca treptele și a intrat în clădire.

Lazare a răsuflat ușurat și a scos sticlele din haină. A tras dopurile și a băgat bucățile de cârpă drept fitil. Erau patru mașini nemțești, și îi păreau rău nu putuse duce în buzunar mai multe sticle. În timp ce scotea cutia de chibrituri, s-a gândit să arunce o sticlă prin fereastra apartamentului de unde răzbătea un amestec de gemete și hohote de râs. S-a gândit la nazistul care executase un bătrân doar pentru că zăbovise lângă afișul său. Simțea arzând în el dorința de răzbunare, dar a renunțat ca să nu omoare și femeia, chiar dacă fraternizase cu dușmanul. Unii francezi se împrieteniseră cu naziștii pentru a face rost de hrană mai consistentă pentru ai lor. Îi ura pe colaboraționiști, dar în același timp credea că oamenii de bună-credință aveau și ei limitele lor și recurgeau la măsuri extreme pentru a se hrăni, pe ei și familiile lor înfometate.

Lazare a ieșit în stradă și a așezat bombele incendiare pe trotuar. A aprins un chibrit și a dat foc fitilelor. Lumina a aruncat umbre șovăitoare pe caldarâm. Stânjenit de proteza de lemn, a apucat cu mâna stângă o sticlă, s-a dus până la cea mai apropiată mașină germană și a aruncat-o pe geamul dinspre șofer. În interiorul mașinii au izbucnit flăcările. A simțit un val de

căldură trecându-i pe lângă obraz.

Când s-a întors după a doua sticlă incendiară, un ofițer din ultima mașină a tras cu pistolul în sus. Lui Lazare i-a înghețat sângele în vine. Ofițerul pesemne că adormise în scaun, sau își aștepta rândul să intre în apartament, iar Lazare uitase să verifice și în interior.

O, Dumnezeule!

Nazistul a deschis grăbit ușa mașinii și a ridicat pistolul.

Lazare a azvârlit bomba incendiară. Sticla nu l-a nimerit pe nazist și s-a spart de apărătoarea roții din față, împrăștiind motorină și flăcări peste capota mașinii. Împușcăturile s-au pornit.

Lazare a luat-o la fugă.

Halt!

Fereastra apartamentului a zburat în lături. Un bărbat cu pieptul dezgolit, lucind de transpirație, a îndreptat pistolul spre el și a tras. Un glonț a lovit pavajul lângă piciorul lui Lazare. S-a năpustit pe o străduță, în timp ce gloanțele ricoșau în zidul de cărămidă.

Motorul ambalat al unei mașini. Strigăte guturale. Lazare simțea cum îi zvâcnește sângele în urechi. Și-a forțat picioarele să se miște mai repede în timp ce căuta un loc în care să se ascundă. Încă un motor pornit. Scârțâit de cauciucuri. *S-a terminat.*

În colțul străzii, o siluetă întunecată s-a desprins din umbră.

Sunt înconjurat. Lazare s-a uitat după o scară de incendiu pe care să se cațăre.

— Vino după mine, a spus în franceză un glas de bărbat.

Lazare a luat-o la fugă până în colțul străzii, unde a dat peste un bărbat cu mustață îmbrăcat într-un palton de lână și cu o bască pe cap.

— Mai repede, a șuierat bărbatul, dispărând apoi pe o alee.

Lazare l-a urmat grăbit.

Mașinile nemțești au trecut în viteză pe lângă intrarea în alee, apoi au frânat în scrâșnet de roți.

Ne-au văzut. Lazare și-a iuțit mersul, neștiind dacă nemții voiau să-i calce cu mașina ori să-i împuște.

Necunoscutul a fugit pe o alee alăturată, apoi a țâșnit pe bulevard. În față se înălța o poartă arcuită care dădea într-un cimitir.

Ne vor prinde în spațiu deschis. Gândurile i se învălmășeau în minte, întrebându-se dacă nu cumva era mai bine să-l părăsească pe bărbat și să caute singur o altă cale de scăpare.

În loc să intre însă în cimitir, străinul s-a oprit la o bordură și i-a arătat o gură de scurgere.

— Ajută-mă să-l ridic!

Lazare a apucat grilajul de fier cu mâna sănătoasă și l-a tras la o parte cu ajutorul bărbatului.

— Intră! l-a îndemnat el.

Lazare a coborât în canal. În urma lui, necunoscutul s-a strecurat și el înăuntru, apoi a tras grilajul la loc, gemând de efort. Câteva secunde mai târziu, grilajul a fost luminat de câteva faruri. Deasupra lor se auzea un zgomot crescând de motoare, care apoi s-a stins când mașinile au pornit în viteză prin arondismentul 14.

— Mulțumesc, a șoptit Lazare cu răsuflarea întretăiată.

— Ești un tip al naibii de norocos, i-a spus bărbatul în timp ce cobora și el scara.

Lazare și-a simțit deodată picioarele reci și ude și a înțeles că stătea în apă până la glezne. A încercat să scruteze întunericul.

— Te-am zărit de la câteva străzi distanță când te uitai pe furiș dintr-un intrând, a spus bărbatul. Trebuie să fii mai atent.

— M-ai urmărit?

— *Oui*.

— De ce?

— Să văd ce-ai de gând să faci, a răspuns el. Și să-mi dau seama dacă ești de încredere.

De încredere?

— Mergi după mine, l-a îndemnat bărbatul, care înainta deja prin apa din canal.

— Așteaptă, a spus Lazare.

A făcut un pas înainte și a dat cu capul de tavanul de piatră. A simțit o durere ascuțită în frunte. Aplecându-se, a pornit pe întuneric în urma pleoscăitului pe care îl făceau bocancii bărbatului.

— Unde mergem?

— Îți spun când ajungem, a răspuns străinul, a cărui voce răsuna printre zidurile tunelului.

Lazare l-a urmat, pipăind peretele cu mâna ca să țină drumul. Bărbatul a continuat să meargă prin întuneric, cotind întruna prin tunel, ca și cum mai fusese de multe ori acolo. Plutea în aer o duhoare cumplită. Lazare nu-și mai simțea degetele de la picioare. A luat-o pe lângă perete pentru a se feri de apă, însă acum stârnea chițăituri care se auzeau în tot canalul. De cracul pantalonului i s-a prins ceva. *Șobolani*. A mers mai repede, zvârlind din picioare pentru a scăpa de rozătoarele care i se agățau de pantaloni.

După mai multe minute de mers, bărbatul s-a oprit.

— Vâră-te în borta din stânga.

Lazare a găsit-o pipăind peretele cu mâna. L-a urmat pe bărbat, strecurându-se cu greu prin crăpătura din piatră. Când a ajuns înăuntru, și-a dat seama că podeaua era uscată, fără șobolani, și că acum putea sta drept. A clipit repede când a dat de lumină.

Necunoscutul aprinsese cu bricheta un felinar. S-a întors spre Lazare, lăsându-l să-și vadă călăuza. Un bărbat între două vârste, cu o mustață căruntă. Crețuri adânci în colțurile ochilor căprui, străjuiți de sprâncene stufoase. Lăsând la o parte perciunii zbârliți care coborau de sub basca de fetru, părea chel.

— Eu sunt Claudius, s-a prezentat el, întinzând mâna.

— Lazare.

Tânărul i-a strâns-o cu doar trei degete.

Claudius s-a uitat lung la mâna lui Lazare.

— Proteză.

Claudius a dat din cap.

— Mai avem puțin.

Lazare l-a urmat pe bărbat printr-un șir de tuneluri săpate în calcar. *Catacombe?* Bănuiala i s-a adeverit când Claudius a intrat în sala alăturată. De-a lungul peretelui, stivuite cu precizie ca niște pietre de zidărie, se înșirau sute de cranii. Suprafețe întregi din Paris erau construite deasupra carierelor vechi de calcar, care acum adăposteau multe secole de parizieni răposați. Cu toate că trăise toată viața în Paris, Lazare nu se aventurase niciodată acolo.

În fața lor, tunelul era luminat. Se auzeau voci în surdină.

— E Claudius! a strigat cineva.

Urmându-l pe Claudius, Lazare a pătruns într-o sală adâncă. În jurul unui foc, făcut din ceea ce păreau a fi niște picioare de scaune rupte, erau așezați mai mulți bărbați, cei mai mulți dintre ei între două vârste, sau chiar mai bătrâni. Pus jos, a văzut un container de metal, lung cam de un metru și jumătate, care semăna cu o torpilă. Prin colțurile încăperii erau grămezi de femururi umane foarte vechi.

Un bărbat mai în vârstă s-a ridicat în picioare și și-a agățat o pușcă de umăr.

— Cine e ăsta?

Lazare s-a îndreptat de spate. *Sunt înarmați*.

— Îl cheamă Lazare, l-a prezentat Claudius. L-am văzut când dădea foc unei mașini militare nemțești.

Toți au pornit să râdă pe înfundate.

De Lazare s-a apropiat un alt bărbat înarmat.

— Ai acționat de unul singur?

— *Oui*.

Apoi l-au asaltat pe Lazare cu întrebări, inclusiv Claudius: unde locuiește, cum îi cheamă pe ai lui, dar și care sunt vederile sale politice. *Vor să-și dea seama dacă e cazul să mă primească în grupul lor. Dacă nu, mă ucid mai mult ca sigur, nu vor să riște ca unul din afară să le cunoască ascunzătoarea*. Gândurile și bătăile inimii i-o luaseră la galop, în timp ce se străduia să nu dea greș în acest interogatoriu pe viață și pe moarte.

— De ce nu ești în armată? l-a întrebat un bărbos, cu neîncredere.

— M-au respins. Lazare și-a scos o mănușă și a ridicat mâna cu proteza de lemn: Când eram copil, mi-am pierdut degetul mare și arătătorul.

— N-o să fie în stare să tragă cu arma, a mormăit unul.

Lazare a desfăcut niște cureluțe din piele și scos proteza. I-a făcut semn cu mâna bărbosului să-i dea arma.

Bărbatul s-a uitat spre Claudius, care a încuviințat din cap.

Bărbosul a scos atunci gloanțele și i-a întins pușca lui Lazare.

Cu toate că nu trăsese niciodată cu o armă, a încercat din răsputeri să arate că este în stare să mânuiască pușca cu mâna stângă.

— Cu pistolul, n-aș avea nici o problemă, a mai spus el, dând arma înapoi.

— Se vede că n-a tras nici un glonț în viața lui, a spus altul care ținea în mână un box-pumnal de tip militar.

— Nici tu nu trăseseși, înainte să lupți în Marele Război, a intervenit Claudius.

Bărbatul a scuipat pe jos, apoi a vârât pumnalul într-o teacă de piele.

Lazare și-a dat seama că acest Claudius era șeful grupului. Și spera că reușise să-l convingă că era hotărât să lupte pentru Franța.

— Voi hotărâți, le-a spus însă Claudius celorlalți.

Lui Lazare i s-a tăiat răsuflarea. Pe frunte i-au apărut broboane de sudoare rece.

Bărbații au schimbat priviri între ei și au dat din cap afirmativ.

Lazare a simțit un val de ușurare și încântare. În timp ce camarazii se apropiau de el să-l salute, i-a apărut în minte imaginea părinților săi. *Tot o să afle, mai devreme sau mai târziu*.

— Trebuie să știți ceva, a zis Lazare.

Priviri nedumerite. În încăpere s-a făcut liniște, se mai auzea doar pocnetul lemnelor din foc.

— Sunt evreu, a zis Lazare, și cuvintele lui au răsunat în încăpere.

— În Rezistență, religia contează prea puțin, a spus Claudius privindu-l în ochi, apoi s-a lovit cu pumnul în piept. Noi căutăm inimi devotate eliberării Franței.

Lazare a simțit că are un țel în viață și că este parte a ceva. Bărbații l-au primit în rândurile lor cu strângeri de mână și bătăi pe spate.

— Ei, acum e acum, a zis Claudius. S-a apropiat de containerul de metal și a scos capacul. Ia să vedem ce ne-au trimis prietenii noștri englezi.

Înăuntru se găseau pachete cu explozibil plastic, grenade, două mitraliere, trei carabine, mai multe pistoale, muniție și provizii. Lazare a făcut ochii mari.

— Bun venit în Rezistență! i-a urat Claudius și i-a înmânat un pistol, o conservă cu carne de oaie și un baton de ciocolată.

Lazare a luat loc lângă bărbații așezați în jurul containerului despre care a aflat că fusese parașutat de aviația britanică pe un câmp îndepărtat, la nord-

vest de Paris. Camarazii îl aduseseră în oraș, ascuns sub o încărcătură de cherestea, după care-l căraseră înăuntru printr-o altă intrare secretă. În timp ce ceilalți înfulecau carnea din conservă sau inventariau armamentul, Lazare a vârât pe furiș porția sa de hrană în buzunarul hainei, în ciuda foamei pe care o simțea. Tot restul nopții, i-a ascultat pe camarazi discutând unde să folosească explozibilii.

Armata franceză m-a respins. Rezistența m-a primit. Inima îi bătea tare, cu un sentiment de mândrie și legitimare. Cu pistolul în mână, a jurat în sinea sa că avea să facă orice ca să elibereze Franța, chiar cu prețul vieții sale.

La ora cinci dimineața, Lazare a ieșit din catacombe, condus de Claudius prin labirintul de tuneluri subterane. Înainte de a se despărți, i-a spus unde și când urmau să se întâlnească din nou. Cu pistolul și provizia de hrană ascunse în buzunarele hainei, Lazare s-a întors acasă pe un drum ocolit și mai puțin circulat, sperând să evite soldații care opreau deseori pietonii pentru a le controla documentele. Interdicţia de circulație încetase și câțiva parizieni se încumetaseră deja pe străzi, pesemne în drum spre cozile de la rații pentru a prinde un loc cât mai în față. Un camion de infanterie german a trecut în viteză pe lângă el, cu un vâjâit. Cu capul plecat, și-a văzut mai departe de drum.

Pe Rue Cler, a zărit doi soldați ai Wehrmachtului, care fumau la colțul străzii dinspre clădirea unde stătea. Pentru că nu mai putea folosi scara de incendiu fără să atragă atenția, a intrat pe ușa din față și a urcat la etajul al treilea. A băgat încet cheia în yală și a rotit-o, sperând că părinții săi dormeau încă. Când a deschis ușa, i-a găsit stând în picioare în bucătărie.

— Pe unde-ai umblat? l-a întrebat mama, strângându-și mai bine halatul de casă.

— Afară, la plimbare, a răspuns Lazare și a închis ușa trăgând zăvorul.

— Azi-noapte n-ai venit acasă, a zis Gervais.

Lui Lazare i s-a zbârlit părul pe ceafă. *Și-au dat seama*. S-a întors și a dat din cap.

— Ce anume ai făcut? l-a întrebat tatăl.

— Prefer să nu spun, a răspuns Lazare.

— În casa asta nu avem secrete, a continuat Gervais, încrucișându-și

brațele.

— E spre binele vostru.

Umerii Magdei s-au încovoiat.

— Oh, Lazare!

— Îmi pare rău, *Maman*, a zis el și s-a dus lângă părinți. Nu vreau să stau deoparte și să mă uit cum nemții fac prăpăd în Franța. Am de gând să lupt!

— Trebuie să așteptăm Aliații, să ne scape de nemți, a spus Gervais. N-avem încotro.

— N-avem timp! a zis Lazare, ridicând glasul. Chiar ieri, o femeie care mergea pe bicicletă în fața gării a fost oprită de un ofițer german. S-a uitat peste hârtiile ei, a scos pistolul și a împușcat-o în cap.

Magda a scos un strigăt.

— Delictul ei: *Evreii* nu au voie să circule cu bicicleta.

Prin venele lui Lazare fierbea mânia. A făcut o pauză, și-a scos șapca și a hotărât în sinea sa că era mai bine să nu le spună că *el* fusese pus să spele sângele femeii și să arunce bucățile de craniu la gunoi.

Palid la față, Gervais l-a privit lung pe Lazare.

— Poliția noastră nu va îngădui să se întâmple…

— Poliția noastră colaborează cu ei, l-a întrerupt fiul. Ciuma nazistă antisemită s-a întins.

— Fără îndoială, unii polițiști sunt mână în mână cu nemții, a zis Magda. Trebuie doar să avem încredere că Aliații îi vor alunga din țară.

— Sunt hotărât să lupt, cu sau fără voia voastră, a spus Lazare.

Mama se frecă ușor cu mâna pe stomac, de parcă îi venea să vomite.

— Greșești, a zis Gervais și s-a dus la fiul său, prinzându-l de mâna mutilată. Știu însă că nu te pot opri.

Lazare ar fi vrut să-și tragă mâna, dar a renunțat din respect pentru tatăl său.

— După accident, am trăit mereu cu vina că fiul meu și-a pierdut degetele pentru că n-am fost în stare să am grijă de el.

— N-a fost vina ta, *Papa*…

— Așteaptă să termin, l-a întrerupt Gervais pe un ton ferm. Când te-au respins la înrolare, m-a chinuit sentimentul de vinovăție. Dar toți prietenii tăi trimiși pe front au sfârșit fie uciși în luptă, fie în lagărele germane de

deținuți.

Chipurile vechilor prieteni i-au apărut lui Lazare prin fața ochilor și a simțit cum îl cuprinde un val de tristețe.

— De curând, mi-am dat seama de un lucru. Dacă acum mulți ani aveam grijă de tine să nu te rănești, acum ai fi împărtășit și tu soarta prietenilor tăi, a mai spus Gervais, apoi i-a dat drumul mâinii. Sunt recunoscător că ești în viață, și așa vreau să rămâi.

— N-o să mi se întâmple nimic rău, l-a liniștit Lazare, deși era conștient că face o promisiune pe care nu era sigur că avea să o respecte.

Obosiți, se pare, de schimbul de cuvinte, Magda și Gervais s-au așezat la masă.

— Am adus de mâncare, a spus Lazare și a scos din buzunar conserva de carne de oaie și batonul de ciocolată.

— De unde le ai? a întrebat Magda.

— Rezistența.

Lazare a deschis conserva din care s-a răspândit mirosul de carne fiartă. A scos dintr-un dulap furculițele și le-a așezat în fața părinților.

— Mâncați.

— Și tu? l-a întrebat Magda.

Lazare s-a uitat mai bine la mama sa. Prin halat i se vedeau claviculele. Slăbise mult, avea cearcăne și ochii înfundați în cap. După atâtea luni în care flămânzise, părul ei atât de lucios înainte își pierduse strălucirea și se subțiase.

— Am mâncat deja, a mințit el.

CAPITOLUL 8
Paris, Franța – 29 mai 1942

În ziua decretului dat de nemți prin care evreii din Franța ocupată erau obligați să poarte steaua galbenă, Lazare a găsit-o pe mama sa punând un petic pe haina lui *Papa*.

— Pe-a ta o cos după ce termin aici, a spus Magda, așezată la masa din bucătărie.

— Nu e nevoie, a zis Lazare.

— Dar trebuie, a intervenit Gervais, luând loc lângă Magda. Dacă te prind fără ea, o să te aresteze.

Lazare se uită la bucata de pânză galbenă în formă de stea, în mijlocul căreia stătea scris cuvântul *Juif* [13]. În capul pieptului îl ardea furia.

13. Evreu (fr.).

— Sunt mândru de originea mea, tată. Dar refuz să fiu însemnat, ca vitele cu fierul roșu.

Magda a lăsat jos acul cu ață.

— Atunci, n-o să mai ai voie să muncești sau să-ți iei rația.

— La Gare du Nord nu mă mai întorc, a spus Lazare, simțindu-se oarecum vinovat pentru că nu le spusese părinților că nu mai lucra acolo de câteva săptămâni.

Gervais a scos un oftat, clătinând din cap.

— Și din ce-o să trăiești?

Lazare s-a gândit la documentele și cartelele false, primite de la Rezistență, în care era trecut ca Laurent Allard, neevreu. Nu le-a spus despre numele său fals, și nici nu le-a dat amănunte despre acțiunile lui din Rezistență. Dacă avea să fie arestat de Gestapo, părinții săi urmau să fie interogați, fără îndoială, așa că era mai bine pentru ei să le ascundă îndeletnicirile sale clandestine.

— Mă descurc eu, a răspuns Lazare.

— Abia dacă mai treci pe acasă, i-a spus mama, cu îngrijorare în glas. Cu ce te ocupi?

— Îmi pare rău, mamă, a spus el mângâind-o pe umăr. Nu pot să-ți spun, e spre binele tău. Te rog să ai încredere că lipsa mea de acasă e spre binele Franței.

Lazare își petrecea zilele și nopțile alături de cei din Rezistență. Rareori mai venea să se odihnească în patul lui. Dormea în casele conspirative găsite de Claudius sau, la nevoie, într-un buncăr secret din catacombe.

Gervais și-a frecat bărbia nerasă, de parcă analiza posibilele urmări ale purtării rebele a fiului său.

Magda și-a coborât privirea și a luat acul în mână.

— V-am adus ceva, a spus Lazare.

— Tot conserve de carne? l-a întrebat Magda și a împuns cu acul în stea.

Arăți bine, Maman. *Conservele astea te ajută să nu mai slăbești*.

— Da, am făcut rost de mai multă mâncare, dar am și altceva pentru voi. Lazare a căutat prin buzunare și a scos două pachete învelite în hârtie pe care le-a înmânat părinților.

— Ce e aici?

Gervais a deschis un carnet cu fotografia lui și a făcut ochii mari.

— Identitate falsă. Documente de drum. Cartele de alimente.

— De unde? a întrebat Magda.

— Rezistența are mijloace ca să fabrice documente, a explicat Lazare. Am folosit nișe poze mai vechi de-ale voastre.

— De ce? a întrebat Gervais încruntându-se.

— Ca tu și *Maman* să puteți pleca din Paris.

Magda a aruncat o privire spre soțul ei.

— Cu documentele astea puteți ajunge în siguranță la Tours, le-a spus Lazare. Am vorbit cu un curier să vă ducă de acolo până în *zone libre*.

— Am mai discutat despre asta, a spus Gervais pe un ton hotărât și a pus carnetul pe masă cu fața în jos.

— Nu este momentul să te înverșunezi, *Papa*, a zis Lazare. Poarta pentru plecarea voastră într-acolo se închide foarte curând. Tu și *Maman* puteți veni înapoi la Paris după ce Franța va fi eliberată. Iar tu o să te întorci la profesia ta de jurnalist.

Lazare s-a dus lângă tatăl său și s-a uitat în ochii lui obosiți.

— O să vin și eu mai târziu.

— Nimic nu mă poate face mai fericit decât să lucrăm împreună într-o redacție, fără propagandă nazistă. Dar în *zone libre* nu ne ducem, a insistat Gervais.

— Dar bine, *Papa*…

— Tatăl tău și cu mine am hotărât deja că nu plecăm, a spus Magda, împingând documentele ei în mijlocul mesei. Parisul este casa noastră și aici avem de gând să stăm.

Lazare a simțit că îi fuge pământul de sub picioare. Aproape o jumătate de oră a stăruit pe lângă părinți să plece, dar ei au rămas fermi pe poziție.

— Vă rog, mai gândiți-vă, a zis el în cele din urmă.

Gervais a clătinat din cap. A adunat toate documentele și i le-a dat înapoi lui Lazare.

— Trebuie să scapi de ele.

— O să le ascund, a zis el. În caz că vă răzgândiți.

Fără să țină seama de obiecțiile părinților săi, a luat documentele și s-a dus cu ele în salon. A desprins de pe perete tabloul *Arc de Triomphe* al lui *Maman* – ultima lucrare rămasă în apartament. Toate celelalte picturi fuseseră date la schimb pe alimente, mai puțin două, pe care le puseseră pe foc iarna trecută, când temperaturile scăzuseră foarte mult, și cărbunele dispăruse de pe piața neagră. Folosindu-se de cuțitul ascuns în gheată, a scos cartonul subțire din spate și a vârât documentele în ramă. A pus cartonul la loc și a tras peste el clemele de metal cu plăselele cuțitului. A ridicat tabloul și, după ce s-a chinuit să prindă inelul de sârmă în cârlig, l-a pus înapoi pe perete.

— E strâmb, a zis Gervais, când a intrat în salon. Mișcă-l spre stânga.

Lazare a îndreptat rama.

— *Bon?*

— *Oui*, a zis Magda care venise lângă ei. Pe ăsta l-am păstrat pentru că ți-a plăcut.

— Mă bucur, a spus Lazare, întorcându-se spre ea.

Magda a arătat cu mâna spre mănușa care ieșea din buzunarul lui Lazare.

— Este prea cald să le porți.

Lui Lazare i s-a tăiat răsuflarea. Cu degetul mare al protezei de lemn a împins mănușa în buzunar, de teamă că ar trebui să-i explice mamei de ce purta lucruri groase primăvara.

Magda a făcut o pauză pentru a se uita mai bine la proteza lui Lazare, apoi i-a spus:

— Gervais, ia te rog vopselurile, pensulele și paleta din dulap și adu-mi-le în salon.

Gervais s-a scărpinat în creștetul capului și s-a dus la dulap.

În scurt timp, la cererea Magdei, s-au așezat la masa din bucătărie. Haina cu stea galbenă a fost dată la o parte pentru a face loc materialelor de pictură ale lui *Maman*.

— Întinde mâinile, a zis Magda.

— De ce? a întrebat Lazare, foindu-se pe scaun.

— Te rog, ascult-o pe mama ta, a spus ea.

Lazare și-a așezat mâinile pe masă. Magda și-a trecut un deget peste proteză.

— Lemnul s-a înnegrit. Nu se mai potrivește la culoare cu pielea ta. Iar curbura degetului mare s-a tocit.

— N-are nimic, a spus Lazare.

Magda s-a aplecat, uitându-se cu atenție la marginea dintre lemn și piele.

— Mâinile îți miros a ulei de motor.

Explozibilul plastic. A înghițit în sec, alungând din minte transformatoarele electrice pe care le sabotase cu o noapte înainte.

— Ce-ai de gând să faci? a întrebat el, ca să îndrepte discuția spre altceva.

— Să-mi protejez fiul.

Gervais a zâmbit.

Magda a desfăcut curelușele de piele și a scos proteza. A amestecat pe paletă câte puțină vopsea roșie, galbenă, albastră și albă.

— Te rog, nu, a spus Lazare, care abia se abținea să nu-și ia proteza înapoi.

Magda a amestecat vopseaua până a obținut nuanța pielii.

— Arată bine, a spus Gervais.

Magda a încuviințat din cap.

Lazare era tot mai neliniștit. Se simțea de parcă fusese ademenit pe scaunul de dentist pentru a i se scoate pe neașteptate un dinte.

— *Maman*…

— Ai răbdare, a spus ea și a mai adăugat puțin alb pentru o nuanță mai deschisă.

Cu vârful pensulei, a tras o mică dungă peste marginea protezei de lemn. A suflat peste vopsea pentru a se usca mai repede, apoi a pus proteza lângă pielea lui Lazare.

— Seamănă, dar nu e perfect.

— Nu e nevoie să o pictezi, a spus Lazare.

— Ba este, a intervenit Gervais, punând mâna pe umărul lui. Cred că

mama ta are de gând să-ți dea de ales cum te înfățișezi oamenilor. Vrei să arăți ca un ins obișnuit și să te pierzi în mulțime – porți proteza. Vrei să dovedești că nu ești o amenințare pentru naziști – n-o porți.

— *Oui*, a încuviințat Magda.

Mâna n-are cum să arate mai urât de atât, e clar, și-a spus el în gând, uitându-se la cicatrice și la cele trei degete. Cu toate că nu le vorbise despre ce face el mai exact pentru Rezistență, ai lui trăseseră singuri concluzia. Încă și mai important, asta părea să îi dea mamei sale, care nu mai pusese mâna pe o pensulă de aproape doi ani, mulțumirea de a fi de folos cu ceva.

— În regulă, a zis el în cele din urmă.

Toată după-amiaza, Magda a pictat proteza, folosind drept model mâna teafără a lui Lazare. După ce a dat un strat de vopsea în culoarea pielii, a mai adăugat vopsea pe paletă și a început să adauge rețeaua de vene, riduri, ba chiar și firișoarele de păr. Pentru a o face mai rezistentă, i-a dat la urmă un strat de lac transparent. În timp ce așteptau să se usuce vopseaua, au băut o fiertură chioară pe post de cafea, făcută de Papa din tărâțe de grâu prăjite.

— S-a uscat, a spus Magda după ce a atins cu degetul stratul de finisaj. Vezi cum îți vine.

Lazare și-a pus proteza și a prins-o de braț în curelușele de piele. A tras în jos mâneca de la cămașă și a închis nasturii manșetei. S-a uitat cu atenție la mâini. În afară de o ușoară umbră la îmbinarea dintre proteză și piele, arătau aproape la fel. *De la distanță, mâinile mele o să arate perfect normale*. Se simțea profund recunoscător.

— Frumoasă treabă, a spus Gervais, luându-și soția pe după umeri.

Magda a zâmbit.

— Mulțumesc, *Maman*, i-a spus Lazare și a sărutat-o pe obraji.

— Îmi pare rău că n-am făcut-o acum mai mulți ani, a spus ea.

În timp ce Lazare se uita încântat la mâna pictată, i-a trecut prin minte că el venise acasă cu gândul de a-și pune la adăpost părinții. Nu reușise să-i convingă să plece din Paris. Iar acum, ei erau cei care încercau să-l protejeze. S-a rugat ca, într-o bună zi, să se salveze unii pe alții.

CAPITOLUL 9

Morar, Scoția – 29 mai 1942

Obosită după drumul făcut cu noaptea în cap, Rose a coborât din vagon și a luat-o în jos pe scările peronului din gara Arisaig. A simțit în nări mirosul aerului de mare, amestecat cu fumul locomotivei pe cărbuni. Căra o valiză în care avea câteva lucruri de îmbrăcăminte și singura ei fotografie de familie – o poză de-a lui Charlie – învelită într-un pulover de lână.

— Miss Teasdale? a întrebat o voce răgușită.

Rose s-a întors. Un bărbat grizonant, cu părul în neorânduială, dar cu barba rasă, și-a scos șapca și a dus-o politicos la piept.

— Sunt Murdo, șoferul care vă va duce la Garramor House.

Rose a dat mâna cu el.

— Să vă duc eu valiza?

— Nu, mulțumesc, Murdo. Este destul de ușoară, a spus ea și a ridicat-o de pe peron.

Rose l-a urmat până la automobil și s-a urcat pe locul din spate.

— Este departe?

— Cinșpe minute, a spus el și a luat loc în spatele volanului. Ceilalți au sosit aseară. Sunteți ultima din grupul ăsta.

— Minunat.

Trecuseră câteva luni de la prima întâlnire cu căpitanul Selwyn Jepson și iat-o în sfârșit gata să înceapă prima etapă de pregătire. Peste primăvară fusese la mai multe interviuri cu Jepson, care tot nu îi dădea detalii despre ce urma să facă. După întrebările puse, bănuia că noul ei post era o muncă riscantă de culegere de informații la nivel înalt. Când interviurile au încetat brusc, a fost convinsă că nu se ridicase la înălțimea așteptărilor. Însă cu două zile în urmă, fusese convocată iar la biroul lui Jepson din Baker Street, 64.

— Vreau să mergi în Franța ocupată, îi spusese el, scoțând rotocoale de fum. Misiunea ta va fi să organizezi Mișcarea și să ții legătura cu Londra.

Franța! Scăpase poșeta din mână, din care căzură o cutie goală de pudră compactă și cheia de la apartamentul lui Lucy.

Jepson i-a dat răgaz să-și adune lucrurile de pe jos și să-și revină, apoi i-a dezvăluit că era ofițer de recrutare pentru Secția Franceză (Secția F) a

Direcției de Operațiuni Speciale (SOE)[14], o organizație britanică secretă, care desfășura acțiuni de spionaj, sabotaj și recunoaștere în țările din Europa ocupată de naziști. Și că, dacă trecea cu bine peste programele dure de antrenament și instructaj, urma să fie trimisă în Franța, fie pe mare, fie pe calea aerului. Jepson a încheiat spunându-i că are la dispoziție câteva ore în care să accepte sau să refuze oferta de pregătire în cadrul SOE. În timp ce comandantul se pregătea să iasă din birou, lui Rose i-a revenit în minte imaginea sinistră a băcăniei Teasdale, spulberată de bombe. Crâmpeie de imagini cu trupurile sfărâmate ale părinților scoase de sub dărâmături. Piatra de mormânt a lui Charlie.

14. Special Operations Executive; i s-a mai spus și „armata secretă a lui Churchill“ sau „Ministerul Războiului Neonorabil“.

I s-a aprins dorința de răzbunare. În pofida avertismentelor oneste ale lui Jepson, care o prevenise că urma să-și pună în viața în pericol, Rose s-a întors spre el și i-a spus:

— Pot să vă dau răspunsul acum, căpitane. Decizia mea este da.

Jepson a instruit-o pe Rose să-și termine tura de după-masă de la Cabinetul de Război, să-și adune lucrurile personale și să plece discret, fără să se mai întoarcă. Urma să ia trenul de seară din Londra. El avea să îi trimită șefei ei o telegramă, cu explicația falsă că Rose fusese repartizată la o unitate de secretariat ultrasecretă. Mai presus de toate, nu trebuia să spună nimănui despre misiune sau despre SOE.

În ultima ei zi de lucru în buncărul subteran, Rose nu mai fusese în stare să se concentreze. Degetele tremurânde, incapabile să nimerească tastele cum trebuie, făcuseră multe greșeli. Mintea i-o luase razna la gândul reîntoarcerii în Franța. Dincolo de înflăcărarea de a sluji Marea Britanie și, mai ales, șansa de a-i omagia pe cei dispăruți, era deprimată că nu avea să mai lucreze alături de femeile curajoase din Camera 60. Ca lucrurile să fie și mai rele, nu putea să-și ia la revedere de la Lucy, care avea zi liberă și se dusese să-și vadă mama.

La sfârșitul turei, a strecurat în poșetă fotografia lui Charlie și s-a ridicat de la birou, încercând din răsputeri să ascundă faptul că era ultima dată când mai punea piciorul în Cabinetul de Război. În timp ce urca scările, a

simțit miros de tutun ars, ceea ce o făcu să se oprească.

— La revedere, Miss Teasdale, a spus o voce joasă.

S-a întors. La piciorul scării, cu un trabuc între degete, stătea Churchill.

Inima a început să-i bată mai repede.

— La revedere, domnule prim-ministru.

Churchill a salutat-o cu degetele la pălărie, și apoi a dispărut la capătul holului.

A aflat! A plecat din buncăr cu ochi strălucitori, plini de hotărâre.

În ultimele ore petrecute în Londra, a cumpărat niște flori de mătase dintr-o prăvălie cu decorațiuni de epocă și le-a așezat pe mormintele mamei, tatei și fratelui. Îi plăceau mai mult florile proaspete, dar, neștiind când, sau dacă avea să se întoarcă, voia ceva care să reziste mai mult decât zambilele sau lalelele. Îngenunchease și se rugase în ciripitul unui sticlete cocoțat pe o ramură de anin. Inima îi era plină de durere. Vederea, încețoșată de lacrimi. Trecuse mai bine de un an de la moartea lor, dar durerea rămăsese la fel de vie. La apusul soarelui, când trilurile au încetat, și-a dus degetele la buze, apoi a atins fiecare piatră de mormânt. A plecat din cimitir, hotărâtă să facă cinste familiei sale.

A mers apoi să-și pregătească bagajul. Nu-i plăcea să lase așa lucrurile cu Lucy. Putea s-o sune acasă la mama ei, dar avea oroare să mintă. În cele din urmă, a lăsat cheia de la apartament pe masa din bucătărie împreună cu un bilet:

Scumpa mea Lucy,

Am primit un post în afara Londrei. Îmi pare rău că plec așa, pe neanunțate. Am să-ți scriu de îndată ce am să pot. Îți port recunoștință veșnică pentru bunătatea și prietenia ta. Vă doresc, ție și lui Jonathan, tot binele din lume.

Cu cele mai calde salutări,

Rose

P.S. N-am nici o îndoială că unul dintre rapoartele tale o să ne ajute să câștigăm războiul.

La gară își cumpărase bilet, conform instrucțiunilor lui Jepson, și se instalase într-un vagon. Când trenul s-a pus în mișcare pufăind, și apoi mai

tot drumul lung – până la Glasgow, și de acolo prin Highlands[15] – se întrebase dacă avea să mai vadă din nou Londra.

15. Zonă istorică muntoasă, aflată în nord-vestul Scoției.

— Uite acolo în față, Miss Teasdale, i-a spus șoferul.

Rose a alungat din minte gândurile legate de Londra și s-a uitat pe geamul automobilului. De-a lungul drumului izolat se întindea o plajă nisipoasă. În largul mării de culoarea unui bujor violaceu, se zăreau niște masive de piatră.

— Insule?

— Da, a zis șoferul. Insulele Eigg, Rùm și Skye.

Rose și-a încleștat degetele pe mânerul valizei, întrebându-se cum avea să fie să traverseze Canalul Mânecii spre Franța – dacă era în stare, firește, să termine cu bine stagiul de pregătire.

Șoferul a cotit pe un drum de pământ plin de scoici sfărâmate. Când trecea peste șleaurile vechi lăsate de roți, mașina se zgâlțâia, săltând-o pe Rose în scaun. Pe domeniul întins, proprietate privată, nu se vedea nici o clădire. Zona era plină de stejari, mesteceni și scoruși, spre deosebire de alte ținuturi din Highlands, acoperite cu un amestec de grohotiș și iarbă. În scurt timp au ajuns la o clădire mare de piatră, cu un etaj. Pe o aripă a reședinței ieșeau în evidență o pereche de ferestre cu frontoane, care semănau cu niște ochi amenințători. În vârful casei era o roză a vânturilor, a cărei săgeată arăta direcția vântului venit din Marea Nordului.

Șoferul a lăsat-o lângă intrare și a plecat mai departe. Rose a tras aer în piept, apoi a răsuflat adânc ca să-și alunge starea de nervozitate din stomac. A făcut un pas înainte și a sunat la sonerie. Din casă s-au auzit pași apropiindu-se, și ușa s-a deschis larg.

— Teasdale, presupun, i s-a adresat un bărbat cu mustață, cu accent scoțian.

— Da, domnule.

— Maior Gavin Maxwell, s-a prezentat el, strângându-i mâna. Sunt instructorul dumneavoastră pentru următoarele șase săptămâni.

Instructorul, îmbrăcat în uniformă lejeră, era înalt și zvelt, cu un nas acvilin. Ochii săi trădau multă siguranță de sine, dar și modestie, ca și cum

aflase un secret pe care era dornic să-l împărtășească.

— Intrați, a zis Maxwell. Ceilalți sunt afară, în spatele casei. Ne pregătim să începem antrenamentul fizic. Lăsați-vă bagajul la etaj, a doua cameră pe dreapta. Veți împărți camera cu Brown.

Brown?

— Mergeți să vă schimbați, a adăugat maiorul, uitându-se la ceas. Uniforma este în cameră. Să fiți afară în cinci minute.

— Da, domnule.

A urcat scările și a găsit camera, un loc plăcut cu două paturi și un dulăpior. Pereții erau goi, și singura fereastră nu avea perdele. *Într-o casă izolată nu este nevoie de intimitate*. A găsit uniforma de lână, s-a schimbat, apoi și-a îndesat hainele sale în valiza pe care a vârât-o sub pat. Spre surprinderea sa, bocancii militari de piele erau confortabili și i se potriveau. Cu pantalonii însă, era altă poveste. Erau mai lungi cu câțiva centimetri și a trebuit să-i îndoaie la glezne.

Când a coborât pentru a ajunge în spatele casei, a trecut printr-un șir de încăperi. În sufragerie se afla o masă mare de stejar înconjurată de douăsprezece scaune. Salonul avea tavan cu bârne și două canapele așezate de fiecare parte a unui șemineu de piatră, suficient de mare pentru a frige niște vânat. Era și o bibliotecă cu pereții acoperiți cu rafturi pline de cărți îmbrăcate în piele, cu un cabinet de băuturi în stil Art Deco, cu mai multe sticle de scotch. Când a ieșit pe ușa de la bucătărie, l-a găsit pe maiorul Maxwell stând alături de un alt ofițer și de viitorii ei colegi în următoarele săptămâni.

— Toată lumea atenție la mine, ea este Rose Teasdale, a anunțat Maxwell.

Rose a salutat din cap. Erau acolo, în afară de Rose, nouă candidați, dintre care două femei. *Slavă Domnului!*

— Vi-l prezint pe locotenentul Clarke, a zis Maxwell, arătând cu mâna spre un bărbat lat în piept și cu mâini mari și cărnoase.

Clarke și-a încrucișat brațele, aparent iritat că Rose ajunsese mai târziu decât ceilalți candidați.

Rose a înghițit în sec.

Maiorul Maxwell a trecut prin fața rândului de candidați, strigându-i pe

fiecare pe nume. Doi dintre ei ieșeau în evidență. Unul era Felix Renaud, un bărbat masiv, cu fălci și pomeți proeminenți, de aproape cincizeci de ani, judecând după părul cărunt pieptănat pe spate. Celălalt era o femeie, Muriel Brown, o tânără la vreo douăzeci de ani, cu înfățișare atletică și păr șaten, ondulat.

— Pregătirea voastră de șase săptămâni va începe cu antrenamentul fizic, a spus maiorul Maxwell, ținându-și mâinile la spate. Vom trece apoi la mânuirea armelor și la folosirea explozibililor.

Rose a simțit cum i se zbârlește părul pe ceafă.

— Veți trece apoi la lupta și uciderea fără arme, a continuat Maxwell. În orice moment al pregătirii, dacă vom constata că nu sunteți apți pentru misiune, veți fi eliminați imediat. Puteți renunța oricând. Misiunea de agent SOE este voluntară.

Rose și-a mușcat obrazul pe dinăuntru. *N-o să renunț niciodată*.

— *Dacă* veți da dovadă de tenacitate fizică și mentală până la sfârșit, veți fi trimiși la cursul de parașutism, apoi veți continua cu studiul intensiv la clasă.

Maxwell a făcut o pauză pentru a-și aranja cascheta pe cap.

— Locotenent Clarke, de acum sunt cu toții ai tăi!

Clarke și-a umflat pieptul.

— Începem cu antrenamentul Garramor Grind, a zis el și a împărțit candidații în trei grupe.

Rose a fost pusă alături de Felix și Muriel. Locotenentul a distribuit fiecărei grupe o hartă pliantă și o busolă mică, apoi le-a dat scurte instrucțiuni despre cum să le folosească

— Ați folosit vreodată o busolă? a întrebat Felix în șoaptă, cu un puternic accent franțuzesc.

Rose și Muriel au clătinat din cap.

— Atunci o țin eu, a zis Felix și a vârât busola în buzunar, părând ușor dezamăgit că nimerise alături de două femei.

— Traseul este marcat, a mai zis Clarke în încheiere. Dacă vă rătăciți, folosiți-vă de hartă și compas. Locotenentul s-a uitat la ceas. Să fiți înapoi în trei ore. Dați-i drumul!

Candidații s-au împrăștiat, luând-o pe o potecă spre răsărit. Celelalte

grupe au rupt-o la fugă, lăsându-i în urmă pe Rose și pe tovarășii săi.

— Nu vă grăbiți prea tare, a zis Felix, aruncând o privire spre Rose și Muriel.

— Poate că ar trebui să ținem pasul cu ceilalți, a spus Rose, care alerga lângă Felix.

— Dacă terminăm ultimii, ne descalifică, a intervenit Muriel, cu accentul ei scoțian puternic.

— Asta nu este o cursă, a insistat Felix.

— De unde știi? l-a întrebat Rose, gâfâind. Cu picioarele ei scurte, se străduia să țină pasul cu ei, chiar dacă nu fugeau.

— Am fost pilot de curse și am participat la Grand Prix, a explicat el. Îmi dau seama când este vorba de o cursă sau nu.

Muriel s-a uitat la Rose și a înălțat din umeri.

— O să obosească repede, a adăugat Felix. În mai puțin de-o oră îi ajungem din urmă.

Au pătruns într-o pădure deasă, cu mult în urma oricărei grupe. Bocancii tropăiau pe terenul acoperit cu mușchi.

— Ce făceai înainte, Rose? a întrebat-o Felix în timp ce arăta cu mâna spre cărarea ce traversa un rând de pini.

— Am fost dactilografă la Londra, a spus ea, rușinată că profesia sa era atât de neînsemnată față de cea de pilot de curse.

— Muriel?

— Eu sunt de loc din Edinburgh, a răspuns ea. Am fost recrutată pe când eram centralistă la Poșta Generală din Londra.

Cu toate că o ardeau plămânii, pe Rose o alina gândul că Muriel avea o ocupație asemănătoare cu a sa. Și-a recăpătat încrederea, așa că s-a uitat la Felix și l-a întrebat din ce parte a Franței era.

— Saintes, a răspuns el. Ai mei aveau vie și distilerie de coniac. Ne-am refugiat în Anglia în timpul invaziei germane.

— Te-au recrutat? l-a întrebat Rose, care rămăsese fără aer.

— M-am oferit, a zis Felix și a încetinit pasul. S-a uitat pe hartă, apoi a împăturit-o și a pus-o înapoi în buzunar. Mă întorc să-mi eliberez patria.

Eu vreau să le aduc un omagiu mamei, tatei și lui Charlie.

Rose era dornică să afle mai multe despre Muriel și Felix, dar terenul era

tot mai dificil, silindu-i să se cațăre peste lespezi de granit. Conversația lor s-a redus la câteva propoziții scurte, pentru a semnala grohotișuri și diferite obstacole. Pe măsură ce urcau pe munte, încetineau pasul. Rose simțea că o ard mușchii picioarelor. Respira repede, simțind că n-are oxigen. Munca ei de birou, la care se adăuga faptul că obișnuia să ia metroul în loc să meargă pe jos până la serviciu, nu o ajutase aproape deloc să se călească. În timp ce se cățăra ajutându-se cu mâinile, inima îi bubuia în capul pieptului.

În mai puțin de-o oră, au ajuns în vârf, unde o altă grupă se odihnea lângă un bolovan, gâfâind.

— V-am zis eu, a șuierat Felix, apoi a tras adânc aer în piept. Rose și Muriel, prea istovite să mai răspundă, s-au mulțumit să dea din cap.

Coborârea a fost mult mai anevoioasă decât urcușul, cu toate că nu la fel de epuizantă. Era greu pentru ei să-și țină echilibrul, iar panta era acoperită de pietre instabile. Rose a alunecat și a căzut, julindu-și spatele, și imediat a simțit un junghi de durere în șira spinării. Muriel s-a împiedicat și a fost cât pe ce să se rostogolească la vale, dacă Felix nu ar fi prins-o de cot. Din când în când, ca să coboare pe panta muntelui, trebuiau să se ajute între ei ținându-se de mână. Lui Rose îi era clar că acea probă era nu doar un antrenament fizic, ci și un test de lucru în echipă.

La poalele muntelui au dat de un pârâu și s-au oprit. În timp ce Felix consulta harta, s-a văzut mișcare printre copaci.

— Uite, a spus Rose, cu voce răgușită și coardele vocale uscate.

Pe malul celălalt al pârâului, o grupă a dispărut în pădure. Felix a făcut semn cu mâna într-acolo.

— Trecem prin apă.

Au înaintat prin apa rece ca gheața, care le ajungea lui Felix și Muriel până la coapse, iar lui Rose, până la mijloc. Cămașa i s-a îmbibat cu apa rece. A început să tremure. Picioarele i-au amorțit. Dacă aerul de munte avea cam zece grade, pârâul era cu mult mai rece. Lui Rose i s-a făcut pielea de găină pe brațe.

Restul drumului l-au făcut prin mijlocul unor tufișuri dese. Picioarele lui Rose plescăiau înăuntrul bocancilor, făcându-i bășici. Trupul o durea. Dinții îi clănțăneau. A tras de ea să se târască de-a lungul unei cărări pline de pietre și hârtoape până au ajuns la Grammor House. Au terminat traseul în

două ore și treizeci și opt de minute, fiind pe locul doi. Ultimii abia au ajuns cu puțin înainte de termenul de trei ore. Candidații s-au adunat în curte și au început să bea din bidoanele care fuseseră așezate în iarbă.

Rose a înghițit apa cu sete, apoi i-a întins bidonul lui Muriel.

— Am reușit.

Valul de mândrie a făcut-o să nu mai simtă durerea pricinuită de tăieturi și vânătăi.

— Așa-i, a zis Muriel, ștergându-și apa de pe bărbie.

— Să nu vă relaxați, le-a spus Felix. Nu cred că s-a terminat.

Toată lumea era obosită, înfrigurată și udă leoarcă, așa că Rose se aștepta să aibă parte de mâncare și odihnă, sau cel puțin de haine uscate. S-a dovedit însă că Felix avusese dreptate când locotenentul Clarke a ieșit din casă cu o mitralieră la umăr.

Rose s-a cutremurat. *Ce-are de gând cu arma?*

Au fost duși cu toții la un teren de asalt, un șir de obstacole din lemn și sârmă ghimpată. Maiorul Maxwell, cu un creion și un blocnotes în mâini, s-a urcat pe o movilă pentru a urmări proba.

Clarke i-a împărțit pe candidați în grupe de bărbați și de femei. Rose, Muriel și o tânără pe nume Phyllis, cu părul blond prins cu o panglică, au fost trimise la linia de start. Lui Rose i s-a uscat gura. Își simțea stomacul plin. *Nu trebuia să beau atâta apă*.

Clarke a îndreptat țeava armei sale spre cer. Focul a bubuit.

Inima lui Rose a început să bată nebunește. A luat-o la fugă pe traseu alături de Muriel și Phyllis. Muriel le-a luat-o înainte și a fost prima care a sărit peste un șir de bușteni culcați la pământ. Phyllis și Rose erau mult în urmă când au ajuns la al doilea obstacol, o scară de frânghie. După ce a făcut doi pași, bocancul lui Rose s-a prins în frânghie. Și-a încordat piciorul, ca să-l tragă afară.

— Scoate-l! a strigat Clarke.

Rose a smucit mai tare din picior și a reușit să îl elibereze din încâlceala de sfori, apoi s-a cățărat până sus și a trecut de scară.

A ajuns apoi la un perete abrupt de lemn, înalt de peste trei metri; Phyllis se chinuia să-l urce. Muriel izbutise să-l treacă și acum fugea mai departe.

Rose s-a urcat pe bârna de lemn înclinată care ajungea până la mijlocul

structurii ca să prindă viteză. A sărit, dar nu a reușit să se prindă cu mâinile de marginea de sus și a căzut la pământ.

— Nu-mi pasă că ești scundă, Teasdale! a strigat Clarke. Te trimit acasă dacă nu ești în stare să te cațări pe peretele ăsta!

Rose și-a încordat puterile de trei ori, dar a ratat de fiecare dată. Nici Phyllis nu s-a descurcat mai bine.

— La naiba! a exclamat Clark, dând din cap. Ocoliți-l!

Rose și Phyllis au alergat la următorul obstacol, unde trebuiau să se târască pe burtă pe sub un val răsucit de sârmă ghimpată. Rose, mică de statură, a luat-o înaintea lui Phyllis.

— Țineți-vă tărtăcuțele mai jos!

Clarke a tras o rafală de gloanțe în pădure.

Dumnezeule! Adrenalina făcea să-i bubuie sângele în vene. Cu bărbia în jos, s-a târât mai departe.

— Au! a țipat Phyllis.

Rose s-a oprit și a întors capul, fără să-l ridice de pe pământ. Phyllis se zbătea să-și desprindă părul, i se agățase în sârma ghimpată.

— Mișcă! a strigat Clarke.

— M-am înțepenit, a scâncit Phyllis.

Aflată la aproape un metru de ieșirea din obstacolul de sârmă, Rose stătea în cumpănă.

Din fruntea lui Phyllis curgea sânge.

Rose ardea de nerăbdare s-o ajute. Înainte să se răzgândească, s-a întors și s-a târât spre Phyllis.

— Nu te mișca!

— Lasă-mă, du-te! a zis Phyllis.

Rose s-a târât și mai repede, cu mâinile și picioarele.

— Teasdale! a strigat Clarke.

— Întoarce-te, a rugat-o Phyllis. O să ai necazuri.

Rose n-a băgat-o în seamă nici pe ea, nici ordinul lui Clarke. Când a ajuns la Phyllis, Rose s-a chinuit să-i desfacă părul prins cu agrafe și cu panglică, care se agățase în sârmă. Rose a smucit de el. Un ghimpe de metal i-a intrat lui Phyllis și mai tare în pielea capului.

— Mă doare! a țipat Phyllis.

Sângele i s-a întins în păr.

— Fir-ar să fie! a strigat Clarke.

A intrat în labirintul de sârmă și s-a dus la cele două femei. Ți-am spus să ții jos capul ăsta afurisit!

Rose s-a uitat în sus printre sârme.

Clarke a scos un cuțit din teaca de la curea.

Rose a făcut ochii mari.

Cu lama cuțitului, Clarke i-a tăiat un smoc de păr lui Phyllis.

Tânăra și-a lăsat istovită capul pe pământ.

Clarke a săgetat-o pe Rose cu privirea.

— Încă o dată dacă nu asculți de ordinele mele, Teasdale, te trimit direct acasă!

— Da, domnule, a spus Rose, înspăimântată.

S-a rostogolit la loc pe burtă și s-a târât mai departe.

Rose a terminat traseul înaintea lui Phyllis, care a trecut linia de sosire ținându-se cu mâna de cap.

În timp ce bărbații începeau parcursul, Rose și Muriel s-au uitat la rana ei, o tăietură mică, dar profundă care, după părerea lui Rose, avea nevoie de câteva copci. În timp ce apăsa rana cu mâneca pentru a opri sângerarea, Rose l-a văzut pe maiorul Maxwell pe culmea dealului. Privirile li s-au întâlnit. El a lăsat capul și a notat ceva în blocnotes. Rose a înghețat. *Te rog, nu mă trimite acasă*.

Plină de vânătăi și zgârieturi, Rose s-a schimonosit de durere când s-a așezat pe pat. Și-a masat coapsele care o dureau, întrebându-se cum avea să facă față antrenamentului. Dușul rece, hainele călduroase și cina caldă, preparată din somonii pe care maiorul Maxwell îi învățase cum să-i prindă cu explozibil, n-au ajutat-o prea mult să-și revină. Nici măcar păhărelele de scotch pe care le-a băut împreună cu Muriel și cu ceilalți candidați nu i-au amorțit durerea care-i săgeta mușchii, și nici dezamăgirea după parcursul atât de catastrofal.

— Trebuie să te odihnești, i-a spus Muriel, care stătea întinsă pe pat. Mai este și mâine o zi.

— Clarke mă trimite acasă dacă nu reușesc să urc peretele ăla, a spus Rose.

— Așa-i. Dar poți s-o faci. Ai nevoie de exercițiu, atâta tot.

Și să fiu mai înaltă. Rose s-a întors spre Muriel.

— Ce mai face Phyllis?

— Am bătut la ușa ei, dar nu mi-a răspuns.

— Nici mie, a zis Rose. Păcat că după cină n-a fost cu noi în bibliotecă.

— Nu-i strica o dușcă de scotch. Abia a ciugulit din somon și cartofi.

Phyllis, cu bandajul ascuns sub un batic, abia deschisese gura în timpul mesei. Privirea sa, în care se citeau înfrângerea și stânjeneala, îi evitase pe ceilalți.

Mâine dimineață o să stau de vorbă cu ea, și-a zis Rose. *Trebuie să știe că n-are de ce să-i fie rușine*.

Muriel și-a proptit o pernă sub cap.

— De ce te-ai înscris în SOE?

— Am fost recrutată, ca și tine, a răspuns Rose.

— Așa-i. Dar te-am întrebat altceva.

Rose șovăia, nu dorea să-și deschidă din nou rana din suflet. Dar, în următoarele săptămâni de pregătire dură, avea nevoie să-și deschidă inima în fața cuiva. Hotărâse ca acel cineva să fie colega sa de cameră. A scos atunci fotografia din valiză și i-a întins-o lui Muriel.

— Fratele meu, Charlie, când era copil. A fost pilot RAF.

— Frumușel, a spus Muriel, admirând fotografia. Pot să te întreb ce s-a întâmplat?

— Avionul lui a fost doborât deasupra Canalului Mânecii. Amețeala dată de scotch i s-a risipit brusc: Nu l-au mai găsit.

— Îmi pare rău.

Muriel s-a ridicat în capul oaselor.

Inima lui Rose s-a umplut de un val de tristețe.

— Anul trecut, părinții mei au murit la Londra într-un bombardament Luftwaffe.

— Sfinte Sisoe, a murmurat Muriel.

— Vreau să lupt ca să le aduc un omagiu.

Muriel a coborât din pat și a așezat fotografia pe dulăpior.

— Cred că este mai bine să punem poza lui Charlie aici, și nu în valiză.

— Avem voie? a întrebat Rose.

Deprinsă să nu țină obiecte personale pe biroul din buncăr, Rose nici nu se gândise să țină fotografia la vedere.

— Cel mai rău lucru care se poate întâmpla este ca maiorul sau locotenentul să-ți ceară s-o iei de aici.

Rose a încuviințat din cap.

— Când ai intrat în SOE?

— E o poveste lungă, a spus Muriel, încrucișându-și brațele.

— Am șase săptămâni la dispoziție, dacă reușesc să mă cațăr pe afurisitul ăla de perete, a zis Rose bătând cu palma în saltea, alături de ea.

Muriel s-a așezat pe patul lui Rose.

— Înainte de război, eram studentă la limbi străine, la Universitatea din Londra. În al treilea an de studiu, l-am cunoscut pe James, care venea la unele dintre cursurile mele, și am început să ies cu el. Muriel și-a pus palma pe burtă: Am rămas însărcinată și am renunțat la studii.

Rose a făcut ochii mari.

— În loc să mă întorc la ai mei, am rămas la Londra și mi-am găsit o slujbă la poșta centrală. Mă gândeam c-o să rămân cu James. Nuntă. Copii. M-a părăsit însă cu trei luni înainte să se nască Mabel.

— Îngrozitor! a exclamat Rose, cu ochii țintă la ea. Așadar, ai un copil?

— Da. Mabel stă cu părinții mei, undeva în afara Londrei, în siguranță. Când s-au rărit bombardamentele, m-am gândit s-o iau la mine. Am fost însă recrutată de SOE, poate pentru că vorbesc franceza și germana, a spus ea, frecându-și genunchii cu palmele. M-am așteptat să nu fiu aleasă, dat fiind că nu pot să scap de accentul ăsta scoțian. Trebuie să încerc să renunț la el, altfel n-am nici o șansă să păcălesc vreun nazist.

— Dar cum ai…? a dat Rose să spună, dar s-a oprit, temându-se să nu fie prea dură.

— Cum am putut să-mi las copilul pentru SOE?

— Da.

— Poate pentru că nu vreau ca Mabel să crească în lumea lui Hitler. Am văzut la Londra atâta moarte și distrugere, încât nu-mi mai doresc decât să câștigăm războiul.

— Ai vreo poză de-a lui Mabel?

— Cum să nu, a zâmbit Muriel și a scos din poșetă o fotografie pe care i-

a întins-o lui Rose.

— Ce frumoasă este, a zis Rose, privind îndelung la fetița cu păr cârlionțat, îmbrăcată într-o rochiță în carouri.

— E așa de mititică.

— O să crească înaltă.

— Peste puțin timp are să fie o slăbănoagă cu picioroange, la fel ca maică-sa.

Rose a zâmbit, apoi s-a dus la dulăpior.

— Mabel este mult prea drăgălașă ca să stea în poșetă. Ce-ai zice s-o pun lângă Charlie?

— E bine, a spus Muriel.

Rose a vârât fotografia lui Mabel într-un colț al ramei. *Muriel face un sacrificiu imens intrând în SOE. Nici nu pot să-mi închipui prin ce trece după ce și-a lăsat copilul ca să lupte împotriva naziștilor.*

— Dacă vrei să capeți accent franțuzesc, sunt gata să te ajut, a spus Rose.

— Grozav. Iar eu te ajut să exersezi ca să treci peste peretele ăla amărât.

Rose a aprobat din cap.

De afară s-a auzit zgomotul unei mașini care se apropia. Au fugit amândouă la fereastră. Un vehicul a oprit lângă ușa din față. Lumina farurilor cădea pe aleea curbă acoperită cu scoici sfărâmate. Phyllis, cu palton și fular, și-a pus valiza în portbagaj, și apoi s-a urcat în spate.

— Nu se mai întoarce, a zis Rose, cu durere în suflet.

— Nu, din păcate, a întărit Muriel.

Phyllis a plecat de bunăvoie, sau au considerat că nu face față misiunii? N-avea însă nici o importanță. Acum, că Phyllis plecase, Rose și Muriel rămăseseră singurele femei de la Garramor House. În timp ce mașina se îndepărta, Rose s-a îndârjit și mai tare. *Pot să mă dea afară, dacă vor, dar eu n-o să renunț niciodată.*

CAPITOLUL 10
Morar, Scoția – 5 iunie 1942

Rose nu mai pusese mâna pe o armă în viața ei, darămite să și tragă cu

ea. Lucrurile s-au schimbat însă când maiorul Maxwell, principalul instructor de trageri, a dat fiecărui candidat un pistol semiautomat M1911, calibrul 45. Arma avea opt cartușe – șapte în încărcător, și unul pe țeavă. Maxwell le-a arătat pe sperietoarea de ciori umplută cu paie cum să tragă folosind metoda lui specială, „lovitura dublă“, adică două împușcături scurte. Candidații au urmat pe rând cursul de trageri în care încercau să nimerească țintele în mișcare – niște manechine ce se deplasau de-a lungul unei sârme întinse între copaci. La început, Rose era stângace. Se temea să nu i se descarce pistolul din greșeală, ori să rateze ținta și să rănească vreun coleg. Cu fiecare zi de antrenament însă, precizia ei s-a îmbunătățit. S-a obișnuit, ba chiar a început să-i placă mirosul pulberii, iar mâna nu-i mai tremura când țintea. Într-o săptămână, a fost printre cei care aveau cea mai bună precizie din grupă.

— Dar tot mai ai de trecut peste afurisitul ăla de perete, a mormăit locotenentul Clarke, în timp ce îi completa fișa de tragere.

Încrederea în sine a lui Rose s-a topit. Își petrecuse puținul timp liber pe care îl avea exersând traseul de asalt, de obicei la primele ore ale dimineții, înainte să se trezească ceilalți. Muriel i se alăturase pentru a o încuraja, nesocotind insistențele lui Rose de a dormi în continuare. Aproape pe întuneric și prin ceața care acoperea de obicei Coasta de Vest a Scoției, Rose se chinuia să escaladeze peretele înalt de trei metri. De două ori atinsese capătul de sus cu degetele, cât pe ce să reușească, dar tot nu era în stare să se salte peste obstacol. Și cu fiecare eșec, se temea din ce în ce mai tare că urma să fie respinsă de SOE.

Muriel s-a apropiat de Rose, ca să n-o audă locotenentul.

— Te descurci bine. Nu-l băga în seamă pe Clarke. Maxwell n-o să-l lase să te trimită acasă doar pentru că n-ai trecut zidul.

Rose, cu obrajii încinși de încordare, a dat din cap și a reîncărcat pistolul. Lucrul cel mai neobișnuit din antrenamentul de tragere era, după părerea lui Rose, faptul că li se cerea candidaților să privească arma ca pe un obiect de toate zilele. În fiecare baie era așezat un manechin. În fiecare dimineață și seară, toaleta răsuna de împușcături. În timp ce se pregătea să se spele pe dinți, trăgea două gloanțe în burta manechinului. În mod ciudat, ritualul de dinaintea spălatului pe dinți îi amintea lui Rose de copilăria sa, când ea și

Charlie se prefăceau că s-au spălat pe dinți și numai umezeau periuțele. *Dacă mama și tata ne-ar fi lăsat să împușcăm un manechin, nu mai aveam nici o carie.* A zâmbit cu toată gura, în timp ce își punea pasta de dinți pe periuță. *Ce n-aș da să mă vezi acum, Charlie*.

Pe lângă toate acestea, candidații SOE executau sabotaje și detonări, sub îndrumarea maiorului Maxwell. Faptul că era scundă nu o descuraja pe Rose; excela în folosirea explozibilului plastic. În echipă cu Muriel și Felix, Rose s-a antrenat cum să arunce în aer o porțiune de cale ferată abandonată. Au învățat unde să așeze încărcătura de explozibil pe o locomotivă în așa fel încât să devină de nefolosit luni întregi. Au fost instruiți cum să distrugă vehicule, cazane de fabrică și centrale telefonice. Explozibilii îi dădeau încredere lui Rose. Mânată de dorința de răzbunare, abia aștepta să semene dezastru printre naziști. Dar ca să ajungă în Franța, trebuia mai întâi să termine cu bine pregătirea SOE. *Trebuie neapărat să trec de afurisitul ăla de perete*.

Însă acesta a ajuns ultimul său motiv de îngrijorare în momentul în care a început să se antreneze pentru uciderea silențioasă și lupta cu mâinile goale. Spre groaza ei, aceste cursuri erau conduse de locotenentul Clarke, care părea nerăbdător să-și arate forța fizică, dar și agresivitatea, în demonstrațiile făcute pe candidați. Femeile trebuiau să participe la același nivel de pregătire ca și bărbații, ceea ce nu era o surpriză nici pentru Rose, nici pentru Muriel. Clarke le arăta tehnici letale, cum să înșfaci pe cineva de beregată, să-i scoți ochii, să-i scrântești brațul, să-l calci pe genunchi și să-i rupi gâtul. După cum le spunea Clarke, antrenamentul de luptă avea drept scop să instruiască o persoană de forță și pregătire medii să se lupte și să învingă un adversar mai puternic. Rose însă era cu mult sub nivelul mediu ca statură și forță. Spre deosebire de Muriel, care era înaltă, puternică și atletică, Rose avea probleme la aproape toate manevrele letale. Lucrurile s-au înrăutățit și mai tare când locotenentul Clarke a arătat spre Rose și i-a ordonat să execute asupra lui strangularea cu brațul.

— Teasdale! a strigat Clarke, dând la o parte brațul lui Rose de pe gât. Nu faci bine.

Rose, aflată în spatele lui, a aprobat din cap.

— Îndoaie-ți cotul peste trahee! a zis, arătând cu degetul spre gât, sub

laringe. Prinde-ți încheietura mâinii cu cealaltă și strânge ca să oprești aerul!

— Da, domnule.

Rose a simțit un ghem în stomac.

— Mai încearcă o dată, i-a ordonat Clark, întorcându-se cu spatele la ea.

Ceilalți urmăreau demonstrația. Maiorul Maxwell nota ceva în blocnotesul lui.

Rose s-a uitat lung la ceafa groasă a lui Clarke. Teama îi creștea. Pentru că locotenentul era înalt, sau mai exact, pentru că ea era prea scundă, Rose trebuia să sară și să-l strângă de gât.

— La naiba, a mormăit Clarke.

Locotenentul i-a înșfăcat antebrațul. În aceeași clipă, brațul și corpul ei i-au fost trase brusc în sus, și bărbatul a trântit-o la pământ.

— Asta-i tot ce poți? a întrebat Clark.

— Nu, a mințit Rose, frecându-se la spate, unde simțea zvâcnituri.

— Încă o dată!

Rose s-a ridicat în picioare și a aruncat o privire spre Muriel.

— Hai că poți! i-a spus ea din buze, pe mutește.

Rose a tras aer în piept și s-a repezit asupra locotenentului. Adunându-și toată puterea, l-a strâns de gât.

Clarke s-a răsucit. A întins mâna și a lovit-o pe Rose peste față. Capul i s-a smucit în spate. A simțit cum o săgetează durerea în obraz și nas și a căzut în genunchi.

Clarke a clătinat din cap.

— Mișcarea ta a fost slabă – ai dat-o rău în bară.

Lui Rose îi curgea sânge din nas. A înghițit adânc și a simțit un gust de cocleală. S-a abținut să nu plângă și s-a ridicat în picioare.

— Locotenent Clarke, a spus Felix făcând un pas înainte. Aș putea să trec eu la rând?

Maiorul Maxwell a scris ceva în blocnotes.

— O să ai ocazia mai târziu, a spus Clarke și i-a făcut lui Rose semn cu mâna. Haide, încă o dată!

Ești de două ori mai mare decât mine. Cu toate că știa dinainte rezultatul, Rose și-a adunat toată puterea și l-a mai strâns o dată de gât pe Clarke. A

avut grijă să-și țină capul într-o parte pentru a se feri de o nouă lovitură, dar nu a anticipat lovitura dată de Clarke cu cotul în stomac, care a azvârlit-o la pământ. A rămas fără aer. De pe buze i se scurgea saliva, amestecată cu sângele din nas. Își simțea diafragma zdrobită.

— Ești gata să renunți, Teasdale? a întrebat-o Clarke.

Chinuindu-se să se ridice pe coate și pe genunchi, Rose a început să respire câte puțin până și-a umplut plămânii cu aer. Apoi l-a privit pe locotenent în ochi.

— Nu! a șuierat ea.

Pe buzele lui Clarke a apărut un zâmbet subțire.

— Locotenent Clarke, a intervenit maiorul, uitându-se la ceas. Cred că este suficient pentru ziua de astăzi.

— Da, domnule, a spus Clarke și și-a netezit cu mâna cutele de pe veston.

Candidații și instructorii au plecat din zona de antrenament și s-au îndreptat spre Garramor House. Rose, stâlcită în bătaie și umilită, a rămas în urmă. Stânjenită de cele întâmplate, ar fi preferat să fie singură, dar Muriel și Felix au venit lângă ea.

Rose a întors privirea spre Felix.

— Îți mulțumesc că te-ai oferit în locul meu.

Felix a dat din cap și a întrebat-o:

— Te-ai gândit cumva să pleci acasă?

— *Haud yer wheesht*[16], l-a întrerupt Muriel. A scos o batistă din buzunar și i-a întins-o lui Rose, care și-a șters nasul plin de sânge și s-a întors apoi spre Felix.

16. Te rog să taci (gaelica scoțiană).

— Nu mă mai întorc niciodată acasă.

— De ce?

— Avioanele nemțești i-a ucis pe ai mei, a răspuns Rose, simțind că mânia îi înăbușă durerea.

— Îmi pare rău, a zis Felix. Dar trebuie să înțelegi că, dacă ajungi în Franța, o s-o pățești și mai rău. De altfel, tu și cu mine avem o șansă de a fi primiți în SOE doar pentru că agenții tineri au fost prinși, torturați și uciși.

Pentru că Franța a rămas o țară de femei și moșnegi, agenții bărbați sunt ușor de depistat de către nemți.

— Tocmai de-asta avem mai multe șanse să rămânem în viață, a spus Rose.

— Poate, a zis Felix, trecându-și mâna prin părul încărunțit. Dar, dacă te întorci acasă, poate scapi.

— Atunci de ce nu te mergi și tu acasă, Felix? a intervenit Muriel.

— Franța este casa mea, a răspuns Felix, vârându-și mâinile în buzunar. Nu sunteți singurele de aici care au pierdut ce le era mai drag. Wehrmachtul nu doar că mi-a rechiziționat via familiei. Mi-a luat și singurul fiu.

— Ah, nu! a exclamat Muriel. Îmi pare atât de rău.

— *Merci*. Mathieu e ofițer în armată. L-au prins pe Linia Maginot, când nemții au intrat în Franța. Am de gând să lupt până când Aliații eliberează prizonierii.

— Și să-l aduci pe Mathieu acasă! a adăugat Rose.

Felix a încuviințat cu tărie din cap.

Tot restul drumului au schimbat doar câteva cuvinte. *Fiecare dintre noi are pentru ce să lupte*, și-a zis Rose. Când au ajuns la sediu, și-a șters sângele închegat din nas. Toată fața o durea, iar doi dinți de jos păreau să se clatine.

Felix s-a uitat cu atenție la nasul ei.

— Nu e spart, dar mâine dimineață o să te trezești cu doi ochi vineți.

— Grozav, a zis Rose și s-a întors spre Muriel: Mulțumesc pentru batistă. Ți-o dau înapoi după ce o spăl bine.

— Păstreaz-o.

— Aș vrea să mă plimb puțin înainte să mă întorc la sediu.

— Vrei să vin cu tine? a întrebat Muriel.

Rose a clătinat din cap și s-a îndepărtat de tovarășii ei.

Îi era groază să dea ochii cu ceilalți candidați, dar și cu instructorii – mai ales cu locotenentul Clarke. Nu se simțea deloc în formă ca să mai exerseze asaltul pe perete, așa că a luat-o spre țărm, unde nisipul era presărat cu resturile explozibililor detonați. Cu palmele făcute căuș, s-a stropit pe față cu apă rece din mare, sperând că asta avea să ajute nasul umflat și ochii tumefiați. În sunetul ritmic al valurilor care clipoceau, a făcut un jurământ

solemn: *Nu voi renunța niciodată, oricâtă durere și suferință am să îndur*.

Când s-a întors la Garramor House, a trecut prin dreptul unei ferestre deschise de la biroul instructorului, aflat în aripa din spate a clădirii. Când a auzit glasuri, a rămas locului.

— Ca să devii agent, e nevoie de mult mai mult decât de forță, a spus maiorul Maxwell. Ne trebuie candidați care să fie isteți, tenaci și să nu sară în ochi.

— Domnule, a spus Clarke, cu tot respectul, cred că ar trebui să renunțăm la Teasdale.

Rose a simțit că i se usucă gura. S-a lipit cu spatele de zid.

— S-a descurcat bine la pregătirea cu arme și explozibil, a spus Maxwell. Ar trebui să-i dăm mai mult timp, cel puțin până la simularea de interogatoriu.

— Teasdale este firavă, a spus Clarke. Nu va rezista nici măcar o lună în Franța.

Ofensată, Rose s-a tras cu urechea mai aproape de fereastră.

— N-ar supraviețui niciodată unei întâlniri cu nemții, a adăugat Clarke.

Au trecut câteva secunde. Rose spera ca Maxwell să îi respingă cererea.

— Aș vrea ca diseară să am pe birou recomandarea ta scrisă, a spus Maxwell. O să stăm de vorbă cu Teasdale mâine la prima oră.

Lui Rose i-a stat inima în loc.

— Vă mulțumesc, domnule, a spus Clarke.

Abătută, s-a îndepărtat fără zgomot. S-a dus în cameră și a făcut un duș. A încercat din răsputeri să ignore că a doua zi de dimineață avea să fie dată afară. Într-un târziu, s-a alăturat celorlalți pentru masa de seară, inclusiv la paharul de scotch din bibliotecă, care însă n-a reușit să-i amorțească starea de neliniște. După aceea, a ajutat-o pe Muriel să exerseze accentul franțuzesc, fără să-i spună despre decizia instructorilor de a o trimite acasă. *N-are nici un rost s-o îngrijorez. O să se termine curând*. S-a întins în pat și s-a rugat în gând ca Muriel să nu cadă în mâna Gestapoului și să ajungă cu bine acasă lângă fetița ei, Mabel.

Orele treceau. Rose nu reușea să doarmă, așa că s-a gândit la ce urma să facă. *Aș vrea să găsesc ceva să-i schimb hotărârea lui Maxwell*. Mult după ce casa se scufundase în tăcere, s-a dat jos din pat. S-a furișat pe scări cu

gândul la jurământul făcut sieși, hotărâtă să riște orice pentru a schimba cursul evenimentelor.

CAPITOLUL 11
Morar, Scoția – 6 iunie 1942

Rose a ridicat pistolul și a tras două gloanțe, unul după altul, în manechinul proptit într-un colț al băii. A băgat pistolul în toc, apoi a început să se spele pe dinți. *Este ultima oară când mai trag cu arma*.

— Bine țintit, a spus Muriel privind urmele lăsate de gloanțe în burta manechinului. Și-a descărcat și ea pistolul, ochind capul împăiat.

Rose a schițat un zâmbet, apoi și-a clătit gura cu apă. Când băile din Garramor House au început să răsune de împușcături, Rose a știut că în scurt timp candidații urmau să se îmbrace și să coboare în sufragerie. Se întreba dacă o s-o anunțe că e trimisă acasă înainte sau după micul dejun. Oricum, s-a îmbrăcat în combinezonul de luptă – cu speranța că poate instructorii își vor schimba cumva părerea – apoi a coborât prima. Singură în sufragerie, și-a pregătit o ceașcă de ceai. A luat câteva înghițituri și a așteptat. După câteva minute, pe coridor s-au auzit glasurile lui Clarke și Maxwell.

Se apropie. Rose a strâns ceașca în mâini. A simțit cum i se zbârlește părul pe ceafă. S-a simțit tot mai neliniștită. A ieșit repede pe ușă ca să plece și a dat nas în nas cu Clarke. Rose a scăpat ceașca din mână, împrăștiind ceai și cioburi pe podea.

— Fir-ar! a izbucnit Clarke. Uită-te pe unde mergi!

— Îmi pare rău, domnule, a zis Rose, și s-a aplecat să adune bucățile sparte.

— Ajunge! a zis Clarke, ștergându-și stropii de pe uniformă.

Rose a încremenit.

— Miss Teasdale, a intervenit Maxwell calm. Am vrea să stăm puțin de vorbă.

Rose a dat din cap și i-a urmat spre biroul maiorului.

Maxwell s-a așezat la birou, iar Rose și Clarke au luat loc în fața lui.

— Mai ai probleme cu fața? a întrebat-o Maxwell, aplecându-se peste birou.

— Este în regulă, domnule, a zis Rose, frecându-și nasul umflat. Sub ochi avea niște vânătăi liliachii care o făceau să semene cu un raton.

Maxwell a dat din cap.

— Te întrebi probabil pentru ce te afli aici.

— Vă faceți griji în legătură cu aptitudinile mele fizice.

Clarke și-a încrucișat brațele.

— Ne îngrijorează faptul că poți să fii ucisă, sau să îi pui pe ceilalți agenți în pericolul de a fi uciși sau prinși.

— Te-ai gândit cumva să te retragi? a întrebat-o maiorul.

— Nu, a răspuns Rose, cu glas pierit.

— Suntem de părere că este cazul să pleci din SOE, a spus Clarke.

Rose și-a încleștat pumnii, cu unghiile înfipte în palmă.

— Îmi permiteți să vorbesc deschis, domnule?

— Da, a zis Maxwell.

— Am unul dintre cele mai mari punctaje din grupă la trasul cu arma. Mă descurc foarte bine cu explozibilii – la fel de bine ca orice candidat.

Clarke a oftat.

Lui Rose i-a crescut pulsul.

— Franceza mea este la fel de bună, dacă nu chiar mai bună decât a celorlalți. Am terminat toate probele de antrenament în limita de timp cerută. Punctele unde trebuie să mai lucrez sunt un obstacol de pe traseul de asalt și…

— Peretele, a întrerupt-o Clarke.

— Și lupta corp la corp, a încheiat Rose.

— Ești pur și simplu prea scundă și firavă ca să fii agent, a spus Clarke apăsat.

Rose s-a apucat strâns de brațele scaunului, făcându-și curaj.

— Ați fost în Franța, locotenent Clarke?

— Nu văd nici o legătură.

— Are o foarte mare legătură.

Maxwell s-a lăsat pe spate în scaun.

— Am fost la Paris de nenumărate ori, a continuat Rose. Le cunosc felul

de viață, străzile, parcurile, cafenelele, dar și gările. Și încă mai trebuie să dau piept cu un perete de trei metri!

Clarke a clătinat din cap.

— În afară de asta, nu ar fi înțelept să înfrunt un nazist cu mâinile goale, mai ales dacă are cu cincizeci de kilograme mai mult decât mine și își dă seama de prezența mea.

— Domnule, a intervenit Clarke, cu ochii la maior și mâna îndreptată spre dosarul de pe birou. Acolo aveți recomandarea mea.

— Domnișoară Teasdale, a spus maiorul Maxwell, te apreciez pentru devotamentul dumitale față de Marea Britanie. Clarke însă a pregătit mulți agenți, iar evaluarea lui s-a dovedit corectă în selectarea candidaților.

Oare a fost și vreo femeie printre ei? a vrut Rose să întrebe, dar și-a ținut gura.

Maxwell a făcut o pauză, netezindu-și mustața.

— Din păcate, va trebui să-ți cerem să renunți.

Rose a răsuflat adânc, conștientă că nu avea cum să mai dea înapoi. Nu avea nimic de pierdut, așa că l-a privit pe Maxwell și a spus:

— Vreți, vă rog, să-mi citiți raportul domnului locotenent Clarke?

Clark părea nerăbdător să-i fie citită evaluarea de superiorul său și a dat din cap aprobator în direcția lui Maxwell.

— Foarte bine. Maxwell a deschis dosarul și a scos o foaie de hârtie bătută la mașină: „Este evident că Rose Teasdale este devotată, tenace, sigură pe sine și foarte capabilă."

— Domnule, l-a întrerupt Clarke, încruntându-se, acesta nu este raportul meu!

— Este semnat cu numele tău, a spus Maxwell și a împins hârtia spre marginea biroului.

Clarke a întins gâtul și a citit atent textul, cu ochii din ce în ce mai mari.

Rose s-a aplecat în față și a arătat cu degetul:

— Îmi place unde scrieți că sunt temerară și absolut potrivită pentru această misiune.

— La naiba! a pufnit Clarke. Ai pătruns în birou și mi-ai furat raportul! Nu numai că o să fii dată afară, dar o să am grijă să fii acuzată de spargere, precum și de falsificarea unui document guvernamental confidențial.

— Domnișoară Teasdale, a intervenit Maxwell, este adevărat că ai intrat în birou și ai scris acest raport?

— Da, domnule, a răspuns Rose, amintindu-și cum s-a strecurat înăuntru prin fereastra nezăvorâtă; o frântură de imagine cu ea apăsând încet tastele mașinii de scris pentru a nu face zgomot. Am intrat și în camera locotenentului Clarke când dormea.

Clarke s-a înroșit la față.

— Nu se poate așa ceva!

— Aveți un somn foarte adânc, a adăugat Rose, străduindu-se să nu îi tremure vocea de frică. Uitați-vă în buzunar!

Clarke a scotocit prin buzunare și în cele din urmă a scos o hârtiuță din veston.

Dacă eram nazist, acum erați mort.

— Ăsta e ultraj! a izbucnit Clarke și i-a întins lui Maxwell bilețelul.

Maxwell l-a citit, s-a uitat când la Rose, când la Clarke, apoi l-a pus pe birou cu fața în jos, lângă falsul raport.

— Lasă-ne singuri, domnișoară Teasdale.

Rose a ieșit din birou și a tras ușa după ea. A ocolit sala unde candidații luau micul dejun și a urcat scările pe furiș. *Nici nu mi-a trecut prin cap că o să fiu acuzată de spargere sau falsificare de documente. Doamne Dumnezeule, ce-am făcut!*

S-a uitat pe geamul dormitorului său și a văzut o limuzină neagră. La volan era același șofer care o adusese la Grammor House. S-a cutremurat. A cuprins-o sentimentul copleșitor al înfrângerii. În timp ce își scotea hainele din valiză, și-a amintit cum a intrat prin fereastra deschisă în biroul lui Maxwell. *Lasă-i să creadă că am fost atât de pricepută încât să deschid încuietoarea*. Mințise când le-a spus că intrase în camera lui Clarke când dormea. Bilețelul i-l strecurase în buzunar când se ciocnise de el dinadins. Pentru a-i distrage atenția, vărsase ceaiul și lăsase ceașca să cadă. Și pentru că locotenentul fusese cât pe ce să-i spargă nasul și îi învinețise ochii, n-avea de gând să-i spună adevărul.

O bătaie în ușă. Rose s-a întors.

În cameră a intrat maiorul Maxwell.

Rose a înghițit în sec. *Mă arestează?*

— Teasdale, a zis maiorul venind spre ea. Ce ai făcut se numește infracțiune.

A cuprins-o agitația. Și-a lăsat ochii în jos.

— Dar este exact genul de calități necesare unui excelent agent SOE.

Rose a ridicat capul și l-a fixat pe Maxwell cu privirea.

— Domnule?

— Băieții noștri bat prea tare la ochi. Sunt capturați, torturați și uciși. Avem nevoie de femei care, după părerea mea, sunt agente extraordinare.

— Dar locotenentul Clarke ce spune?

— Este furios, a răspuns Maxwell. Am stat însă de vorbă. Nu este convins pe de-a-ntregul că vei trece cu bine peste stagiul de pregătire, totuși a fost de acord că ar trebui să continui alături de ceilalți.

Rose a răsuflat ușurată. Umerii încordați i s-au destins.

— Nu va fi ușor, Teasdale. Are să-ți fie din ce în ce mai greu.

— Pot s-o fac, domnule.

— Clarke o să-ți facă viața și mai grea.

— Mă voi descurca.

— Termină cu succes pregătirea fizică, și eu te trimit la cursul de parașutism și la studiul intensiv la clasă.

— Da, domnule!

— Acum mergi să-ți iei micul dejun, a spus Maxwell. Ai nevoie de forță dacă vrei să urci peretele lui Clarke.

— Da, domnule, a spus Rose, cu încredere crescândă.

Maxwell s-a întors pe călcâie și a ieșit din cameră.

Rose a vârât valiza la loc sub pat. În drum spre sala de mese, s-a pregătit sufletește pentru furia pe care Clarke avea s-o reverse asupra sa. *Voi face față la tot ce mă pui să fac. Și o să găsesc eu o cale să trec de afurisitul tău de zid!*

CAPITOLUL 12
Paris, Franța – 16 iulie 1942

Însoțit de Claudius, Lazare a intrat în ascunzătoarea din adâncul catacombelor. Luminată slab de o lampă cu ulei, încăperea mirosea slab a lemn ars și mâncare din conservă. Patru bărbați s-au ridicat din culcușurile lor de pe piatra goală ca să-i întâmpine.

— Cum a mers? a întrebat unul cu ochelari, potrivindu-și basmaua roșie de la gât.

— Bine, a răspuns Claudius. Mulțumită lui Lazare, nemții o să aibă ceva probleme cu telefoanele în arondismentul 15.

Bărbații au zâmbit cu gura până la urechi.

Cu o oră înainte, Lazare și Claudius sabotaseră o mică centrală telefonică de lângă Montparnasse. Claudius a stat la pândă, urmărind printr-o ferestruică soldatul de pază care plecase din post pentru a se duce la toaletă. Lazare, cu o basma pe față, a forțat ușa din spate a clădirii cu o rangă și s-a strecurat în camera centralei, unde erau două telefoniste care lucrau în schimbul de seară. Lazare, cu adrenalina crescută, și-a ascuns mâna mutilată în buzunarul hainei și le-a zis femeilor să iasă în liniște și să stea departe de clădire. După plecarea lor, a prins explozibilul pe panoul centralei, a aprins un fitil și a fugit afară. După câteva secunde, o explozie puternică a zgâlțâit clădirea. Când a ieșit din toaletă, soldatul de pază, care se lupta să-și tragă pantalonii în timp ce ținea pușca în cealaltă mână, a găsit centrala pustie și un nor negru de fum înălțându-se din panoul distrus.

Claudius și-a scos basca, dând la iveală capul pleșuv, apoi s-a uitat la Lazare.

— Ești un sabotor pe cinste!

Lazare a zâmbit, dar era cuprins de îngrijorare. Centrala din Montparnasse era mică față de marile centre de comunicații controlate de nemți. Actul său de sabotaj nu pusese în pericol pe nimeni, pentru că telefonistele îl ascultaseră. În adâncul sufletului, se temea însă că avea să vină o zi când acțiunile sale urmau să ducă la moartea unor ființe nevinovate, la fel cum se întâmplase cu bătrânul care se oprise să citească afișul lipit de el.

— Poate ar fi bine să-l punem pe Lazare să arunce în aer cartierul general al SD.

Toți au izbucnit în râs.

SD, *Sicherheitsdienst*, unitatea de contrainformații a SS-ului, se găsea pe Avenue Foch. Un bulevard rezidențial somptuos, situat în arondismentul 16. Pe Lazare îl înfuria faptul că naziștii rechiziționaseră o clădire de lângă Arcul de Triumf, monumentul care îi omagia pe cei care luptaseră și muriseră pentru Franța în Revoluția Franceză și în războaiele napoleoniene. Pe deasupra, *Arc de Triomphe* era preferatul său – și ultimul rămas – dintre tablourile pictate de *Maman*, așa că faptul că se găsea acolo cartierul general al SD era o chestiune personală pentru Lazare. Fără să stea pe gânduri, s-a uitat la bărbos și a spus:

— O s-o fac.

Râsetele au amuțit.

— Glumeam, a zis bărbatul.

— Eu nu.

Lazare și-a strâns o cureluță de pe proteză. Vopseaua dată de *Maman* pe degetul mare începuse să se șteargă.

— Nu ne trebuie misiuni sinucigașe, a intervenit Claudius, apoi s-a uitat la ceasul de mână. Este fix ora 4 dimineața. Ne odihnim puțin, și când se termină interdicția de noapte ne ducem la o casă conspirativă.

Lazare a dat din cap aprobator. A lăsat la o parte gândul la sabotaj și s-a întrebat în ce casă urmau să stea. Se mutau mereu de colo-colo. Când nu se ascundeau în catacombe, erau oameni – în care Claudius avea încredere – care ascundeau membrii Rezistenței în pivnițele și podurile lor, și uneori le dădeau să mănânce. Când mergeau în afara orașului, se adăposteau de obicei în hambare și beciuri, unde dormeau pe paie sau pături murdare. Claudius, un superstițios care se străduia să nu facă același lucru de două ori, dădea deseori cu banul ca să aleagă destinațiile. *Rutina predictibilă te duce la moarte*, și-a zis Lazare în gând.

Nu mai stătea de mult acasă; riscurile pentru *Maman* și *Papa* era prea mari. Trecea totuși pe la ei aproape în fiecare săptămână ca să le ducă alimente, de cele mai multe ori rații militare britanice sau legume de la țară, de care făcea rost prin rețeaua lui tot mai numeroasă de luptători din Rezistență. Tânjea după ziua când el și părinții săi aveau să scape de persecuțiile asupra evreilor. Să fie liberi să stea într-o cafenea. Liberi să se plimbe cu bicicleta. Liberi să aibă un aparat telefonic. Liberi să umble pe

străzile Parisului fără teama de a fi arestați sau împușcați. Liberi să poarte haine obișnuite – fără steaua galbenă. Și să trăiască într-un oraș care să nu mai fie pângărit cu tot felul de afișe antisemite, unele în care un evreu bătrân, cu barbă și figura schimonosită, ține strâns un glob pământesc, ca și cum vrea să dobândească putere asupra întregii lumi. Dar cel mai mult tânjea după o viață senină, așa cum avuseseră ai lui înainte de ocupația germană. *Într-o zi, voi întâlni o fată, mă voi îndrăgosti de ea și vom avea copii, așa, ca Maman și Papa*.

În loc să doarmă pe podeaua de piatră alături de ceilalți, Lazare s-a dus la containerul britanic de metal așezat într-un colț. Cu adrenalina încă pulsându-i în corp după sabotarea centralei telefonice, a ales să-și consume energia făcând inventarul materialelor. Înăuntru se mai aflau două grenade, trei cutii cu muniție, câteva conserve și două batoane de ciocolată. *Am rămas fără explozibili*. Armamentul rămas abia le ajungea pentru câteva acțiuni de distrugere. Iar fără explozibili, misiunea sa de sabotor urma să fie și mai dificilă. Din fericire, Claudius acționa împreună cu un agent SOE britanic, pe numele de cod *Prosper*, care organizase în Paris rețeaua clandestină *Doctorul,* ce urma peste două săptămâni să parașuteze într-un loc ferit un nou transport.

Tocmai când închidea containerul, s-au auzit pași apropiindu-se pe coridor. Armele au fost scoase la vedere. După câteva secunde, fasciculul unei lanterne a luminat intrarea. Cu pulsul crescut, Lazare a scos și el pistolul din buzunar.

— Sunt eu, Raphael! s-a auzit un glas de băiat.

Lazare a răsuflat ușurat, apoi le-a făcut semn celorlalți să lase armele. Raphael, căruia Lazare nu-i dădea mai mult de doisprezece sau treisprezece ani, judecând după statura lui și vocea în schimbare, se alăturase grupului de puțin timp. Claudius, cu flerul său de a recruta luptători loiali Rezistenței, îl descoperise când scotocea după mâncare pe aleea din spatele restaurantului ce livra mâncare soldaților din Wehrmacht. Lazare insistase că puștiul era mult prea tânăr să lupte. Cu toate că nu era de acord, Claudius îl folosea doar ca iscoadă, pentru a le da informații despre mișcările nemților și ale poliției. Era însă doar o chestiune de timp până când băiatul urma să poarte o armă sau, chiar mai rău, explozibili. Un băiat de vârsta lui

ar fi trebuit să meargă la școală și să se joace cu prietenii. Naziștii nu doar că îl forțaseră să se maturizeze mai devreme, dar îi furaseră și copilăria.

— Poliția! a strigat băiatul, intrând în fugă, după care s-a oprit ca să-și tragă sufletul. Îi arestează pe evrei!

Lazare a simțit cum îi îngheață sângele în vine.

— Unde?

— Peste tot! a zis el, leoarcă de sudoare, răsuflând cu greu.

Lazare s-a întors spre Claudius.

— Vreau să plec!

— Nu, a zis Claudius și s-a pus în dreptul coridorului.

— Trebuie să-mi previn părinții.

Claudius a făcut semn din cap că nu.

— Nu pot să risc să fii prins și să ne dai de gol ascunzătoarea.

Lazare s-a uitat drept în ochii lui.

— Am să plec.

Claudius a aruncat o privire spre oamenii săi, care stăteau cu armele pregătite. Le-au ridicat. În aer s-a auzit țăcănitul unui încărcător vârât în pistol.

Lazare a înghițit în sec.

— Ori te dai la o parte, ori le dai ordin să mă împuște.

— La naiba, Lazare! Claudius și-a trecut mâna peste capul pleșuv, apoi i-a făcut semn să plece.

Lazare a pornit-o prin labirintul catacombelor fără să se folosească de lanternă. După atâtea luni, era în stare să se descurce prin arterele subterane numărând pașii și pipăind peretele de piatră pentru a găsi intersecțiile. Însă, în graba lui, a mărit pasul și a ratat o răscruce. Când și-a dat seama de greșeală, s-a întors – pierzând timp prețios să o găsească.

A părăsit apoi catacombele printr-un pasaj ascuns în scurgerea canalizării, și în cele din urmă a ieșit afară. Cerul era întunecat, se vedea doar o lumină slabă la răsărit. Era înainte de ora cinci dimineață, mai era până la sfârșitul interdicției de circulație, ceea ce însemna că putea fi arestat dacă îl prindeau pe stradă, în pofida documentelor false pe care le avea îndesate în buzunar. Nu-i mai păsa însă. Hotărât să ajungă cât mai repede acasă, s-a strecurat pe o alee, apoi a luat-o pe câteva străzi lăturalnice.

Circulația fiind încă interzisă, străzile ar fi trebuit să fie pustii, cu excepția patrulelor germane care treceau la ore fixe. Auzind huruit de mașini, Lazare și-a dat seama însă că lucrurile se schimbaseră alarmant. Iar zgomotul distinct al motoarelor de camion i-a zbârlit părul pe ceafă.

Mergând spre intersecție, a ajuns în apropierea unui bloc de apartamente și a încremenit. Pe stradă erau parcate un autobuz și două mașini ale poliției. Ici și colo, se vedeau câteva ferestre luminate, care dădeau impresia unei table de șah. Din mai multe apartamente se auzeau strigăte. Câteva secunde mai târziu, câțiva polițiști francezi, cu chipiuri rotunde, escortau până la autobuz o familie – tatăl, mama și două adolescente, toți cu stele galbene cusute pe haine. Din clădire se auzeau tot mai tare strigăte de jale.

Nu! Lazare s-a lipit de perete, pentru a nu fi zărit de polițiști. A ridicat privirea și a văzut oameni care se uitau afară, ascunși pe după draperii. În câteva clipe, au fost urcați în autobuz peste o duzină de oameni care duceau cu ei doar niște haine și pături. Din locul său, a urmărit neajutorat cum un polițist înarmat cu baston împingea o femeie cu un bebeluș în brațe să urce mai repede. *Cum poate să facă așa ceva?* În adâncul sufletului însă, știa deja răspunsul.

S-a întors pe alee și a pornit spre casă pe altă stradă, unde a văzut și mai multe autobuze care se îndreptau spre Turnul Eiffel, pline cu oameni înghesuiți. *Unde îi duc oare?* Pentru a nu fi depistat, a luat-o pe un drum mai lung, ocolind cartierele de locuit, pentru a ajunge pe Rue Cler, la apartamentul părinților săi. Strada era goală. Fără autobuze. Fără polițiști. *Te rog, fă să fie acasă*, s-a rugat el.

În loc să intre prin față, a urcat pe scara de incendiu pentru a ajunge la fereastra dormitorului, pe care mama o lăsa întredeschisă pentru vizitele lui neanunțate. A intrat pe geam și a pătruns în cameră. Patul era făcut, cu pernele înfoiate rezemate de tăblie. Totul părea la locul lui. A răsuflat cu ușurare, și mușchii i s-au relaxat. *Mă duc să-i trezesc. O să plecăm înainte să ajungă ei*.

Când a deschis ușa dormitorului, a înghețat. Câteva haine – pulovărul lui *Maman* și două cămăși de-ale lui *Papa* – erau aruncate vraiște pe hol. Dulapurile și sertarele din bucătărie erau în neorânduială. L-a cuprins panica.

Non!

Din camera părinților se auzi un foșnet. S-a repezit într-acolo.

A zvârlit ușa în lături. O femeie care scotocea prin șifonierul mamei s-a întors cu un țipăt.

Lazare a tresărit.

— Stai… stai pe loc!

Cu ochii holbați, femeia a lăsat să-i cadă o rochie bleumarin, pe care *Maman* o purtase la ocazii speciale, inclusiv la ceremonia de absolvire a lui Lazare. La gâtul femeii atârna medalionul de aur pe care Gervais i-l dăruise Magdei la o aniversare.

— Nu-ți fac nimic, a zis Lazare după ce a recunoscut-o pe femeie – era Victorine, văduva care locuia deasupra; cu mulți ani în urmă, mama lui o îngrijise în timpul unei epidemii groaznice de gripă. Sunt eu, Lazare.

Femeia gâfâia ușor. Și-a trecut mâna peste părul murdar ce îi stătea vâlvoi.

— Unde sunt? a întrebat-o el, cu teamă în suflet.

— I-a luat poliția.

Oh, mon Dieu, a oftat el adânc. Era buimăcit.

Femeia s-a uitat în jur, ca și cum căuta o cale de scăpare sau un obiect cu care să se apere.

Lazare a clipit ca să-și alunge lacrimile.

— Unde i-au dus?

— Șterge-o de aici, a spus femeia cu glas tăios.

Lui Lazare i s-a întors stomacul pe dos. Simțind că se îneacă, s-a sprijinit cu fruntea de tocul ușii. Femeia s-a întors brusc. Cu brațe tremurătoare, a deschis larg fereastra.

— Poliția!

Pe Lazare l-a cuprins frica.

— Nu, te rog…

— *Juif!* a țipat femeia.

Lazare s-a cutremurat.

— Victorine! a implorat-o el, în speranța că, auzindu-și numele, femeia va înceta cu țipetele.

— *Juif!*

De la etajul de deasupra s-au auzit tropăituri. Lazare a dus mâna la gheată și a scos cuțitul.

— *Non!* a răcnit ea, cu ochii pe lamă. S-a întors și a scos capul pe fereastră: Ajutor!

Zdruncinat din cauza șocului, a ieșit clătinându-se pe hol. Tabloul *Arc de Triomphe* era încă atârnat pe perete, chiar dacă pieziș. A înfipt vârful cuțitului într-un colț al ramei.

— *Juif!*

Te rog, pleacă! A făcut o tăietură lungă pe lângă ramă. Spera că femeia se înșelase, și părinții săi fugiseră înainte de sosirea polițiștilor. Când a ajuns la partea de jos a ramei, a găsit documentele falsificate pe care le pregătise pentru ei, nemișcate din locul unde le pusese cu multe luni înainte. Îl cuprinse o durere sfâșietoare.

— Poliția!

S-a auzit cum femeia a trântit ușa dormitorului și a încuiat-o. Scrâșnetul mobilierului împins pe parchet. *Mută patul ca să se baricadeze în dormitor*.

Cu ochii plini de lacrimi, Lazare a ascuns documentele în jachetă.

— Aici, sus! a strigat femeia către cineva aflat jos în stradă.

Lazare a rulat pânza tabloului și a vârât-o sub braț.

Pași apăsați. Ușa de la intrare izbită de perete.

Lazare a țâșnit spre dormitor. A ieșit pe scara de incendiu tocmai când în apartament intrau doi polițiști. A coborât scara de metal sărind treptele câte două și a aterizat în stradă. A simțit o durere ascuțită în laba piciorului stâng. S-a chinuit să fugă, în ciuda gleznei care îl ardea la fiecare pas. În timp ce căuta cu disperare o ascunzătoare, și-a înghițit durerea și mâhnirea și s-a rugat să găsească o cale pentru a-și salva părinții înainte de a fi prea târziu.

CAPITOLUL 13
Razia de la Vél d’Hiv – 16 şi 17 iulie 1942

Distrus, Lazare, s-a retras în sanctuarul catacombelor. L-a găsit doar pe Claudius, care umplea o lampă cu ulei.

— I-a luat poliția.

O durere îi sfredelea pieptul, de parcă tot trunchiul îi era prins într-o menghină. Într-un colț uscat al sălii a așezat pânza tabloului, făcută sul ca un afiș, și actele false pentru părinții săi.

— Îmi pare rău.

Claudius și-a scos basca și a dus-o la piept.

— Îi arestează pe evrei cu sutele, poate chiar cu miile, a spus Lazare. Am văzut cu ochii mei cum o femeie care ținea de mână doi copii a sărit pe fereastră de la etajul al treilea, încercând să scape de poliție. În minte îi apărură imaginile cu trupurile lor sfărâmate, întinse pe trotuar. Mâinile îi tremurau.

— *Mon Dieu*, a murmurat Claudius.

— Autobuze întregi, pline cu evrei, se îndreptau spre Turnul Eiffel.

— E posibil să fie duși pe Vél d'Hiv[17], a spus Claudius. Poliția l-a mai folosit și anul trecut în timpul arestărilor în masă.

17. Forma prescurtată pentru Vélodrome d'Hiver.

Velodromul de iarnă era o pistă acoperită pentru cursele de biciclete. În copilărie, Lazare fusese cu părinții la tot felul de evenimente cicliste, dar și la câte un spectacol de circ. Cu mulți ani înainte, acolo se organizaseră Jocurile Olimpice din 1924. Dacă Claudius nu se înșela, acel centru civic unde Lazare strigase și aplaudase, alături de părinții săi și de miile de parizieni, fusese transformat într-un centru de detenție.

— Unde sunt ceilalți? a întrebat Lazare.

— I-am trimis la o casă conspirativă din afara orașului.

— Trebuie să-i aducem înapoi.

Claudius a clătinat din cap.

— Nici tu, nici noi nu putem face nimic.

— Trebuie să încercăm!

Claudius și-a trecut mâna peste sprâncenele stufoase.

— Oamenii noștri sunt gata să lupte alături de tine. Mă îndoiesc însă că *toți* și-ar risca viața pentru evrei.

Cuvintele lui Claudius l-au rănit pe Lazare. Un val de fiere i s-a ridicat în gât. De când începuse să lupte alături de Claudius, aflase că în rețelele

Rezistenței din Franța își riscau viața și mulți evrei. El unul n-ar fi stat pe gânduri să intre în primejdie pentru oricare dintre compatrioții săi. S-a gândit cu tristețe, cu toate că în adâncul sufletului bănuise dintotdeauna, că nu fiecare luptător ar face la fel pentru el, și numai pentru că e evreu.

— Lazare, a spus Claudius pe un ton părintesc, velodromul va fi păzit de foarte mulți polițiști. Nu pot să-i arunc pe oamenii noștri într-o acțiune fără sorți de izbândă.

— Atunci mă duc de unul singur. Lazare s-a întors și a început să caute în containerul britanic. Descurajat de faptul că se terminaseră toți explozibilii, a luat o grenadă și o rezervă de gloanțe și le-a îndesat în haină.

— Ce crezi că vei reuși? Claudius s-a apropiat de el și i-a pus mâna pe umăr. Chiar vrei să mori? Și-ar dori așa ceva părinții tăi?

— Trebuie să încerc, a răspuns Lazare și l-a privit drept în ochi. Poți să vorbești cu omul tău de legătură de la SOE, *Prosper*? Poate că agenții din rețeaua *Doctorul* mi-ar putea da o mână de ajutor. Sau poate că ar grăbi livrarea de explozibili cu ajutorul RAF.

Claudius a scos un oftat adânc.

— Te rog, a insistat Lazare.

— Nu promit nimic. Dar o să văd ce pot face. Până atunci, rămâi aici. Nu te aventura afară. Mă întorc diseară. a spus Claudius, apoi și-a pus basca pe cap și a plecat.

Lazare a tras cu urechea la pașii lui Claudius care se îndepărtau. A așteptat douăzeci de minute, și cu fiecare răsuflare de aer stătut pe care îl trăgea în piept, neliniștea îi creștea. Pentru că nu putea sta locului, a mai vârât o grenadă în haină și a pornit cu pași greoi spre ieșirea din cimitirul de sub pământ.

Străzile erau mai aglomerate decât de obicei, din pricina coloanei de autobuze care se îndrepta spre Turnul Eiffel. Cei care nu erau evrei, și nu aveau a se teme de arestări, îndrăzniseră să iasă din case pentru a vedea ce se întâmplă.

— Polițiștii au primit ordinul să-i aresteze de la nemți, a auzit Lazare din mers o femeie așezată la o coadă la pâine.

A simțit un ghem în stomac. Își dorea să poată face ceva, orice, pentru a se trezi din acest coșmar. *Nu-i adevărat ce se întâmplă!* Și-a încleștat

mâinile pe grenadele ascunse în buzunare, știind că, dacă îl opreau soldații germani sau polițiștii, n-avea altă scăpare decât să le scoată cuiul. Și atunci se sfârșea totul.

Și-a dat seama câtă dreptate avea Claudius când s-a apropiat de intersecția dintre Boulevard de Grenelle și Rue Nélaton. Zona de lângă Vélodrome d'Hiver era plină de lume care ocupa trotuarele. Zece autobuze, umplute până la refuz, erau aliniate lângă intrarea în velodrom. Zeci de oameni, printre care și copii, toți cu stelele galbene pe haine, erau duși înăuntru de agenți de poliție care agitau bastoanele. Alte autobuze au apărut de după colț și au oprit în scrâșnete de roți. *Înăuntru trebuie să fie mii de oameni*. A clipit de câteva ori ca să-și oprească lacrimile.

Lazare și-a făcut drum prin mulțime. Pe frunte i-au apărut broboane. Era mult prea cald pentru jachetă, dar spera să nu bată la ochi că era îmbrăcat prea gros. S-a uitat lung la acoperișul de sticlă al velodromului, care fusese acoperit cu vopsea albastru închis pentru nu fi detectat de raidurile aeriene. Ferestrele erau blocate cu șuruburi. *Trebuie să le fie îngrozitor de cald! Este inuman!* Lazare a intrat și mai mult în mulțime, sperând să vadă mai bine.

În următoarele ore, s-a tot învârtit în jurul clădirii, căutând să bată cât mai puțin la ochi. Își trăsese basca peste ochi, să nu i se zărească sprâncenele. Mâinile le ținea vârâte în buzunare, ca să nu i se vadă proteza, dar și ca să ascundă micul arsenal. Spera să nu-l recunoască nimeni, și mai ales să nu-l oprească vreun soldat neamț ori polițist francez. Din fericire, poliția era prea ocupată cu oamenii pe care îi arestase. Mai multe patrule germane se țineau departe de zonă, lăsându-i pe complicii francezi să-și aresteze compatrioții. *Lumea asta a înnebunit!*

Spre seară, Lazare și-a dat seama că nu putea face absolut nimic. Dacă arunca o grenadă, mureau niște oameni nevinovați, sau polițiști obligați să execute ordinele germane. Se simțea neputincios. L-a cuprins un sentiment de vină copleșitor. *De ce n-am făcut oare mai mult… Dacă reușeam să-i conving să plece, acum s-ar afla în* zone libre*, sau undeva în străinătate, în siguranță.*

O mână l-a apucat de umăr. A tresărit, și atunci a apucat inelul grenadei.

— Ți-am zis să stai potolit, a spus Claudius.

L-a împins pe Lazare în dreptul unei intrări, departe de urechile

trecătorilor. Pulsul i-a luat-o razna. A pipăit grenada din buzunar. Inelul era la locul lui și a răsuflat ușurat.

— Rețeaua *Doctorul* nu te poate ajuta, a spus Claudius, cu glas coborât.

I-a stat inima în loc.

— Știu însă pe cineva care te poate băga în velodrom.

— Cine?

— Ai răbdare, a zis Claudius, uitându-se în jur. Urmează-mă, dar să păstrezi distanța de siguranță.

Lazare a aruncat o ultimă privire spre velodrom, cu speranța că ai lui scăpaseră.

Tot timpul cât au mers prin mulțime, apoi prin arondismentul 15, Lazare a rămas cam cu o sută de metri în urma lui Claudius, cu toată disperarea sa de a afla cine era persoana care îl putea ajuta. Din câte își dădea seama, traseul nu ducea la una din casele lor conspirative. Au trecut podul peste Sena, apoi au mers vreo patruzeci de minute pentru a ajunge la destinație, un mic complex de apartamente din apropierea unui spital aflat în arondismentul 2. Soarele începuse să apună. Lazare l-a urmat pe Claudius în clădire, apoi l-a găsit așteptându-l pe palierul de la etajul trei. Înainte să apuce să deschidă gura, Claudius a bătut în ușa unui apartament.

Zgomot de pași. Ușa s-a deschis, dând la vedere o femeie între două vârste, îmbrăcată în uniformă de infirmieră.

— Repede, a șoptit ea.

Lazare și Claudius au pășit înăuntru.

Femeia a închis ușa și a tras zăvorul. S-a dus spre un gramofon, l-a pornit și a coborât acul, răspândind în încăpere sunetele unui concert de pian.

— Muzica ne va acoperi vocile, a spus ea și le-a făcut semn cu mâna să se așeze la o masă.

— Marcelline este sora mea, a prezentat-o Claudius.

Lazare i-a strâns mâna, dându-și seama că își punea familia în pericol pentru a-l ajuta.

— În velodrom au voie să intre doar câţiva doctori și infirmiere, a spus Marcelline. Eu sunt una dintre ele.

— Poți să-mi găsești părinții?

— O să încerc, a răspuns ea. Sunt acolo mii de oameni, și tot vin mereu,

oră de oră. O să fie foarte greu.

— Mulțumesc. Spune-mi cum este acolo înăuntru, a rugat-o Lazare, trecându-și degetul peste o zgârietură din tăblia mesei.

Marcelline s-a albit la față. A șovăit puțin, foindu-se pe scaun.

— Te rog, a insistat Lazare. Trebuie să aflu.

Marcelline a aruncat o privire spre fratele ei, care a dat din cap aprobator.

— Nu au toalete, a spus Marcelline. Au fost sigilate pentru că au ferestre prin care se poate fugi.

Lazare a simțit un nod în gât.

— Velodromul este plin de urină și fecale, a spus ea fără înconjur.

Oh, *Dumnezeule*. Lui Lazare i s-au lăsat umerii.

Claudius a scos o țigară. A scăpărat un chibrit și, cu mâna tremurând, a încercat să o aprindă.

— Este o căldură de nesuportat. Mulți sunt deshidratați pentru că au un singur robinet cu apă.

Lazare a lăsat capul în jos.

— Cum pot oare să facă așa ceva?

— Poliția urmează ordinele nemților.

— Nemernicii, a zis Claudius, dând afară fumul de țigară.

— Se poate ieși de acolo?

Marcelline a clătinat din cap.

— Toate ușile și ferestrele sunt blocate sau păzite. Cei care încearcă să fugă sunt împușcați pe loc, a spus Marcelline.

A luat țigara lui Claudius și a dus-o la gură. A tras adânc din ea, apoi a suflat fumul pe nări.

— Unii și-au luat viața.

Lazare a simțit o durere și mai mare în piept.

— Ce-au de gând cu ei?

Marcelline i-a înapoiat țigara lui Claudius.

— Se aude că îi trimit în Germania să muncească. Dar eu nu cred.

— De ce? a întrebat Claudius.

— O colegă a văzut câțiva oameni în cărucior cu rotile. Mulți alții sunt ori prea în vârstă, ori prea tineri ca să muncească. Eu cred că nemții le pregătesc evreilor ceva mult mai rău.

— Trebuie să facem ceva, a spus Lazare.

— Îmi pare rău, a zis Marcelline. O să fac tot posibilul să-i găsesc.

Lazare avu o presimțire rea.

— Îi cheamă Gervais și Magda. Numele de familie este Aron.

Marcelline a dat din cap și și-a șters lacrimile.

Lazare i-a spus apoi cum arată părinții săi.

— Spune-le că îi iubesc, a zis el cu inima frântă.

— Nu uit.

— Și că încerc să-i scot de acolo.

Femeia a dat din cap.

— Acum trebuie să plecăm, a intervenit Claudius, strivind țigara în scrumiera de lut. Sunt raiduri ale poliției peste tot, așa că este mai bine să nu ne găsească pe stradă în timpul interdicției.

Lazare i-a mulțumit lui Marcelline și a plecat cu Claudius. S-au întors la catacombe fiecare pe alt drum. Incapabil să mănânce sau să doarmă, Lazare a stat de veghe în mormântul fără lumină. Pe deasupra refugiului subteran, autobuzele pline cu alți evrei arestați treceau prin Paris huruind. S-a rugat să găsească o cale pentru a-i scăpa pe *Maman* și *Papa*. Până în zori, nu a găsit nimic.

Arestările au durat două zile. Se auzea că peste zece mii de evrei fuseseră ridicați de către poliția franceză, cu tot cu copii. Judecând după convoiul de vehicule pe care le văzuse la velodrom, Lazare nu avea nici o îndoială că zvonurile erau adevărate, ba poate chiar cifrele să fi fost mai mari.

Și-a petrecut timpul cercetând zona de lângă Vélodrome d’Hiver. Căuta un loc pe unde să pătrundă înăuntru, dar pe măsură ce numărul de evrei creștea, la fel se mărea și prezența polițiștilor și a soldaților germani, care împiedicau pe oricine să se apropie. Mintea și inima îi erau sfâșiate la gândul că mii de oameni sufereau groaznic de căldură, de foame și de sete. Lazare s-a rugat ca părinții lui să fi scăpat cumva, ori să fi evitat polițiștii, fugind din Paris. Când s-a întors în catacombe, l-a găsit pe Claudius, care îl aștepta.

— Marcelline m-a rugat să-ți dau asta, a spus el și i-a întins o bucată de hârtie împăturită.

Lazare a desfăcut hârtia și a recunoscut scrisul de mână al tatălui său. I s-

a uscat gura. Pulsul i-a luat-o razna.

Iubite fiu,

Maman *și cu mine ne rugăm ca aceste rânduri să te găsească bine. Noi suntem în regulă și ne străduim să găsim o cale de a scăpa de aici, dar condițiile sunt tot mai grele. Ni s-a comunicat că în scurt timp vom fi duși în Germania.*

Lazare a strâns hârtia în pumn. A răsuflat greu, încercând să-și oprească lacrimile, apoi a citit mai departe:

Regret că nu te-am ascultat. Ai avut dreptate când ai prevăzut că ciuma antisemită nazistă se va întinde în Franța noastră iubită. Trebuia să plecăm din Paris acum câteva luni. Ce prostie din partea mea să îmi închipui că atât guvernul nostru, cât și poliția nu vor accepta dispoziția lui Hitler de a-i persecuta pe evrei. Dacă te ascultam, acum Maman *și cu mine n-am fi azi aici. În nici un caz nu este vina ta. Încăpățânarea mea, și numai ea, ne-a făcut pe amândoi să rămânem în Paris.*

Lazare și-a șters lacrimile.

Ai avut dreptate că ai refuzat să aștepți eventuala eliberare a Franței de către Aliați. Te implor să lupți, fiule. Să lupți pentru Franța. Să lupți împotriva atitudinii dușmănoase față de evrei. Să lupți ca actele de crimă împotriva umanității să nu se mai repete niciodată.

Suntem mândri de tine, fiule. Să fii mereu încredințat că te iubim.

Papa *și* Maman

Lazare a căzut în genunchi plângând, și sala de calcar a răsunat de hohotele sale.

PARTEA A II-A
LA MISSION

CAPITOLUL 14
Baza Aeriană Tempsford, Bedfordshire, Anglia – 20 mai 1943

Cu nervii întinși la maximum, ca un fir de sârmă sub tensiune, Rose a intrat după Muriel și Felix într-un hangar improvizat. Construcția, care fusese înainte un hambar lângă pista de la RAF Tempsford, adăpostea acum o zonă de instruire pentru agenții SOE. În loc de avioane și mecanici, hangarul era plin de mese pe care se găseau tot felul de obiecte – stații radio, uniforme, provizii, arme – care îi dădeau aerul unui birou de intendență ticsit. După luni de antrenament, urmate de alte luni de ședere într-un apartament de serviciu în așteptarea momentului în care – și dacă – aveau să fie trimiși în misiune, erau gata să primească instructajul final înainte de a fi parașutați în Franța ocupată.

— Acum chiar că plecăm, a șoptit Rose.

— Așa-i, a zis Muriel.

Felix a zâmbit, dezvelindu-și dinții îngălbeniți cu dropsuri cu iod.

Cât de în vârstă arată, și-a spus Rose în gând. Încă nu se obișnuise cu felul în care era deghizat Felix pentru a părea mai bătrân. Avea acum o mustață proaspăt crescută, care se potrivea cu părul – decolorat într-un alb murdar – și ochelari cu ramă rotundă. *Nici naziștii, nici francezii nu-l vor recunoaște pe fostul pilot de curse de Grand Prix din Saintes, Franța.* Din fericire, Rose și Muriel, care trăiseră toată viața în Marea Britanie, nu aveau nevoie de asemenea schimbări dramatice de înfățișare, cu excepția tunsorilor noi, pariziene, și a plombelor englezești, îndepărtate și înlocuite

cu unele de aur, așa cum foloseau de obicei dentiștii francezi.

În timpul antrenamentelor fizice, Rose nu reușise să treacă de *afurisitul de perete* al lui Clarke. De fapt, trecuse de pregătirea de luptă la limită, dat fiind că era măruntă și firavă ca o vrăbiuță. Excelase, în schimb, la antrenamentul cu arme și explozibili, dar și la tactica raidurilor, uciderea silențioasă și noțiunile de bază ale codului Morse. Iar franceza ei fluentă era mai bună decât a oricărui candidat, în afară de a lui Felix, care trăise toată viața în Franța. Rose era convinsă că îl impresionase pe maiorul Maxwell prin îndrăzneala ei de a pătrunde în biroul lui Clarke ca să îi schimbe raportul. După cele șase săptămâni intense de la Garramor House, maiorul Maxwell i-a permis lui Rose să rămână candidat SOE și să meargă la cursurile de parașutism. Clarke a fost de acord. Rose își imagina fie că locotenentul se temuse de alte momente stânjenitoare legate de priceperea ei de a-i intra în dormitor, fie îi crescuse respectul pentru curajul de care dăduse dovadă. Oricum, nu-i păsa. Deocamdată, ea își vedea mai departe de treabă ca să devină agent SOE, și asta era tot ce conta.

Cursul de parașutism de la RAF Ringway din Manchester durase o săptămână. Când a ajuns acolo, primul lucru pe care l-a observat a fost că ea și Muriel erau singurele femei, dacă nu le punea la socoteală pe doamnele de la Forțele Aeriene Auxiliare pentru Femei (WAAF), care le împachetau parașuta[18]. „Dacă nu se deschide, puteți veni cu ea înapoi ca s-o schimbăm“, glumiseră femeile împărțindu-le candidaților. Gluma i s-ar fi părut amuzantă lui Rose dacă nu i-ar fi fost frică de înălțime, fapt pe care îl ascunsese la interviurile de recrutare.

18. Women’s Auxilary Air Force avea, în 1943, peste 180 000 de membre și 2 000 de noi înrolări pe săptămână.

Lecțiile de parașutism au durat mult mai puțin decât pregătirea fizică din Morar, însă i s-au părut la fel de intense, dar și mai periculoase. La început, s-au antrenat sărind dintr-un balon mare de baraj modificat, umplut cu hidrogen, care avea atașată o mică nacelă cu o deschizătură în partea inferioară. Teama lui Rose crescuse pe măsură ce aparatul urca încet în aer. Inima i-a luat-o razna când i s-a dat ordin să sară și a plonjat prin acea deschizătură, rugându-se în tot acest timp să i se deschidă parașuta. Se

așteptase ca săriturile din avion să-i pună mai puțin la încercare nervii, dar nu s-a întâmplat așa. Avioanele trebuiau să evite detectoarele de radar germane, așa că erau obligați să sară de la o înălțime de o sută cincizeci până la două sute de metri, ceea ce le dădea mai puțin de cincisprezece secunde până să atingă pământul. În pofida răului de înălțime, Rose a trecut cu bine de cursul de parașutism, recunoscătoare că n-a fost nevoie să ia de bună gluma doamnelor de la WAAF de a înlocui parașuta defectă.

După aceea, candidații au fost trimiși câteva săptămâni la școala de instructaj aflată pe proprietatea lordului Montagu din Beaulieu, New Forest. Conacul impunător îi amintea lui Rose de o abație cisterciană, prin arhitectura sa veche cu bolți de piatră. Pentru că orele aveau loc în săli de clasă, instructorii îi părea lui Rose mai degrabă profesori universitari decât militari căliți în luptă. Candidații au învățat să recunoască toate gradele militare ale serviciilor germane, cum să întrebuințeze codurile și cerneala invizibilă, cum trimite BBC mesaje personale în timpul jurnalelor de știri din Franța, și cum să scape din cătușe. Pe deasupra, au devenit experți în siguranța personală, învățând cum să spargă și să deschidă încuietori, cum să comunice în teren, dar și cum să păstreze legenda de acoperire, comportându-se ca atare cât timp erau urmăriți de poliție. Trecuseră prin nenumărate simulacre de interogatorii conduse de instructori îmbrăcați în uniformele Gestapoului. Rose aflase că lucrul cel mai important pentru un agent era să ducă o viață clandestină cât mai bine, cât mai cu succes. Dacă însă erau prinși de inamic, fuseseră învățați cum să mintă și să tragă de timp cât mai mult posibil pentru a proteja restul camarazilor și rețeaua SOE. Falsele interogatorii erau cât se poate de realiste, dar fără să includă tortura fizică, ceea ce, fără îndoială, nu ar fi fost cazul dacă Rose cădea în mâinile naziștilor. Și-a terminat stagiul de pregătire de la Beaulieu cu speranța că deprinderile și cunoștințele dobândite aveau s-o ajute să rămână în viață. *N-o să mă las prinsă*, se îmbărbătase ea de multe ori. *Dar, dacă mă prind, nu voi vorbi niciodată. N-aș sacrifica niciodată un alt agent.*

— Puneți-vă toate obiectele personale aici pe masă, le-a spus un ofițer. La sfârșit, le veți lua înapoi.

Rose și-a pus valiza pe masă. Înainte de a pleca, a deschis-o și s-a mai uitat o dată lung la fotografie. *La revedere, Charlie. Mă voi strădui ca tu,*

mama și tata să fiți mândri de mine. A închis valiza și s-a întors spre Muriel, care avea în mână fotografia lui Mabel. Îi părea foarte rău pentru Muriel, care fusese informată de autoritățile SOE că inamicul putea stabili dacă hârtia fotografică era din Marea Britanie. Nu conta însă. SOE era foarte strictă privind regulamentul: fără nici un obiect personal asupra lor la plecare.

— Ai s-o vezi din nou, a încurajat-o Rose, luând-o pe după umeri.

Muriel a dat din cap.

— La revedere, puișor drag, a șoptit Muriel înainte de a pune fotografia jos.

Rose și Muriel s-au îndepărtat de masă, lăsând în urmă orice dovadă a vieții lor de dinainte. Ofițerul le-a examinat ținuta pentru a se asigura că nu mai avea nici o etichetă sau alte semne distinctive britanice. Croitorii SOE foloseau materiale aduse clandestin din Franța, sau transformau îmbrăcăminte la mâna a doua, cumpărată din prăvăliile de vechituri. Obiectele confecționate erau modificate cu atenție, în așa fel încât să poarte etichete ale fabricanților francezi. Nasturii, unii ascunzând chiar o mică busolă, erau inscripționați cu *Élégant* sau *Mode de Paris*. Fermoarele britanice aveau toate marcajul *Lightning*[19] ștanțat pe cheița de metal, care era îndepărtat cu grijă cu ajutorul unei freze dentare. Rose era convinsă că SOE își dăduse silința ca îmbrăcămintea lor să pară autentic franțuzească până în cele mai mici detalii.

19. Fulger (engl.).

Ofițerul a înmânat fiecăruia un mic teanc de hârtii.

— Aici aveți acte de identitate, documente de călătorie, cartele de alimente și franci.

Noua mea identitate. Rose s-a uitat lung la documentele ei, înțelegând că de atunci încolo ea nu mai era Rose Teasdale, dactilografa care lucra la Cabinetul de Război al lui Churchill.

— Ei, și-acum, a zis ofițerul, să recapitulăm, pentru ultima oară, care este acoperirea voastră. În regulă?

— Numele meu de cod este *Magicianul*, a început Felix în franceză. Numele de agent acoperit este Jules Laberge. Sunt mecanic și lucrez la

Granet Garage, la Paris.

— Bine, a zis ofițerul, și apoi s-a uitat spre Muriel.

— Nume de cod, *Sporran*. Numele sub acoperire este Marie Caton, sunt croitoreasă și lucrez la domiciliu.

Ofițerul a dat din cap și s-a întors spre Rose.

— Numele meu de cod este *Libelula*, a spus Rose, simțind fiori în spate. Numele de agent, Aline Bonnet. Sunt comis-voiajoare și vând cosmetice.

— Minunat, a spus ofițerul, părând mulțumit.

Rose, Muriel și Felix își primiseră rolurile de agent SOE în timpul ultimei faze a instructajului. Ținând seama de performanța ei – mediocră, în cel mai bun caz – de la pregătirea de luptă, Rose se așteptase să aibă misiunea de operatoare. Însă date fiind franceza sa fluentă, buna cunoaștere a Parisului și comportamentul neagresiv, instructorii erau convinși că avea să fie foarte potrivită în rolul de curier care să asigure comunicarea între Rezistența Franceză și rețelele de agenți britanici.

Muriel excelase la capitolul codificări Morse, așa că primise rolul de operatoare radio. Cu ajutorul lecțiilor lui Rose de fiecare seară, Muriel își îmbunătățise franceza până într-acolo încât accentul său scoțian era imperceptibil, cu excepția simulacrului de interogatoriu când s-a aflat sub presiune. Iar Felix, pe care directorii SOE îl vedeau ca pe un lider capabil și sigur pe sine – cu toate că pornirile lui de fost pilot de curse îl făceau uneori să acționeze rapid și, câteodată, chiar riscant – a fost ales șeful rețelei. Împreună, Rose, Muriel și Felix alcătuiau rețeaua *Magicianul*, numită așa după numele de cod al lui Felix, din cadrul Secției F a SOE. Avea să fie un subcircuit al rețelei *Doctorul* – organizată de un agent cu numele de cod *Prosper* – care acționa deja în Paris.

Ofițerul le-a dat o hartă cu punctele de aterizare, apoi i-a ajutat să-și adune lucrurile, materialele și echipamentele, cele mai multe urmând să fie parașutate în containere.

— Și încă ceva, a adăugat el pe un ton aparent plin de părere de rău, și a deschis un sertar. Pastilele voastre.

Rose a simțit cum i se strânge stomacul.

— La nevoie, benzedrina vă ține treji, a spus. Pastilele de sulfamidă sunt pentru infecții.

Le-a mai dat niște sticluțe medicinale, apoi și-a dres glasul.

— Iar aceasta este pastila-L, a zis el și a întins mâna.

Pastila letală. Rose a rămas cu privirea ațintită asupra capsulei îmbrăcate în cauciuc.

— O mușcați, a explicat ofițerul, și moartea survine în mai puțin de cincisprezece secunde.

Rose și-a înghițit nodul din gât.

Ofițerul a introdus capsula în rezervorul unui stilou și, după ce a înșurubat capacul, i l-a întins lui Felix. Apoi a luat de pe birou două tuburi lucioase din alamă.

— Capsula voastră cu cianură este ascunsă în partea de jos a rujului.

Rose a luat rujul, încercând să nu tremure.

Și-au tras combinezonul de zbor peste hainele franțuzești, au prins hamurile parașutei și au ieșit în noaptea fără lună. Însoțiți de ofițer, au traversat pista spre un Armstrong Whitworth Whitley, un bombardier de noapte cu două motoare.

— *Prosper* a organizat o echipă de preluare din membri ai Rezistenței, a spus ofițerul. După ce aterizați, ei vă preiau, și apoi vă duc la Paris.

— Am înțeles, a zis Felix, care părea nerăbdător să înceapă misiunea.

— Noroc!

Ofițerul le-a strâns mâna.

Rose s-a urcat în avion și s-a așezat pe podeaua avionului, între Muriel și Felix.

În aer se simțea un miros grețos de chimicale, care părea a veni din lacul care acoperea interiorul avionului. Fuzelajul îngust și fără ferestre al bombardierului îi dădea aspectul unui sicriu zburător.

În timp ce soldații le încărcau materialele, Rose a privit spre carlingă, unde un pilot și un copilot – membri ai Serviciului de Misiuni Speciale[20] al RAF – se uitau pe planurile de zbor.

20. Royal Air Force Special Duties Service, serviciu ultrasecret al Forțelor Aeriene, care executau misiuni pentru SOE și Biroul Serviciilor Secrete (SIS), cunoscut și ca MI6. Principala misiunea era de a parașuta și recupera agenți secreți și echipamente în și din Europa ocupată.

Rose se juca absentă cu un buzunar al costumului de zbor.

— Suntem pe mâini bune, i-a spus Felix, dându-i un ghiont. Pilotul o să

ne ducă în Franța în siguranță.

Rose a încuviințat din cap, dar nu zborul o îngrijora, chiar dacă îi era groază de înălțime, ci săritura din avion sau, mai exact, teama că parașuta nu i se va deschide.

În timpul antrenamentelor de parașutism, un cursant, care nu era candidat SOE, își pierduse viața după ce balonul de mătase al parașutei sale nu se deschisese. Instructorii numeau asta „candela romană“, dar îi asigurau pe candidați că era un accident foarte rar. Ceea ce nu i-a alungat lui Rose teama că parașuta poate fi defectă, și nici coșmarurile sale că ar putea să se încurce în corzile parașutei, ca o muscă înfășurată în pânza de păianjen.

Muriel a strâns-o de mână.

— O să fie bine.

Rose a răsuflat adânc, recunoscătoare lui Muriel pentru încercarea de a o calma.

Unul dintre membrii echipajului, pe nume Sullivan, un tânăr cu pistrui pe chipul palid, s-a așezat în fața lor. Un altul, cu care nu făcuseră cunoștință, a controlat mitralierele din coada avionului, apoi s-a așezat în turelă și și-a prins centura.

Motoarele bombardierului au pornit ușor, apoi au început să huruie. Rose s-a uitat la piloți, dar containerele, lungi fiecare de peste un metru, o împiedicau să vadă prea bine carlinga. Din nefericire, putea să zărească doar turela înconjurată de panouri de sticlă. Motoarele urlau. Avionul a accelerat. Și-a cuprins genunchii cu brațele, înfigându-și unghiile în coapse. Câteva secunde mai târziu, bombardierul a decolat, lipind-o de podea.

Pilotul a înclinat avionul, îndreptându-l apoi spre Canalul Mânecii. Când au ajuns la înălțimea de zbor, Sullivan a venit târâș spre ei.

— V-ați gândit vreodată să instalați scaune în avion? l-a întrebat Felix.

— Pentru ce? a răspuns acesta, zâmbind larg. Toți pasagerii noștri se aruncă din avion înainte să aterizăm.

Rose se foia, încercând să-și alunge teama tot mai mare.

— Stai liniștită, a spus Sullivan. Te anunț eu când ne apropiem de zona de parașutare.

S-a ridicat apoi în picioare, cu spatele ușor aplecat din pricina plafonului jos, și și-a văzut de treabă, verificând containerele ce urmau să fie

parașutate. Felix și-a încrucișat brațele și s-a lăsat pe spate pentru a se odihni. Muriel și-a rezemat capul pe genunchi.

Rose, cu trupul inundat de adrenalină, și-a verificat discret cataramele hamurilor. *O să mi se deschidă parașuta? O să scap neobservată de naziști? O să fiu capturată? O să mă întorc la Londra? Oare o să scap cu viață din război?*

Postul ei de dactilografă în birourile subterane ale lui Churchill era o amintire palidă, iar anii petrecuți în Londra înainte de război păreau dintr-o altă viață. Huruitul motoarelor îi amintea tot timpul că Hitler trimisese Luftwaffe să secere viața a mii de londonezi, printre care mama, tata și Charlie. S-a luptat să înăbușe orice temeri, hotărâtă să-și facă datoria față de Marea Britanie și să-și cinstească familia.

După o oră, avionul a început să coboare.

Rose și-a simțit stomacul în gât, și șezutul lipit brusc de podeaua fuselajului.

Avionul s-a zgâlțâit. Muriel a ridicat capul de pe genunchi și s-a apucat de hamuri. Rose a bătut-o ușor cu palma pe picior.

— Un pic de turbulență, i-a spus, dându-și brusc seama că de fapt se liniștea pe sine.

Muriel a dat din cap.

Nesocotind turbulențele, Sullivan și-a făcut drum prin avion ca un bătrân marinar la prova corabiei legănate de valuri. Dintr-o cutie cu muniții a scos un termos și niște căni metalice. A venit apoi spre ei și le-a spus:

— V-am adus ceva de băut.

Avionul a pierdut brusc din înălțime, dându-i lui Rose o senzație de greață.

— Nu, mulțumesc, a zis ea, sperând ca nimeni să nu bage de seamă în ce stare era.

— Tradiția noastră cere să-i servim pe agenții SOE cu un pic de băutură, a spus Sullivan în timp ce scotea capacul termosului. Aduce noroc.

— Cu plăcere, a spus Felix primind cana.

Muriel, care era albă la față, a încuviințat și ea.

Sullivan le-a turnat fiecăruia în căni. Din ele ieșeau aburi. Rose a adulmecat, simțind aromă de cuișoare.

— Ceai cu mirodenii?
— Grog, a răspuns Sullivan.
Rose a sorbit ceaiul îndoit cu whisky, simțind că îi arde gâtul.
— Bun, a zis ea, cu speranța că alcoolul avea să îi vindece răul de avion.
Sullivan a zâmbit:
— Este făcut de mine.
Felix a dat băutura pe gât, apoi a mai cerut un rând.
Mai mult whisky decât ceai. Rose a sorbit încet din cană, fără să simtă însă efectul asupra nervilor săi încordați.
Lângă ușă s-a aprins un bec roșu.
Muriel s-a îndreptat de spate, vărsând un pic de băutură.
— Ne apropiem de zona de aterizare, a anunțat Sullivan.
Rose a simțit că îi sare inima din piept. A înghițit pe fugă restul grogului, dorindu-și să fi avut mai mult whisky.
Agenții au pus jos cănile, s-au ridicat de la locul lor și s-au apropiat de ușă aplecați de spate. Sullivan a adus niște căști și i-a ajutat să-și prindă bine curelele sub bărbie.
Casca lui Rose, pe care o simțea ca pe capacul de cristal al unui platou de tort, era mult prea mare pentru capul ei. A împins în sus marginea care îi venea peste ochi. Simțindu-și gura uscată, s-a așezat la rând în spatele lui Felix și Muriel.
Sullivan a prins cu o carabină corzile parașutelor de coarda statică montată lângă ușă, apoi, în spatele lui Rose, a prins containerele de aceeași coardă.
— Fiți gata!
Sullivan a deschis ușa.
Pe Rose a izbit-o în față un curent de aer. I s-a încrețit pielea de frig. Huruitul motoarelor îi bubuia în timpane. *Nu trebuie decât să sar; parașuta o să se deschidă automat*. A aruncat o privire pe lângă Felix, sperând să zărească pământul, dar nu vedea decât un gol negru. A întors ochii spre bec, așteptând să se schimbe în verde, semnalul pentru salt.
— Noroc! a strigat Sullivan, dar glasul i se pierdu în zgomotul motoarelor. Să-i faceți praf!
Felix a dat din cap. Rose a verificat catarama din față a hamurilor.

Lumina s-a făcut verde. Rose a simțit că rămâne fără aer.

— Start! a strigat Sullivan.

Felix a sărit și a dispărut. Muriel s-a aruncat înainte și s-a topit în noapte.

Rose, cu adrenalina în nori, a țâșnit spre ușa deschisă.

— Stai! Sullivan a înșfăcat-o de hamuri. S-au încurcat!

Inima lui Rose era gata să-i sară din piept. S-a apucat cu mâinile de rama ușii, cu picioarele la câțiva centimetri de prag. Vântul îi flutura combinezonul de zbor.

Sullivan i-a desprins hamurile de pe coarda statică. Rose simțea cum potrivește ceva la rucsac și îi fixează coarda din nou.

— Okay!

Rose a șovăit, i se tăiaseră picioarele.

— Ești sigur?

— Da!

Rose a înghițit în sec. Și-a făcut curaj și a sărit. *Te rog, deschide-te!* Trupul său aluneca prin văzduh. Aerul șuiera. Mintea i-o luase razna, rugându-se ca Sullivan să se fi descurcat cu parașuta. Secundele treceau. *O, nu!* S-a chinuit să-și ridice casca și să privească în sus, așteptându-se să vadă cupola parașutei încurcată în corzi, dar a simțit deodată că este trasă brusc în sus, ca și cum o mână de uriaș o ridica spre cer. A răsuflat ușurată când a simțit că o apasă hamurile la subsuori. Deasupra ei, o parașută deschisă ca o floare. *Slavă Domnului!*

Rose a scrutat orizontul, căutându-i din ochi pe Felix și Muriel. Le-a zărit ciupercile parașutelor, purtate de vânt spre un câmp. *Dar sunt la aproape doi kilometri!* Cât timp îi aranjase Sullivan echipamentul, între ei se căscase o distanță apreciabilă. A privit în jos, și când a văzut ceva ce semăna cu o pădure apropiindu-se în viteză, și-a dat seama că trecuse de mult de zona de aterizare. A tras cu putere de corzile parașutei în încercarea de a se îndepărta de copaci, dar era prea târziu. A atins vârful unui pin cu ghetele. În cădere, s-a izbit de mai multe crengi care au zgâriat-o pe spate până s-a oprit cu o zgâlțâitură.

Spânzurată în aer, Rose a început să dea din picioare. Hamurile o tăiau la subsuori și coapse. Când ochii i s-au obișnuit cu lumina slabă, și-a dat seama în ce încurcătură se afla. Deasupra ei erau corzile răsucite printre

crengi. Dedesubt, la vreo șase metri, era pământul. Se simțea ca o marionetă agățată de un stâlp de telegraf. *Ce mizerie!*

Rose a început să se balanseze în încercarea de a se apropia de trunchiul copacului, dar se găsea prea departe. Și nici crengi nu erau la îndemână. S-a gândit dacă să desfacă hamurile, dar de la acea înălțime putea să-și rupă ceva. Așa că a hotărât să aștepte cu speranța că Felix și Muriel, sau echipa de preluare, aveau s-o găsească înaintea vreunei patrule nemțești.

Minutele treceau. Hamurile, care acționau ca un garou dată fiind greutatea constantă, i-au oprit circulația în mâini și în picioare. Rose a început să le îndoaie ca să alunge amorțeala. În timp ce încerca să slăbească curelele de la picioare, a auzit trosnind o creangă. A înghețat. S-a uitat cu atenție în jur. Inima a început să-i bată nebunește în piept. Zgomotul de pași strivind frunzele uscate se auzea tot mai aproape. Și-a ținut respirația, cu speranța să-i vadă pe Felix și Muriel ieșind din tufișul des. În locul lor însă, de sub un pin a apărut o siluetă întunecată care ținea în mână ceva ce aducea cu un pistol.

Rose și-a încordat privirea, încercând să-și dea seama cine era. *Francez? Neamț?*

Necunoscutul s-a oprit. Prin copaci s-a pornit o adiere, și parașuta de mătase s-a lovit de o creangă. Bărbatul s-a lăsat într-un genunchi și a îndreptat pistolul spre ea.

Rose a ridicat mâinile, înăbușindu-și impulsul de a țipa.

Necunoscutul a lăsat pistolul în jos și s-a îndreptat spre copac. De aproape, Rose a văzut că era un bărbat fără cască sau uniformă de neamț.

— Echipa de preluare? a întrebat ea în franceză, cu glas tremurat.

— *Oui.*

Rose a răsuflat ușurată. *Mulțumesc, Doamne*.

— Mă tem că vântul m-a purtat în afara traseului. Mă ajuți să cobor?

Francezul a vârât pistolul în jachetă și a cercetat copacul.

— Nu văd nici o creangă pe care să urc până la tine.

— Minunat, a zis Rose și a început să slăbească hamurile.

Bărbatul a început să adune crengi și lăstăriș și să le pună grămadă pe pământ.

— Ce-ai de gând?

— Să te cobor de acolo, a spus el și a cules un braț de frunze uscate.

— O să-mi rup un picior. Găsește-i pe ceilalți. Ar putea să arunce frânghiile de la unul din containere peste o creangă ca să mă dea jos.

— N-avem timp.

Bărbatul a continuat să adune crenguțe, frunze și ace de pin, apoi a lăsat pistolul la rădăcina unui copac. Și-a scos jacheta și a întins-o peste ele, încropind un fel de saltea. Pășind deasupra, i-a spus:

— Te prind eu.

— O să te rănești.

El a ridicat brațele.

— Grăbește-te!

Alungându-și îndoielile, Rose și-a dezlegat curelele din jurul picioarelor. *Are să-l doară*. A desfăcut cataramele din față ale hamurilor, ca să se lase încet jos. I-au scăpat însă din mână și s-a prăbușit pe pieptul lui, căzând amândoi la pământ.

— Ești teafără? a întrebat-o el.

— Așa cred, a răspuns Rose și s-a așezat în genunchi. Tu?

— *Oui*, a zis el și a ajutat-o să se scoale de jos.

Rose s-a ridicat pe picioarele nesigure. A încercat să-i vadă fața pe întuneric.

— *Merci*, a zis ea și a întins mâna.

A simțit o strângere aparte, fermă, dar blândă, cu doar trei degete.

CAPITOLUL 15
Paris, Franța – 21 mai 1943

— *Libelula*, s-a prezentat Rose cu numele de cod.

A aruncat o privire spre mâinile lor ascunse de întunericul pădurii. Degetul mare și arătătorul lui se simțeau reci la atingere, de parcă avea mâna pusă în ghips.

— Lazare, a zis el și a lăsat mâna în jos.

Rose și-a masat picioarele pentru a le mai dezmorți, apoi a scos o lopățică pliabilă care era prinsă de curea. Și-a tras de pe ea combinezonul

de zbor și a început să sape. Lazare s-a dus să-și ia jacheta și pistolul.

— Containerele trebuie să fie prin apropiere.

Rose s-a uitat la parașuta încâlcită rămasă în crengile de sus ale copacului. *N-am ce să-i fac*. Și-a pus casca și combinezonul de zbor în gaura săpată și le-a acoperit cu pământ.

— Pe aici, a zis Lazare, făcând semn cu mâna.

Rose a pornit-o prin pădure în urma lui, cu lopățica în mână.

— Ai văzut unde au aterizat ceilalți?

— *Oui*, a zis Lazare, aplecându-se sub o creangă. Echipa mea trebuie să-i fi găsit deja. Eu am venit după tine când am văzut distanța dintre parașute.

Echipă? Rose se întrebă dacă această echipă de preluare era formată doar din membri ai Rezistenței Franceze, sau dacă includea și vreun agent britanic din rețeaua *Doctorul*. SOE nu le dăduse nici un nume, mulțumindu-se să spună doar că urmau să fie recuperați la aterizare, și apoi duși la Paris. A înaintat cu greu în adâncul pădurii, în pofida înțepăturilor pe care le simțea în picioare.

După câteva minute de mers anevoios, au dat peste primul container, a cărui parașută era răsfirată pe pământ. Celelalte containere atârnau prin copaci, din fericire însă destul de aproape pentru a fi date jos. Rose a mai săpat o groapă, în care a pus parașutele și lopățica. Cu mâinile, a făcut o moviliță de pământ sub care a ascuns urmele lăsate la aterizarea lor.

— Ca să le scoatem de aici, avem nevoie de ceilalți, a spus Rose, apropiindu-se de Lazare.

Bărbatul a dat din cap, apoi a scos din jachetă o lanternă mică.

— De obicei, folosim lanternele ca să semnalizăm celor din RAF unde să le parașuteze. Dar acum suntem greu de găsit, iar dacă nemții au fost alertați de apariția unui avion inamic, în scurt timp patrulele lor o să împânzească zona.

— Am înțeles, a zis Rose.

Lazare a ridica lanterna și a aprins-o scurt de două ori.

Rose a scrutat cu privirea pădurea.

— Uite, acolo, i-a arătat Lazare.

Ea s-a întors. La câteva sute de metri, a văzut o lumină licărind câteva secunde.

— Vin spre noi, a spus el.

Grăbiți-vă, s-a rugat Rose în gând, înțelegând că ei doi nu aveau de ales decât să aștepte și să spere că salvatorii urmau să ajungă la ei înaintea dușmanului.

Câteva minute mai târziu, în timp ce Rose și Lazare aranjau containerele pentru a fi cărate, dintre copaci au apărut câțiva oameni din Rezistență înarmați cu pistoale mitralieră Sten. În spatele lor veneau Felix și Muriel.

— Ești bine? a întrebat-o Muriel pe Rose, îmbrățișând-o.

— Da, a zis Rose.

— Probleme la ieșirea din avion? a întrebat și Felix.

— Oarecum, a răspuns Rose, simțindu-se extrem de recunoscătoare față de Sullivan care îi aranjase hamurile parașutei. Pe deasupra, am rămas agățată în copac, a adăugat ea și s-a întors. Bărbatul care o ajutase schimba saluturi cu unii din camarazii săi.

— Eu sunt Claudius, a intervenit un bărbat între două vârste. Și-a scos basca, descoperind un cap pleșuv, și i-a strâns mâna lui Rose.

— *Libelula*, a zis Rose, dându-și seama că rețeaua *Doctorul* trimisese în întâmpinarea lor numai membri ai Rezistenței Franceze.

— Bun venit în Franța! i-a urat Claudius.

— Mulțumesc!

A încercat-o un sentiment plăcut de satisfacție. *Am reușit. Drumul nostru însă abia a început.* A alungat senzația de mulțumire și s-a întors cu gândul la cum să scape din pădure.

Claudius le-a spus oamenilor săi să ridice containerele pe umeri. Aproape o oră, Rose, Muriel și Felix au mers prin pădure, ajutându-i cu rândul pe luptătorii francezi să care containerele burdușite cu materiale și provizii. Mică de înălțime, Rose se silea să țină containerul cu brațele întinse deasupra capului în loc să îl rezeme pe umăr, ca toți ceilalți. Mânată de sentimentul datoriei, a continuat așa ca să-i ajute la căratul proviziilor, fără să mai țină seama de durerea din brațe. Au ajuns la un pârâu șerpuitor, apoi au luat-o pe cărare spre o fermă.

— În grajd, le-a spus Claudius oamenilor săi, apoi s-a întors către Felix: Avem rețeaua noastră care ne susține. Fermierul a vrut să ne pună grajdul ăsta la dispoziție, dar preferă să nu se amestece în acțiunile noastre

clandestine.

Felix a încuviințat.

Rose i-a ajutat pe luptători să care containerele înăuntru. Un miros slab de bălegar i-a umplut nările. În timp ce își masa umărul dureros, pâlpâirea fosforescentă a unui băț de chibrit scăpărat a făcut-o să-și mijească ochii.

— Rămânem aici până în zori, a spus Claudius care aprindea un felinar. Apoi vă ducem pe ascuns la Paris.

— Unde ne aflăm? a întrebat Felix.

— Ableiges[21].

[21]. Localitate în Île-de-France, în nordul Franței, la 38 de km de Paris.

Claudius a potrivit flacăra ce arunca o lumină gălbuie. Golit de animale sau nutreț, grajdul mai avea câteva grămezi de paie.

— Foarte bine, a zis Felix, pornind spre containerele de aluminiu. Să verificăm conținutul.

A desfăcut dispozitivele de închidere și a scos capacele.

Muriel a examinat stația radio, ascunsă într-un geamantan de piele.

— Pare să fie în ordine, a zis ea, încercând sursa de curent.

Felix a arătat spre o știrbitură de la fundul celui de-al doilea container, care era mai mare și mai pătrățos decât celelalte. A scos din el o roată de bicicletă.

— Splendid, a zis Rose, uitându-se la roata încovoiată, cu spițele îndoite ca niște perii de sârmă pentru țevi. Bicicleta fabricată în Franța, pe care SOE o procurase și o dezasamblase pentru fi transportată, era esențială pentru rolul de curier al lui Rose, ca și pentru acoperirea ei de comis-voiajoare de cosmetice. Poate fi reparată? a întrebat ea.

— Mă îndoiesc, a zis Felix.

— Putem să-ți facem rost de o altă bicicletă, a intervenit Lazare.

Rose s-a întors. Lumina felinarului îi permitea să-l vadă mai bine pe cel care o ajutase să coboare din copac. Lazare părea să aibă vreo douăzeci și ceva de ani, cam un metru optzeci, păr închis la culoare și ochi de culoarea castanei. Era proaspăt bărbierit, spre deosebire de ceilalți, mai în vârstă și mustăcioși, sau cu bărbi țepoase și încărunțite. La mâna dreaptă avea o proteză de lemn care părea pictată profesionist, dat fiind că degetul mare și

arătătorul erau reproduse în mod realist. *O rană de război?*

— Nu este nevoie, a zis Felix. O să luăm legătura cu Centrala s-o înlocuiască.

— Poate că e mai bine ca o singură persoană să-și asume riscul de a fura o bicicletă, a zis Lazare, decât să punem în pericol viața mai multora pentru a recupera materialele livrate de RAF.

Luptătorii din Rezistență au schimbat câteva cuvinte în șoaptă.

Felix a făcut o pauză pentru a scoate o țigară din buzunar.

— Nu e mare lucru să facem rost de o bicicletă, a intervenit și Claudius.

Felix a aprins țigara, apoi a încuviințat din cap.

Rose a observat pe chipul lui Felix o ușoară dezamăgire. *Este dornic să arate că are autoritatea de a procura materiale.*

Lazare s-a dus în colțul grajdului, lângă o boxă de cai goală, și s-a așezat jos. S-a rezemat de un stâlp de lemn și a închis ochii.

— Claudius, a spus Felix, scoțând un rotocol de fum. Haide să-ți arăt ce provizii au trimis britanicii pentru Rezistență.

Claudius a zâmbit bucuros.

Rose și Muriel s-au întins pe o grămadă de fân, în timp ce Felix și Claudius, cu țigara în gură, făceau inventarul muniției. Ceilalți bărbați s-au așezat în cerc și au început să mănânce din conservele cu carne de oaie, lăsându-l pe Lazare singur.

— Ce s-a întâmplat în avion? a întrebat Muriel, cu capul rezemat pe o grămăjoară de paie.

— Sullivan a observat că e ceva în neregulă cu parașuta mea, a spus Rose.

— Sfinte Sisoe! a exclamat Muriel.

— I-a luat doar câteva secunde ca s-o aranjeze bine, a spus Rose, gândindu-se cu groază la ce s-ar fi întâmplat dacă aviatorul nu observa coarda încâlcită. De asta am aterizat așa de departe. Și, pe deasupra, am rămas agățată în vârful unui copac.

— Și cum te-ai dat jos de acolo?

— M-a ajutat el, a răspuns Rose, făcând semn cu capul spre Lazare. Sau, mai exact, mi-a amortizat căderea când m-am prăbușit peste el.

Muriel a zâmbit:

— Genial.

Rose a dat din cap, simțindu-se atât de norocoasă că o avea pe Muriel drept camaradă și, chiar mai mult, drept prietenă.

— Hai să dormim puțin, a spus Muriel. Vrem să fim proaspete mâine când ajungem la Paris, nu-i așa?

Rose s-a întors pe o parte. În cap i se învârteau imagini de când fusese cât pe ce să sară din avion cu o parașută în neregulă. Apoi inima a început să-i bată mai tare la gândul că avea să se întoarcă la Paris. Nu putea să doarmă, așa că a repetat în gând legenda ei de acoperire, iar și iar. Glasurile bărbaților au început să se împuțineze pe măsură ce se pregăteau de somn. Înainte să închidă ochii, Rose a aruncat o privire spre Lazare, care se odihnea cu mâna mutilată așezată pe coapsă. *Ce ți s-a întâmplat? La câte ai renunțat ca să lupți alături de ei?* Înainte să adoarmă, s-a întrebat câte urma să mai îndure înainte ca războiul să se sfârșească.

Rose s-a trezit în scârțâit de balamale. Ușa grajdului s-a deschis, și razele soarelui i-au scăldat fața. S-a ridicat în capul oaselor și și-a scuturat paiele din păr.

— Bună dimineața, a zis Felix, care stătea în cadrul ușii cu țigara lipită de buze.

— *Bonjour*, a zis Rose. De cât timp te-ai trezit?

— De puțină vreme. Ceilalți s-au dus după camion, a adăugat Felix și a tras adânc din țigară, scoțând fumul pe nări.

Rose a dat din cap. Uitându-se în jur, a văzut că toți luptătorii din Rezistență erau plecați, în afară de Claudius, aflat în curte.

Muriel a întins brațele pentru a se dezmorți și a căscat. Apoi s-a ridicat în picioare și și-a netezit hainele.

Rose și-a scos trusa de cosmetice dintr-un container. Nu fusese genul care să se machieze. Chiar și când se ducea la întâlniri, foarte rar după ce izbucnise războiul, abia dacă își dădea cu puțină cremă și pudră, nici vorbă de ruj. Datorită acoperirii sale, se familiarizase cu produsele de înfrumusețare – citind revistele franțuzești de dinainte de război puse la dispoziție de SOE – și era hotărâtă să arate și să se poarte ca o adevărată comis-voiajoare. Deschizând trusa de cosmetice rotundă, frumos ornamentată, care avea și o oglinjoară înăuntru, și-a conturat ochii cu

creionul, apoi a aplicat pudră pe obraji. În timp ce își ruja buzele într-o nuanță de roșu aprins, și-a amintit de locașul secret din tub în care se afla capsula ei cu cianură. S-a oprit pentru o clipă, a tras aer în piept de câteva ori și a terminat machiajul.

— Ești tare frumușică, i-a spus Muriel.

Rose a zâmbit. Și-a alungat din minte gândul la cianură și a închis cutia cu pudră.

Câteva minute mai târziu, a sosit camionul cu o remorcă mare, condus de un membru al Rezistenței care părea a fi tăietor de lemne. Rose, Muriel și Felix și-au strâns lucrurile și s-au dus în curte să-l caute pe Claudius. Remorca, după cum a observat Rose, era încărcată cu scânduri, lungi de vreo trei metri, care atârnau cu un capăt în afară.

— De la apartamentele voastre, a spus Claudius și le-a dat fiecăruia o cheie. Sunt în aceeași clădire. *Libelula* și *Sporran* vor locui în același apartament.

Rose a aprobat din cap, părându-i-se în același timp ciudat să-și audă numele de cod rostit de altcineva din afara SOE.

— *Magicianule*, a spus Claudius, uitându-se la Felix, apartamentul tău este vizavi.

— Perfect, a zis Felix și a vârât cheia în buzunar.

— Eu voi distribui materialele pe care nu le puteți lua cu voi, a continuat Claudius, apoi s-a întors spre Rose. Ție am să-ți arăt unde se află cutiile de scrisori.

Rose a dat din cap, nerăbdătoare să-și îndeplinească misiunea de curier, de a prelua și transmite mesajele dintre rețelele SOE și Rezistența Franceză folosindu-se de locațiile secrete. În timpul instructajului, folosise de nenumărate ori cutiile de scrisori „moarte“, în care agenții lăsau mesaje secrete fără să se întâlnească, din motive de siguranță. Aranjase la rândul ei mai multe cutii de scrisori „vii“, metoda prin care agenții se întâlneau față în față pentru a face schimb de informații sau de muniție. În timpul pregătirii însă nu exista riscul de a fi prinsă și executată. *Pregătirea s-a terminat. Acum este de-adevăratelea*. A simțit un nod în gât.

— După ce ai învățat unde se află cutiile de scrisori, o să poți lua legătura cu *Prosper*, a spus Claudius.

Numele de cod al celui care a organizat rețeaua Doctorul. Rose se întreba cât de greu avea să-i fie să aranjeze comunicarea dintre *Doctor* și subcircuitul *Magicianul*.

— E în regulă, a zis *Magicianul*.

— O să vă ducem până la marginea Parisului, a adăugat Claudius, îndreptându-se spre camion. Acolo vă despărțiți și vă duceți la apartamentul vostru pe drumuri separate.

Felix s-a uitat la șoferul care purta niște haine ponosite.

— Pe drum vor fi în mod sigur puncte de control nemțești. Așa cum suntem îmbrăcați, o să le sară în ochi că facem autostopul cu un camionagiu.

Claudius a zâmbit, făcând crețuri la coada ochiului. S-a urcat în remorcă, a scos câteva rânduri de scânduri, dând la iveală un compartiment ascuns. Cu toate că încărcătura părea formată în întregime din scândurile de trei metri, podeaua remorcii era decupată în mijloc, cât să ascundă trei oameni și ceva bagaje.

— Deșteaptă chestie! a exclamat Muriel.

— Bravo! a zis Felix și i-a strâns mâna lui Claudius. Apoi s-a urcat în camion ca să încarce bagajele. După ce le-a ajutat pe Rose și pe Muriel să intre în ascunzătoare, s-a strecurat și el în spațiul îngust.

— Dacă trebuie să comunicați cu Rezistența Franceză, le-a spus Claudius, aplecat deasupra lor, să luați legătura cu mine sau cu Lazare. Și-a potrivit basca pe cap, apoi a ridicat o scândură. Puteți avea încredere în Lazare.

Pentru o clipă, lui Rose i-a apărut în minte imaginea tânărului cu proteza la mână.

— *Au revoir*, a zis Claudius și a pus scândura la loc.

Rose stătea înghesuită între Muriel și Felix. L-a urmărit pe Claudius cum astupa golul, scândură cu scândură, până s-a făcut beznă. Motorul a început să huruie, făcând să vibreze scândurile, și camionul a pornit.

În spațiul acela îngust, Rose nu putea să-și miște nici mâinile, nici picioarele. În câteva minute, aerul a devenit greu de respirat. Micile crăpături dintre scânduri erau singura lor sursă de aer proaspăt, dar și acela era amestecat cu mirosul înțepător de motorină.

După vreo jumătate de oră, camionul a încetinit și a oprit. Tânjind după oxigen, Rose spera că ajunseseră la destinație. Nerăbdarea ei de a ieși la aer s-a stins când a auzit sunetele înăbușite, dar destul de clare, ale unui dialect german gutural.

— *Prüfen Sie das Bauholz*[22], s-a auzit o voce de bărbat.

22. Documentele pentru scânduri la control (germ.).

Lui Rose i s-a făcut pielea de găină pe mâini. S-a străduit să-și țină respirația.

Tropăit de cizme care înconjurau remorca. A cuprins-o un val de adrenalină. A simțit cum Muriel o strânge tare de braț.

— *Gehen!*[23]

23. Dați-i drumul! (germ.)

Motorul s-a ambalat. În scrâșnet de fiare, camionul a demarat în viteză.

Rose a răsuflat ușurată.

— Slavă Domnului, a șoptit Muriel.

— Acum ajungem, a spus Felix, încercând să-și liniștească tovarășele de drum.

Douăzeci de minute mai târziu, camionul a oprit. În timp ce erau descărcate scândurile, Rose s-a rugat să nu fie un alt punct de control german. După câteva clipe însă, a simțit o mare ușurare să-l vadă pe șofer, zâmbind cu toată gura din care lipsea un dinte.

Și-au luat bagajele și au coborât din camion, trăgând cu nesaț în piept aerul proaspăt. Rose s-a uitat în jur: părea că au ajuns într-un depozit de lemne gol, cu excepția câtorva paleți de lemn rupți.

Șoferul a arătat cu mâna în spatele lor.

— Să stați departe de străzile aglomerate.

Rose s-a întors și a văzut în depărtare Parisul. Inima a început să-i bată nebunește în piept.

Felix l-a bătut pe umăr pe șofer, în semn de mulțumire.

Rose, Muriel și Felix au ieșit tăcuți din depozit. Când au ajuns în stradă, s-au despărțit, și fiecare a luat-o pe alt drum către destinația lor din arondismentul 15. În câteva minute, tovarășii ei abia se mai zăreau, și Rose

s-a trezit mergând singură. A încercat să-și alunge teama și nesiguranța. *Mă numesc Aline Bonnet și vând cosmetice*, și-a repetat ea în gând. A strâns cu putere mânerul valizei pline cu produse de înfrumusețare.

De la distanță, orașul părea neschimbat, la fel ca în copilăria ei. Aceleași edificii magnifice, și ușor de recunoscut dintre toate celelalte metropole prin Turnul Eiffel, cu vârful lui îndreptat spre ceruri. Când însă a trecut un pod peste Sena, a văzut cât de mult se schimbaseră lucrurile. Trotuarele, cândva animate, erau aproape pustii. Parizienii, cu ochii duși în fundul capului și pomeți ascuțiți, dovadă a rațiilor de mizerie, veneau sau se duceau la cozile la pâine. Peste tot patrulau soldați germani înarmați, cu căștile lor turtite. Cafenelele, altădată pline de clienți care își beau cafeaua și savurau fursecuri, deveniseră localuri care serveau mâncare armatei germane. Multe dintre hotelurile luxoase, pline înainte de călători de peste tot, erau ocupate de ofițeri naziști.

Copil fiind, Rose era înnebunită după vacanțele de vară ale familiei, când mergea la Paris să-și vadă bunicii. Vizitaseră de multe ori Luvrul care, după cum îi spunea mama ei, adăpostea cele mai frumoase obiecte de artă din lume. Se plimbaseră prin Cartierul Latin, unde mama și tata rătăceau printre librării, chioșcuri de ziare și florării, în timp ce ea și cu Charlie, însoțiți de bunici, se jucau cu bărci de hârtie într-o fântână. Lui Charlie îi plăcea Catedrala Notre-Dame mai mult decât orice. „Am să zbor într-o zi“, spusese el odată, arătând spre unul din garguiele ornamentate cu figuri grotești cu aripi, cocoțate pe catedrală.

Amintirea preferată a lui Rose era însă o întâmplare cu mult mai modestă decât catedralele colosale, magazinele extravagante sau arta neprețuită. Când se plimbau cu toții prin Champs de Mars, pe lângă Turnul Eiffel, lui Rose îi plăcea la nebunie să mănânce înghețată, mai ales din cea cu fistic. În timp ce o savura, îi lua de mână pe bunici, cu rândul. Charlie stătea pe umerii tatei, și înghețata îi curgea din con. Cu o batistă, mama ștergea de pe părul soțului ei picăturile de cremă topită. Fusese, și avea să fie mereu, una din amintirile ei neprețuite.

Acum, toate ființele dragi dispăruseră, și Rose era singura din familie care mai rămăsese în viață. Parisul ei iubit și toate amintirile pe care le păstra cu sfințenie în suflet erau pângărite de Hitler și de obsesia sa de a

cuceri Europa. Steagurile cu svastică atârnau pe clădiri. Garguiele de pe Notre-Dame, care încă din secolul al XIII-lea țineau spiritele rele, dar și apa de ploaie, departe de zidurile bisericii, nu făcuseră nimic ca să împiedice ocupația germană. Pentru Rose, Parisul nu mai era decât amintire a măreției lui de odinioară. Nu numai că Hitler cucerise Franța, ci îi adusese pe parizieni într-o stare prelungită de amorțeală, doar cât să se aventureze pe străzi în căutarea unor mijloace de supraviețuire. Și-a mușcat buzele, încercând să-și rețină lacrimile.

Când s-a apropiat de o intersecție, doi soldați ai Wehrmachtului tocmai au apărut de după colț, venind drept spre ea. Ochii li s-au întâlnit. Inima îi bătea mai să-i sară din piept. *La naiba*. Era prea târziu să traverseze strada fără a atrage atenția, așa că a lăsat capul în jos și a mers mai departe.

Soldații s-au oprit, blocându-i drumul.

I s-a tăiat răsuflarea.

— *Papiers*[24], a zis un soldat.

24. Documentele (germ.).

Rose s-a oprit și a lăsat valiza jos.

— *Na los, beeilt euch ein bisschen*[25], a spus al doilea soldat, studiind-o din cap până în picioare.

25. Haide, mișcă-te ceva mai repede (germ.).

Rose i-a întins hârtiile din poșetă.

Soldații au aruncat o privire asupra lor și i le-au dat înapoi.

În timp ce Rose le punea la loc în poșetă, cel de-al doilea soldat a împins ușor valiza cu bocancul.

— *Offen*[26].

26. Deschide (germ.).

Rose a îngenuncheat și a deschis-o. Cu țeava puștii, el a împins hainele într-o parte, dând la iveală trusa de cosmetice.

Rose a luat-o repede, sperând ca soldații să nu controleze și căptușeala valizei în care ascunsese pistolul. A deschis trusa, dând la iveală colecția de cutii de pudră, loțiuni, uleiuri și rujuri.

— Nu vreți să cumpărați ceva pentru logodnica dumneavoastră? a întrebat Rose în franceză.

Unul din cei doi, care părea să înțeleagă puțină franceză, a râs și i-a spus ceva în germană colegului său, făcându-l să se încrunte și să clatine din cap. Aparent convinși, sau mai degrabă puțin stânjeniți că li se propusese să cumpere cosmetice de damă, soldații și-au atârnat puștile pe umăr și au plecat mai departe.

Cu stomacul făcut ghem, Rose și-a pus lucrurile la locul lor și a pornit mai departe prin oraș.

A ajuns în cele din urmă la adresa căutată, o clădire din cărămidă din arondismentul 15, a intrat și a urcat scările până la un apartament de la etajul patru. Înainte de a apuca să bată la ușă, aceasta s-a deschis. Muriel și Felix au tras-o înăuntru și au închis ușa.

— Slavă Domnului, a zis Muriel și a îmbrățișat-o.

Rose a lăsat valiza și a strâns-o și ea în brațe.

— Am reușit.

— Instalează-te, a spus Felix zâmbind. Avem mult de lucru.

Rose i-a dat drumul lui Muriel și a aruncat o privire prin micul apartament de două camere. Avea mobilă puțină, o canapea foarte uzată, o masă cu patru scaune și o bucătărie strâmtă, cu un dulap fără uși. Tencuiala de pe tavan era crăpată și plină de urme de apă, iar în aer se simțea mirosul distinct de mucegai.

— Apartamentul meu de vizavi este încă și mai mic, a comentat Felix. Și nici nu e la fel de drăguț ca ăsta.

Rose găsea apartamentul mai mult decât potrivit, și în mod sigur corespundea meseriilor lor de acoperire. Înțelegea pe de altă parte că Felix, care provenea dintr-o familie bogată, era obișnuit cu camere mai de soi.

— Locul este foarte nimerit pentru cât își pot permite un mecanic, o croitoreasă sau o comis-voiajoare, a zis Rose.

Felix a încuviințat din cap, apoi s-a întors spre Muriel.

— Ce-ai zice să-i informăm pe cei de la Centrală că am ajuns?

— Cu plăcere, a zis Muriel. A scos geamantanul care cântărea mai mult de douăzeci de kilograme și l-a pus cu grijă pe masa de lângă fereastră. A deschis capacul, dând la iveală un panou radio plin de butoane și

comutatoare, apoi a conectat la el o clapetă de telegraf și un set de căști. A aruncat o privire pe geam, să se asigure că nu se uita nimeni. A întredeschis fereastra, a scos afară antena, care era o sârmă subțire învelită în cauciuc, înfășurată în jurul unei cartele Paxolin[27].

27. Produs din hârtie îmbibată cu rășină sintetică, folosit ca material de bază pentru plăcile de circuite.

— E în regulă, a zis Muriel și s-a așezat pe scaun. Ce dorești să transmit?

Folosindu-se de hârtia și creionul din geamantan, Felix a scris mesajul și i l-a înmânat lui Muriel. În timp ce ea îl transpunea în codul secret, Rose a citit mesajul:

Magicianul, *Libelula* și *Sporran* au ajuns.

Libelula. Lui Rose i s-a umflat pieptul de mândrie și patriotism.

Muriel a apăsat un comutator de pe tablou. Tuburile radio au început să bâzâie ușor. Și-a pus căștile la urechi și a bătut mesajul în codul Morse, având grijă să adauge și cele două chei de securitate ale ei.

Felix a dat foc bucății de hârtie în scrumieră cu bricheta.

— Gata.

Muriel a tras înăuntru antena și a închis fereastra.

— Mă întorc mai târziu să hotărâm cum luăm legătura cu *Prosper*, a spus Felix.

O bătaie în ușă.

Rose a tresărit.

Muriel a făcut ochii mari.

— Oare ai fost urmărită? a întrebat-o Felix în șoaptă pe Rose.

Rose a clătinat din cap. Imaginea soldaților germani controlându-i actele. A început să răsufle repede.

Muriel a ascuns stația radio în spatele canapelei și s-a așezat la masă.

Felix a scos pistolul din haină și s-a dus înspre dormitor. I-a făcut semn lui Rose să vadă cine este.

S-a dus la ușă cu inima zbătându-i-se în piept. A rotit clapeta mică de alamă care acoperea vizorul. În timp ce își apropia ochiul de el, s-a rugat să fie un locatar, și nu un soldat neamț. În schimb, l-a văzut pe tânărul cu

proteza de lemn. O bicicletă stătea rezemată de piciorul lui. *Lazare*.

CAPITOLUL 16
Paris, Franța – 21 mai 1943

Ușa s-a deschis, și în cadrul ei a apărut tânăra pentru care Lazare adusese bicicleta. El nu o văzuse prea bine pe domnișoara cu numele de cod *Libelula*, nici când ieșiseră din pădure pe întuneric, și nici la lumina slabă a felinarului din grajd. A recunoscut-o însă, observase că e minionă. Purta o fustă gri de lână și o jachetă asortată. Părul, de o nuanță deschisă de șaten, era pieptănat cu grijă și îi cădea pe umeri în onduleuri mari. Machiajul discret îi scotea în evidență pomeții obrajilor și ochii de un albastru safir.

Tânăra i-a făcut semn să intre.

Lazare a dus bicicleta în apartament, unde a văzut-o pe operatoarea radio așezată la masă în bucătărie. *Sporran*.

Rose a închis ușa.

— Este în regulă, i-a anunțat pe ceilalți.

Felix și-a vârât pistolul în haină și a ieșit din dormitor.

— Se pare că ai avut dreptate, nu îi ia mult Rezistenței ca să facă rost de-o bicicletă, a spus el.

Lazare a rezemat-o de perete.

— *Merci*, a zis Rose. De unde o ai?

— Am furat-o, a răspuns Lazare, îmbujorându-se la față de rușine. Detesta furtul, alături de multe alte fapte condamnabile, dar acum era vorba de o cauză bună. Deși își făcea griji, spera să nu vină ziua când conștiința lui avea să amorțească într-atâta încât să comită vreo fărădelege fără să-i pese de grozăvia ei.

Rose s-a încruntat.

— Dacă știam că ai de gând să furi o bicicletă, luam legătura cu SOE să trimită una.

Lazare s-a uitat la ea.

— Orice patriot francez poate trece cu vederea că i s-a furat bicicleta, dacă asta ne ajută să scăpăm de Hitler.

— Un argument greu de combătut, a zâmbit Muriel.

— Dacă mă oprește inamicul să-mi verifice documentele, a spus Rose, aș prefera să nu merg pe o bicicletă furată.

— I-am scos plăcuța cu numărul de înmatriculare, a spus Lazare, în speranța că îi va alunga îngrijorarea. Pe deasupra, am dat cu șmirghel peste vopseaua albastră. N-o să mai poată fi identificată. Peste tot în Franța sunt nenumărate biciclete ca asta.

Rose a răsuflat adânc.

Felix a inspectat iar bicicleta, uitându-se chiar și sub șa după vreun marcaj.

— Este în regulă.

Rose a încuviințat din cap.

Lazare s-a întors către Felix.

— Claudius este prins cu alte probleme, așa că o să-i arăt eu curierului vostru unde se găsesc cutiile de scrisori ca să puteți lua legătura cu *Prosper*, a spus Lazare, aruncând o privire spre *Libelula,* care și-a încrucișat brațele la piept.

— Foarte bine, a zis Felix, scărpinându-se în bărbie.

— Vă trimit pe cineva care să aducă diseară și celelalte materiale, a adăugat Lazare.

— Bine, a zis Felix și s-a așezat la masă lângă Muriel: Haide să-i trimitem lui *Prosper* un mesaj, să afle că *Magicianul* s-a apucat de treabă.

În timp ce Muriel cripta mesajul lui Felix, Rose și-a luat poșeta și trusa de cosmetice și le-a pus în coșul bicicletei.

Felix a împăturit biletul și i l-a înmânat lui Rose.

— Mult noroc, i-a urat Muriel.

Rose a mulțumit cu un gest din cap, apoi a ascuns hârtia în căptușeala jachetei.

Lazare s-a îndreptat spre ușă.

— Pot să-ți duc bicicleta până jos?

— *Non*, a zis Rose. Trebuie să mă obișnuiesc s-o car singură pe scări.

— Să vii după mine, dar să rămâi la o sută-două de metri în urmă.

— Tu mergi pe jos?

— *Oui*.

— Dă-mi adresa, ne întâlnim acolo.

Lazare a făcut o pauză, cu mâna pe clanță.

— O să atrag mai puțin atenția dacă nu trebuie să pedalez încet sau să opresc întruna, l-a lămurit Rose. Cunosc bine orașul.

Lazare i-a dat adresa și a plecat. Afară, a așteptat în colț până când a văzut-o cum iese din clădire, se urcă pe bicicletă și pornește la drum. Lazare a mers pe jos vreo trei sferturi de oră până la locul de întâlnire, luând-o pe străzile unde patrulele germane erau mai rare, cu speranța că *Libelula* avea să ajungă fără probleme la adresa dată. Când a ajuns în arondismentul 4, a zărit-o privind îndelung la arcele butante[28] ale Catedralei Notre-Dame.

28. Arcul butant este un element structural care susține bolțile cu nervuri ale catedralelor gotice.

Când Lazare s-a apropiat, privirile li s-au întâlnit. El a continuat să meargă, fără să-i vorbească, apoi a traversat Sena spre cartierul Le Marais. Când a ajuns la o alee fără nume, s-a oprit și s-a prefăcut că își leagă șireturile ghetelor. Fără să ridice capul, s-a uitat repede în jur. Pe partea cealaltă, un bătrân împingea un cărucior de lemn plin cu sticle goale, care zdrăngăneau când roțile treceau peste pietrele din pavaj.

Rose a venit spre el și s-a oprit din pedalat.

— O să merg pe alee până la capăt, a spus el cu ochii îndreptați spre șireturi. Lângă fereastra astupată cu placaj se găsește o cărămidă ieșită ușor din zid. Este o cutie de scrisori prin care iei legătura cu *Prosper* și rețeaua *Doctorul*.

— Bine, a șoptit Rose.

— Este greu de văzut, așa că din mers o să ating zidul în dreptul ei. Când ești sigură că nu te vede nimeni, scoți cărămida și lași mesajul acolo. Ai grijă să pui cărămida la loc așa cum ai scos-o, altfel nu intră.

— *Oui*.

— Când ai terminat, te ții după mine până în Montparnasse, a continuat Lazare. Pe drum, o să-ți arăt care sunt bistrourile și apartamentele controlate de Rezistență. Aceste locuri sunt sigure dacă trebuie să aranjezi întâlniri față în față.

Și-a aranjat șiretul și a intrat pe alee. Au trecut câteva secunde. Când Rose a pornit în urma lui, bicicleta a scos un scârțâit. *Trebuia să-mi fac timp*

să ung lanțul. Lazare a atins din mers, cu proteza, o cărămidă aflată lângă fereastra indicată. Când s-a apropiat de strada principală, a privit peste umăr și a văzut cum *Libelula* introduce un bilet, și apoi pune cărămida peste el.

După-amiaza, Lazare i-a arătat locurile sigure pentru întâlniri clandestine, ca și străzile care trebuiau ocolite pentru a evita punctele de control și întâlnirile cu patrulele Wehrmacht. Cea mai mare parte a drumului au făcut-o mergând la distanță mare unul de celălalt. În răstimpurile cât se uita după soldați și polițiști, mintea lui Lazare se îndrepta spre *Maman* și *Papa*. Gândul la părinții săi care dispăruseră, dar și la miile de alți evrei ridicați de poliția franceză, îi apăsa greu inima. Și mintea, și trupul îl dureau de atâta suferință. Trecuseră luni de zile de când autoritățile îi luaseră pe cei arestați din Vélodrome d'Hiver și îi trimiseseră în lagărele de muncă germane în vagoane de vite. Circulau însă zvonuri mult mai macabre despre ce puteau naziștii să le facă evreilor, pentru că mulți dintre ei erau mult prea tineri, prea bătrâni sau prea neputincioși pentru a munci.

Îl încercau din greu remușcările. *De ce nu m-am străduit mai mult să-i conving să plece din Paris? Și măcar dacă aș fi fost acasă în seara când i-au ridicat… i-aș fi ajutat să scape.* S-a rugat pentru ei, să fie încă în viață. Și s-a jurat să găsească o cale de a-i aduce acasă, cu toate că își dădea seama că nici el, nici Rezistența Franceză sau SOE nu puteau face mare lucru.

Și-a continuat însă drumul, silindu-se să se concentreze asupra misiunii de a o conduce pe *Libelula* până la următoarea cutie de scrisori.

A intrat pe poarta Cimitirului Montparnasse și s-a dus spre capătul celălalt. În cimitir nu mai era nimeni, în afară de un bătrân cu barbă încărunțită care săpa o groapă. Când bătrânul a intrat în groapă până la genunchi, Lazare a luat câteva flori veștejite de pe o piatră de mormânt și s-a dus la un cavou din piatră aproape năpădit de viță. A îngenuncheat și a pus buchetul la picioarele monumentului.

După câteva clipe, a sosit și *Libelula*. A lăsat cricul și a îngenuncheat lângă el.

— De ce ne rugăm? a șoptit ea.

— Pe groparul ăsta nu l-am mai văzut până acum.

Rose a întors privirea. La câțiva metri mai încolo, bătrânul, căruia i se

vedea doar capul din groapă, arunca o lopată de pământ.

— Cel mai bine este să ne prefacem că am venit aici să ne rugăm, a spus Lazare.

Rose și-a împreunat mâinile.

— Când vii aici, te sfătuiesc să stai câteva minute. Dacă pleci prea repede, o să atragi atenția.

— Bine, a zis ea.

Lazare a așteptat până când groparul, plin de praf și sudoare, s-a aplecat din nou în groapă. Apoi a pus mâna pe placa funerară a cavoului, un blazon de familie din bronz coclit.

— Aici este cutia de scrisori pentru Claudius și pentru mine, a spus el și a răsucit placa, dezvelind o mică adâncitură cioplită în piatră.

— Ingenios, a șoptit ea.

Lazare a răsucit apoi placa la loc, și cutia de scrisori a dispărut.

Groparul a scos un geamăt în timp ce arunca pământul din groapă.

— Se face târziu, a spus Lazare. O să vă trimit materialele la miezul nopții.

Rose a dat din cap.

— Mergea mult mai repede să-mi arăți cutiile de scrisori dacă furai o bicicletă și pentru tine.

Evreii nu au voie să meargă cu bicicleta, și-a spus el în gând, amintindu-și de femeia de la gară, care fusese împușcată și îi cursese sângele pe trotuar. Umerii i-au înțepenit. Și-a alungat din minte scena și a bătut ușor proteza cu palma.

— Dacă merg cu bicicleta, atrag atenția.

— Îmi pare rău, n-am vrut să…

— E în regulă, a spus el și s-a ridicat în picioare. Te descurci să ajungi acasă?

— *Oui*, a zis Rose, în timp ce își scutura câteva frunze uscate de pe fustă. Dar nu mi-ai arătat încă unde este cutia de scrisori pentru *Magicianul*. Cum o să ne contacteze rețeaua *Doctorul* și Rezistența?

Groparul a mormăit ceva, a azvârlit lopata afară și a ieșit din groapă.

Cei doi s-au dus la bicicletă. Lazare s-a aplecat spre ea și i-a șoptit adresa unei clădiri aflate la două străzi de apartamentul ei.

—În latura din stânga a unei jardiniere, la primul etaj al clădirii. Este acolo un compartiment fals. Iar jardiniera e una singura. Acum, că știi unde să te uiți, o s-o găsești.
— În partea stângă?
— *Oui*.
Rose s-a urcat în șa, ținându-și echilibrul pe vârful picioarelor.
— Pot să-ți aranjez șaua.
— Nu este nevoie.
Lazare și-a vârât mâinile în buzunarele hainei.
— Te-ai descurcat bine.
— *Merci*, a zis ea zâmbind.
Rose a pornit prin labirintul de pietre și monumente funerare. Când a ieșit din cimitir, pe Lazare l-au cuprins părerile de rău. Ar fi vrut să fi dat un alt răspuns când Rose spusese că nu avea și el bicicletă. Nu îi era frică s-o folosească, mai ales că avea asupra lui documentele falsificate. La urma urmei, nu pedalase – cu pulsul crescut, pentru că sfidase interdicția – până la apartamentul ei pe bicicleta furată? Era însă obișnuit să meargă pe jos; avea astfel o imagine mai clară a locurilor prin care trecea și, pe deasupra, se amesteca mai ușor în mulțime.
Cum să-i povestești cuiva, mai ales unui agent SOE abia sosit de o jumătate de zi în Franța ocupată, despre ororile antisemite? Știu oare britanicii că mii de evrei francezi au fost arestați și transportați în vagoane de vite? Pe urmele tatălui său jurnalist, Lazare simțea dorința arzătoare să spună lumii întregi ce se petrece, și s-a hotărât să înceapă chiar cu *Libelula*, dacă avea s-o mai vadă, bineînțeles. Lazare petrecuse aproape toată ziua cu ea și regreta și că nu găsise prilejul de a-i pune întrebări, lăsând la o parte că un agent SOE vorbea despre sine puțin, sau chiar deloc. Se întreba ce anume o îndemnase pe ea să-și riște viața ca să intre în SOE și să fie parașutată în Franța ocupată de germani. *Care este numele tău adevărat? De ce vrei să lupți împotriva naziștilor? De unde ai accentul ăsta franțuzesc perfect?*
Lazare și-a alungat din minte gândurile legate de *Libelula* și a ieșit din cimitir. Mai avea câteva ore până să pună la punct distribuirea proviziilor și munițiilor primite de la SOE. Pe drumul spre intrarea secretă în catacombe,

i-a trecut prin minte că tocmai stătuse la câțiva metri deasupra vechilor coridoare subterane. *Dacă groparul ar săpa mai mult, ar da până la urmă peste ascunzătoarea noastră.*

CAPITOLUL 17
Paris, Franța – 1 iunie 1943

Pe când deasupra Parisului se profila un apus sângeriu, Lazare mergea să se întâlnească cu *Magicianul* la așa-zisul lui atelier de reparații auto din arondismentul 15. În fața sa, pe trotuar, a zărit o femeie pe care un soldat german o oprise ca să îi controleze documentele. Lazare a trecut strada discret. Presimțirile i se învolburau în stomac. Cu toate că executase multe acte de sabotaj, această misiune îl ducea în arondismentul 16, în apropierea sediului SD[29]. Și-a pipăit haina, a cărei căptușeală era plină de explozibili, și și-a continuat drumul.

29. *Sicherheitsdienst*, serviciul de securitate al SS și al partidului nazist.

Magicianul nu pierduse timpul și organizase deja prima lor misiune. La o zi după sosire, Lazare a primit de la *Libelula* un mesaj în cutia de scrisori prin care el și Claudius erau chemați la o întâlnire cu *Magicianul*. S-au văzut a doua zi la demisolul unei cafenele unde au pus la punct sabotarea unei stații de transformare. Dacă reușea, atunci sediul SD ar fi rămas fără curent electric. Misiunea presupunea ca doi sabotori – un agent SOE și un membru al Rezistenței – să pătrundă într-o incintă înconjurată de un gard bine păzit ca să distrugă transformatoarele de înaltă tensiune. „Am nevoie de omul vostru cel mai bun“, îi spusese *Magicianul*, arătându-i o schiță. „Lazare“, îi răspunsese Claudius, punând o mână pe umărul acestuia. „El este nu doar sabotorul nostru cel mai bun, ci și cel care o să-mi conducă oamenii, după mine.“

Lazare prețuia încrederea pe care o avea Claudius în el și îi era recunoscător că îl luase sub aripa sa, instruindu-l cum să lupte. Lazare nu avea nici un fel de ambiții de a fi urmașul camaradului și prietenului său. Pentru că asta însemna ca lui Claudius să i se întâmple ceva groaznic. În

ultimele luni însă, Lazare își dăduse seama, ca de altfel și rețelele SOE, Secția F, că acesta îi transfera o tot mai mare responsabilitate față de grupul Rezistenței.

Nu era ceva neobișnuit ca misiunile SOE să includă și membri ai Rezistenței Franceze, ținând cont că ei cunoșteau cel mai bine realitățile de la fața locului și, ceva încă și mai important, își doreau cu ardoare să-și ia revanșa în fața regimul hitlerist. „Ne acceptă pentru că le ascundem agenții acoperiți și muniția“, glumea uneori Claudius. Cu toate acestea, britanicii erau clar cei responsabili, pentru că ei – și nu Rezistența Franceză – aveau autoritatea de a contacta Londra și a comanda materialele care urmau să fie parașutate de către RAF. Lazare nu era prea sigur că *Magicianul*, care părea a fi francez după accentul perfect, era în stare să asigure grupului său din Rezistență resursele de care avea absolută nevoie pentru a lupta. Dar cu ce preț? Oare una sau două zile de întrerupere a curentului electric la sediul SD meritau acest risc? Dacă *Magicianul* era nerăbdător chiar din prima săptămână la Paris să țintească o instalație de lângă bârlogul SD-ului, atunci ce mai punea oare la cale?

Când a ajuns la atelierul auto, a luat-o pe ocolite pe străduța din spate. *Niciodată să nu te duci la o întâlnire fără să te asiguri mai întâi că ai pe unde să fugi*, i-au răsunat în minte cuvintele lui Claudius. S-a strecurat pe lângă clădire. Când a trecut pe lângă o ușă de garaj, a auzit un murmur de glasuri venind dinăuntru. S-a apropiat de fereastră și s-a oprit.

— Felix, s-a auzit o voce de femeie.

Libelula, și-a zis, recunoscând vocea. *Dar cine este Felix?*

— Trebuie să ne gândim s-o mutăm pe Muriel, a continuat ea. Este doar o chestiune de timp până când unitatea de contrainformații a SD-ului localizează apartamentul nostru.

Lazare s-a aplecat spre geam.

— Avem timp, Rose, s-a auzit o voce scăzută.

Magicianul este Felix. Iar Libelula este Rose.

— Săptămâna trecută am avut doar două transmisii scurte, a spus Felix. O s-o mutăm mai târziu.

Lazare a rămas locului, trăgând cu urechea la cuvintele care răzbăteau din garajul prost izolat. Simțea o iritare crescândă. *Aici nu e loc de greșeli.*

A plecat de acolo, notându-și în minte ieșirile din clădire – două ferestre și o ușă de garaj – apoi s-a dus la intrarea din față și a ciocănit în ușă.

Pași. Țăcănit de încuietoare. Când s-a deschis ușa, l-a văzut pe *Magicianul* într-o salopetă pătată de ulei.

Numele tău este Felix, și-a spus Lazare și a intrat în garaj, unde mirosea a benzină și a metal ruginit.

Felix a zăvorât ușa.

— Vino după mine.

Lazare l-a urmat, trecând pe lângă o rablă de limuzină ridicată pe cric pentru reparații, până într-o cămăruță din spate. Lângă un birouaș de lemn plin de scule, stătea în picioare *Libelula*. *Rose*.

— *Bonjour*, a zis Rose.

— *Bonjour*, a salutat-o Lazare și s-a întors spre Felix: Trebuie să faci ceva cu ușa din spate a garajului.

Felix a ridicat din sprâncene.

— Nu este izolat. Dacă trece cineva pe străduță în timp ce vorbiți, aude tot ce spuneți.

Felix s-a înroșit la față.

— Ai tras cu urechea?

— Înainte să intru într-o clădire necunoscută, am grijă să dau mai întâi un tur. Dacă voiam să aflu ce vorbiți, crezi că ți-aș mai fi atras atenția?

Felix și-a mângâiat mustața.

— *Non*.

— Și ce-ai auzit? a întrebat Rose.

— Vorbeați dacă s-o mutați pe operatoarea voastră de transmisiuni.

Rose a lăsat capul în jos.

— Cred că ne-ai auzit numele, a spus Felix, venind spre el.

— Da, a zis Lazare.

— Știi *cine* sunt eu?

Lazare l-a privit în ochi:

— Doar că de fapt te cheamă Felix.

— Bine, a zis Felix, aparent mulțumit. Și acum, pentru că suntem pe picior de egalitate, să ne spui și nouă care ți-e numele adevărat.

— Nu este nevoie, a intervenit Rose, încrucișându-și brațele.

— Aici este vorba de încredere, a spus Felix și s-a întors spre ea. A scos o țigară din buzunar și a dus-o la gură: Mă simt mult mai în siguranță dacă îi cunosc identitatea.
— O știi deja, a spus Lazare. Mă numesc Lazare Aron. Pe actele mele false este trecut numele de Laurent Allard.
— Este destul de periculos să-ți folosești numele real, a spus Felix. Și-a aprins țigara și a tras un fum.
— Nu e mai periculos decât să ai un semn distinctiv, a spus Lazare, arătând proteza.
Felix a suflat lung fumul de țigară.
— *Oui*, cred că ai dreptate.
— Să bați în cuie niște pături sau un covor vechi peste ușa garajului, a spus Lazare. Înăbușă sunetele.
Felix a dat din cap aprobator.
— Și mai este ceva, a continuat Lazare. Ea are dreptate.
Rose și-a ridicat mai tare capul.
— Nu-i trebuie mult timp SD-ului ca să vă intercepteze transmisiile radio. În curând, o să le vedeți mașinile negre cu antene dând ocol străzii voastre. Pe locul din spate stă un bărbat cu căști la urechi.
Din țigara lui Felix a căzut scrum.
— Pot să aranjez ca Muriel să transmită pe rând de la mai multe adrese sigure, a adăugat Lazare.
Rose s-a întors spre Felix.
— În timp, o să-ți accept propunerea, a spus Felix. Dar, pentru moment, rămânem în apartamentele noastre.
— Foarte bine, a zis Lazare, care hotărâse că nu avea rost să pună în continuare presiune asupra lui Felix. Când sunteți gata, o să fiu pregătit s-o mutăm pe Muriel.
Felix a strivit țigara în scrumieră.
— Și acum, la treabă. Ai adus explozibilii?
Lazare a deschis fermoarul jachetei și le-a arătat căptușeala plină cu calupuri de dinamită.
— Fitiluri?
Lazare a scos din buzunar o mână de fitiluri.

— Bine, a zis Felix. Și-a luat haina de pe spătarul unui scaun și a aruncat-o pe umăr: Vă las să puneți planul la punct.

Lazare s-a uitat de la unul la altul.

— Credeam că tu și cu mine…

— *Non*, l-a întrerupt Felix. Pentru misiunea asta ne-am gândit la tine și la un agent SOE.

— Probabil că am înțeles greșit.

— Se pare că azi am făcut amândoi greșeli. Rose va merge în misiune cu tine.

Trebuia să-mi dau seama, și-a spus Lazare în gând. *De multe ori, organizatorii rețelelor SOE se mulțumesc să dirijeze agenții, spre deosebire de Claudius, care alege să lupte alături de oamenii săi.*

— Sunt bine antrenată să folosesc explozibili, a spus Rose, justificându-se pe un ton ușor defensiv.

— Rose a fost prima din grupă la sabotaj, a întărit Felix.

— Este în regulă, a zis Lazare.

Rose și-a pus mâinile în șolduri.

— Zău, n-am nimic de zis, s-a apărat Lazare, sperând să-i alunge îndoielile.

— Vă propun să treceți la treabă înainte să se interzică circulația, a intervenit Felix. Așa, aveți șansa să plecați de acolo cât timp mai sunt oameni pe stradă. Dacă totuși aveți nevoie de o ascunzătoare până să ajungeți la apartament, folosiți garajul, a spus Felix și i-a aruncat lui Rose o cheie.

Ea a prins-o și a pus-o în jachetă.

— Noroc, a mai spus Felix și a ieșit din garaj.

— Hai să ne mai uităm pe plan, a propus Rose, adunând sculele de pe birou.

— N-am vrut să te jignesc, a spus Lazare.

— Nu m-am supărat, a zis Rose, uitându-se cu atenție pe o bucată de hârtie cu schița stației de transformare. Lazare s-a aplecat deasupra biroului. O jumătate de oră au trecut în revistă acțiunile din plan. Lazare și-a dat seama că Rose era într-adevăr bine pregătită când i-a spus cum trecuse pe bicicletă pe lângă ghereta santinelei exact la aceeași oră la care era plănuită

acțiunea de sabotaj. Lazare verificase și el zona și era încântat că Rose își făcuse temele.

— De regulă, santinela citește ziarul, a spus Rose. După apusul soarelui, bea dintr-un termos și fumează.

Lazare a dat din cap aprobator.

— Nu-mi dau seama dacă este înarmat, dar cred că are un câine de pază.

— De ce crezi asta?

— Se tot apleacă, de parcă ar mângâia un câine.

— Am văzut și eu ghereta; e cât o cabină de telefon. Mă îndoiesc că în ea încap și santinela, și câinele.

Fără să bage în seamă comentariul lui, Rose a arătat cu degetul pe schiță.

— Cel mai bine este să tăiem sârma din colțul de sud-est al terenului.

— De acord, a spus el, dornic să treacă mai repede la acțiune. Ai clești de tăiat?

Rose a deschis sertarul biroului și i-a dat o pereche de clești de tăiat sârmă. A împăturit hârtia și i-a dat foc în scrumieră.

— Ești gata?

— *Oui*.

Au plecat la opt seara, cu o oră înainte de a se interzice circulația. Cerul indigo, presărat cu norișori trandafirii, arunca umbre mohorâte peste oraș. Cu toate că erau puțini oameni pe stradă, Lazare rămăsese mult în urma lui Rose. Tânăra purta un taior de lână, iar în mâna stângă ținea geanta de cosmetice, care se legăna ușor în sunetul grațios al tocurilor pe trotuar. *Arată ca și cum se îndreaptă spre casă după o zi de muncă. Nemților nu le-ar trece niciodată prin cap că este gata să arunce în aer un transformator.*

Când a ajuns la stația de transformare, o bucată de teren închisă printre clădiri, Rose a traversat strada și a luat-o prin spate. Lazare a ajuns-o din urmă, ghemuindu-se lângă un gard de sârmă năpădit de buruieni, deasupra căruia era întinsă sârmă ghimpată.

După ce ochii i s-au obișnuit cu întunericul, Lazare s-a uitat prin gard. La vreo douăzeci de metri se vedeau mai multe transformatoare, care aminteau de niște bujii cu nervuri uriașe ieșite din câteva socluri de metal. Deasupra transformatoarelor se întindea un cadru de grinzi de oțel de la care firele porneau către stâlpii electrici din întreg arondismentul. În partea din față a

terenului era ghereta santinelei, din care nu răzbătea nici o lumină, în afară de lucirea, din când în când, a unei țigări aprinse.

Încet și fără zgomot. Cu pulsul crescut, Lazare a îngenuncheat și a scos cleștele din buzunar. A apropiat scula de sârma cea mai de jos.

Rose a ridicat mâna. El s-a oprit, strângând tare mânerul. Ea a scos din jachetă o bucată de pânză, a acoperit vârful cleștelui și a dat din cap aprobator. Lazare a strâns cleștele. Sârma s-a rupt, cu un trosnet înăbușit, ca un creion frânt într-un prosop. *E deșteaptă!*

Au lucrat în tandem, începând de la baza gardului. Lazare tăia, și Rose acoperea zgomotul cu bucata de pânză. După mai multe tăieturi, Lazare a vârât cleștele în buzunar și a aruncat o privire spre gheretă. Nici o mișcare.

A vârât un deget în plasa de sârmă și a tras de ea cât să se poată strecura pe dedesubt. A aruncat o privire spre Rose și a văzut, chiar și pe întuneric, că arăta încrezătoare și hotărâtă. I-a făcut semn să intre primul.

Lazare a trecut de-a bușilea pe sub gard. S-a întors ca să o ajute pe Rose, dar ea s-a strecurat repede și apoi s-a ridicat în picioare. În timp ce se furișau spre transformatoare, creștea și bâzâitul curentului de înaltă tensiune. Lui i s-a zbârlit părul în cap. Și-a desfăcut jacheta și i-a dat calupurile de explozibili lui Rose, care s-a dus pe partea cealaltă a transformatorului. *Pierdem timpul. Putem să le plasăm aici*. Nemaiavând timp să-i atragă atenția, s-a târât până la ea.

Rose a lăsat un calup la baza unui transformator, apoi s-a dus la următorul.

În timp ce Lazare îndesa încărcătura, la câțiva centimetri de mână simțea curentul care îi dădea furnicături. A pus mai departe explozibili, sperând să nu se electrocuteze.

Terminaseră în mai puțin de un minut, și acum introduceau fitilurile. Lazare a scos o brichetă din buzunar, iar Rose, o cutie cu chibrituri. Le-au aprins în același timp. Fitilurile au început să sfârâie. Mirosul de sulf le-a intrat în nări.

Rose a fugit spre gard. Lazare s-a întors să plece, dar un fitil pus de el s-a desfăcut. L-a apăsat mai adânc în exploziv și a luat-o la fugă, drept printre două transformatoare. Gheata i s-a prins de o grindă de metal ieșită din soclul transformatorului. S-a împiedicat, făcând pietrișul să scrâșnească.

S-a auzit un lătrat de câine.

Inima lui Lazare a început să bată nebunește. Ușa gheretei s-a dat în lături. Fasciculul unei lanterne a măturat locul, luminând silueta unui câine mare.

La naiba! Lazare a luat-o la fugă. Lătratul câinelui se apropia tot mai mult.

— *Halt!*

Santinela a început să sufle în fluier.

Lazare s-a forțat să se miște mai repede. Pulsul îi bubuia în urechi.

Când a ajuns aproape de gard, a văzut că Rose se strecurase deja afară. Lazare s-a năpustit prin spărtură şi a împins sârma la loc, tocmai când câinele mârâind cu colţii dezveliți s-a repezit spre gard.

— Pleacă! a strigat Lazare.

Rose a șovăit. Cu geanta de cosmetice, a încercat să oprească dulăul să nu treacă printr-o gaură din gard.

Încă un fluierat.

— *Halt!*

Câinele l-a mușcat pe Lazare de degete. L-a fulgerat o durere cruntă.

— Fugi!

Rose s-a întors şi a început să alerge.

Lazare s-a luptat cu câinele – un Beauceron[30], după capul ascuţit şi trupul masiv – dând din mâini şi picioare ca să-l împiedice să treacă prin gard şi să-l sfâşie. Animalul a reuşit să-l muşte de degete, provocându-i dureri atroce în mână. Lazare a strâns mai tare, hotărât să mai țină gardul pe loc câteva secunde.

30. Ciobănesc francez.

Când fasciculul lanternei i-a luminat pieptul, a explodat prima încărcătură de explozibil, urmată imediat de celelalte. Şocul exploziei l-a trântit la pământ. Câinele a scos un schelălăit. Santinela a căzut şi a scăpat lanterna.

Cu urechile țiuindu-i de la bubuitură, Lazare a vârât mâna în buzunar şi a încercat să îndese cleştele în gardul de sârmă.

Câinele, care şi-a revenit, a început să mârâie şi să-l muşte de mâini.

— *Halt!* a mai strigat o dată santinela.

Fără să ţină seama de durere, Lazare a înţepenit mânerul cleştelui în gard, apropiind cele două bucăţi tăiate din gardul de sârmă. S-a întors şi a rupt-o la fugă, rugându-se ca încercările lui neîndemânatice de a înjgheba o închizătoare să-i dea puţin răgaz înainte ca animalul să rupă plasa.

S-a năpustit pe strada neluminată. S-a auzit o sirenă. Apoi alta. Plămânii îl ardeau. Durerea îi săgeta mâinile. Își imagina cum poliţia, SD-ul şi Wehrmachtul îl înconjoară şi îl ciuruiesc cu gloanţe. În pofida durerii, s-a chinuit să alerge şi mai repede.

Sirenele se apropiau. Motoarele mașinilor scrâşneau. Şi-a dat seama că era imposibil să se întoarcă în catacombe, aşa că s-a repezit pe o alee ca să iasă într-o stradă lăturalnică. După câteva minute, a ajuns la garajul lui Felix. Uşa s-a deschis, şi Rose l-a tras înăuntru.

Lazare abia mai putea respira. Rose a tras zăvorul, şi aproape imediat pe stradă a trecut o maşină de poliţie cu sirenele urlând.

— A fost cât pe ce, a spus ea gâfâind.

Lazare și-a încordat privirea în întuneric ca s-o vadă.

— Ai avut dreptate cu câinele, a spus el, trăgându-și sufletul. Îmi pare rău. Trebuia să fiu mai atent când m-ai prevenit.

— Nu-ți mai bate capul, am reușit, a spus ea. Acum o să caute peste tot. Ar trebui să ne ascundem în spatele garajului, dacă este cumva nevoie să fugim.

Lazare a făcut un pas înainte, lovind cu genunchiul ceva tare. A întins mâna și a dat peste ceva ce părea a fi o apărătoare de roți.

— Îți arăt eu drumul, a spus Rose și l-a prins de mâna caldă și lipicioasă. Ești rănit!

— O să-mi treacă.

Ea a slăbit strânsoarea, fără să dea drumul mâinii. L-a condus prin garajul fără lumină. A dat peste o clanță și a deschis ușa.

— Toaleta. Așteaptă aici.

Lazare a simțit că mâna ei s-a desprins dintr-a lui.

Rose a căutat prin dulapuri și sertare. Când s-a întors, a aprins o lumânare și a așezat-o pe chiuveta ruginită, împreună cu o sticlă pe jumătate plină cu o băutură gălbuie.

— Hai să aruncăm o privire.
Lazare a întins mâinile deasupra chiuvetei. Picăturile de sânge au pătat robinetul.
— Pfiu! a exclamat ea când i-a suflecat mânecile. Da’ știu că te-a ronțăit bine câinele!
— *Oui*. Cred că era un Beauceron.
— O să-ți scot…
Rose a atins degetul mare din lemn.
— Proteza.
— Proteza, a repetat ea. Apoi îți curăț rănile de la mâini.
— Bine.
Rose a desfăcut curelușele, a îndepărtat proteza și a pus-o ușor pe podea. A deschis robinetul din care a început să curgă apă ruginie. A așteptat să se limpezească apa, apoi a spălat degetele mușcate, lăsând să se vadă mai multe urme adânci lăsate de colți.
— Mi-ai salvat viața, a spus Lazare.
Ea a ridicat privirea.
— Prostii. Nu fac decât să-ți bandajez rănile. Și mă îndoiesc că un câine de pază poate fi turbat.
— Ai pus explozibilii pe partea cealaltă a transformatoarelor, a spus el. Eu i-aș fi pus pe partea dinspre gard, și atunci șrapnelul m-ar fi omorât când n-am mai putut să fug.
Rose i-a spălat degetele cu blândețe.
— La cursul de sabotaj ne-au învățat să plasăm explozibilii, pe cât posibil, în afara căii de evacuare.
— *Merci*.
Rose a închis robinetul.
— Credeam că eu îți datorez ție puțină recunoștință.
— Pentru ce?
— Ai rămas în dreptul spărturii din gard în timp ce câinele te mușca de degete ca să ies de acolo. De ce n-ai fugit și tu?
— Voiam să fiu sigur că scapi. A făcut o pauză, și privirile li s-au întâlnit. Ce rost avea să ne prindă pe amândoi?
Coborând privirea, Rose a luat sticla și a scos dopul.

— Aici n-avem nici săpun, nici dezinfectant. Noroc că Felix e mare amator de rachiu de mere, a spus ea și a picurat peste răni niște băutură.

Lazare a simțit arsură în încheieturile degetelor.

Rose a scos bucata de pânză pe care o folosise să acopere zgomotul cleștelui de sârmă. A rupt din ea fâșii cu care i-a înfășurat degetele. Când a ajuns la degetele lipsă, s-a oprit și a atins cu blândețe cicatricile.

— Ce s-a întâmplat?

Lazare a simțit pe piele niște furnicături care i-au amorțit durerea din încheieturi.

— Un accident din copilărie.

— O, groaznic, a șoptit ea.

— *Papa* a fost jurnalist. Când nu eram la școală, îmi plăcea să mă duc la ziarul unde lucra. Și el, și *Maman* mi-au interzis să mă joc lângă presa tipografică. Într-o zi însă, când tata a fost chemat la telefon, m-am apropiat prea mult de ea.

— Îmi pare rău, a zis ea, ținându-i încă mâna.

— Părinții mei însă au fost siguri că accidentul mi-a salvat viața.

— Cum așa?

— Cei care au fost înrolați au murit, în mare parte. Eu însă am fost respins din cauza infirmității.

— Ai tăi știu că ești sabotor în Rezistență?

Lazare a înghițit nodul din gât.

— Nu mai sunt.

— Îmi pare nespus de rău.

El a dat din cap, cuprins de o durere crescândă.

— Și părinții mei au murit, a spus ea, terminând de bandajat mâna. La fel și fratele meu.

— O, *Dieu*! a exclamat Lazare. Îngrozitor.

Rose i-a lăsat mâna în jos, apoi a astupat sticla de rachiu.

— Sunt zile când mă întreb dacă valul de moarte se va opri vreodată.

El i-a pus ușor mâna pe umăr.

Rose l-a privit, cu ochii ușor umezi.

— Dar tu schimbi lucrurile, a spus el. Războiul ăsta va lua sfârșit și o să ai o viață lungă și frumoasă.

Rose a zâmbit, clipind des ca să-și oprească lacrimile.

De pe alee s-a auzit zgomotul crescând al unei mașini.

Lazare și-a lăsat mâna jos. *Patrulă Wehrmacht*.

Rose a suflat în lumânare.

Pereții au început să vibreze, apoi zgomotul a slăbit pe măsură ce mașina se îndepărta.

— Ar fi bine să ne odihnim, a șoptit el. Este mai sigur să plecăm de dimineață.

— *Oui*.

Bâjbâind pe întuneric, au dat peste automobilul stricat și s-au urcat pe bancheta din spate. Rose a căutat în torpedou și a scos un pistol. A scos din el încărcătorul, a verificat gloanțele și l-a pus la loc în armă.

— În caz că avem musafiri, a explicat ea și a pus pistolul lângă ea. Și-a frecat brațele, tremurând ușor.

Lazare și-a scos jacheta și i-a învelit lui Rose picioarele.

— O să-ți fie frig, a spus ea.

— Îmi țin de cald bandajele.

Ea a râs ușor.

— Odihnește-te. Eu rămân de pază.

— *Merci*. Dar facem cu rândul, a spus ea cu voce obosită. Să mă trezești peste câteva ore.

— În regulă.

Ea s-a lăsat ușor pe spate și și-a tras jacheta până sub bărbie, ca pe o pătură.

În timp ce Rose se cufunda în somn, el stătea cu urechile ciulite la huruitul mașinilor germane care treceau întruna prin apropiere, răscolind cartierul în căutarea sabotorilor. Spera că santinela raportase despre doi bărbați sabotori, îndepărtând astfel pericolul căutării unei femei.

Durerea surdă din mâini se întețea. Îi părea rău că nu îi vorbise mai mult despre părinții săi și dorea să fi aflat mai multe despre familia ei. *Ce s-a întâmplat? Ce fel de oameni erau? Erau francezi? A intrat în SOE din cauza lor?*

Lazare i-a ascultat respirația tot mai liniștită. Trupul lui Rose s-a destins, și ea s-a lăsat încet spre el, punându-și capul pe umărul lui. S-a înfiorat,

uitând de durerea din mâini. Cu grijă, și-a înfundat obrazul în părul ei și l-a adulmecat, inspirând parfumul delicat de liliac. A rămas treaz ore în șir, dorindu-și ca dimineața să nu mai vină nicicând.

CAPITOLUL 18
Paris, Franța – 2 iunie 1943

Când s-a trezit, Rose stătea cu capul pe pieptul lui Lazare, învăluită de căldura ce radia din trupul lui. Lumina soarelui se strecura în garaj în fascicule subțiri, lăsând umbre asupra culcușului improvizat pe bancheta din spate a automobilului. I-a ascultat respirația lentă, care creștea și cobora. Timpul părea că se oprise în loc și a cuprins-o o stare de liniște. Trecuse atâta timp de când nu se mai simțise protejată de cineva. Avusese câțiva prieteni, dar nici una dintre relații nu fusese ceva serios. Și cu toate că își pierduse virginitatea cu un ofițeraș de marină, pe nume Sidney, nu fusese niciodată îndrăgostită.

Sidney, un tânăr jovial care locuia într-un apartament din Bethnal Green și se dădea în vânt să joace darts într-un bar, era un fost coleg de liceu. Fuseseră prieteni ani de zile, dar în decembrie 1940, în timpul bombardamentelor germane asupra Londrei – când Sidney se pregătea să plece în misiune pe mare –, a invitat-o la o ceainărie din Whitechapel. Rose încerca să-și abată gândurile de la moartea lui Charlie, petrecută cu puțin timp înainte, și a acceptat întâlnirea. După aproape o jumătate de oră, când își mâncau sendvișurile cu carne din conservă, sirenele au început să sune și au fost nevoiți să se adăpostească în stația de metrou din apropiere. La primele ore ale dimineții, după ce a încetat alarma, Sidney a surprins-o pe Rose cu invitația de a merge în apartamentul lui. *Dacă o fi să mor, de ce să nu mă bucur de ziua de azi?* Actul sexual a fost stângaci, pentru că amândoi rămăseseră cu o parte din haine pe ei și totul a durat doar câteva minute. După aceea, nu s-a simțit cu nimic mai bine decât cu o zi înainte. Inima încă o durea după moartea fratelui și se temea că avea să moară în orice clipă lovită de o bombă nemțească. A refuzat invitația lui Sidney de a rămâne la el peste noapte, l-a sărutat pe obraz și l-a pus să promită că va sta departe de

torpilele inamice. A plecat pe jos spre casă, întrebându-se dacă avea să cunoască vreodată dragostea adevărată.

Rose și-a frecat obrazul de pieptul lui Lazare. *Este cu totul altfel decât bărbații pe care i-am cunoscut*. Pentru câteva clipe, s-a întrebat cum ar fi fost să-l întâlnească în alte împrejurări. Inima îi cerea să mai stea, dar mintea, influențată de pregătirea SOE și sentimentul său de datorie, o îndemna să plece. Fără tragere de inimă, și-a luat mâna de pe pieptul lui.

Lazare a început să se miște.

Rose s-a ridicat în capul oaselor.

— Îmi cer scuze, a spus ea, ușor stânjenită.

— N-ai pentru ce. Nu-ți face probleme.

S-a uitat la el și a observat că îi lăsase pe cămașă un fir subțire de salivă, destul de vizibil. *Minunat.*

— Te-ai odihnit? a întrebat-o el.

— *Oui*.

Rose i-a pus pe genunchi jacheta pe care o folosise drept pătură. Spera ca Lazare să o îmbrace, ascunzând astfel mica pată.

— Trebuia să stăm treji cu rândul. De ce m-ai lăsat să dorm?

— M-am gândit că ți-ar prinde bine să te odihnești, a spus el și s-a frecat la ochi cu dosul palmei.

— Mâinile te mai dor?

El și-a îndoit degetele cu bandajul pătat de sânge.

— Mai puțin.

— Trebuie să-ți cureți rănile ca să nu se infecteze, a spus ea. Ai vreo pastilă de sulfamidă?

Lazare a clătinat din cap.

— SOE ne-a dat și medicamente. O să-ți las niște pastile în cutia ta de scrisori.

— *Merci*.

Rose s-a uitat la ceas.

— Ar trebui să mă întorc la apartament și să-l informez pe Felix. Mai trebuie să și lucrez.

— Să vinzi cosmetice?

— Asta este acoperirea mea.

— Știi doar că puține parizience mai au bani de machiaj, a spus Lazare. Clientele tale ori sunt bogate, ori colaborează cu nemții.

— Exact.

— Este periculos.

— Nu mai mult decât să arunci în aer un transformator.

El și-a frecat bărbia nebărbierită.

— Poate.

— Eu nu încerc să fac afaceri vânzând cosmetice, a adăugat ea. E mai mult ca să am o justificare, dacă în drumurile mele prin Paris sunt oprită la punctele de control. *Și, poate, să culeg informații prețioase pe drum.*

Lazare a dat aprobator din cap.

Rose s-a aplecat în față ca să se privească în oglinda retrovizoare. O șuviță de păr, din partea unde dormise pe umărul lui, stătea ciufulită.

— Că veni vorba de cosmetice, mi-ar prinde bine să mă aranjez puțin. Arăt groaznic, a zis ea. S-a așezat la loc pe banchetă, pieptănându-și părul cu degetele.

— Arăți bine, a spus el.

Rose a simțit fluturi în stomac.

— Nici vorbă, a zis ea, apoi și-a netezit fusta.

— Ai făcut o treabă grozavă aseară.

L-a privit – ochii lui căprui erau plini de admirație.

— Dacă nu erai atât de hotărâtă să așezi explozibilii în spatele transformatoarelor, acum eram probabil mort, a spus el și a mângâiat-o ușor pe braț cu mâna bandajată.

Rose s-a înfiorat. *Iar tu ai căpătat rănile astea încercând să-mi dai timp să fug*.

— *Merci*, a zis el cu blândețe.

Rose avea un nod în gât.

— Mă gândeam… a început ea.

O bătaie în ușa din față.

Lui Rose i-a sărit inima din piept. Și-a luat pistolul. Urmată de Lazare, a ieșit fără zgomot din automobil printr-unul din geamurile laterale, de teamă să nu scârțâie portiera.

Rose a arătat cu pistolul spre ușa din față.

Lazare s-a uitat prin jaluzeaua care acoperea una din ferestre.

— E Felix.

Ea a răsuflat ușurată.

Lazare l-a lăsat pe Felix să intre, apoi a închis ușa și a tras zăvorul.

— Cum a mers? a întrebat Felix.

— Excelent. Rose a pus arma înapoi în torpedou și s-a apropiat de Felix. A scos din buzunar cheia de la garaj și i-a dat-o. Dar exploziile au creat mare zarvă. Patrulele roiau în jur, așa că am rămas aici.

Felix s-a uitat la mâinile bandajate ale lui Felix și s-a încruntat.

— Ce s-a întâmplat?

— Câinele de pază.

— Lazare s-a luptat cu el ca să putem scăpa, a intervenit Rose.

— Și santinela? a întrebat Felix.

— Nu s-a apropiat destul cât să ne identifice, a spus ea, sperând că lucrurile au stat așa.

— Ești sigur? a întrebat Felix.

— *Oui*, a zis Lazare.

Felix a zâmbit.

— Ați făcut o treabă bună!

— Eu tocmai aveam de gând să mă întorc la apartament, a spus Rose. Pentru ce-ai venit?

— Trebuie să-mi păstrez acoperirea de mecanic, a spus Felix, trecându-și mâna peste salopetă. Dacă îmi schimb programul, pot să atrag atenția. Îngenunchind, Felix a scos din gheată o bucată de hârtie și i-a dat-o lui Rose. Du-te la apartament și spune-i lui Muriel că diseară trimitem un mesaj la Londra, după ce mă lămuresc cât de serioasă a fost întreruperea curentului. Apoi, să-i trimiți mesajul ăsta lui *Prosper*.

Rose a încuviințat. A aruncat o privire asupra textului codificat pentru șeful rețelei *Doctorul*, pe care nu îl cunoscuse până acum, întrucât comunicau doar prin cutia de scrisori.

— Muriel și-a făcut griji pentru tine, a continuat Felix. O să fie bucuroasă să te vadă.

Cât timp o să mai poată Muriel să transmită de la aceeași adresă fără să fie detectată? Rose s-a încordat.

— Trebuie s-o mutăm.
— O vom face.
— Când? a insistat Rose.
Felix a scos o țigară din buzunar și a dus-o la gură. A aprins-o și a tras un fum.
— Curând.
— Între timp, a intervenit Lazare, o să găsesc niște case sigure. Să fim gata s-o mutăm când ești pregătit să faci mișcarea.
Felix a încuviințat.
Rose s-a uitat la Lazare. *Mulțumesc*.
El s-a dus la toaletă și a venit purtând proteza pe mână. Apoi s-a urcat pe bancheta din spate și și-a luat jacheta.
Felix s-a uitat la Rose, ridicând din sprâncene.
Ea a simțit cum roșește.
Lazare și-a pus jacheta.
— *Au revoir*.
A privit-o în ochi pe Rose și a ieșit din garaj.
Felix a atras adânc din țigară și a suflat fumul pe nări.
— Nu e ceea ce crezi, a spus Rose.
— Cu toții trăim într-o mare tensiune, a spus el. Este război și înțeleg că se pot întâmpla unele lucruri.
— Nu s-a întâmplat nimic. Rose și-a încrucișat brațele.
El a scuturat scrumul din țigară.
— Fii atentă.
— O să fiu. N-aș face niciodată nimic care să ne pună misiunea în primejdie.
El a dat din cap aprobator, apoi a pus țigara în scrumieră.
— Ei, și acum să trecem la treburile noastre.
Rose și-a luat poșeta și geanta cu cosmetice și a plecat. Nu se îndoia de loc de bunele intenții ale lui Felix. Era dăruit luptei lor trup și suflet și, ca și ea, îi pierduse pe cei foarte dragi – unicul lui fiu, Mathieu – în acest război. În nerăbdarea lui de a pârjoli Parisul controlat de naziști, plănuise prima lor acțiune tocmai în vecinătatea sediului SD și, nelăsând-o pe Muriel să transmită de la adrese diferite, risca mai mult decât era nevoie. Rose bănuia

că experiența lui de pilot de curse îi amorțise sentimentul de teamă. *Și tocmai el îmi spune mie să fiu atentă!* Iritarea ei creștea pe măsură ce se apropia de apartament.

Când a ajuns la clădire, Rose a urcat fără zgomot scările, sperând să nu se întâlnească cu vreun vecin care și-ar fi dat da seama că nu dormise acasă noaptea trecută. Din fericire, clădirea găsită cu ajutorul Rezistenței Franceze avea locatari care ieșeau rareori din apartamentele lor, mai mult când mergeau să-și ia rațiile.

Când a ajuns în fața apartamentului, s-a deschis ușa. Muriel a tras-o înăuntru și a închis repede.

— Slavă Domnului că ești teafără, a zis ea, îmbrățișând-o.

Rose a strâns-o tare în brațe.

— Mi-am făcut griji când nu te-ai întors aseară, a spus Muriel și s-a desprins din îmbrățișare.

Văzând cât de îngrijorată fusese Muriel, supărarea lui Rose față de Felix a trecut pe planul doi.

— A mers totul bine? a întrebat-o Muriel.

Rose s-a așezat cu Muriel la masa din bucătărie și i-a povestit despre cele întâmplate, despre câinele de pază și cum s-au ascuns în garaj de teama patrulelor de poliție și a soldaților nemți.

— Ești tare curajoasă.

— Ba nu, a zis Rose. Lazare a fost cel viteaz. S-a rănit la mână când a încercat să țină câinele departe ca să pot fugi.

— Dumnezeule, a zis Muriel făcând ochii mari. O să se facă bine?

— Da, dar s-a ales cu niște mușcături groaznice. Am de gând să-i las câteva din pastilele noastre de sulfamidă.

— Când ai ocazia, să-i mulțumești din partea mea că a avut atâta grijă de tine.

Rose a încuviințat.

— Cum e? a întrebat Muriel.

Amintirea momentului când s-a trezit lângă el; Rose a încercat să-și ascundă zâmbetul și a zis repede:

— Foarte priceput.

Muriel s-a uitat la ea pieziș.

— Doar atât? Ai petrecut noaptea în garaj cu el și asta-i tot ce ai de zis?
Rose s-a înroșit.
— Este drăguț. *Este afectuos și sensibil. Și-a pierdut părinții, ca și mine*.
— Ți-a spus cum a ajuns să poarte proteză?
Rose a revăzut în minte cum îi bandaja degetele.
— Un accident din copilărie, cu presa tipografică.
— O, vai!
— După ce l-au respins la recrutare, a intrat în Rezistență.
— Altceva?
— Când a ajuns la garaj, ne-a auzit pe mine și pe Felix vorbind despre planurile noastre. Rose a simțit un ghem în stomac. Ne-a aflat numele.
Muriel a răsuflat adânc și a întrebat:
— Putem avea încredere în el?
— Da.
— Bine, a zis Muriel fără nici o ezitare. Așa, din curiozitate, despre ce vorbeați când v-a auzit?
— Despre mutarea ta.
Muriel a lăsat capul în jos.
— O să fie mai sigur pentru tine, a spus Rose.
— Dar când?
— Curând, a zis Rose, sperând că Felix avea să se țină de cuvânt.
Muriel își plimba distrată degetul peste zgârietura de pe masă.
— E totul în regulă? a întrebat Rose.
Muriel a schițat un zâmbet.
— Am, din păcate, niște cârcei la stomac.
— Hai să ieșim la o plimbare. Stai închisă aici de prea mult timp.
— Asta-i viața de radiotelegrafist, a spus Muriel. Pentru asta m-am înrolat. Dar altceva mă supără.
— Mabel? a întrebat Rose, simțind tristețea din glasul ei.
Muriel a dat din cap, cu ochi înlăcrimați.
— Mi-e dor de ea.
Rose și-a tras scaunul aproape și a strâns-o de mână. Nu-și putea imaginea cât de mâhnită trebuia să fie că plecase de lângă fiica sa.
— Știu că la părinții mei este pe mâini bune, a spus Muriel. Dar, mă

gândesc, dacă își închipuie că am părăsit-o? O să-și mai amintească de mine când mă întorc acasă?

— Bineînțeles că da. Și când o să crească destul de mare ca să înțeleagă, va fi atât de mândră de mama ei.

Muriel a suspinat ca să oprească lacrimile.

— Cât aș fi vrut ca SOE să ne lase fotografiile. Mă tem că am să încep să uit cum arată.

— Asta nu se poate, a spus Rose. Niciodată.

— Îmi fac griji prostești.

— *Non*. E firesc ca o mamă să-i ducă dorul puiului său.

Muriel s-a sculat de la masă și s-a șters la ochi cu dosul palmei.

— Gata cu smiorcăiala. Ți-a spus Felix când trebuie să fac următoarea transmisiune către Londra?

— Diseară, a spus Rose. Dar mai întâi vrea să cerceteze zona unde s-a întrerupt curentul.

Muriel a dat din cap și apoi a arătat spre dulapul din bucătărie.

— Cred că ești lihnită de foame. Ți-am păstrat un pic de pâine prăjită.

— Îți rămân datoare, a spus Rose.

— S-ar putea să-ți schimbi părerea după ce guști din ea, a spus Muriel și a râs pe înfundate.

Rose a luat micul dejun care, fără gem sau unt, nu avea nici un gust, și a băut o ceașcă de cafea făcută din orz prăjit și apă fierbinte. A lăudat-o pe Muriel pentru priceperea ei culinară, apoi s-a dus la baie, unde s-a spălat cu un prosopel și cu un săpun fără miros, făcut din grăsime și sodă caustică. S-a îmbrăcat cu o bluză albă, proaspăt spălată și călcată, care se asorta cu taiorul de lână gri. A luat o mână de pastile de sulfamidă, le-a învelit în niște hârtie cerată și le-a ascuns într-un compartiment de pe fundul poșetei. A pus-o în coșul bicicletei împreună cu geanta cu cosmetice, apoi și-a luat la revedere de la Muriel.

În timp ce scotea bicicleta din apartament, s-a simțit vinovată. *De-aș putea, aș face schimb de locuri cu tine*. Era însă imposibil, fiecare avea îndatoriri stricte. A coborât scările, regretând că nu se gândise să încalce regulile SOE și să ascundă în căptușeala poșetei și fotografia lui Mabel.

CAPITOLUL 19
Paris, Franța – 2 iunie 1943

Rose a mers pe bicicletă până la cutia de scrisori a lui *Prosper*, aflată pe o străduță liniștită din Le Marais. Bănuia că în mesajul codat al Felix era vorba despre sabotajul asupra stației de transformare, ori despre stabilirea unei întâlniri între Felix și *Prosper*, organizatorul rețelei căreia i se subordonau. Lui Rose nu-i plăcea că nu era la curent cu detaliile mesajelor, cu toate că înțelegea motivul pentru care acționau în mici grupuri separate. În acest fel, dacă un agent era prins – și torturat până când divulga numele și adresele celorlalți agenți – se evita prăbușirea întregii rețele SOE din Franța. În timp ce Rose ascundea mesajul codat în spatele cărămizii scoase din zid, se întreba dacă avea să se întâlnească vreodată față în față cu *Prosper*, sau dacă acesta avea să rămână pentru ea o fantomă care își arăta spiritul prin mesajele criptate dintr-o cutie de scrisori.

Când și-a terminat misiunea, a pedalat până în Cimitirul Montparnasse. În loc să pună imediat pastilele de sulfamidă în cutia de scrisori a lui Lazare, s-a așezat lângă mormânt și s-a prefăcut că se roagă. *Dacă stau aici destul de mult, poate apare Lazare ca să-și verifice cutia*. Dar, dacă rămânea prea mult, ori prea puțin, putea da de bănuit. Din fericire, groparul nu se vedea prin preajmă și a avut câteva minute de singurătate.

Erau atât de multe lucruri pe care voia să le afle despre Lazare! Timpul petrecut împreună se terminase pe neașteptate, și ea se simțea groaznic că nu încercase să afle mai mult despre părinții lui. *Ce s-a întâmplat oare cu ei?* În afară de accidentul lui din copilărie și de faptul că se alăturase Rezistenței după ce fusese respins de armata franceză, știa atât de puține despre el. *Nu știu nici măcar unde stai. În afară de un mesaj ascuns în cimitir, nu știu cum să ajung la tine*. După ce așteptase mult mai mult decât ar fi trebuit, Rose a pus în sfârșit pastilele în spatele plăcuței funerare și a plecat din cimitir, regretând că nu-și făcuse timp să cripteze un mesaj.

Pe drumul de întoarcere, polițiștii francezi, însoțiți de soldați germani, opreau pietonii la o intersecție mare pentru a controla actele. A încetinit, prefăcându-se că se uită în vitrina unui magazin de pantofi – până când și-a dat seama că era închis de tot, întrucât fusese golit de marfă, în afară de

câteva cutii de pantofi. Pe fațada magazinului cineva scrisese cu vopsea cuvântul *Jude* și mâzgălise o stea a lui David.

Rose a simțit nod groaznic în stomac. În drumurile ei pe bicicletă, văzuse nenumărate inscripții și afișe grosolane antisemite. De la femeile care stăteau la coadă pentru rații auzise șoptindu-se că poliția franceză aresta evrei pentru nemți. *Ce-au făcut oare cu ei?*

La SOE învățase despre antisemitismul nazist, ca și despre planul diabolic al lui Hitler de arianizare[31] a Germaniei. Dar nici SOE, nici ziarele britanice nu o pregătiseră pentru odioasele crime împotriva umanității care se petreceau la Paris, și era dezgustată la gândul că poliția franceză era un pion în jocul de șah al naziștilor. Se ruga să înceteze persecuțiile, iar cei deportați să supraviețuiască. Dorea cu disperare să știe mai multe, așa că a luat hotărârea să-l întrebe pe Lazare, dacă și când urma să-l vadă.

31. Înlăturarea forțată a evreilor din domeniul economic în Germania nazistă și teritoriile ocupate, care presupunea transferul de proprietate din mâinile evreilor în cele ale „arienilor".

A aruncat o privire spre punctul de control. Un bărbat scotocea în poșeta unei femei. A hotărât să evite zona și a luat-o înapoi pe drumul pe care venise. A cotit pe o stradă laterală, unde un cuplu de oameni în vârstă era hărțuit de un soldat german. *Se pare că în urma sabotajului de aseară s-au înmulțit măsurile de siguranță*.

Rose a mers cu bicicleta pe un drum lung și întortocheat, ca să nu fie oprită de polițiști și soldați. A trebuit să îndure însă imaginea Parisului ei iubit desfigurată de steagurile naziste și afișele antisemite. Încă și mai rău, a văzut două femei care se băteau pentru un loc la coada lungă pentru rații. Una din femei a început să țipe când cealaltă a apucat-o de păr, până când au fost despărțite de un patron în vârstă care agita o mătură. Șocată, Rose a pedalat mai departe, încercând să-și alunge din minte oroarea de a-i vedea pe parizieni într-o asemenea stare disperată pentru a supraviețui.

Pe după-amiază, a ajuns în Place de la Madeleine. Obosise, și a tras bicicleta lângă bordură. S-a șters pe frunte cu batista din poșetă, gândindu-se ce rută putea fi mai puțin controlată. Ridicând privirea, a zărit o clădire cu un panou mare deasupra ferestrelor de la parter, pe care stătea scris ceva în germană – *Soldatenkaffe*. Rose s-a înfiorat. *Și-au făcut chiar și niște*

afurisite de cafenele. Prin geamuri se vedeau soldați în uniformă care beau și mâncau. În colțul străzii, un bărbat tras la față scotocea în gunoiul din tomberon. Rose a simțit că i se urcă sângele la cap. În timp ce își punea batista la loc și se pregătea să pornească mai departe, o mașină neagră cu stegulețe naziste a oprit brusc lângă bordură, blocându-i drumul. Rose și-a încleștat mâinile pe ghidon.

— *Bonjour*, s-a auzit o voce de femeie.

Rose s-a întors și a văzut o femeie tânără cu păr blond ondulat și buzele date cu un ruj roșu strident. Purta o rochie cu flori, împodobită cu o broșă de bachelită cu imitație de rubine, în formă de cicadă.

— *Bonjour*, a răspuns Rose, stăpânindu-și vocea să nu tremure. Cu coada ochiului, a văzut cum se deschid ușile automobilului nazist.

— Ai vrea să intri puțin înăuntru? a întrebat femeia, arătând cu mâna spre firma *Soldatenkaffe*.

— *Non*.

Din mașină au ieșit doi ofițeri îmbrăcați în uniforme gri-rechin.

— O decizie înțeleaptă, a spus femeia. Pe următoarea stradă este un bistro mult mai bun.

Ușile s-au trântit. Pe trotuar s-a auzit țăcănitul cizmelor nemțești.

Lui Rose i s-a făcut pielea de găină pe brațe. *Rămâi calmă*.

— Ce valijoară drăguță, a spus femeia, arătând spre coșul ei de pe bicicletă. Vinzi ceva?

— Cosmetice, a zis Rose, cu ochii la ofițerii care se apropiau. I s-au înmuiat picioarele.

— Astăzi este ziua ta norocoasă, a spus femeia zâmbind, și a luat-o de braț.

Ofițerii s-au oprit în fața lor. Fără să-i dea prea multă atenție lui Rose, dacă nu deloc, nemții au salutat-o pe femeie cu mâna la chipiu, apoi au intrat în *Soldatenkaffe*.

Rose a înghițit nodul din gât.

— Îi cunoașteți?

— *Non*, dar cred că ei mă cunosc, a spus femeia zâmbind. Numele meu este Zelie.

— Aline, a zis Rose, folosind numele ei de acoperire.

— Pot să arunc o privire la cosmeticele tale? Am mare nevoie de ruj, colonie și creion dermatograf, și orice mai ai de vânzare. Locuiesc pe următorul bulevard.

Rose era nerăbdătoare să ajungă acasă, simțea însă și nevoia să scape de străzile ce păreau infestate de soldații inamici. Pe deasupra, și-a spus ea în gând, dacă vindea ceva produse o ajuta să își confirma legenda de acoperire, în cazul în care ar fi oprită și interogată de inamic. *Ce ești, Zelie, vreo mondenă, sau colaboraționistă?* Rose și-a stăpânit agitația și a zis „*Oui*".

Împingând bicicleta, Rose a pornit-o pe jos alături de Zelie. Pantofii femeii țăcăneau pe trotuar, făcând capetele trecătorilor să se întoarcă. După câteva minute, Zelie s-a oprit în fața unui hotel de lux, Le Cygne. *Lebăda*. *Locuiește la hotel?* s-a întrebat Rose. Când se pregăteau să intre, un ofițer SS a ieșit dinăuntru și s-a oprit pe trotuar. A scos din buzunar o cutiuță de argint și a tras o țigară.

Rose s-a oprit șovăitoare, aruncând o privire spre Zelie.

— Este în regulă. Vino după mine, și ia-ți și bicicleta.

Era prea târziu să se răzgândească fără a atrage atenția, așa că a urmat-o. Când a văzut-o pe Zelie, ofițerul SS a salutat-o din cap și le-a deschis ușa. *Dumnezeule, cine e femeia asta?* Au trecut-o fiori pe șira spinării. Când a intrat în hotel, Rose nu și-a dezlipit ochii de spatele rochiei lui Zelie, ocolind privirea ofițerului.

Zelie a aranjat cu un recepționist să ducă bicicleta lui Rose în spate. Cu poșeta și geanta cu cosmetice în mâini, Rose a intrat după Zelie în lift. Liftierul, un bărbat în vârstă, cu chipiu negru și un costum care atârna pe el, a tras ușile cu grilaj de bronz și le-a dus la etajul șapte. Neliniștea lui Rose creștea cu fiecare pas făcut pe coridor.

Zelie a scos cheia din poșetă și a deschis ușa unui apartament de hotel. Încăperea somptuoasă avea un pat mare cu baldachin, o plapumă albă matlasată și perne înfoiate, rezemate de o tăblie din lemn de trandafir. Pe partea cealaltă a încăperii se afla o canapea Art Deco bleumarin, cu fotolii în același stil, și un cabinet mare de băuturi ce conținea o gamă largă de lichioruri, șnapsuri și coniacuri. A simțit în nări miros de soluție de curățare, amestecat cu un iz de brânză și de trabuc ars. *Parizienii mor de*

foame, și unii oameni trăiesc așa?

— Frumoasă cameră, a zis Rose ca să-și ascundă antipatia pe care o nutrea.

— *Merci*, a zis Zelie. O țigară?

— Nu, mulțumesc.

Zelie s-a dus la cabinetul cu băuturi și a tras un sertar. A luat o țigară pe care a pus-o într-un suport lung și subțire din ebonită. A aprins-o și a tras un fum.

— Să văd cosmeticele.

Rose s-a așezat pe canapea și a pus geanta cu cosmetice pe măsuța de cafea din fața sa. A deschis capacul, etalând o varietate de loțiuni, rujuri, creioane de ochi, farduri și colonie. Spera să-și reamintească detaliile produselor franțuzești pe care SOE le introdusese clandestin în Marea Britanie.

— *Merveilleux*[32], a spus Zelie, luând loc lângă ea. A ales o mostră de colonie, a desfăcut căpăcelul și a mirosit: Îmi dai voie?

32. Minuna (fr.).

Rose a dat din cap aprobator.

Zelie a pus un strop pe gât și și-a făcut vânt cu mâna.

— *Charmante*[33].

33. Încântător (fr.).

Rose a aruncat o privire spre biroul din colțul camerei. Pe el erau aranjate în ordine niște dosare cafenii. *Ciudat – Zelie nu pare genul preocupat de contabilitate*.

Timp de aproape o oră, Zelie a încercat niște farduri și creioane dermatograf, iar după fiecare aplicare și-a spălat fața pe îndelete în baie și a tras câteva fumuri din portțigaret. Din plăcerea lui Zelie de a vorbi despre ea, Rose a aflat că era cântăreață de cabaret într-un club destinat ofițerilor germani.

— Înainte de război, am avut turnee peste tot în Europa, a spus Zelie, uitându-se la imaginea sa reflectată într-o oglindă de mână cu ramă aurită. Berlin, Bruxelles, Amsterdam, Praga, Varșovia, München, Budapesta. Și

Paris, bineînțeles.

Rose a început să se nelinișteasca. Se gândea să găsească o scuză, cum că trebuie să plece la o altă întâlnire. Când se pregătea să vorbească, sunetul unei chei răsucite băgate în ușă a făcut să i se zbârlească părul.

— Așteptați pe cineva? a întrebat Rose, întorcându-se spre Zelie.

— Josef, a zis ea.

S-a ridicat și a pus țigara într-o scrumieră.

Ușa s-a deschis, și un ofițer nazist cu o servietă de piele în mână a pășit înăuntru și a închis ușa. Rose a strâns în brațe o pernă de pe canapea ca să nu-i mai tremure mâinile.

Zelie l-a îmbrățișat de Josef, l-a sărutat pe buze, apoi i-a vorbit în germană.

La naiba! Lui Rose i s-a tăiat respirația.

— Aline, a zis Zelie, arătând spre ea.

Rose s-a ridicat în picioare și a zâmbit forțat.

— *Bonjour*.

Ofițerul a dat din cap, apoi s-a șters la gură cu manșeta vestonului. Și-a lăsat servieta pe birou și s-a dus direct la cabinetul de băuturi.

— Josef nu vorbește franțuzește, a spus Zelie, întorcându-se la locul ei de pe canapea, și a deschis un tub de ruj.

— Cred că ar trebui să plec, a propus Rose.

— Dar, mai întâi, lasă-mă puțin să mă hotărăsc. Și-a dat cu un pic de ruj, apoi l-a întins frecându-și ușor buzele. Josef?

Ofițerul a privit-o și a ridicat din umeri.

— O să încerc altul.

Zelie și-a șters buzele.

Josef și-a turnat un pahar de șnaps și s-a așezat pe scaun. S-a lăsat pe spate și și-a pus cizmele pe măsuța de cafea, la câțiva centimetri de geanta cu cosmetice.

Trebuie să plec de aici. Rose a rămas în picioare, în speranța că gestul ei o va îndemna pe Zelie să se hotărască mai repede. Pe furiș, a aruncat o privire spre ofițerul care își agita băutura în pahar. Bărbatul avea părul negru, scurt și sprâncene stufoase. Nasul era mai degrabă turtit, ca și cum îi fusese rupt cândva într-un meci de box. Gura mică avea buzele strânse, în

contrast cu trupul lui musculos și îndesat. Pe caschetă se vedea o insignă de argint cu un cap de mort și două oase încrucișate și, mulțumită instructajului SOE, și-a dat seama că avea gradul de *Sturmbannführer*[34].

34. Grad de maior în SD și SS.

Bărbatul își sorbea șnapsul.

Joseph, și-a spus Rose, *Sturmbannführer*. Mintea a început să-i lucreze cu înfrigurare. Când și-a dat seama cine putea fi acest bărbat, i-a înghețat sângele în vine. *O, Doamne!*

— Dar despre ăsta ce părere ai? l-a întrebat Zelie, arătându-i un alt tub de ruj.

El a clătinat din cap.

Inima lui Rose bătea tare, mai să-i sară din piept.

— Zelie, a spus ea, luptându-se să rămână calmă. Cât timp te hotărăști, te superi dacă folosesc baia ca să-mi refac machiajul?

— Câtuși de puțin.

Rose și-a luat poșeta, a intrat în baie și a închis ușa. A respirat adânc de câteva ori pentru a se calma. S-a oprit, ascunzându-și capul în palme. A tras apa la toaletă și a deschis robinetul, ca să dea impresia că folosea instalațiile sanitare. Și-a scos fardul și rujul ca să-și împrospăteze machiajul, apoi le-a aruncat la loc în poșetă. Ca să-și adune curajul, s-a gândit la mama, la tata și la Charlie. *Mă descurc eu.*

— Te-ai decis? a întrebat Rose, deschizând ușa și intrând în cameră.

— Îmi plac astea, a spus Zelie, arătând spre niște sticluțe de colonie, farduri și dermatografe. Lui Joseph nu-i place nuanța rujului.

Rose a schițat un zâmbet.

— *Ihr Lippenstift*[35], a spus Joseph, arătând spre Rose.

35. Rujul ei (germ.).

— Îi place rujul tău, a spus Zelie.

Rose și-a înghițit nodul din gât.

— Îmi pare rău, dar pentru moment nu mai am nuanța asta.

— Atunci ți-l cumpăr, a zis Zelie. Spune-mi cât vrei pe el.

Imaginea pilulei cu otravă din tubul de ruj. *Moarte instantanee în câteva*

secunde. Rose și-a imaginat o clipă cum aruncă pastila-L în șnapsul maiorului.

— Mă simt flatată, Zelie, a spus ea. Dar mi-ar fi rușine să-ți vând un ruj folosit, tubul este aproape gol. Voi contacta furnizorul și-ți voi aduce unul nou.

Zelie a tras un fum din portțigaret.

— Durează mult?

— *Non*, a mințit Rose.

— Bine, a zis Zelie, fără tragere de inimă, apoi a împins tot ce cumpărase în mijlocul măsuței de cafea. Cât costă?

Rose s-a prefăcut că face totalul și i-a dat lui Zelie prețul în franci care, spera ea, corespundea cu rata zilei la cosmeticele greu de procurat. A răsuflat ușurată când Zelie a scos banii din poșetă și i-a plătit.

Rose și-a luat geanta cu cosmetice.

— Josef, a zis Zelie. *Auf wiedersehen*[36].

36. La revedere (germ.).

Ofițerul a ridicat mâna în semn de salut, fără să schițeze măcar gestul de a se ridica în picioare.

— Să te întorci repede cu rujul meu, a spus Zelie.

— Desigur, a zis Rose. *Au revoir*.

Nerăbdătoare să iasă cât mai repede din Hôtel Le Cygne, Rose a coborât în holul de la intrare pe scări, și nu cu liftul. Și-a luat bicicleta și a ieșit pe ușile din față. A pedalat spre casă cu inima bătându-i repede, hotărâtă să-i informeze pe Felix și pe Muriel despre această întâlnire.

Cu trei străzi înainte de clădirea lor, Rose a auzit scrâșnet de cauciucuri când o limuzină neagră a cotit în fața ei. Motorul era ambalat. A încercat să vadă mai bine mașina, dar aceasta a depășit un autobuz și a virat brusc. Spera să fie un șofer grăbit, dar huruitul continuu al mașinii care se învârtea pe străzi i-a întors stomacul pe dos.

Câteva clipe mai târziu, mașina a trecut iar în viteză, chiar prin fața ei și, pentru o clipă, Rose a zărit pe locul din spate un bărbat cu căști la urechi. Lângă el, altul ținea o mică antenă scoasă pe geam. Lui Rose i s-a uscat gura.

S-a ridicat în pedale și le-a împins cu putere. A luat viteză, dorindu-și ca picioarele să i se miște și mai repede. O dureau mușchii. Plămânii o ardeau. Apropiindu-se de clădirea lor, mașina a accelerat în timp ce dădea târcoale. Rose a frânat brusc și a oprit cu un derapaj, s-a dat jos de pe bicicletă și a împins-o grăbită în clădire, lovind tocul ușii cu ghidonul. A înșfăcat poșeta și a luat-o la fugă pe scări, către sunetul tot mai tare al unui concert de pian. A căutat înfrigurată cheia. Inima stătea să-i sară din piept.

Când a ajuns la ușă, a auzit muzică ieșind din apartament. A vârât cheia în ușă. Dintr-o singură mișcare a deschis ușa și a trântit-o la loc, apoi s-a grăbit spre bucătărie.

Muriel, care avea căștile pe cap, a înghețat. A rămas cu mâna în aer, deasupra clapetei de telegraf.

Felix a sărit de pe scaunul aflat lângă un gramofon cu manivelă.

Rose s-a repezit și a scos fișa din transmițător.

— SD? a întrebat Felix, cu vocea acoperită de concertul de pian.

Gâfâind, Rose a dat din cap.

Muriel a închis transmițătorul. Felix s-a dus glonț la fereastră și a tras antena înăuntru. După câteva secunde, o mașină neagră intra în trombă pe strada lor.

Rose a dat mai încet muzica, pornită pentru a ascunde țăcănitul telegrafului de vecini. Aceeași muzică însă îi împiedicase pe Muriel și Felix să audă zgomotul mașinii care se apropia din ce în ce mai mult de ei.

Felix s-a uitat printr-o deschizătură din storul de la fereastră. Mașina a înconjurat zona de mai multe ori. În cele din urmă, zgomotul motorului s-a auzit tot mai slab, până a dispărut.

— Cred că au plecat, a spus Felix, îndepărtându-se de fereastră.

— Ce aproape a fost, a spus Muriel și s-a prăbușit în scaun.

Rose s-a uitat lung la Felix.

— Ai avut dreptate, Rose, a spus el.

Nu e vorba de cine are dreptate, ci de siguranța lui Muriel, a vrut Rose să spună, dar și-a ținut gura.

— Să-i spun lui Lazare să găsească niște case conspirative?

Felix a dat din cap, apoi s-a întors spre Muriel.

— De-acum încolo, nici o transmisiune până când nu ajungi într-un loc

sigur.

— Am înțeles, a zis Muriel, și în ochi i se citea un amestec de ușurare și îndoială.

— Mă tem că am niște vești proaste, a spus Felix, uitându-se la Rose. Nemții au rechiziționat transformatoare din alte zone ale Parisului. Au repornit curentul în arondismentul 16.

Un val de nemulțumire a cuprins-o pe Rose. *Lazare și cu mine ne-am riscat viața doar pentru câteva ore de întrerupere a curentului la sediul SD*.

— Când ai venit, tocmai îi informam pe cei de la Londra, a spus Felix.

Rose a respirat adânc. S-a rezemat de perete ca să-și liniștească picioarele care îi tremurau.

— Sunt prea istovită ca să-mi car bicicleta pe scări.

— Ți-o aduc eu, a spus Felix, pe un ton spășit.

— Am fost foarte îngrijorată în privința ta, a spus Muriel, uitându-se la Rose. De ce ți-a luat așa de mult timp?

Rose a înghițit.

— Am întârziat din cauza unei femei care voia să cumpere cosmetice de la mine, cred că este amanta șefului SD.

Felix a privit-o uluit.

— Nu se hotăra ce nuanță de ruj să aleagă, a adăugat Rose, dându-și seama cât de ridicol suna toată întâmplarea.

Muriel s-a albit la față.

— Glumești.

— Aș vrea eu!

Le-a povestit apoi despre întâlnirea cu Zelie și despre bărbatul care bănuia că e Hans „Joseph“ Kieffer, șeful *Sicherheitsdienst* – persoana care conducea activitățile de contraspionaj împotriva SOE și a Rezistenței Franceze. Dacă avea dreptate, era în avantajul SOE să știe cam pe unde umblă Kieffer. După părerea ei, SOE și-ar fi dorit ca ea să facă mai multe drumuri la Hôtel Le Cygne. În acest caz, era pusă într-un pericol mult mai mare decât își putea imagina.

CAPITOLUL 20

Paris, Franța – 9 iunie 1943

Lazare s-a sprijinit ușor pe balustradă, încercând să reducă scârțâitul treptelor. Cu fiecare pas care îl ducea mai aproape de apartamentul lui Rose, simțea neliniștea crescând. Era mult mai simplu pentru el, dar și mai sigur, să-i mulțumească pentru pastile printr-un mesaj criptat lăsat în cutia de scrisori a *Magicianului*, alias Felix. Din noaptea sabotajului, Rose era tot timpul în gândurile sale și dorea să-și exprime recunoștința direct. Poate fusese felul plin de compasiune în care îi bandajase rănile, fără să fie afectată de lipsa celor două degete. Sau poate mângâierea și afecțiunea pe care le simțise cât timp stătuseră alături în spatele unui automobil stricat, dăruindu-și căldură unul altuia, în timp ce patrulele nemțești răscoleau arondismentul. Orice ar fi fost, tânjea s-o revadă. Prilejul a apărut când i-a promis lui Muriel, pe care o dusese în afara orașului într-o casă conspirativă, că avea să treacă pe la Rose, să se asigure că e bine.

Lazare a bătut încet la ușă. Zgomotul de pași ce răzbătea dinăuntru i-a accelerat pulsul.

Prin dreptul vizorului a trecut o umbră. Zăvorul a țăcănit, ușa s-a deschis, și în dreptul ei a văzut-o pe Rose.

— *Bonjour*, a șoptit ea și i-a făcut semn să intre.

Lazare a pășit în apartament. Rose a zăvorât ușa și s-a întors spre el.

— E în regulă totul?

— *Oui*, a zis Lazare.

— Felix este la garaj. Trebuie să se întoarcă dintr-o clipă în alta. Poți să-l aștepți aici.

— Am venit la tine, a spus Lazare.

— O, a zis ea, părând surprinsă.

Lazare și-a mutat greutatea de pe un picior pe altul.

— Voiam să-ți mulțumesc pentru pastilele de sulfamidă.

— Cu plăcere. Ți-e mai bine?

— *Bien*.

A ridicat mâinile, și Rose i le-a atins.

— Degetele s-au vindecat minunat.

Lazare a simțit furnicături în mâini.

— Aproape fără cicatrici, a spus ea, dând drumul mâinilor.
— Mulțumită bandajelor tale.
— Și rachiului de mere al lui Felix, a spus ea, cu un zâmbet larg.
Lazare a zâmbit.
— Muriel m-a rugat să trec pe aici să văd ce mai faci.
— Ea cum este?
— Bine, pe cât se poate când stai închis într-o căsuță părăginită, a spus Lazare. După următoarea transmisiune, am s-o duc într-un alt loc sigur, cu condiții mai bune.
— *Merci*. Când te vezi cu Muriel, spune-i, te rog, cât de mult îmi lipsește și că am să trec s-o văd de îndată ce pot. Felix a insistat să-i ducă el pentru un timp mesajele de transmis, în loc să mă folosească pe mine drept curier. Cred că este felul lui de a-și cere scuze pentru că nu a mutat-o pe Muriel mai devreme și era cât pe ce să fim prinși de SD.
— O să-i spun, a zis Lazare. Și Muriel îți duce lipsa. M-a rugat să-ți transmit să nu dai iar de vreun bucluc din prea multă vitejie.
Rose a râs pe înfundate.
— Tipic pentru Muriel!
— Ai intrat în vreo încurcătură?
Rose și-a încrucișat brațele.
— Nimic din care să nu ies eu.
Lazare a simțit că a atins un punct sensibil și a băgat mâinile în buzunar.
— Cred că ar trebui să plec. Îți mulțumesc încă o dată pentru doctorii.
— Nu rămâi la o cafea? a întrebat ea. E mai degrabă ceai de orz. Dar se poate bea.
Lazare a încuviințat.
În bucătărie, Rose a pus pe plită un ibric știrbit. A scăpărat un chibrit și a aprins focul.
Lui Lazare i se învălmășeau gândurile în cap. Voia să afle atât de multe lucruri despre Rose, dar în cele din urmă s-a gândit să înceapă cu ceva important pentru ea. S-a așezat la masă și a întrebat:
— Ce anume te-a făcut să intri în SOE?
— Este o poveste lungă.
Lazare a tras un scaun și i-a făcut semn cu palma să ia loc lângă el. Ea s-a

așezat și a pus mâinile pe masă.
— Am fost dactilografă la Cabinetul de Război din Londra.
Lazare s-a tras ușor înapoi.
— Surprins?
— Fascinat. Spune mai departe, te rog.
— Să zicem doar că franceza mea le-a atras atenția superiorilor și că am fost contactată de un ofițer de recrutare de la SOE, a spus ea, plimbându-și degetul pe muchia mesei. După mai multe interviuri, mi s-a propus să fiu agent și am acceptat. Pregătirea de luptă a fost dură. Unul dintre instructorii militari voia să mă dea afară pentru că sunt scundă și nu am destulă forță, dar am reușit să-i conving că trebuia să rămân.
— Cum?
— Am intrat în biroul maiorului și am bătut la mașină un alt raport.
Lazare a făcut ochii mari.
— Ofițerii și-au dat seama imediat că falsificasem documentul. Dar s-a dovedit că a te furișa în locuințe este o calitate foarte apreciată la un agent SOE, a zâmbit Rose. N-am simțit nevoia să le spun că de fapt m-am strecurat doar printr-o fereastră deschisă.
Lazare a râs.
— Muriel avea dreptate!
— În legătură cu ce?
Lazare a privit-o în ochi.
— Ești vitează.
Rose și-a aranjat câteva șuvițe după ureche.
— Sunt curios, a zis Lazare, de ce ai renunțat la viața ta din Marea Britanie ca să vii aici să lupți cu naziștii?
— Acasă nu mai aveam aproape pe nimeni, a spus ea coborând privirea. În afară de prietena mea, Lucy, și de colegele de la serviciu.
— Mi-ai spus la un moment dat că ți-ai pierdut familia. Pot să te întreb ce s-a întâmplat?
Rose a tras adânc aer în piept.
— Părinții mei au fost uciși în timpul unui raid german. Singurul meu frate, Charlie, a fost doborât deasupra Canalului Mânecii. Pilota un Spitfire, a spus ea, înghițind nodul din gât. Trupul lui nu a fost găsit niciodată.

— Îmi pare nespus de rău, a zis el, punându-și mâna pe masă, la câțiva centimetri de degetele ei. Ce fel de oameni erau?

— Minunați. Mama era franțuzoaică, iar tata, englez. S-au cunoscut în timp ce tata era în Franța, în Marele Război. S-au îndrăgostit și, după ce tata a fost lăsat la vatră, s-au mutat la Londra, unde au deschis o mică băcănie. Rose a ridicat privirea în tavan, ca și cum căuta printre amintiri. Au fost drăgăstoși unul cu celălalt, se țineau tot timpul de mână, se sărutau, râdeau. Clienții glumeau deseori că părinții mei erau încă în luna de miere.

— Pare că au fost extraordinari.

Rose a dat din cap.

— Charlie era cel mai prietenos dintre noi toți, a continuat ea. Era în stare să cucerească o sală plină de oameni în câteva clipe și avea darul să-l facă pe cel din fața lui să se simtă cea mai importantă ființă de pe planetă. Era plăcut, prietenos și își apăra mereu surioara, care era cea mai scundă din clasă.

— Ești norocoasă că ai avut o familie atât de iubitoare, a spus Lazare, simțind că îl îneacă propria melancolie.

— Îmi lipsesc atât de mult, a spus Rose. Când eram mici, mama și tata ne duceau vara, pe mine și pe Charlie, la bunicii din Puteaux. Am petrecut acolo vacanțe minunate, aș fi vrut să nu se termine niciodată.

— Acum înțeleg de ce vorbești franceza la perfecție, a spus Lazare, făcând o pauză pentru a îndesa în mânecă o curelușă de la proteză. Bunicii tăi mai locuiesc în Puteaux?

— Au murit când eram la gimnaziu, a spus ea și s-a ridicat ca să toarne așa-zisa cafea în cești. Am rămas ultima din întreaga familie, din păcate.

Și eu.

Rose a pus ceștile pe masă. Aburii răspândeau un miros slab de orz.

— Este bună, a zis el după ce a sorbit din ceașcă.

— Ești drăguț, a răspuns ea, dar nu mă supăr dacă îmi spui că are gust de fân opărit.

Un crâmpei de amintire în care bea cafeaua alături de părinții lui, apărută brusc în minte. Lazare a simțit o durere crescândă în piept. Și-a alungat gândul și a întrebat:

— Te-ai hotărât să lupți pentru că… s-a oprit el în căutarea cuvintelor

potrivite.

— Pentru că avioanele lui Hitler mi-au ucis familia?

El a dat din cap.

— *Oui*. Și pentru că vreau să văd Franța scăpată de nemți.

Lazare s-a uitat în ceașca de cafea. *Ea a pierdut totul și își pune viața în primejdie luptând*.

— Așadar, a zis Rose, dând la o parte ceașca, ai intrat în Rezistență datorită familiei?

— *Non*, dimpotrivă. Ai mei erau pacifiști, preferau forța condeiului – sau a pensulei, în cazul lui *Maman* – în fața armelor.

Rose s-a aplecat ușor în față.

— Povestește-mi despre ei.

Niște pași pe scară l-au făcut pe Lazare să se întoarcă. Zăngănit de chei. Ușa apartamentului de vizavi s-a deschis, apoi s-a închis.

— Felix, a spus Rose. După ce se întoarce de la garaj, trece de obicei pe la mine.

— Ce-o să creadă că am rămas aici la o cafea?

Rose a înălțat din umeri.

— Felix este de părere că ar trebui să fiu atentă când sunt cu tine.

— Dar tu ce crezi?

Rose l-a privit în ochi.

— Cred că sunt în siguranță.

— Chiar ești, a spus el, ridicându-se de pe scaun. Acum însă trebuie să plec.

— Mai stai, a zis ea.

Lazare șovăi. Ardea de dorința de a îi povesti despre părinții săi. Mai mult decât orice, era nerăbdător să continue conversația; însă nu voia să aibă probleme, mai ales cu organizatorul rețelei *Magicianul*.

— Cu alt prilej.

Rose s-a ridicat în picioare și și-a luat poșeta.

— Ce vrei să faci?

— Merg cu tine.

— Nu cred că este o idee bună.

— De ce? a întrebat Rose venind spre el. Îmi cunoști numele real. Îi

cunoști pe membrii rețelei noastre. Știi unde locuiesc. Știi despre familia mea, atât cea din Londra, cât și cea de la Paris. Iar eu nu știu practic nimic despre tine – nici măcar unde stai. Crezi că este corect?

— Putem stabili să ne întâlnim altă dată, a spus el, încercând să se eschiveze.

— Este posibil să treacă multe săptămâni, acum ne facem planurile pentru următorul sabotaj și n-am fost încă înștiințați când are loc următorul transport RAF cu materiale. Până atunci, aș prefera să fim pe picior de egalitate, l-a lămurit Rose.

— Picior de egalitate?

— Vreau să știu despre tine la fel de mult cât știi tu despre mine.

Lazare a răsuflat adânc. Se gândea dacă să încerce s-o convingă pe Rose că nu era o idee bună să meargă cu el, ori să inventeze o scuză că are alte lucruri de făcut. Știa însă că Rose era greu de oprit, ținând seama de îndârjirea ei de a intra în SOE. În afară de asta, își dorea să petreacă mai mult timp cu ea, iar circulația se interzicea abia peste patru ore, așa că Rose avea timp destul ca să se întoarcă în apartament.

— Bine, dar să lași bicicleta acasă. Acolo unde mergem n-ai unde s-o lași în siguranță.

— În regulă, a zis ea.

— Să mergi după mine până la Cimitirul Montparnasse. Rămâi în urma mea, în caz că mă opresc să-mi ceară actele.

Rose a încuviințat.

Lazare a aruncat o privire spre fusta ei de lână și pantofii cu toc.

— Să-ți iei niște haine mai vechi și cizmele pe care le purtai când te-ai parașutat în Franța.

— De ce?

— Mergem prin subterane.

Se aștepta ca ea să se răzgândească, dar Rose, fără nici o ezitare, s-a dus în camera sa. În timp ce o aștepta, Lazare spera ca dorința lui egoistă de a petrece mai mult timp împreună să nu aibă urmări neprevăzute nici pentru Rose, nici pentru Rezistență.

CAPITOLUL 21
Catacombele – 9 iunie 1943

Când a ajuns la intrarea în Cimitirul Montparnasse, Lazare s-a lăsat într-un genunchi pe asfalt și și-a legat mai strâns șireturile. Cu coada ochiului, a urmărit-o pe Rose cum traversează strada și se oprește lângă el.

— Este în capătul celălalt al cimitirului.

— Bine, a zis Rose.

Lazare s-a ridicat în picioare și a intrat pe poarta de fier. În timp ce străbătea aleea străjuită de cripte și mausolee vechi, trăgea cu urechea la scrâșnetul pașilor lui Rose pe pietriș și se întreba cu îngrijorare dacă nu cumva făcea o mare greșeală. Dacă ar fi dezvăluit intrarea în catacombe cuiva care nu făcea parte din Rezistență, i-ar fi supărat, ba chiar înfuriat, pe Claudius și pe oamenii lui. Erau însă multe pasaje secrete care duceau în subteran – săpături în subsoluri, guri de canal și conducte de canalizare. Peste o sută cincizeci de kilometri de galerii săpate în piatra calcaroasă șerpuiau prin lumea morților din Paris, dar această catacombă *nu* avea legătură cu ascunzătoarea lui Claudius. Ducea la refugiul subteran al lui Lazare, unde se adăpostea când nu putea ajunge la o casă conspirativă. O parte din el simțea că trăda încrederea lui Claudius, iar cealaltă parte era încredințată că Rose era o persoană pe care se putea bizui.

După ce a ieșit din cimitir, s-a oprit la colțul străzilor Émile-Richard și Froidevaux. A aruncat o privire de-a lungul trotuarelor umbrite de tei. După ce s-a asigurat că nu-i vede nimeni, s-a apropiat de Rose.

— Acolo în față este o gură de canal, a spus el pe nerăsuflate. Am s-o deschid. Tu intri prima. Cobori repede, dar fii atentă. Treptele de fier pot fi alunecoase.

Rose a dat din cap.

El a privit-o în ochi.

— Ești sigură că vrei să faci asta?

— *Oui*, a șoptit ea.

— Nu e încă prea târziu să te întorci.

— Sunt pregătită.

Lazare a luat o mică rangă, pe care o ținea ascunsă sub tufișul de lângă

un perete de piatră, și a strecurat-o sub jachetă. A așteptat până când pe stradă a trecut un bătrân pe bicicletă. Când locul a rămas pustiu, a fugit la gura de canal și a deschis-o cu capătul ascuțit. A târât capacul de fontă într-o parte, zgâriind trotuarul. Rose s-a strecurat înăuntru și a coborât scara îngustă. El a vârât fierul sub centură și a coborât trei trepte. Ajutându-se de braț și umăr, s-a chinuit să tragă la loc capacul, aruncând tunelul în întuneric.

Lazare a coborât adânc în pământ. Răceala treptelor de fier i-a pătruns în mâini.

— Ești bine? a întrebat el când a ajuns jos.

— *Oui.*

A pornit pe pipăite de-a lungul unui zid până când a găsit o spărtură adâncă unde își ținea lanterna. A scos-o cu bara de metal și a aprins-o, proiectând în tunel un fir slab de lumină. Din fericire, nu plouase, și pe jos era uscat, însă aerul tot mirosea a apă stătută și urme de mucegai.

— Lanterna este aproape descărcată, a spus Rose, și glasul ei a răsunat în tunel.

— Nu-ți face griji. Cunosc drumul.

Minute în șir, a condus-o pe Rose de-a lungul tunelului până au ajuns la o deschizătură scobită într-un perete de piatră, de mărimea unui capac de roată, care le ajungea până la piept. Lazare s-a strecurat înăuntru strângându-și umerii, apoi a ajutat-o pe Rose să treacă. Au început să coboare în adânc pe niște trepte de piatră și au ajuns la un pasaj lung, care arăta ca tunelul spre o criptă egipteană, ai cărui pereți de calcar erau cioplíți cu ornamente medievale. Mai încolo, Lazare a îndreptat înadins lumina lanternei spre tavan, cu toate că nu avea cum să ascundă pereții acoperiți cu un mozaic de țeste și femure.

— Dumnezeule! a strigat Rose.

— Aproape că am ajuns, a spus el, sperând să-i alunge neliniștea. *Cât egoism și prostie din partea mea s-o aduc aici*.

— Am citit la școală despre catacombe, a spus Rose, recăpătându-și calmul. Înțeleg de ce m-ai adus aici. Polițiștii sau soldații nemți n-ar avea nici un chef să se aventureze pe aici. S-ar putea ca locul ăsta să fie cel mai sigur din tot Parisul.

— Până acum, nici o patrulă de-a lor n-a pus piciorul aici, a spus Lazare. *Și mă rog să n-o facă nici de acum încolo*.

S-au strecurat apoi printr-o altă deschizătură, și mai îngustă, și au ajuns într-o sală boltită. Aerul era stătut, dar fără miros de mucegai. El a aprins un felinar care atârna într-un cui bătut în calcar. Încăperea s-a umplut de o lumină gălbuie, dând la iveală un pat de campanie, niște pături și un vraf de cărți. Sprijinit de un perete stătea tabloul mamei sale, *Arc de Triomphe*, pe care îl înrămase cu niște bucăți de scândurele rupte.

— Vii des aici? a întrebat Rose.

— Din când în când, a răspuns el, stânjenit de condițiile improvizate, dar oribile în care stătea. De obicei, îmi petrec noaptea în case sigure, însă sunt momente când mai bine vin aici.

Rose s-a apropiat de tablou.

— Este minunat. Tu l-ai pictat?

— *Non*, a răspuns el. *Maman*.

— Cât talent! Tabloul ar trebui să stea într-un muzeu, să aducă bucurie oamenilor.

Lazare a simțit un val de recunoștință.

— După război, poate va găsi un cămin mai potrivit, a spus el, apoi a tras adânc aer în piept. Ești binevenită să stai pe pat. Sau putem pleca, dacă ți-ai făcut o impresie.

— Mai stau. Rose s-a așezat pe pat, apoi a arătat spre teancul de cărți: Ce citești?

— *În căutarea timpului pierdut* de Marcel Proust.

— Este o carte bună?

— Te inspiră, a răspuns Lazare. Dar destul de lungă, dacă te gândești că are șapte volume. Poți s-o citești, dacă vrei.

— Dacă mi-o împrumuți, îți dai seama că va trebui să ne vedem din nou.

Lazare își învârtea un nasture de la haină.

— *Oui*.

— Nu este nevoie să stai în picioare, a spus Rose, făcându-i semn cu palma să stea pe pat. Avem loc amândoi.

Lazare s-a așezat lângă ea, apoi s-a rezemat de peretele de piatră.

— Îmi pare rău că nu te-am adus într-un loc mai potrivit.

— Nu este chiar atât de rău, a zis Rose și l-a lovit ușor cu cotul. Data viitoare însă ne-am putea întâlni la Ritz.

Lazare a zâmbit.

— O să văd ce pot face.

Rose s-a lăsat și ea pe spate, atingându-i brațul cu umărul.

— Povestește-mi cum a fost viața ta înainte de război.

— Am crescut pe Rue Cler, în arondismentul 17, a început el. Părinții mei erau imigranți, din Varșovia. Au venit aici aproape fără nimic. Au muncit însă din greu, fără oprire, și au reușit să-și croiască o viață nouă. *Papa* a fost jurnalist, și *Maman* pictoriță. Au fost niște părinți înțelegători, care mi-au umplut viața cu artă și cărți.

— Par niște părinți de treabă, a spus Rose.

Lazare a încuviințat.

— Visasem să ajung și eu jurnalist, ca *Papa*. După ce m-au respins la încorporare, a spus Lazare, ridicând mâna cu proteză, n-am reușit să găsesc de lucru în nici una din redacțiile controlate de germani după invazie. Singura slujbă a fost de îngrijitor, să spăl podelele și toaletele din Gare du Nord.

Rose rămas tăcută, înconjurând cu degetul o mică ruptură din patul de campanie.

— Cum ai ajuns în Rezistență?

— La început, m-am răzvrătit de unul singur și am început să lipesc afișe antinaziste, a spus Lazare, simțind un nod în gât. Până într-o zi când, pe drumul meu spre gară, am văzut un ofițer german împușcând în cap un bătrân doar pentru că se uitase la unul dintre afișele mele.

— Dumnezeule, a spus ea cu glas stins.

Lazare a înghițit în sec.

— Și acum îi mai văd chipul, și pe soția lui jelind deasupra cadavrului.

— Nu a fost vina ta, a spus Rose.

Lazare a încuviințat, deși se temea că urmele lăsate de sentimentul de vinovăție nu aveau să dispară niciodată.

— Eram hotărât să lupt mai departe și am început să fac acte de sabotaj de unul singur. Într-o seară, în timp ce dădeam foc unei mașini nemțești, m-au prins niște ofițeri ai Wehrmachtului. Dacă nu era Claudius, care mă

urmărise, m-ar fi ucis. Claudius a fost cel care m-a adus apoi în Rezistență. M-a luat sub aripa lui și m-a instruit, deși… a șovăit Lazare, frecându-și bărbia.

— Mâna ta? întrebat Rose.

Sunt evreu.

— Este ceva mai complicat de-atât, a spus el. Claudius m-a primit ca partizan. Pentru mine, el este mai mult decât un șef al Rezistenței, îmi este ca un fel de unchi.

— Ce-au zis părinții tăi când ai intrat în Rezistență?

— La început, *Maman* și *Papa* n-au vrut ca eu să lupt. Nu erau de acord ca Franța să fie eliberată prin acte de violență, credeau că ar trebui să-i așteptăm pe Aliați să ne elibereze. În cele din urmă mi-au înțeles decizia.

Lazare și-a mângâiat ușor proteza. A simțit o durere în piept.

— *Maman* a pictat-o. S-a gândit că asta mă va ajuta să arăt ca un om obișnuit, să fiu în siguranță.

Rose i-a atins mâna.

— Ce s-a întâmplat cu ei?

Durerea din piept i s-a întețit.

— Au fost arestați de poliția franceză.

— De ce?

Lazare abia mai respira.

— Pentru vina de a fi evrei.

— O, nu, a zis Rose și l-a strâns de mână. Îmi pare nespus de rău.

— Încercasem să-i conving să se ducă la Vichy. Însă n-au vrut să plece din casa lor. Anul trecut, în iulie, poliția a primit ordin de la nemți să aresteze mii de evrei francezi, printre care și *Maman* și *Papa*. Au fost închiși în Vélodrome d'Hiver, o sală cu piste pentru cursele de biciclete, unde au trebuit să îndure setea și căldura sufocantă înainte de a fi înghesuiți în vagoane pentru vite și deportați.

— Unde? a întrebat Rose cu glasul moale.

— Nu știu, a zis el. S-a auzit că evreii sunt trimiși în lagărele de muncă germane. Printre ei s-au aflat însă și copii, și bătrâni, care n-ar fi avut cum să muncească. Mă tem că nemții au pentru ei planuri mult mai sinistre. Mă rog să fie în viață, cu toate că, în sufletul meu ceva îmi spune că s-ar putea

să nu-i mai revăd niciodată.

— Se vor întoarce, a spus Rose, aplecându-se spre el. Trebuie să avem credința că totul va fi bine.

Lazare a privit-o și a văzut că avea ochii plini de lacrimi.

— Poate că nu este o idee prea bună să-ți pierzi timpul cu un evreu, cu atât mai puțin cu un partizan.

Rose s-a șters la ochi cu mâneca.

— Nu mai puțin sigur decât să fii în tovărășia unui agent britanic.

Lazare a văzut o lacrimă pe obrazul ei. A șters-o ușor cu mâna sănătoasă.

— Se face târziu. Ar trebui să te întorci acasă. Felix o să-și facă griji.

— Vino cu mine, a spus ea. N-are nici un rost să stai aici, când la mine este atâta spațiu. Poți sta în camera lui Muriel, cât timp este plecată.

— Îți mulțumesc pentru propunere, dar amândoi știm că nu este o idee bună.

— Nu-mi pasă, a zis Rose.

Lazare a privit-o în ochi.

— Mie, da.

Rose a lăsat privirea în jos.

Mai mult decât orice, Lazare tânjea să petreacă mai mult timp cu ea. Își dorea s-o fi cunoscut altcândva, altundeva. Era convins că Rose este cu totul altfel decât toate femeile pe care le întâlnise, mai ales decât fosta lui iubită, Charlotte.

Lazare ieșise cu Charlotte pe când era student la Universitatea din Paris. Era o fată atrăgătoare, sociabilă, dintr-o familie cu o lungă tradiție de veterani decorați, printre care și tatăl ei, care servise ca maior în Marele Război. Lazare credea că fusese atrasă de patriotismul lui și pasiunea pentru ziaristică. La început, s-a gândit că Charlotte era femeia alături de care să-și petreacă viața. Lucrurile s-a schimbat când s-a declarat război Germaniei, iar el a fost respins la încorporare din cauza infirmității. Când bărbații apți de luptă au plecat să apere Franța, Charlotte s-a îndepărtat, și în cele din urmă a refuzat să mai aibă de-a face cu el. Fusese descurajat. *Îi este rușine să fie văzută cu unul care nu este bun de armată*. Cu timpul, Lazare a înțeles că era mai bine să-și vadă fiecare de drumul său. Își dăduse seama, mai ales, că dorea o relație ca a părinților săi – o afecțiune fără margini.

Lazare și-a alungat amintirile. A făcut un efort de voință și a întins mâna s-o ajute pe Rose să se ridice de pe pat.

Pe drumul de întoarcere prin catacombe, au schimbat puține cuvinte. Lumina lanternei era tot mai slabă, așa că el a grăbit pasul, sperând să o conducă pe Rose spre ieșire înainte să se termine bateriile. După puțin timp însă, fasciculul de lumină a început să pâlpâie, până când s-a stins brusc.

Lazare a scuturat lanterna, apoi a băgat-o în buzunar.

— Stai liniștită, a spus el, luând-o de mână. Știu drumul și cu ochii închiși.

Rose i-a strâns degetele. Lazare a condus-o prin catacombe, găsind consolare în atingerea ei. În câteva minute au ajuns la scara de metal ce ducea la gura de canal. El s-a oprit, dar degetele le-au rămas înlănțuite.

— Ești sigur că nu vrei să vii cu mine? a întrebat ea.

— *Non*, a zis el, deși inima îl îndemna să accepte. Și-a desprins mâna dintr-a ei. Când se pregătea să urce scara, a simțit cum Rose se apleacă spre el și își încolăcește mâinile pe mijlocul lui. A simțit un ghem în stomac.

— Să ai grijă, a șoptit ea.

— Și tu, a zis Lazare și a strâns-o în brațe, învăluit de căldura trupului ei. A simțit cum Rose se ridică pe vârfuri. Buzele ei i-au atins obrazul. Inima a început să-i bată mai repede. Rose s-a desprins la fel de neașteptat ca și sărutul ei.

Lazare și-a recăpătat sângele rece și a urcat treptele spre gura de canal. A întredeschis capacul spre strada întunecată și pustie. L-a împins într-o parte, a pășit afară și a ajutat-o pe Rose să iasă. Ea a luat-o la fugă prin cimitir și a dispărut din vedere. Lazare a intrat la loc și a tras capacul. A coborât în catacombe, simțind încă pe piele fiori de la atingerea ei.

CAPITOLUL 22
Paris, Franța – 22 iunie 1943

Trecuseră două luni de când Rose se întâlnise cu Lazare, dar gândul la el, la tragedia părinților lui – dar și la miile de evrei francezi arestați de poliție și duși ca vitele în vagoane – nu îi ieșea din minte. *Ce le-au făcut oare*

naziștii? Pandemia antisemită a lui Hitler, despre care se credea că se limita doar la Germania, devastase Parisul. *Dacă în Franța se petrec asemenea crime odioase, atunci ce se întâmplă în Polonia ocupată de nemți, în Cehoslovacia, Norvegia, Belgia și Olanda?* S-a cutremurat sub valul de oroare.

Mai mult ca oricând, era hotărâtă să încerce tot ce putea ca să ajute la înfrângerea nazismului și să pună capăt războiului.

Ca și ea, Lazare își pierduse părinții, și acum lupta pe ascuns împotriva nemților. Însă Lazare era silit să ascundă că este evreu. Rose nici măcar nu-și putea închipui cum era să fii persecutat din cauza rasei; să ți se refuze drepturile de om, să fii obligat să porți o stea galbenă, arestat, condamnat în lagărele de muncă naziste, sau încă și mai rău. Își dorea să-l ajute cumva și se tot gândea cum să-l convingă să se mute în camera liberă din apartamentul ei, în loc să doarmă printre morții de demult. Pe deasupra, nu știa când avea să-l revadă, pentru că încă așteptau un semn de la Londra legat de următorul transport RAF cu materiale pe care Lazare și partizanii trebuiau să le recupereze. În afară de asta, Felix tocmai plănuia împreună cu *Prosper* și cu rețeaua *Doctorul* cum să arunce în aer un podeț de pe calea ferată dintre Paris și Arras. Dacă Rose participa și ea cumva la cele două misiuni, avea șansa să-l întâlnească din nou. Dar când?

Faptul că era singură îi amplifica dorința de a-l vedea. Mintea ei rătăcea, retrăind povestea lui *Papa* și *Maman* spusă de Lazare, dar și pierderea celor dragi, amândouă familiile căzute victime furiei lui Hitler. Printre atâtea gânduri pline de durere, și-a amintit că Muriel, care stătea acum într-o altă casă, undeva în arondismentul 3, era chinuită de gândul că își părăsise fetița pentru a intra în SOE. Și atunci, când Felix a trecut pe la apartamentul ei, anunțând-o că se ducea la Muriel pentru a telegrafia la Londra, Rose s-a hotărât să-l însoțească.

— Vreau s-o văd pe Muriel, a spus Rose. Eu oricum mă duc în Le Marais ca să-ți trimit mesajul pentru *Prosper*. Este aproape de arondismentul lui Muriel.

— Nu este nevoie să fim toți trei în același loc în timpul transmisiunii, a spus Felix.

— Știu că încerci să ne protejezi, a insistat Rose, amintindu-și cât de

aproape a fost SD-ul să localizeze stația radio în timp ce Muriel transmitea din apartamentul ei. Dar Muriel este prietena noastră. Este singură și bolnavă de grija pentru fetiță.

— *Non*, a zis el.

— Sunt sigură că înțelegi în ce iad trăiește. Tu lupți pentru libertatea Franței, dar și ca să-l aduci acasă pe fiul tău, Mathieu.

Felix și-a frecat bărbia.

— Muriel a intrat în SOE, a continuat Rose, pentru ca Mabel să crească într-o lume care nu mai este la cheremul unui dictator diabolic.

— Rose…

— Dacă tu ai sta singur într-o asemenea casă, l-a întrerupt ea, să știi că Muriel și cu mine am merge până în pânzele albe ca să fim sigure că îți este bine.

Felix a scos un oftat.

— Bine, dar nu vreau să devină un obicei.

— Nu va fi, a spus Rose, știind că probabil nu avea să se țină de cuvânt.

Felix i-a dat adresa. Înainte ca el să se răzgândească, Rose și-a luat bicicleta. Au plecat din apartament împreună. Felix a pornit pe jos, în timp ce Rose a luat-o înainte ca să pună mesajul criptat, ascuns în compartimentul secret al poșetei, în cutia de scrisori din Le Marais a lui *Prosper*. Când a ajuns la adresa lui Muriel, l-a găsit pe Felix cu o țigară în mână la intrarea în clădire. L-a urmat înăuntru, apoi amândoi au coborât pe o scară întunecoasă și au pătruns într-un apartament de la demisol.

— Ce bine că te văd! a spus Rose, în loc de salut.

— Mi-a fost dor de tine.

Muriel a zâmbit, lăsând să i se vadă mai tare cearcănele de sub ochi.

— Ești bine? a întrebat-o Rose.

— Da, a zis Muriel.

Apartamentul nu avea pat, doar o saltea acoperită de pături în colțul încăperii. Mai erau o masă de lemn și un taburet, o sobiță de fontă și o chiuvetă mâncată de rugină, cu un robinet stricat din care picura apă. Un covor oval, ce părea făcut din resturi de pânză de sac, acoperea podeaua de ciment.

— Speram ca Lazare să-ți găsească un loc mai bun, a spus Felix. E

aproape la fel de jalnic ca șandramaua de la țară în care stăteai înainte.

O frântură de imagine cu patul de campanie al lui Lazare. Rose a simțit un val de căldură.

— Probabil că Lazare și Rezistența n-au găsit altceva mai bun de-atât, a spus Rose. Te-ai gândit vreodată că poate ei dorm în condiții și mai grele?

Felix a înălțat din sprâncene.

— N-am vrut să-i vorbesc de rău pentru câte fac ca să ne găsească niște adrese sigure. Vreau doar ca Muriel să aibă și ea un loc cât de cât bun, așa cum avem noi doi.

Rose și-a încrucișat brațele.

— Și eu vreau, doar că…

— Este în regulă, a intervenit Muriel, făcând un pas între ei. Este un picuț de umezeală, dar altfel este perfect. Pe deasupra, mă bucur că am venit iar la Paris, aproape de voi doi.

Rose a preferat să nu îi explice lui Felix cum a ajuns să știe unde locuia Lazare, așa că și-a înghițit vorbele și a spus:

— Scuză-mă.

Felix a dat din cap, apoi s-a uitat la ceas.

— E timpul să luăm legătura cu cei de la sediu.

Muriel și-a scos geamantanul cu stația radio și a pus-o pe masă. În timp ce se pregătea de transmisie, Felix a scos antena afară pe un ochi de geam aflat la nivelul solului și aproape acoperit cu un strat de pământ de pe ulița care era puțin mai mult decât o potecă plină de buruieni printre casele de cărămidă.

— Sper să intrăm pe recepție, a spus Felix, ducându-se la masă.

Muriel și-a pus căștile și a pornit stația. Din aparat s-a auzit tot mai puternic un bâzâit.

Felix a scris un mesaj prin care cerea să se verifice data următorului transport al aviației britanice și i l-a înmânat lui Muriel.

Rose s-a încordat când și-a dat seama că acesta trebuia să conțină și altceva decât armament și explozivi. Spera să îi aducă și o anumită nuanță de ruj, care să corespundă celui din tubul cu pilula de cianură.

După întâlnirea ei cu Zelie, care părea să fie amanta lui Hans Josef Kieffer, șef al *Sicherheitsdienst*, informaseră imediat Londra. Felix se

gândea că Londra ar putea să-i dea ordin *Magicianului*, ori eventual rețelei-mamă, *Doctorul*, să-l asasineze pe Kieffer. Rose se aștepta să i se ceară să-i livreze cosmetice lui Zelie în continuare, pentru a-i câștiga încrederea și eventual să afle astfel ce se întâmplă în SD. La urma urmei, era mult mai de folos să știi cât mai multe despre contrainformațiile naziste decât să elimini un șef DS. Kieffer avea să fie pur și simplu înlocuit cu altcineva, la fel de dur sau chiar sadic, iar SOE pierdea șansa de a afla planurile SD.

Muriel a codificat mesajul lui Felix, apoi a bătut în clapeta de telegraf pentru a-l transmite, având grijă să includă și cheile sale de securitate.

După câteva secunde, Muriel a dat din cap, înștiințându-i că Londra le răspundea, apoi a notat mesajul pe care l-a decodificat rapid.

Fără machiaj la recepție.
Petrecerea amânată.

Rose s-a crispat.

— Întreabă pentru cât timp, a spus Felix, fără să mai piardă timpul scriind mesajul pe hârtie.

Muriel a transpus în cod întrebarea lui și a trimis-o. Au trecut câteva secunde, apoi a scris ceva pe bucata de hârtie. După ce a decodificat mesajul, i l-a înmânat lui Felix.

Două săptămâni, dacă invitațiile sunt gata de trimitere.

— La naiba! a zis Felix.

— Nu trebuia să fac greșeala să-i spun lui Zelie că o să primesc repede rujul de la furnizor, a spus Rose.

— Ea nu vrea decât nuanța ta de ruj. E posibil să mai apară și alte întârzieri, așa că trebuie să i-l dăm neapărat pe-al tău.

— Dar este folosit, și are și capsula mea cu cianură înăuntru, a obiectat Rose.

— Arată-mi-l, a zis Felix și a întins mâna.

Rose a căutat prin poșetă și i-a dat tubul de alamă.

Felix a deșurubat capătul de jos, dezvăluind locașul secret în care se afla capsula învelită în cauciuc.

— Dacă ar fi după mine, aș prefera să i-o pui lui Kieffer în coniac.

Deocamdată însă, urmăm ordinele de la Londra.

Rose a înghițit în sec.

Felix a înșurubat capătul la loc, apoi a scos capacul. A răsucit rujul pentru a-l scoate cât mai mult în afară.

— A rămas suficient de mult, cred că pot să-l fac ca nou cu puțină căldură, ca să topesc vârful.

Rose a deschis geanta cu cosmetice pe care o purta ca dovadă a acoperirii sale. I-a dat lui Felix un ruj nou ca să-l aibă drept model.

În următoarea jumătate de oră, Felix a lucrat cu atenție pentru a muta batonul de ruj al lui Rose într-alt tub. Cu ajutorul unui cuțitaș pe care l-a încălzit cu bricheta, a modelat vârful rujului ca să pară proaspăt ieșit din mulaj. A plimbat flacăra peste pasta moale până a netezit-o.

— Arată bine, a spus Rose.

— *Merci*, a zis Felix. Când eram pilot de curse, trebuia de multe ori să mă descurc singur la unele reparații. Cosmeticele n-au nici o legătură cu mecanica, desigur, dar cu toate astea, îmi aduc aminte când a trebuit – în mijlocul unui raliu din Monaco – să lipesc cu bandă adezivă și gumă de mestecat un furtun de benzină care curgea.

— Și a mers? a întrebat Muriel.

Felix a zâmbit larg.

— Am terminat cursa și i-am bătut pe toți piloții nemți.

Rose a luat tubul și l-a aranjat în trusa de cosmetice. Apoi și-a pus în poșetă rujul său, care avea capsula cu otravă și o nuanță diferită.

— Cred că este momentul să-i fac o vizită lui Zelie.

— Mult noroc, a zis Felix, ducându-se spre ușă. Să treci mai târziu pe la mine să-mi spui cum au mers lucrurile. A ieșit din încăpere și a închis ușa în urma lui.

Rose s-a întors spre Muriel, cu un sentiment de vinovăție.

— Îmi pare rău că n-am putut să vin la tine până acum.

— Nici o problemă, a liniștit-o Muriel. Nu-ți face griji pentru mine, te rog. Când m-am înrolat ca operatoare radio, știam exact la ce să mă aștept. Când se termină războiul ăsta afurisit, recuperăm timpul pierdut. O să te duc la Edinburgh, s-o vezi pe Mabel.

— Minunat, a zis Rose.

Muriel a făcut o pauză, trecându-și degetele prin păr.

— Mi-e dor de ea, a spus cu glas tremurat.

— Sunt sigură că și Mabel îți duce dorul, a îmbărbătat-o Rose, punându-și mâna pe umărul ei. Când o să ajungi acasă, va înțelege.

— Crezi?

Rose a zâmbit.

— Sunt sigură.

Muriel și-a șters lacrimile, apoi a condus-o pe Rose până la ușă.

— Data viitoare când ne vedem, nu vreau să aud că ai mai făcut vreo prostie, cum a fost să le promiți amantelor SD nu știu ce nuanță de ruj!

Rose a râs ușor, apoi a rămas cu mâna pe clanță, șovăind.

— L-ai mai văzut pe Lazare?

— Da. Când mi-a dat cheia camerei.

— Ce mai face?

Muriel a zâmbit.

— Și el m-a întrebat de tine.

Rose a simțit fluturi în stomac.

— Ești curier, a continuat Muriel. Poți să afli și singură.

Rose a dat din cap. Simțea cu disperare nevoia să i se destăinuie lui Muriel în privința lui Lazare. Deși nu credea că el s-ar supăra, nu voia nici să riște încălcând regulile confidențialității. *Cu un alt prilej*.

A îmbrățișat-o pe Muriel și a plecat. În timp ce se îndrepta spre Hôtel Le Cygne, bucuria revederii cu Muriel s-a stins. Se întreba dacă Zelie era la hotel, și dacă era, avea să fie și Kieffer cu ea? A simțit fiori pe șira spinării. Și-a alungat gândurile, imaginându-și că trebuia doar să lase rujul și să plece. În sinea sa, știa însă că, dacă i se oferea prilejul, era gata să își pună viața în pericol încercând să se uite prin dosarele lui Kieffer de pe birou.

Rose s-a simțit ușurată când a văzut că în holul de la Hôtel Le Cygne nu era nici urmă de ofițeri germani. Făcându-și curaj, s-a dus la recepție.

— Am venit s-o văd pe Zelie, a spus Rose, părându-i rău că nu aflase numele de familie al femeii.

— Numele dumneavoastră? a întrebat recepționerul, un bărbat cu părul cărunt.

— Aline, a zis Rose și i-a arătat geanta din piele. Îi livrez cosmetice.

Bărbatul a ridicat receptorul.

Secundele treceau. Rose aștepta încordată. *Poate că a plecat*.

— *Mademoiselle*, a zis bărbatul, o doamnă pe nume Aline este aici și dorește să vă vadă.

Rose și-a încleștat degetele pe mânerul genții.

— *Oui, Mademoiselle*, a zis bărbatul și a pus receptorul în furcă. Puteți urca. Știți numărul camerei?

— *Oui*, a zis Rose și a pornit spre lift.

La etajul șapte, Rose era așteptată de Zelie, care stătea în cadrul ușii, îmbrăcată într-un capot de mătase crem.

Zelie a tras un fum din portțigaret.

— Draga mea, a zis ea, dând afară fumul. Sper că mi-ai adus rujul.

— Da, a zis Rose, afișând un zâmbet forțat.

Când a intrat în cameră, zgomotul apei care venea din spatele ușii închise de la baie i-a dat fiori. Patul nefăcut, cearceaful în neorânduială i-au trezit imagini carnale. Stomacul i s-a strâns de dezgust.

— Pot să vin altă dată, a propus Rose.

— Josef face un duș, a spus Zelie și s-a așezat pe canapea cu picioarele încrucișate, lăsându-și coapsele la vedere. Am câteva minute la dispoziție.

Rose s-a așezat lângă ea. Și-a pus geanta pe genunchi ca un fel de pavăză, a deschis-o și i-a dat lui Zelie rujul.

— Ai o oglindă? a întrebat Zelie, scoțând capacul.

Rose a întors spre ea geanta care avea o mică oglindă pe partea interioară a capacului.

Când Zelie s-a aplecat în față, capotul s-a desfăcut, lăsând la vedere un sân gol. Și-a dat cu rujul pe buze.

Rose a întors capul. Pe birou era un dosar deschis și o cascheta de ofițer german pusă peste un teanc de dosare maronii. Curiozitatea îi dădea ghes.

— Ce părere ai? a întrebat Zelie.

Rose s-a uitat la Zelie care își țuguia buzele.

— Superb.

— Îl cumpăr, a zis Zelie și s-a dus în cealaltă parte a camerei fără a se obosi să-și acopere trupul cu capotul.

Zgomotul apei de la duș s-a oprit. Anourile perdelei de baie au alunecat

pe bara de metal. Rose s-a ridicat în picioare, și inima a început să-i bată mai tare.

— Unde-am pus poșeta? bombănea Zelie scotocind în partea de jos a unui șifonier.

Rose a aruncat o privire pe biroul aflat la mai puțin de un metru de ea.

— Poate am pus-o în dulap.

Zelie a deschis o ușă și a îngenuncheat, cu spatele la Rose, dar și la birou.

Rose s-a furișat spre birou și și-a pus mâna lângă documente.

Zelie cotrobăia mai departe în dulapul de perete.

Fiecare fibră din trupul lui Rose o îndemna să o ia la fugă. A rămas însă locului, constrânsă de sentimentul de datorie. A ridicat cascheta, din care a venit un miros de medicament de la loțiunea tonică de păr. Stăpânindu-și teama, a săltat cu un deget coperta dosarului și a văzut prima pagină a unui raport scris în germană.

Gedeihen/Arzt[37]

37. Prosper / Doctorul (germ.).

A ridicat ușor pagina și a văzut dedesubt o listă de nume.

Dinspre baie s-au auzit pași.

Rose a tresărit. A închis dosarul și a pus cascheta peste el.

— Am găsit-o! a zis Zelie.

Ușa băii s-a deschis.

Rose s-a întors și a înșfăcat geanta cu cosmetice.

În pragul ușii, învăluit de aburi, stătea Kieffer. Și-a strâns cureaua de la pantaloni. Un smoc de păr îi ieșea de sub maioul care părea cu două numere mai mici pentru pieptul lui musculos.

— *Was machst du denn hier?*[38] a mormăit el.

38. Ce cauți aici? (germ.)

Lui Rose i s-a tăiat respirația.

— *Lippenstift,* a spus Zelie, venind spre Rose cu banii.

Kieffer s-a uitat încruntat la Rose.

— *Verlassen uns*[39].

39. Lasă-ne singuri (germ.).

Zelie a luat-o pe Rose de cot și a condus-o până la ușă.

— Pe viitor, este de preferat să vii puțin mai devreme, a spus ea în șoaptă. Joseph adoră să petrecem după-amiezile împreună.

Rose a dat din cap, sperând ca Zelie să nu simtă cât de tare îi bate inima.

— Să mai treci pe aici peste două săptămâni, a spus Zelie deschizând ușa. Sau chiar mai devreme dacă pui mâna pe ceva divin.

— *Oui*, a zis Rose.

A coborât cu liftul până în hol și a luat bicicleta de la recepție. Deși îi tremurau picioarele, a încercat să pedaleze, dar aproape că și-a pierdut echilibrul și a lovit un stâlp de iluminat. A strâns cu putere ghidonul pentru a se liniști. În timp ce se îndrepta spre apartament, mintea încerca să pună cap la cap ce văzuse în dosar într-o fracțiune de secundă. *Ce păcat că nu știu germana. Dacă aveam doar câteva secunde în plus, puteam să citesc numele din raport și să știu sigur*. În timp ce întorcea pe toate fețele cele văzute, un sentiment crescând de groază a împins-o să schimbe drumul și s-o ia spre Cimitirul Montparnasse.

Când a ajuns la cutia de scrisori a lui Lazare, a scris un mesaj pe o foaie de hârtie.

Trebuie să te văd.

L-a vârât în crăpătura ascunsă, și apoi a mers în viteză spre apartament. Prin vene îi curgea adrenalina. Spera să-l găsească pe Felix acasă. Dar, mai ales, se ruga să n-aibă dreptate.

CAPITOLUL 23
Paris, Franța – 22 iunie 1943

Când a bătut la ușa lui Felix, Rose abia își trăgea sufletul după ce urcase bicicleta pe scări. A inspirat adânc, încercând să-și domolească bătăile inimii. *Te rog, fii acasă*. S-au auzit niște pași. Ușa s-a deschis, și Rose s-a năpustit înăuntru.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat Felix îngrijorat, rezemându-i bicicleta de

perete.

Mâinile lui Rose tremurau.

— Mă tem că rețeaua *Doctorul* este infiltrată.

— *Mon Dieu!* a icnit Felix. Cum?

Rose i-a povestit despre vizita la Zelie și cum a aruncat o privire peste documentele lui Kieffer.

— Era un raport, cu o listă de nume.

— Cum se numea raportul?

— Era în germană și avea două cuvinte. Unul începea cu *G*, și celălalt cu *A*.

Felix a oftat.

— Ai reținut numele?

Rose a clătinat din cap.

— Era o listă lungă și abia am avut timp să-mi arunc ochii o dată. Primul nume era Frank, sau așa ceva.

Felix s-a încruntat.

— Și doar din atâta ai tras concluzia că rețeaua a fost infiltrată?

Sentimentul de certitudine al lui Rose s-a topit.

— Mi se pare că numele nu erau nemțești.

— Numele de Frank poate fi nemțesc, a spus Felix. Nu era cumva Friedrich sau Franz?

— Poate, a zis Rose.

— Dar nu ești sigură.

Rose a clătinat din cap, simțindu-se de parcă înghițise un pietroi.

Felix și-a aprins o țigară și a tras adânc din ea.

— Așadar, a spus el dând fumul afară. Dacă înțeleg bine, ai o bănuială că SD *ar putea* avea o listă cu nume care nu sunt nemțești, și de aici ai tras concluzia că rețeaua Secția F a fost compromisă. Iar dovada pe care te bazezi este unul dintre nume care *s-ar putea* să fie Frank, sau ceva asemănător.

— Dacă o spui așa, a zis Rose încrucișându-și brațele, sună de parcă aș fi nebună.

— *Non*, a zis Felix. Pur și simplu n-ai avut timp să te uiți pe îndelete peste hârtii. SOE trebuia să ne fi dat și o cameră foto miniaturală.

— Nu servea la nimic, a spus Rose. N-aveam timp să fac nici măcar o poză.

Felix a oftat.

— Ce vrei să fac?

— Să-i spui lui Muriel să ia legătura cu centrul, să verifice dacă toți agenții Secției F sunt identificați, a spus Rose.

Felix a stat la îndoială, răsucind țigara între degete.

— Avem nevoie de informații exacte.

— Nu este timp. N-o să mai am poate o altă ocazie să mă uit pe hârtiile alea, a spus Rose și l-a privit în ochi. Îmi asum răspunderea. Informează-i pe cei de la centru că *Libelula* are unele îngrijorări în legătură cu rețeaua. Ce poate fi rău în asta?

— Dacă facem o transmisiune neplanificată, le dăm celor de la SD un alt indiciu s-o găsească pe Muriel.

Rose a apăsat cu mâna stomacul care îi zvâcnea.

— N-avem de ales, trebuie să ne asigurăm că rețeaua nu este în pericol.

Felix a stins țigara în scrumieră.

— Bine, dar merg singur la Muriel.

— *Merci*, a zis Rose.

— Între timp, a încheiat Felix, încearcă să-ți amintești numele de pe lista lui Kieffer.

Rose s-a dus în apartamentul său. S-a prăbușit pe scaun, gândindu-se la ce văzuse, sau poate nu. *Cred că am halucinații din cauza nervilor*. Nu era în stare să mănânce, dar s-a forțat să bea o cană de apă fierbinte cu puțin orz pentru gust, care însă nu ajutat-o aproape deloc, ba dimpotrivă. În următoarele trei ore, a înșirat pe hârtie tot felul de litere, încercând să recreeze numele. Nici un rezultat. După trei ore, tot nu era în stare să reînvie imaginile care, mai mult ca sigur, erau ascunse în catacombele subconștientului său, ca și în servieta lui Kieffer. A renunțat să mai încerce când Felix s-a întors în apartament.

— Cei de la Centrală nu cred că rețeaua a fost infiltrată, a spus Felix.

— Slavă Domnului, a spus Rose, încordată.

— Odihnește-te acum, a spus. Felix. Ai avut o zi infernală.

Rose a început să se frământe.

— De unde știu ei că este așa?

Felix s-a uitat la ea.

— Au intrat de curând în legătură cu operatorii radio de la Secția F. Toți au răspuns.

— Bine, a zis Rose. Îți sunt recunoscătoare că ai verificat.

Felix a dat din cap și a ieșit din apartament.

Rose a stat să reflecteze dacă nu reacționa exagerat sau, dimpotrivă, dacă neliniștea ei nu era cumva justificată. S-a gândit la Muriel și la faptul că transmisiunea neprevăzută o pusese încă o dată pe prietena ei în primejdia de a fi descoperită de unitatea de radiolocație de la SD. Îi părea îngrozitor de rău pentru Muriel și celelalte operatoare radio, care se mutau tot timpul de colo-colo ca niște antilope în migrație. *Dacă o operatoare este prinsă, și apoi torturată ca să le dezvăluie cheile de siguranță, n-ar putea atunci SD să se dea drept agent britanic?* S-a înfiorat, apoi și-a alungat gândul din minte, refuzând să creadă că SOE putea fi lovit de o asemenea nenorocire. Cu trupul și mintea stoarse, s-a dus în cameră și s-a prăbușit pe pat.

A trezit-o un ciocănit ușor în ușă. Cu inima gata să-i sară din piept, Rose s-a sculat în capul oaselor, scrutând întunericul din cameră. Prin crăpătura storului pătrundeau câteva raze de lună. A vârât mâna sub pernă și a luat pistolul, al cărui oțel rece i-a trezit simțurile, și s-a furișat pe hol.

Trei bătăi ușoare în ușă. *Felix bate întotdeauna o singură dată.* A simțit furnicături pe piele. A tras piedica pistolului. Și-a lipit ochiul de vizor, încercând să vadă ceva pe coridorul întunecat.

— Eu sunt, Lazare, s-a auzit un glas șoptit.

Rose a răsuflat ușurată, luând degetul de pe trăgaci. L-a lăsat pe Lazare înăuntru, și apoi a tras zăvorul.

— Îmi pare rău că te-am făcut să vii atât de târziu. Cât e ceasul?

— Miezul nopții, a zis el. Am venit de cum am găsit mesajul tău.

Lui Rose i s-au învălmășit în minte toate amintirile acelei după-amiezi. L-a luat de mână, cuprinzându-i cu degetele proteza, și l-a condus până la canapea. A lăsat pistolul pe o măsuță, a aprins o lumânare, după care a aranjat cu grijă storul, să nu rămână deschizături pe unde să iasă lumina.

— Ești bine? a întrebat el.

Rose s-a așezat lângă el. Lumina lumânării se reflecta în ochii lui. Dintr-

odată a cuprins-o neliniștea. I se ceruse să fie atentă cu informațiile pe care i le dădea lui Lazare, sau altui partizan. El nu era din SOE și existau protocoale stricte cum să transmită Rezistenței Franceze informațiile care veneau de obicei de la un șef de rețea. *Dar dacă Rezistența este ținută la curent în chestiunile importante, oare n-ar putea la rândul ei să protejeze SOE?* Pe deasupra, nu era pe de-a-ntregul convinsă că Felix, ca și Centrala, de altfel, avea să ia în serios îngrijorările ei privind infiltrarea rețelei *Doctorul* de către SD. În adâncul sufletului, știa că putea avea încredere în Lazare. El risca totul pentru eliberarea Franței. Îi vorbise despre părinți și despre originea sa evreiască, îi dezvăluise intrarea secretă în catacombe. Era încredințată că Lazare nu îi ascunsese nimic și că atunci când și-a deschis inima își pusese viața în pericol. *Ce mă împiedică să fac la fel?* Atunci i-a povestit totul. Despre vizitele ei la Zelie, despre întâlnirea cu Kieffer și bănuielile ei – chiar dacă păreau trase de păr și fără dovezi care să le susțină – că SD a infiltrat rețelele Secțiunii F.

Lazare și-a frecat tâmplele, de parcă încerca să rețină tot ce îi spusese Rose.

— Ți-ai informat superiorii?

— *Oui*, a zis ea. Felix a transmis presupunerea mea la Centrală. Cei de acolo sunt convinși că rețeaua este în siguranță. Toți operatorii au răspuns la apel.

— Totuși, îți faci griji în continuare. De ce?

— Doar intuiție, a spus Rose, simțindu-se nesigură. Mi se pare ciudat ca șeful SD să umble cu o listă plină de nume englezești.

— Dar nu-ți amintești nici un nume, în afară de al unuia, Frank.

Rose și-a lăsat capul în mâini.

— Par ridicolă.

— *Non*, a zis Lazare și a pus o mână pe umărul ei. Am încredere în tine.

Rose, alinată de atingerea lui, a ridicat privirea spre el.

Lazare a strâns-o ușor de umăr.

— Dacă ești îngrijorată, atunci sunt și eu.

— *Merci*.

Lazare și-a lăsat mâna pe genunchi.

— O să-l informez pe Claudius. Pentru moment însă, nu le spun

oamenilor noștri nimic despre o posibilă infiltrare. Cu toate că am încredere deplină în fiecare luptător din Rezistență, se poate ca unul dintre ei să fie amenințat, ori cumpărat ca să colaboreze cu inamicul.

Rose a dat din cap.

— Deocamdată, a zis Lazare, să nu mai lași mesaje în cutiile de scrisori.

— Atunci, cum luăm legătura cu Rezistența sau cu *Prosper*?

— N-o luați, cel puțin câteva zile. Dacă rețeaua a fost infiltrată, SD-ul o să afle unde sunt cutiile de scrisori și casele conspirative.

Muriel. Rose a simțit un ghem în stomac.

— Și eu cum să dau de tine?

— Te duci la gura de canal pe unde am intrat în catacombe. Într-o parte este o mică spărtură cât să intre pârghia. Strecoară biletul prin ea. Nimeni altcineva, în afară de noi doi, nu știe de intrarea asta.

— Bine.

— Eu o să mă ocup să găsim alte adrese sigure. Vă voi muta pe tine, pe Felix și Muriel cât mai repede, dat tot va dura câteva zile. Între timp, să stai cât mai puțin pe-acasă. Și aș vrea să nu mai treci pe la Zelie. Este mult prea periculos.

— N-am de gând să mă întorc acolo, cel puțin două săptămâni. Până la urmă, trebuie să mă duc, a spus ea, cu o senzație de rău augur în capul pieptului. E de datoria mea.

Lazare a scos un oftat, clătinând din cap fără tragere de inimă.

— Altceva? a întrebat ea.

— *Oui*, a zis Lazare. Când ai mâncat ultima oară?

Surprinsă, Rose s-a lăsat ușor pe spate.

— Nu-mi amintesc. Azi-dimineață… ba nu, ieri.

El s-a ridicat în picioare și i-a întins mâna.

— Vino, îți pregătesc eu ceva.

Simțindu-se oarecum vinovată, Rose a ezitat, deși știa că era o prostie să nu-ți faci timp să te hrănești.

— În seara asta nu mai putem face nimic, a spus Lazare, ca și cum ar fi înțeles ce simțea ea. O să te întorci la treburile tale mâine-dimineață, când se dă drumul la circulație. Acum are să-ți prindă bine să mănânci și să dormi.

Rose i-a prins mâna întinsă, simțindu-i forța care o ridica de pe canapea.

În bucătărie, Rose s-a așezat la masă, în timp ce Lazare scotocea prin sertare după ceva de mâncare – un morcov veștejit, o ceapă și o conservă de ton, mâncată pe jumătate. A turnat uleiul din cutie ca să călească legumele într-o tigaie de fontă. A prăjit un coltuc de baghetă după ce a răzuit petele de mucegai verzui.

— Pot să te ajut? a întrebat Rose.

— *Non*, a zis Lazare și a pus pâinea pe o farfurie. Ai cumva niște ceai?

— S-a terminat, din păcate, a spus Rose și a arătat cu degetul spre chiuvetă. Dar mai este niște rachiu de mere dedesubt.

— Rezerva lui Felix?

— *Oui*. După ziua de azi, mi-ar prinde bine ceva de băut. Vrei și tu?

Lazare a dat din cap, apoi a scos sticla și două pahare. A pus legumele sotate pe o farfurie, apoi a scurs peste pâine și bucățelele prăjite rămase pe fundul tigăii.

— Miroase bine, a spus ea. În afară de tatăl meu, ești primul bărbat care îmi pregătește masa de seară.

— Nu pot să cred! a zis Lazare. Sunt sigur că prietenul tău de acasă ți-a pregătit multe mese.

Rose și-a mișcat degetele în pantofi, încercând să alunge fluturii din stomac.

— N-am un prieten.

El a turnat rachiul și i-a întins un pahar.

— Pentru sfârșitul războiului!

— Cu victoria Aliaților, a adăugat Rose, ciocnindu-și paharul de al lui.

El a zâmbit și a luat o gură de rachiu.

Rose a băut puțin din alcoolul care avea gust de whisky, dar în nici un caz de mere. I-a adus aminte de paharele de scotch pe care le băuse seara împreună cu candidații SOE la Garramor House. A simțit o arsură pe gât care a făcut-o să tușească.

— În regulă? a întrebat el.

Ea a dat din cap.

— Nu vrei să mănânci și tu?

— Am mâncat deja.

— Facem pe din două, a spus Rose și a făcut semn cu palma spre scaunul de lângă ea. Insist.

Lazare s-a așezat.

Rose a dus la gură o feliuță de morcov. A mestecat-o, savurând dulceața lăsată de ceapa caramelizată, apoi a înghițit-o.

— Este delicioasă. Una dintre prietenele tale te-a învățat să gătești?

Lazare a râs ușor.

— *Maman* și *Papa* m-au învățat. Doi imigranți polonezi îndrăgostiți de bucătăria franceză s-au gândit că fiul lor trebuie să învețe să-și gătească singur.

Rose a luat și o bucățică de pâine prăjită, după ce grăsimea scursă din tigaie îi trezise apetitul. S-a auzit un chiorăit.

— Scuză-mă, a zis ea.

Lazare a zâmbit.

— Gustă și tu.

— Mă duc să iau un tacâm, a zis el.

— Nu e nevoie.

Rose a înfipt furculița într-o felie de morcov și i-a întins-o la gură. Inima a început să-i bată mai repede.

Lazare a luat-o, a mestecat încet, apoi a înghițit-o.

— E bună.

— Așadar, a zis ea, cu o curiozitate crescândă, n-ai avut niciodată o prietenă?

— Am fost odată cu o fată, Charlotte. Ne-am cunoscut la Universitatea din Paris, a spus Lazare și a mai luat o gură de rachiu. Relația noastră n-a durat însă mult.

— De ce?

Lazare și-a ridicat mâna cu proteză.

— Când m-au respins la armată, n-a fost de loc impresionată.

— A făcut o greșeală, a spus Rose, simțind în mod ciudat antipatie și recunoștință deopotrivă față de o femeie pe care nu avea s-o întâlnească niciodată. E un lucru bun că relația n-a mers.

Lazare a încuviințat.

— În viața ta a fost vreo persoană specială?

— Am ieșit cu câte un băiat. Dar n-am întâlnit nici unul care să mă atragă.
— O să întâlnești.
— De ce ești așa de sigur?
— Orice bărbat s-ar simți norocos alături de tine.
Rose s-a înroșit.
— După război, vei avea o mulțime de admiratori. Până la urmă, vei întâlni persoana potrivită.
Și dacă am întâlnit-o deja? Rose a luat o înghițitură de rachiu, încercând să-și domolească gândurile. *Lazare este înțelegător, frumos, cinstit, blând și generos. Este devotat misiunii de a-și salva țara și oamenii ei. Când sunt cu el mă simt eu însămi, și îmi dă speranțe într-un viitor mai bun.*
— Nu m-am gândit prea mult la viața de după război.
— Dar sigur ți-ai făcut visuri, a spus Lazare, trăgându-și scaunul mai aproape. Cum vrei să arate viața ta?
Mintea lui Rose a început s-o ia razna. Și-a plimbat degetul pe buza paharului.
— Mi-ar plăcea să am o viață ca a părinților mei.
— Vorbește-mi despre ei.
— Părinții mei s-au iubit, mai mult decât toate cuplurile pe care le-am cunoscut. Tot timpul se țineau de mână, se îmbrățișau, și râdeau. Au fost niște părinți minunați, care au făcut orice să ne ofere nouă, copiilor, o viață bună.
Pe chipul lui Rose s-a întins un zâmbet ușor.
— Colegii mei de școală glumeau deseori că-și doreau ca mama și tata să fie părinții lor, mai ales după ce fratele meu, Charlie, a născocit o poveste cum că noi doi puteam să ne îndopăm pe săturate cu bomboanele de la băcănia Teasdale.
Lazare a izbucnit în râs.
— Mi-ar fi plăcut să-i cunosc
Și eu. Din greșeală, l-a atins ușor cu genunchiul pe picior și a simțit un fior.
— Pare-se că tu și Charlie ați fost apropiați, a spus el.
— Nedespărțiți.

— Întotdeauna mi-am dorit să am frați. Mama a avut o naștere dificilă. După ce m-a adus pe lume, n-a mai putut avea copii.

— Îmi pare rău.

— N-ai pentru ce, a spus Lazare, învârtind băutura în pahar. M-au răsfățat foarte tare.

— Mă îndoiesc, a spus ea și a mai luat o înghițitură, simțind cum o pătrunde căldura până în stomac.

— Îți dorești copii?

— *Oui*.

— Câți?

— Cel puțin doi, a spus ea. Dar tu?

— O mulțime de copii.

Ea a chicotit.

— Doisprezece, să zicem?

— *Non*, a zis el zâmbind. Doi ar fi perfect.

Rose i-a privit chipul peste care pâlpâia lumina lumânării.

— Ai de gând să te faci jurnalist, ca *Papa*?

— Absolut.

— La Paris?

El a dat din cap.

— Doar dacă nu mă poartă inima în altă parte.

— Cum ar fi?

El a mai sorbit din băutură.

— Întotdeauna mi-am dorit să vizitez cele mai mari orașe din lume. New York. Toronto. Londra. Hong Kong. Bruxelles. Melbourne.

Rose și-a aranjat șuvițele de păr după ureche.

— De Londra te-ai îndrăgosti.

— Chiar crezi?

Ea a dat din cap.

— Dar tu? a întrebat Lazare. Ce vei face după război?

— Nu m-am gândit așa de departe. Aș putea să mă întorc ca dactilografă în clădirea Trezoreriei, a spus ea și a făcut o pauză. S-a gândit la Lucy și la colegele din Camera 60 și cât de diferite erau drumurile lor acum; spera să fie bine cu toatele și să le revadă într-o bună zi. Dar nu exclud să trăiesc

altundeva. Acum, că mama, tata și Charlie s-au dus, nu mă mai leagă nimic de Londra.

— Unde ai vrea să mergi?

Rose l-a privit în ochi.

— Parisul eliberat ar fi un loc grozav.

El i-a atins ușor brațul.

Rose a simțit furnicături pe piele.

— Ți se răcește mâncarea, a zis el, lăsându-și mâna pe masă.

Fără tragere de inimă, Rose a terminat de mâncat, în timp ce din lumânare mai rămăsese doar mucul. Lazare a insistat ca ea să-și savureze băutura, în timp ce el spăla vasele.

— Mă simt răsfățată.

— Perfect, a spus el, ștergând o farfurie cu șervetul.

A pus farfuriile în dulap și s-a întors spre ea. Rose a lăsat paharul jos și s-a ridicat în picioare.

— Mulțumesc pentru masa excelentă.

— Cu plăcere, a zis el și a împins scaunul la loc. Ar trebui să te odihnești.

— Rămâi aici, a spus Rose, cu inima bătându-i mai tare. Când ai venit încoace, ai încălcat deja interdicțiile de circulație. N-are rost să riști încă o dată când aici este atâta loc.

Lazare a rămas tăcut, cu mâna pe speteaza scaunului.

— Te rog, a zis ea și a făcut un pas spre el. Aș fi mai liniștită să te știu în siguranță.

— Bine, a zis el.

Când Rose a întins mâna după lumânare, flăcăruia a pâlpâit și s-a stins. Camera s-a cufundat în întuneric.

— Mai ai vreo lumânare? a întrebat el.

— Nu ne trebuie.

L-a luat de braț și l-a condus spre dormitorul rămas liber. Când a găsit ușa, și-a coborât mâna, cu degetele zăbovind în palma lui.

— Este o pătură pe pat, a șoptit ea.

— *Merci*.

Lazare i-a atins mâna. Degetele li s-au împletit. Ca din reflex, Rose s-a lipit de el și i-a simțit brațele cum o cuprind. A început să răsufle mai

repede. Și-a ridicat privirea, dându-și seama – pe întuneric – că buzele lui se apropie de ale ei.

Lazare a sărutat-o cu blândețe. Buzele i-au alunecat de pe gura ei întredeschisă pe obraz, și apoi s-au oprit pe gât.

Rose îi simțea bătăile inimii.

— Rămâi cu mine, a șoptit ea.

El a mângâiat-o pe păr.

— Ești sigură?

— *Oui*, a zis ea, și trupul i s-a mlădiat după al lui.

A savurat sărutul lui, mai adânc și mai lung. Când s-au desprins din îmbrățișare, s-au dus în dormitorul ei, unde și-au scos hainele unul altuia, cu degete care alunecau în căutare de nasturi. Catarame. Fermoare. Cu gesturi delicate, ea a scos curelușele protezei de lemn care a căzut pe podea. Cu buzele i-a dezmierdat bontul degetelor mutilate, apoi i-a așezat mâna pe pieptul ei gol.

— Nu ți-aș face niciodată rău, a spus el cu glas șoptit.

— Nici eu, a spus ea răsuflând întretăiat.

Inima i se zbătea ca o pasăre ce încerca să iasă din colivie. Au alunecat pe pat, unde au căzut îmbrățișați, fiecare explorând cu mâinile și buzele trupul celuilalt. N-avea nici o certitudine pentru un viitor împreună, dar ea nu-și dorea decât să fie cu el – aici și acum. Când trupurile lor au devenit unul singur, inima ei a început să bată nebunește și ar fi vrut ca noaptea să nu se sfârșească nicicând.

CAPITOLUL 24
Paris, Franța – 23 iunie 1943

Lazare s-a strecurat afară din pat, având grijă să nu o trezească pe Rose, și și-a tras pantalonii. Soarele din zori bătea într-un stor și arunca asupra camerei o lumină spălăcită. Și-a închis nasturii de la cămașă, apoi s-a oprit, cu privirile atrase de Rose. Cearceaful de pat uzat care îi învelea trupul îi accentua rotunjimea coapsei. Pieptul i se ridica și cobora, sincronizat cu ritmul calm al respirației. De sub cearceaf, se ivea talpa unui picior dezvelit.

Tu es magnifique.

Rose s-a mișcat și a deschis ochii. Puțin rușinată, și-a acoperit cu cearceaful părțile dezgolite.

— Unde te duci?

— Să mă întâlnesc cu Claudius, a spus Lazare, pășind spre ea.

Rose a întins mâna.

— Aș vrea să mai rămâi puțin.

— Și eu.

El i-a strâns mâna, luptându-se cu dorința de a se întoarce în pat.

— Să luăm micul dejun, a zis ea.

— Nu mai e nimic de mâncare.

— Exact, a spus ea cu zâmbet larg.

Lazare a zâmbit, simțind un val de căldură în tot trupul. A tras-o în brațele sale. Ea i s-a cuibărit la piept. Lazare și-a apropiat obrazul de părul ei. Un miros discret de parfum de liliac i-a umplut nările, trezindu-i imagini din noaptea petrecută împreună.

— Când te mai văd? a întrebat ea, cu voce moale.

— Diseară, a zis el.

— Bine.

L-a mângâiat cu degetele pe gât.

El s-a înfiorat. Ea a ridicat privirea. Ochii li s-au întâlnit.

Lazare s-a apropiat cu respirația întretăiată și a sărutat-o ușor pe buze. A simțit cum îl cuprinde cu brațele pe după umeri și îl trage spre ea. Au slăbit îmbrățișarea, iar ea s-a desprins.

Înfășurată în cearceaf, Rose l-a condus până la ușă.

Lazare a ieșit din clădire, cu pieptul greu de dor. Dorul de a fi alături de Rose, care îl sfâșia până în străfunduri. De când își pierduse părinții, nu simțise decât disperare, dar Rose îi redeșteptase inima. Îi dăruise afecțiune, înțelegere și – mai presus de orice – speranță. Dar ce șanse aveau împreună? Naziștii strângeau cercul asupra Franței, iar zvonurile, dacă erau adevărate, vorbeau despre o invazie a Aliaților peste câteva luni, dacă nu chiar ani. Părinții săi, încrezători că forțele aliate aveau să elibereze Franța într-o bună zi, hotărâseră să aștepte, în timp ce el preferase să lupte. Lui Lazare i-a trecut prin minte că poate chiar dragostea pe care părinții o aveau

unul pentru altul cântărise greu în decizia lor de a nu pleca din Paris. Ca și în cazul părinților săi, sentimentele pe care le avea pentru Rose puteau complica lucrurile. Cu toate că rămânea neabătut în hotărârea de a sacrifica totul, inclusiv viața, pentru a scoate Franța de sub ocupația germană, și-a dat seama că putea veni și clipa când ei doi să fie nevoiți să aleagă între datorie și dragoste. S-a rugat ca această situație dureroasă să nu se ivească niciodată.

Lazare l-a găsit pe Claudius în subsolul unei cafenele din Montparnasse, pe care o foloseau din când în când pentru a se ascunde. S-a bucurat să-l găsească singur, curățind cu o cârpă unsuroasă un pisălog de piuliță. Din chiștocul de țigară pus în echilibru pe marginea mesei de stejar se înălța fumul.

— Mă pregăteam să te chem, a spus Claudius, lăsând arma jos.

I-a făcut lui Lazare semn cu mâna să ia un loc.

Lazare s-a așezat pe un teanc de lăzi de lemn goale, în care fuseseră înainte sticle de șampanie Épernay, așa cum stătea scris cu litere de tuș ștampilate pe cutii. În aer se simțea un miros greu de igrasie, amestecat cu duhoare de tutun și ape uzate. O mișcare i-a atras privirea, și când s-a întors, a văzut un miriapod care fugea pe podeaua de piatră.

— Și eu am vești pentru tine.

Claudius și-a scos basca și a pus-o pe masă.

— Tu primul.

Folosind numele de cod al lui Rose, Lazare i-a vorbit despre întâlnirea ei cu Kieffer, despre îngrijorarea ei că rețelele Secției F ar putea fi compromise și încrederea SOE că toți agenții au răspuns la apel.

Claudius și-a mângâiat chelia.

— *Libelula* este singura care își face griji?

Lazare a dat din cap că da.

— Tu ce crezi? a întrebat Claudius.

— Nu e zi în care să nu mă tem că SD va infiltra Rezistența și SOE. Numărul de agenți și partizani a crescut, și asta sporește șansele ca unul dintre ei, dacă e prins, să compromită și rețeaua noastră.

Lazare și-a așezat pe masă mâna cu proteză și a strâns o curelușă de pe antebraț.

— Nu se pune problema *dacă* SD reușește să pătrundă în rețele, întrebarea este *când*, a continuat el.

— Tu ai încredere în ea?

— *Oui*.

Claudius a tras un fum din țigară.

— De ce ți-a spus ție asta?

— Are încredere în mine.

— Și eu am, a spus Claudius, scuturând scrumul pe podea. *Libelula* este curier. Putea foarte simplu să ia legătura cu mine.

Pe Lazare l-a cuprins o senzație de neliniște. Pentru o clipă, s-a întrebat cât timp îi trebuia lui Claudius – care părea să știe tot ce se petrece în Paris – ca să-și dea seama că el avea anumite sentimente pentru Rose.

— Am fost împreună la o acțiune de sabotaj, a zis el și s-a uitat la urmele lăsate pe mână de câinele santinelei. *Iar ea mi-a bandajat rănile și mi-a dat pastile de sulfamidă*.

— *Oui*.

Aparent mulțumit de răspunsul lui, Claudius a strivit țigara pe masă, lăsând o arsură neagră pe lemn.

— Și ce propui să facem?

— Să nu mai folosim cutiile de scrisori. Până când nu suntem siguri că SD nu le supraveghează. Trebuie de asemenea să găsim alte case conspirative pentru noi și pentru agenții SOE.

Claudius zgâria muchia mesei cu o unghie pătată de nicotină.

— Asta ia ceva timp. Iar dacă sunt infiltrări, ce poate împiedica SD-ul să găsească noile adrese?

— Nimic, dar dacă ne mutăm tot timpul o să fie mai greu să dea de noi. Prefer să fiu mai prevăzător decât trebuie

— În regulă, a zis Claudius. Dacă e nevoie să iei legătura cu mine, caut-o pe soră-mea, Marcelline. Mai știi unde stă?

Lazare a dat din cap. A simțit un ghem în stomac când și-a reamintit de întâlnirea cu Marcelline, infirmiera care intrase în velodrom și fusese unul dintre ultimii oameni care îi văzuse pe părinții lui – înainte de a fi înghesuiți ca vitele în tren – alături de mii de alți evrei francezi.

— Eu cum să dau de tine? a întrebat Claudius.

Lazare căuta în minte un răspuns. Pentru moment, în afară de bârlogul lui secret din catacombe, nu avea altă soluție de a lua legătura cu Claudius. *I-am spus lui Rose că e singura care știe unde se află intrarea mea secretă în catacombe*. Și-a alungat reținerea și i-a spus despre gura de canal.

— Este la colțul dintre Rue Émile-Richard și Rue Froidevaux.

— În regulă, a zis Claudius

— Asta să rămână doar între noi doi.

Claudius s-a uitat lung la el.

— De acord.

— *Merci*, a zis Lazare și a răsuflat ușurat că primise sprijinul lui Claudius. De ce voiai să mă vezi?

— Rețeaua *Doctorul* ne-a cerut să pregătim o echipă de preluare.

— Pentru când?

— La noapte.

Lazare a tresărit.

— De ce așa din scurt?

Claudius a înălțat din umeri.

— SOE a decis să trimită încă un agent cu un avion Lysander[40]. Avionul va ateriza pe câmp, în apropiere de ferma noastră din Ableiges. O să fie mai simplu și mai puțin periculos decât să cauți agenți legați de parașute care zboară peste câmpuri ca puful de păpădie.

40. Avion de mici dimensiuni folosit în misiuni clandestine în spatele liniilor inamice, în special în Franța. Numit după Lysandros, comandantul flotei spartane care a înfrânt Atena în războiul peloponesiac.

— Cine face parte din echipă?

— Mă gândeam la tine și la mine, a spus Claudius. O să mai aducem și un partizan.

Lazare a fost cuprins de neliniște.

— Cred că este mai bine să nu mergem amândoi în aceeași misiune, ca să asigurăm continuitatea grupului nostru din Rezistență.

Claudius și-a frecat barba țepoasă.

— Ca măsură de prevedere, a insistat Lazare. La noapte, conduc eu echipa de preluare, iar tu mergi cu următoarea.

— *Non*, a zis Claudius clătinând din cap. Încă sunt șeful grupului nostru,

chiar dacă ți-am lăsat în seamă multe din îndatoririle mele. Mă ocup eu.

Lazare s-a simțit vinovat. Nu avusese în gând să fugă de răspunderea de a intra în echipa de preluare. Claudius era un șef încăpățânat și ferm, care își schimba rareori părerile în urma unor discuții. Dar mai știa și că alege la întâmplare în ce casă conspirativă urma să doarmă.

— Amândoi suntem încăpățânați, a spus Lazare și a scos din buzunar o monedă. Hai să rezolvăm altfel.

Claudius a aruncat o privire spre monedă.

— *Pile ou face?*[41] a întrebat Lazare, așezând-o pe degetul mare al mâinii sănătoase.

41. Pajură sau cap? (fr.)

— Nu vrei să te lași, nu?

— *Non*.

— Foarte bine, a spus Claudius, foindu-se pe scaun. *Face*.

În timp ce azvârlea banul în aer, lui Lazare i-a trecut prin minte că rezultatul acestei alegeri urma să stabilească cine să conducă echipa de preluare, dar și când avea s-o vadă din nou pe Rose. Moneda a căzut și pe masă s-a învârtit, pecetluindu-i destinul.

CAPITOLUL 25
Ableiges Franța – 23 iunie 1943

Pentru că pierduse dând cu banul, Lazare a ajuns la ferma din Ableiges cu puțin timp înainte de apus. Îi luase o zi întreagă să găsească oameni și mijloace de transport pentru echipa de preluare. În cele din urmă, i s-au alăturat doi luptători din Rezistență: Ernest, un tăietor de lemne voinic, proprietarul unui camion în care să-l ducă pe ascuns pe agentul SOE până la Paris, și Fermin, un bărbat trecut de cincizeci de ani care pierduse doi fii în Bătălia Franței[42]. Ernest și Fermin, care nu refuzaseră nici un prilej de a lupta împotriva inamicului, au răspuns cu înflăcărare la chemarea lui.

42. Invadarea Franței și a Țărilor de Jos de către Germania în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Armistițiul a fost semnat pe 22 iunie 1940.

Lazare și cei doi bărbați stăteau în grajd, așteptând să se lase întunericul. Ernest și Fermin se odihneau pe niște grămezi de paie, pregătindu-se pentru o noapte albă. Lazare însă nu reușea să ațipească, gândindu-se întruna la întâlnirile de peste zi. Era mulțumit că avea susținerea lui Claudius, care lua în serios îngrijorarea lui Rose privind o posibilă infiltrare și că, în timp ce el se ocupa să aducă la Paris încă un agent britanic, Claudius urma să găsească alte case conspirative și cutii de scrisori. Însă, pentru că trebuia să ajungă la Ableiges înainte să înceapă interdicțiile de circulație, Lazare nu reușise s-o anunțe pe Rose că avea să lipsească în seara aceea. *Ce păcat că n-am avut timp să-i spun că plec*, și-a zis el în gând, cu ochii ațintiți la bârnele de lemn ale acoperișului.

În orele ce au urmat a retrăit în minte, iar și iar, momentele petrecute cu Rose. Nu mai întâlnise o altă ființă ca ea. *Este frumoasă, plină de curaj și cu suflet bun*. De când își pierduse părinții, era prima dată când inima sa era în stare să dăruiască și să primească iubire. Își imagina – cu prudență, ținând seama de pierderea atâtor partizani și agenți SOE – cum ar fi să se bucure de viață alături de ea; vedea cu ochii minții cum se trezesc în fiecare dimineață îmbrățișați. Mai mult ca oricând, era hotărât să lupte nu numai pentru poporul și țara sa, ci și pentru ca el și Rose să aibă șansa unui viitor împreună. Pe măsură ce înserarea se transforma în noapte, era tot mai nerăbdător să termine misiunea și să se întoarcă la Paris, unde avea să-i ceară iertare lui Rose pentru că nu-și respectase promisiunea de a o vedea.

La ora unu, Lazare i-a trezit pe cei doi camarazi și au pornit spre pădurea ce mărginea câmpul lăsat în paragină. Ogorul pe care înainte creștea grâu era năpădit de scaieți și volbură. Un cor răsunător de greieri, cicade și lăcuste umplea aerul. În ciuda căldurii, Lazare era îmbrăcat în jachetă pentru a-și ține în buzunare lanterna și pistolul. În aer se simțea umezeală, dar cerul aproape senin, presărat cu stele și cu luna la pătrar, nu dădea semne de vreme rea care putea întârzia sau împiedica sosirea avionului Lysander.

În mai puțin de o oră, un zumzet slab a făcut să-i crească pulsul. A fugit în câmp deschis împreună cu Ernest și Fermin ca să scruteze cerul. Auzeau tot mai tare bâzâitul unui monoplan cu un singur motor. Lazare a scos din buzunar lanterna, a aprins-o și a trimis în sus un fascicul de lumină. După

câteva secunde a apărut Lysander. Ernest și Fermin au agitat brațele, deși Lazare își dăduse seama deja, după viteza cu care cobora avionul, că pilotul îi văzuse semnalul. Și-a vârât lanterna în buzunar când Lysander a trecut la mai puțin de patru metri deasupra capului său. Avionul părea să aibă capacitatea de a plana, așa că a aterizat ca o gâscă pe apă, apoi a frânat.

Lazare a luat-o la fugă spre Lysander, cu pulsul bubuind în urechi. Curentul de aer venit dinspre elicea care vibra l-a izbit pe Lazare în față, umplându-i nările cu mirosul înțepător de combustibil. Un bărbat așezat în carlingă în spatele pilotului i-a făcut semn cu mâna lui Lazare, apoi a sărit pe pământ și a început să desprindă containerul de aluminiu de pe burta avionului. Lazare și oamenii săi l-au ajutat pe agentul SOE să îl ducă departe de avion. Până să ajungă ei la pădure, Lysander a și decolat și a dispărut în noapte.

— Eu sunt *Flautistul*, a spus agentul, folosind se pare numele său de cod.

— Lazare, a zis el și i-a strâns mâna. Bun-venit în Franța.

Agentul a făcut o pauză, surprins pesemne că atingea o mână de lemn.

— *Merci*.

Lazare a arătat înspre Ernest și Fermin, care ridicau containerul pe umeri, ca pe un covor făcut sul.

— Rezistența.

Flautistul a dat din cap.

— Vino după mine, spus Lazare.

La adăpostul pădurii, au făcut drumul înapoi spre fermă. În apropierea grajdului, au ieșit dintr-un pâlc de pini și au intrat în curte. Peste țârâitul insectelor s-a auzit un țăcănit. Lazare a înghețat.

— *Halt!* a strigat cineva.

Inima lui Lazare a luat-o razna. A încercat să scoată pistolul, dar acesta s-a prins în căptușeala ruptă a jachetei.

Ernest și Fermin au scăpat containerul.

Flautistul a întins mâna după pistol în tocul legat de combinezonul său de zbor. Un soldat s-a năpustit însă la el și l-a lovit peste față cu patul puștii, zdrobindu-i nasul. Cu capul izbit în spate, *Flautistul* s-a prăbușit.

Fermin a încercat să fugă, dar un glonț i-a străpuns spatele, trântindu-l la pământ.

— *Non!*

Lazare a reușit să-și scoată pistolul din jachetă. Când a ridicat arma, o durere pătrunzătoare i-a zdruncinat țeasta. S-a prăbușit la pământ, și totul în jur s-a făcut negru.

Buimac, Lazare s-a chinuit să-și ridice capul. Voci guturale îi străpungeau urechile. A simțit mâini care îi scotoceau prin buzunare. După ce și-a mai recăpătat din puteri, a întredeschis ochii. În curte, la lumina lunii care licărea pe căști se vedeau mai mult de o duzină de soldați ai Wehrmachtului. *A fost o cursă*.

Gemetele l-au făcut pe Lazare să-și întoarcă ochii spre Fermin, care încerca să se târască pe burtă. Lazare a dat să se ridice, dar i se părea că are corpul zdrobit. Sângele care se prelingea din rana de la cap îi acoperea fața. Disperat, a văzut cum un soldat german se duce la Fermin, scoate pistolul și îl descarcă în spatele bărbatului.

— Nemernicule, a șuierat Lazare.

Furia l-a împins să se ridice pe coate și genunchi când, pe neașteptate, un soldat german l-a lovit cu cizma în coaste. O durere ascuțită l-a fulgerat în piept. Cu răsuflarea întretăiată, aștepta să audă mai multe împușcături și să fie executați unul câte unul. *S-a terminat*. În schimb, a auzit țăcănitul cătușelor prinse la mâinile *Flautistului* și ale lui Ernest. Câteva secunde mai târziu, a simțit un genunchi pe șira spinării și mâinile smucite la spate. Când i-au prins cătușele strâns la încheietura mâinii, l-a săgetat o durere în brațe.

— *Amputierte*[43], a râs un soldat, arându-le camarazilor săi proteza.

43. Amputatul (germ.).

Pe Lazare l-a cuprins o izbucnire de revoltă. A început să se zvârcolească pentru a scăpa din strânsoarea neamțului, dar a primit un pumn în rinichi. O arsură nimicitoare l-a străpuns în burtă. S-a făcut ghem, buimăcit.

În scurt timp a apărut un camion al Wehrmachtului. Lazare, Ernest și *Flautistul* au fost suiți cu forța în partea din spate acoperită cu prelată. Când mintea a început să i se limpezească după lovitura de la cap, Lazare și-a dat seama că soldații nu aveau intenția de a-i ucide, cel puțin pentru moment; așteptaseră să-i prindă într-o ambuscadă și să-i aresteze vii, pe cât posibil. *O să ne tortureze, ca să stoarcă de la noi informații, după care ne omoară.* Și-

a dat seama că soarta lor putea fi mult mai rea decât executarea rapidă a lui Fermin.

Motorul camionului a început să huruie, dându-i fiori reci în tot corpul. În timp ce se îndepărtau de fermă, Lazare nu se gândea decât la Rose. *Te rog, Doamne, ajut-o să nu pățească nimic*. Lazare și-a dat seama că întâlnirea cu patrula germană nu fusese o coincidență. Prea mulți soldați care au știut exact unde să se ascundă. *Ai avut dreptate, Rose. Rețeaua a fost infiltrată.* Și mintea, și inima tânjeau după un viitor care nu avea să vină niciodată. S-a rugat ca Rose să afle de cele petrecute și să găsească o cale de a nu cădea în mâinile lor.

CAPITOLUL 26
Paris, Franța – 24 iunie 1943

Rose stătea în bucătărie, cu ochii ațintiți în cana cu fiertură de orz. Dinăuntru o privea imaginea unei femei istovite care stătuse trează toată noaptea. Circulația pe străzi se reluase, așa că scârțâitul ușilor și podelelor se auzea tot mai des, pe măsură ce locatarii își vedeau de viața lor de fiecare dimineață. Dormise pe canapea, să fie sigură că aude bătaia în ușă a lui Lazare. Aceasta însă nu venise, și odată cu trecerea orelor, neastâmpărul ei creștea. *Sigur s-a întâmplat ceva*.

În sufletul său era un amestec de dezamăgire și spaimă. S-a silit să bea surogatul, în ciuda durerii surde din stomac, apoi s-a dus în baie unde s-a spălat și și-a împrospătat ținuta, șifonată după noaptea petrecută pe canapea. „Am treburi de făcut“, s-a îmbărbătat singură, în șoaptă. Dar încercarea de a se concentra pe sarcinile sale de agent SOE nu a făcut decât să îi sporească neliniștea, întrebându-se de ce nu venise Lazare.

Când se pregătea să iasă din apartament, a găsit un bilețel vârât sub ușă. A simțit un nod în gât. A luat hârtiuța și a recunoscut scrisul de mână al lui Felix, care i-a întărit îngrijorările.

Treci pe la mine la 2 p.m.

Cred că nu l-am auzit pentru că mă îmbrăcam. Felix își petrecea

diminețile la atelier și după-amiezile în apartamentul său, așa că a presupus că urmau să se întâlnească aici. Felix, care se baza pe Muriel să cripteze și să decripteze mesajele, nu obișnuia să facă efortul de a codifica mesajele simple. Totuși, a socotit că a fost politicos din partea lui să lase mesajul sub ușă în loc să intre în apartament cu cheia lui de rezervă.

Rose s-a gândit dacă nu era mai bine să se odihnească puțin, ca să aibă mintea limpede la întâlnirea cu Felix, dar simțea nevoia disperată să mănânce. Și-a amintit de cina pe care Lazare o încropise din mai nimic. *Unde ești?* Și-a alungat gândul și a coborât cu bicicleta pe scări, deși mușchii umerilor o dureau. A pus geanta cu cosmetice în coșul bicicletei și a pornit-o în direcția unei cozi la rațiile de alimente.

Când a ajuns la Pâtisserie Boulay, coada la pâine se întindea de-a lungul străzii până după colț. S-a uitat dacă are cartela în poșetă, apoi s-a așezat și ea la rând, cu bicicleta alături. După ce a așteptat mai bine de o oră, coada abia se mișcase. Printre oameni s-a răspândit zvonul că pâinea era pe terminate. Lumea a început să se agite pe trotuar. În fața lui Rose, două femei au început să se certe pentru locul de la rând. În câteva secunde, disputa lor s-a transformat în încăierare.

Una din femei a început să țipe că era împinsă afară din rând. Ca ripostă, a zgâriat-o pe cealaltă cu unghiile, lăsându-i urme pe față.

Pentru că nu putea sta fără să facă nimic, Rose a încercat să despartă femeile, împreună cu un bărbat care nu era cu mult mai înalt decât ea. Femeile nu s-au potolit însă, zbierând și dând din mâini. Au mai sărit și alții să le potolească. „Mi-a luat locul!“ zbiera una din ele. Temându-se să nu vină poliția și să o ia la întrebări și pe ea, Rose a hotărât să renunțe la pâine. S-a îndepărtat pe bicicletă, abătută, dar fără să fie surprinsă că ocupația germană îi împingea pe parizieni la asemenea gesturi disperate de supraviețuire. *Este din ce în ce mai rău. Cât o să continue așa?*

A ajuns la Hôtel Le Cygne, dar nu a intrat. S-a mulțumit să se uite la una dintre ferestrele de la etajul al șaptelea, care avea storurile trase. Era dimineață, dar Zelie, o femeie care își petrecea nopțile cântând la cabaret, probabil dormea. Rose s-a cutremurat întrebându-se dacă Josef Kieffer era cu ea sau la sediul SD. Nu voia să-i facă o vizită lui Zelie, care avea suficiente cosmetice pentru cel puțin o săptămână. Însă trebuia să se

întoarcă la hotel. Dacă nu, se temea că ar putea să-i piară curajul în ziua când urma să-și facă datoria. *Mă întorc aici și mâine, și poimâine – sau până când nu-mi mai este frică.* A plecat de lângă bordură și a înconjurat hotelul pentru a-și învinge neliniștea, apoi s-a îndreptat spre Le Marais.

Și-a lăsat bicicleta peste drum de aleea care ducea la cutia de scrisori a lui *Prosper*. Nu trebuia să lase vreun mesaj, nici să verifice locul gol din spatele cărămizii. Venise doar să cerceteze zona și să verifice dacă ascunzătoarea era în continuare sigură. A îngenuncheat lângă fațada de piatră a unei cafenele închise și s-a prefăcut că se uită prin geanta cu cosmetice. A aruncat o privire de jur-împrejur. Pe alee nu se vedea nimic, în afară de o sticlă de vin goală. Pe trotuar trecea o femeie, cu un batic pe cap de sub care ieșeau smocuri de păr încărunțit. Nu se zăreau nici patrule de soldați nemți, nici puncte de control ale poliției.

Când se pregătea să plece, a văzut mișcare la fereastra de la etajul doi și a încremenit. Un bărbat cu o borsalină[44] pe cap se uita pe geam spre alee. Rose a început să respire precipitat. A aruncat o privire în josul străzii. Mai încolo era parcată o limuzină neagră. S-a urcat în grabă pe bicicletă, zgâriindu-se la gleznă cu pedala, și a pornit în direcția opusă. A luat-o la stânga pe următoarea stradă ca să poată vedea aleea din partea cealaltă. Când a ajuns la colț, a văzut o altă limuzină parcată, tot neagră, și au trecut-o fiori reci. Pe locurile din față stăteau doi indivizi, unul citea un ziar, celălalt privea spre alee. *O, Dumnezeule!* Inima i-a luat-o razna. A pedalat în continuare, sperând că bărbații, care probabil erau de la SD, nu au văzut-o plecând de acolo. Trebuia neapărat să-l informeze pe Felix, dar voia să o avertizeze și pe Muriel. Tulburată, a luat o hotărâre. Înainte să-și schimbe gândul, a pornit în viteză spre arondismentul 3.

44. Pălărie din fetru moale, strâmtată pe părțile laterale și cu borul îndoit spre ochi.

În fața locuinței lui Muriel, totul arăta normal. Fără mașini. Fără priviri iscoditoare de după perdele. Când să coboare treptele spre apartamentul ei de la demisol, a văzut ușa deschisă, cu tocul spart, și a năpădit-o groaza. *Nu!* S-a strecurat înăuntru. Hainele lui Muriel erau împrăștiate peste tot pe podea. Dormitorul era devastat, salteaua sfâșiată, iar un șifonier era răsturnat, ca o piesă de domino. Geamantanul lui Muriel în care se afla

stația radio lipsea. Rose simțea că se sufocă, rugându-se ca prietena ei să fi reușit cumva să scape. Rose s-a întors și a înțepenit îngrozită.

În ușă a apărut un bărbat care ținea în mână un sucitor de lemn, blocând-o.

— Cine ești?

Inima lui Rose stătea să-i sară din piept.

— Unde e?

— Au luat-o.

Lui Rose i-a stat inima în loc.

Afară s-a auzit o sirenă. Bărbatul a ridicat sucitorul ca pe o bâtă.

A chemat poliția! I-a crescut brusc adrenalina. A răsturnat o măsuță pe o latură, ca o barieră între ei doi. A smuls taburetul și s-a repezit la singura fereastră din demisol. A pus un picior pe taburet și s-a clătinat, gata să-și piardă echilibrul. A răsucit mânerul și a deschis larg fereastra. În timp ce se cățăra pe malul de pământ, a simțit că bărbatul a înșfăcat-o de gleznă. Inima îi bătea nebunește. A smucit piciorul, eliberându-l din strânsoare. În timp ce își trăgea piciorul prin deschizătură, bărbatul a lovit cu sucitorul, fără să nimerească, și a spart geamul. Rose s-a târât, zdrelindu-și brațele și genunchii, apoi a luat-o la fugă până la bicicletă.

A gonit pe străzi și alei lăturalnice până acasă, unde probabil o aștepta Felix. Cu mâinile încleștate pe ghidon, se ruga în gând să ajungă la timp. Când s-a apropiat de clădire, s-a oprit gâfâind. A tras aer în pieptul care i se ridica violent, ca să-și recapete suflul. S-a uitat pe după colț. În față, strada era blocată de trei automobile. I s-a întors stomacul pe dos. Câteva secunde mai târziu, l-a văzut pe Felix – încătușat și plin de sânge la nas și gură – târât pe treptele clădirii de doi soldați germani și înghesuit în spatele unei mașini care nu avea nici un însemn.

S-a tras înapoi, simțindu-și picioarele nesigure, ca niște crenguțe gata să se rupă. Tremurând din tot corpul, s-a urcat pe bicicletă și a plecat. Dar unde să se ascundă? Nu numai că SD infiltrase rețeaua, dar aflase și unde se găseau locuințele agenților SOE, casele conspirative și cutiile de scrisori. Încerca să se obișnuiască cu gândul că Muriel și Felix fuseseră prinși, dar refuza să creadă că și Lazare avusese aceeași soartă, cu toate că și rețeaua Rezistenței părea compromisă. Spera cu toată ființa ei că se înșela. În

adâncul inimii însă, știa că se petrecuse o catastrofă.

A găsit un parc pustiu, și-a lăsat bicicleta și s-a ascuns după un gard viu de tisă, foarte des și înalt de aproape un metru și jumătate. Și-a prins capul în mâini și a plâns. Și-a șters apoi lacrimile și s-a jurat că avea să găsească o cale pentru a-și scăpa prietenii. Mai întâi de toate însă, trebuia să se salveze pe sine. S-a ghemuit printre ramuri și a așteptat lăsarea nopții, hotărâtă să ajungă la singurul loc din Paris pe care îl credea sigur. S-a rugat să se facă o minune – și să-l găsească pe Lazare, oricum ar fi.

CAPITOLUL 27
În Catacombe – 24 iunie 1943

Cu mult după apusul soarelui, s-a târât afară din desișul de tisă. Huruitul vehiculelor încetase, se mai auzea sporadic doar zgomotul făcut de *Kübelwagens* patrulând pe străzi. A abandonat bicicleta acolo, luându-și poșeta și geanta cu cosmetice, în speranța că documentele și acoperirea sa o vor ajuta să supraviețuiască destul cât să ia legătura cu Centrala SOE. *Și să-l găsească pe Lazare*.

Străzile Parisului erau un labirint de întunecimi sumbre, creat de interdicțiile de circulație și camuflajul impuse de germani. A mers spre Cimitirul Montparnasse, ascunzându-se din când în când în intrândurile caselor și pe alei. A evitat să se apropie de cutia de scrisori a lui Lazare, care putea fi supravegheată de SD, și s-a îndreptat grăbită spre celălalt capăt al cimitirului, lângă intersecția străzilor Émile-Richard și Froidevaux. S-a rezemat de un zid ca să-și tragă sufletul, apoi a îngenuncheat lângă o tufă, sperând să găsească acolo drugul de fier ascuns de Lazare. A scormonit printre rădăcini până când a dat de o bucată de metal, simțind o durere ascuțită în încheieturile degetelor.

Și-a înșfăcat drugul și lucrurile și s-a năpustit pe stradă. A găsit capacul de canal și a vârât bucata de metal în mica știrbitură de pe marginea capacului de fontă. A apăsat pârghia, dar capacul nu s-a clintit. S-a lăsat cu toată greutatea pe ea și s-a chinuit să ridice capacul – cu toate că spatele și umărul o dureau îngrozitor –, dar bara de metal i-a alunecat din mână. Rose

a căzut, zgâriindu-se pe palme. Pârghia a scăpat pe trotuar cu un zdrăngănit care a reverberat ca un diapazon. Rose s-a cutremurat. *Cred că are peste cincizeci de kilograme. Ce-o fi fost în mintea mea?*

Se pregătea să fugă înapoi în cimitir când a auzit niște pași care se apropiau, făcând să îi crească adrenalina. S-a răsucit, pregătită să lovească pe oricine cu bara de metal.

— Claudius, a șuierat bărbatul.

A înmărmurit când l-a recunoscut pe bărbatul pleșuv, cu bască.

El a întins mâna.

— Dă-mi-o.

Rose i-a întins-o. Claudius a ridicat capacul și l-a tras pe asfalt.

— Intră.

Rose și-a pus poșeta pe umăr, a luat geanta și a început să coboare pe scară, cu o singură mână. Claudius a intrat și el, icnind în timp ce trăgea la loc capacul de fontă.

Când au ajuns jos, Rose a căutat pe bâjbâite locul în care ținea Lazare lanterna. Înainte să o găsească, s-a aprins o luminiță.

— Pe unde o luăm?

Dintr-o brichetă de metal pâlpâia o flăcăruie. Rose a luat bara de metal de la Claudius și a vârât-o într-o crăpătură, unde a dat peste lanterna cu baterii consumate. A făcut semn cu mâna.

— Pe aici, a zis ea, sperând să-și amintească drumul.

După câteva minute, s-au strecurat prin spărtura din perete care ducea spre refugiul lui Lazare. Rose se ruga să-l găsească înăuntru, cu toate că știa că va găsi locul gol. Simți în stomac junghiul unei dorințe dureroase.

Claudius a aprins un felinar, aruncând o lumină aurie asupra săliței de calcar. Locul era gol, în afară de un pat de campanie, niște rații de hrană de la RAF, un bidon de apă, și *Arc de Triomphe*.

Rose s-a uitat lung la tablou. I s-a strâns inima în piept.

— Unde este Lazare?

— De la Ableiges nu s-a-ntors nimeni. Nici el, nici ceilalți doi oameni de-ai noștri, a spus Claudius, venind spre ea. Cred că au fost prinși.

— *Non*, a scâncit ea, iar ochii i s-au umplut de lacrimi.

— Eu trebuia să fiu acolo, a spus Claudius cu mâhnire în glas. Lazare a

insistat să conducă echipa de preluare pentru agentul SOE care trebuia să aterizeze cu un avion Lysander, a continuat el. Ar fi trebuit să mă duc eu în locul lui.

Rose și-a stăpânit durerea și i-a povestit că Felix și Muriel fuseseră prinși, iar cutiile de scrisori erau supravegheate de SD.

— *Mon Dieu*, a zis Claudius, ștergându-se la ochi cu podul palmei. Și dintre oamenii noștri lipsesc câțiva, iar nemernicii au arestat-o și pe soră-mea. O s-o tortureze ca să ajungă la mine.

— Îmi pare atât de rău!

El și-a scos basca și s-a șters la ochi cu ea.

— Ce se întâmplă? a întrebat Rose.

— Cred că rețeaua *Doctorul* și subcircuitele ei au fost infiltrate de SD, ca și grupul meu din Rezistență.

— Cum? a întrebat ea cuprinsă de disperare.

— Lazare a apucat să-mi spună că erai îngrijorată de siguranța rețelei, așa că am luat legătura cu un prieten care conduce în Tours o rețea a Rezistenței, să aflu dacă el a observat ceva neobișnuit, a spus el, trecându-și palma peste capul pleșuv și uitându-se în ochii ei. Doi agenți SOE din Canada au fost de curând parașutați în Valea Loarei ca să înființeze o nouă rețea, *Arhidiaconul*. Grupul lui nu a izbutit să ia contact cu nici unul dintre ei.

— Tours este destul de departe de Paris. Ce legătură are asta cu noi?

— La sosirea în Franța, *Arhidiaconul* a fost preluat de doi agenți SOE cu contacte în rețeaua *Doctorul*. Din ce mi-a spus unul dintre oamenii mei, nici acești agenți nu sunt de găsit.

— Bine, dar noi i-am contactat pe cei din Londra, a spus Rose. Ne-au informat că toți agenții SOE sunt în regulă.

— Spre deosebire de voi, Rezistența Franceză nu comunică direct cu britanicii decât în mică măsură.

Mintea lui Rose a început să lucreze febril.

— Dacă agenții din *Arhidiaconul* au fost capturați la aterizare, înseamnă că aveau la ei și stațiile radio, și codurile, iar cei de la SD poate că s-au dat drept agenți ai rețelei și au transmis la Londra mesaje false, făcându-i pe cei din SOE să creadă că totul este în regulă.

Gândul a dus-o la lista lui Kieffer, care putea să aibă de-a face cu toate astea, și i-a trezit o stare de greață.

Claudius a coborât privirea.

— Asta înseamnă și că SD este în stare să aranjeze sosirea de noi agenți și materiale care să cadă direct în mâinile nemților.

Pe Rose au cuprins-o fiorii. Și l-a imaginat pe Lazare capturat. Refuza să creadă că era totul pierdut, așa că și-a alungat presimțirile.

— Ce-ai de gând să faci? a întrebat Claudius.

— Trebuie să pun mâna pe o stație radio și să informez Londra.

— Imposibil. Rețeaua *Doctorul* este aproape distrusă.

— Atunci o să iau legătura cu altă rețea.

— În ce fel?

— Nu știu, a spus Rose, dar trebuie să găsesc un mijloc.

Claudius s-a așezat pe pat și a răsuflat adânc. Frecându-și genunchii, a privit lung tabloul.

— Nu știam că Lazare este pictor.

— Mama lui, nu el, a spus ea.

Claudius i-a făcut semn cu palma să șadă.

— De unde ai aflat despre locul ăsta? a întrebat Rose, așezându-se pe pat.

— Lazare mi-a spus unde se află, chiar înainte să plece la Ableiges.

— Și mie, a zis Rose.

Claudius a luat bidonul de jos și i l-a întins.

Însetată, Rose a băut îndelung.

— *Merci*, a zis ea, și i l-a dat înapoi.

— Ai devenit foarte apropiată de Lazare, a spus el.

Rose a simțit durere în piept.

— *Oui*.

Fără să bea, Claudius a astupat bidonul.

— Pe dumneata, Lazare te vede ca pe un unchi, i-a zis Rose.

El și-a coborât ochii.

— Eu îl socotesc un fiu.

Rose l-a privit lung, înțelegând că Lazare le dezvăluise ascunzătoarea lui din catacombe în încercarea de a-i ocroti pe oamenii la care ținea. Și-a șters lacrimile din ochi.

— Nu-ți pierde nădejdea, a spus Claudius, uitându-se la ea. Dacă cineva e în stare să scape de SD, acela e Lazare al nostru, a spus el, ridicându-se în picioare. I-a întins lui Rose o pătură: Odihnește-te puțin.

Ea s-a făcut ghem pe pat.

Claudius s-a întins pe podea și a stins felinarul.

Bezna sinistră a catacombei îi zdruncina lui Rose nervii. A început să respire precipitat, trăgând în piept aerul stătut. Se întrebă cât timp aveau să rămână sub pământ. O zi? O săptămână? În minte i s-au îngrămădit imagini oribile cu Muriel și Felix torturați de SD. A apucat strâns pătura în pumni ca să le alunge. Refuza să creadă că Lazare căzuse în mâinile lor. *Voi face orice să te găsesc*. A rămas trează, întrebându-se cum să găsească un transmițător, să avertizeze Londra și – mai presus de toate – să îi scape pe prietenii săi și pe bărbatul care îi cucerise inima.

CAPITOLUL 28
Avenue Foch 84, Paris – 25 iunie 1943

Cu capul zvâcnind de durere, Lazare a încercat să tragă de legături, dar nu a putut nici să se miște; era legat de scaun cu o frânghie. Pentru că îi presa diafragma, se chinuia să respire. Mâinile încătușate erau prinse de picioarele scaunului cu niște chingi groase de piele. Celula în care era ținut, dacă putea fi numită așa, era o încăpere de patru metri pe patru și parchet de stejar cu model în spic. Pereții, unul dintre ei cu o fereastră cu fronton, erau zugrăviți într-un alb strălucitor. Lipsea mobila, cu excepția unei etajere de metal pe care se aflau o serie de instrumente ce aminteau de cabinetul unui stomatolog. Sculele erau însă mult mai sinistre decât o freză sau o sondă dentare; se vedeau un ciocan, clești, sârmă, frânghie, baston, bici și – mult mai înfiorător – un cârlig de măcelărie. Stomacul i s-a întors pe dos de groază.

Lazare, Ernest și *Flautistul*, agentul SOE, fuseseră aduși pe Avenue Foch 84 într-un adevărat palat, unde se instalase sediul parizian al SD. *Flautistului* îi curgea sânge din nasul spart. Au fost duși pe scări la ultimul nivel al clădirii care se înălța pe cinci etaje, unde au fost separați. Prin

ziduri se auzeau țipete și gemete care l-au înfiorat pe Lazare. În timp ce își aștepta rândul, s-a uitat pe fereastră, întrezărind o parte din clădirile Parisului profilate pe cer. Îi făcea rău gândul că, dacă ar putea scoate capul pe fereastră, ar vedea în toată deplinătatea lui *Arc de Triomphe* pe care *Maman* îl pictase cu mulți ani în urmă.

Pașii care se apropiau i-ai întețit lui Lazare bătăile inimii. Ușa s-a deschis, și înăuntru au intrat doi bărbați, unul dintre ei un militar neamț care, după însemnele de pe umăr, părea a avea rangul de *Sturmbannführer*. Ofițerul avea păr negru, un nas turtit și o cruce de fier prinsă de guler ca un papion. Celălalt bărbat, un civil îmbrăcat în costum și cravată, era musculos și cu mărul lui Adam proeminent, de parcă avea o nucă înțepenită în gât.

Ofițerul și-a potrivit cascheta și i-a spus bărbatului în civil câteva cuvinte în germană, pe care Lazare nu le-a înțeles.

— Acesta este *Sturmbannführer* Josef Kieffer, a spus civilul în franceză, dar cu un ușor accent nemțesc. Numele meu este Eberhard Vogel, translator și asistent al comandantului.

La auzul numelui acelui ofițer pe care îl întâlnise Rose, lui Lazare i-a crescut tensiunea. Și-a strâns tare mâinile care îi amorțiseră în lipsa circulației.

— În documente figurezi cu numele de Laurent Allard, a spus Vogel. Care este numele tău real?

Lazare s-a uitat lung la cei doi bărbați.

— Numele, a zis Vogel, făcând un pas înainte.

Lazare a înghițit în sec, știind că trebuie să tragă de timp cât mai mult posibil, pentru a le lăsa celorlalți răgaz să scape. Dorea cu disperare să știe că Rose fugise din Paris.

Kieffer s-a încruntat. I-a făcut lui Vogel un semn cu capul și a ieșit din încăpere, trăgând ușa după el.

Pe fața lui Vogel s-a întins un zâmbet larg.

— Comandantul mi-a dat mână liberă la interogatorii. Până la urmă, o să mi-l spui. Și cum îi cheamă pe toți oamenii din rețelele franceză și britanică pe care îi cunoști – și unde se ascund.

Lazare a coborât privirea spre pantofii lustruiți ai lui Vogel.

— O să spui *tot*.

Vogel și-a dus brațul îndoit în spate și a strâns pumnul.

Lovitura l-a izbit pe Lazare în maxilar, spărgându-i buza de jos. Un zvâcnet i-a săgetat fața. A înghițit cu greu, simțind gust de sânge.

— Durerea, a zis Vogel, plimbându-se relaxat în spatele lui Lazare, are un fel de a-i face pe oameni să-și mărturisească păcatele.

Lazare respira sacadat, pregătindu-se pentru un nou pumn în cap. În schimb, a simțit o smucitură în mâini.

— Văd că ești infirm, a spus Vogel.

Lazare s-a înroșit puternic.

— Oamenii voștri, se vede, sunt tare disperați, dacă au ajuns să se bizuie pe niște schilozi!

Lazare a început să se zvârcolească. S-a încordat să-și desfacă mâinile din legături, dar fără folos. Nu putea face nimic, decât să încaseze tot ce îi pregătea Vogel. În orele ce au urmat, Lazare a îndurat furia lui Vogel, anchetatorul folosindu-se de toate instrumentele din arsenalul său criminal – în afară de unul.

CAPITOLUL 29
Avenue Foch 84, Paris – 25 iunie 1943

Bătut, învinețit și tăiat, Lazare s-a lăsat moale în frânghiile cu care era legat. A simțit cum Vogel îl apucă de păr și îi smucește capul pe spate. A întredeschis puțin ochii umflați de pumnii lui.

— Știu deja cine sunt tovarășii tăi, a spus Vogel. Dar vreau să aud că le rostești numele!

Lazare abia mai respira. A întors capul sfidător.

— Francez nesăbuit, a oftat Vogel și i-a desfăcut legăturile.

Lazare, prea sleit de puteri ca să se zbată, s-a prăbușit în scaun.

Vogel i-a scos cătușele, apoi i-a desfăcut proteza.

— Nu mai ai nevoie de asta, a spus el și a azvârlit-o în colțul camerei.

Vogel l-a încătușat pe Lazare din nou, dar cu brațele în față, apoi a aruncat un capăt de frânghie peste scripetele montat în tavan. A luat cârligul de carne și i l-a arătat lui Lazare.

Dă-i drumul. Lazare se aștepta să îi înfigă cârligul, și apoi să îl lase atârnat ca o carcasă de vită. Vogel însă a legat frânghia prin ochiul cârligului. Când a agățat cârligul de cătușe, brațele lui Lazare au fost trase în sus deasupra capului. Vogel a legat celălalt capăt de o mică ancoră înfiptă în podea, lăsându-l pe Lazare atârnat de brațe.

Lazare se zbătea să stea pe vârful picioarelor, dar brațele lui îi zvâcneau de parcă erau gata să sară din încheieturile umerilor.

— Mă întorc, a spus Vogel. Poate mâine. Sau poate peste cinci minute. Până atunci, să-ți intre în cap, te rog, că noi doi abia am început treaba asta.

Pentru mine nu mai e nici o speranță. Dacă mă țin tare, ceilalți o să aibă și mai mult timp să se ascundă. Pentru a-și înăbuși durerea, Lazare și-a întors gândurile spre Rose. A jurat în sinea sa că avea să facă tot ce-i stătea în putere să o ferească de un asemenea sfârșit.

CAPITOLUL 30
Catacombele, Paris – 27 iunie 1943

Rose a luat cu degetele o bucățică de carne de oaie din conservă, mai mult grăsime. A simțit în gură un gust amar de vânat. A împins cutia spre Claudius, care stătea lângă ea pe podeaua de piatră a criptei.

Claudius a ciugulit doar o fărâmă de carne.

— Mănâncă tot, a zis el.

Cu toate că nu îi era deloc foame, Rose a terminat de mâncat, apoi a băut apă din bidon.

De două zile, stăteau amândoi ascunși în catacombe, trăind din rațiile parașutate de RAF, pe care le strânsese Lazare. Rose, disperată să ia legătura cu Centrala SOE, ar fi vrut să plece după câteva ore de odihnă, dar Claudius a stăruit să rămână alături de el, ca să fie și mai siguri că valul de arestări a încetat. Pentru a face economie de gaz, aprindeau felinarul doar în timpul meselor și pentru a ajunge la un alt culoar din catacombe pe care îl foloseau pentru necesități.

Stând mai mult pe întuneric, Rose și Claudius își petreceau timpul făcând planuri – cum să ajungă Rose la o altă rețea SOE, și cum să-și adune

Claudius alți oameni pentru grupul său din Rezistență. Întrucât rețeaua SOE din Paris, *Doctorul* – și subcircuitele sale, *Magicianul*, *Jonglerul*, *Inventatorul* și *Potcovarul* erau probabil infiltrate de către *Sicherheitsdienst*, Rose era de părere că avea mai multe șanse să găsească o stație radio undeva departe de nordul Franței. În timpul instructajului făcut de SOE, mai ales pentru rolul său de curier, trebuise să învețe care erau zonele de acțiune ale fiecărei rețele din Secția F, precum și numele de cod al organizatorilor. Neavând multe opțiuni, a hotărât să pornească în căutarea rețelei *Pimento*, organizată de un agent pe nume *Alphonse*. Din nefericire, rețeaua acționa în partea de sud-est a Franței, la mare distanță de Paris.

— SD o să scoată multe de la cei prinși, a spus Claudius. O să alerteze punctele de control nemțești din gări în privința unui agent SOE care se dă drept vânzătoare ambulantă de cosmetice.

Îi torturează ca să obțină informații. Rose oftă.

— Atunci o să merg cu bicicleta.

— Prea departe, a zis Claudius.

— Trebuie să-ncerc.

Claudius a agitat puțina apă rămasă în bidon.

— Soră-mea și cu mine am avut în copilărie o prietenă, Simone. Acum e călugăriță într-o mănăstire catolică din Montluçon. Te-ar putea ajuta să-l găsești pe *Alphonse*.

— Cât de departe este Montluçon?

— Peste trei sute de kilometri.

La naiba! Rose se întreba cât de mult ar fi putut merge cu bicicleta într-o singură zi. Treizeci de kilometri? Cincizeci? Plină de încredere, a spus:

— Pot s-o fac.

Claudius a zâmbit.

— Acum înțeleg de ce ține Lazare la tine.

— *Merci*, a zis Rose, cu apăsare în suflet.

Cu fiecare oră trecută, speranța ei pălea. *Dacă Lazare ar fi scăpat, se întorcea la catacombe până acum.* S-a scuturat de asemenea gânduri și a întrebat:

— Unde ai de gând să pleci?

— La Valmondois, a zis Claudius. În nordul Parisului, unde ne-am

născut, soră-mea și cu mine. Un loc sigur, unde să-mi refac grupul din Rezistență cu cei care au mai rămas, și în același timp să fiu aproape de oraș.

— Mai ai frați sau surori, în afară de Marcelline?

— *Non*, a zis el, întristat, dar și recunoscător să audă numele surorii sale. Vorbește-mi despre familia ta.

— Ai mei s-au prăpădit. A făcut o pauză, instruită fiind să nu divulge informații personale în timpul misiunii. Dar cum încălcase deja această regulă în fața lui Lazare, iar Claudius era prietenul lui, avea încredere în el. *În afară de asta, s-a putea să n-ajung la Montluçon*. A tras adânc aer în piept și i-a spus despre bombardamentul aerian care i-a ucis părinții și despre fratele său, Charlie, dispărut după ce avionul său Spitfire fusese doborât deasupra Canalului Mânecii.

— *Mon Dieu*. Condoleanțe.

Rose a dat din cap, încercând să-și scoată din minte imaginile cu băcănia Teasdale după bombardament.

— Tu ai familie?

— Am avut cândva, a spus Claudius. Soția mea, Georgette, a murit dând naștere.

— Vai, îmi pare tare rău!

— A fost demult de tot, a spus Claudius, frecându-și barba țepoasă și încărunțită. Ne-am căsătorit cu o săptămână înainte să fiu trimis pe frontul de vest. De douăzeci și cinci de ani, nu este zi în care să nu mă gândesc la ea. Georgette a fost și va rămâne iubirea vieții mele.

— Cred că era o femeie minunată, a spus Rose. Și părinții mei s-au cunoscut în timpul războiului. Mama, franțuzoaică, tata, englez.

Claudius a potrivit flacăra din felinar, care arunca în jur o lumină slabă.

— Războiul unește inimile.

— *Oui*, a zis Rose, găsind că asta i se potrivea și ei, și lui Lazare.

— Trebuie să ai încredere că Lazare o să scape cu bine, a spus Claudius, parcă ghicindu-i gândurile.

Ea a dat din cap.

— Iar tu că o s-o vezi pe Marcelline din nou.

Claudius s-a frecat la ochi, apoi s-a uitat la ceasul de mână.

— Și-acum, să ne odihnim puțin. Peste câteva ore plecăm.

Rose s-a ghemuit în patul lui Lazare. Claudius s-a dus la culcușul său de pe podea și a stins felinarul.

Rose nu reușea să adoarmă, tulburată de gândurile care îi treceau prin minte. *O să fiu în stare să găsesc un alt transmițător? O să mă prindă înainte să ajung la Montluçon? Ce-are de gând SD-ul să facă cu Muriel și Felix? O să reușesc să iau legătura cu Centrala înainte să fie prinși și alți agenți? O să-l mai văd vreodată pe Lazare?* Pentru a-și liniști mintea, a rememorat iar și iar ceasurile petrecute cu Lazare, până când oboseala a doborât-o.

Rose stătea la picioarele scării, cu poșeta și geanta cu cosmetice în mână. Se pieptănase, se machiase și își aranjase ținuta – pe cât se putea într-o catacombă –, sperând ca soldații germani să nu găsească găsească motive pentru a opri o tânără prezentabilă care arăta de parcă se plimba cu bicicleta prin sat.

Rose a ridicat privirea spre treptele de fier care dispăreau într-o gaură neagră.

Claudius s-a uitat la ceas, la flăcăruia pâlpâitoare a brichetei.

— Este 4:35 dimineața. Mă duc înainte să scot capacul.

— Bine.

Rose a respirat adânc pentru a se liniști.

— Ești sigură că nu vrei să vii cu mine la Valmondois? a întrebat Claudius.

— Trebuie neapărat să intru în legătură cu Londra. Viața agenților este pusă în primejdie.

— Înțeleg, a zis Claudius.

Rose l-a privit. Avea ochii obosiți.

— La revedere, Claudius.

— *Adieu*, a zis el și a închis bricheta, cufundând tunelul în beznă.

Rose l-a auzit cum urcă pe treptele de fier. L-a urmat, cu teama crescând la fiecare pas.

Claudius a ridicat puțin capacul, privind printr-o spărtură, apoi s-a opintit să îl dea la o parte, lăsând să se vadă cerul alburiu din zori.

Scrâșnetul metalului pe asfalt i-a ridicat lui Rose părul pe ceafă. A

început să respire sacadat. Claudius s-a culcat pe jos și i-a întins brațele. Rose i-a dat geanta și poșeta, apoi a ieșit afară. Claudius a tras capacul la loc. I-a aruncat lui Rose o privire, apoi a pornit în viteză pe trotuar.

Rose și-a luat lucrurile și a început să fugă, inspirând aer proaspăt pentru prima dată în atâtea zile. S-a ascuns în Cimitirul Montparnasse până când a auzit zgomot de mașini, semn că perioada de interdicție a circulației luase sfârșit. A mers apoi liniștită pe trotuar, ca și cum alesese să plece mai devreme la lucru. În loc să o ia spre sud, s-a îndreptat spre parc. În timp ce căuta prin tufișurile dese de tisă, înalte de aproape un metru și jumătate, a simțit un gol în stomac. Bicicleta era de negăsit.

CAPITOLUL 31
Călătoria spre Montluçon – 27 iunie 1943

Rose a ieșit târâș din hățișul de tufe, cu brațele și picioarele acoperite de zgârieturi. Și-a scuturat acele verzi de tisă de pe fustă și jachetă, furioasă pe sine pentru că nu ascunsese mai bine bicicleta. *Poate că am lăsat ghidonul ieșit afară dintr-o tufă*. Nu mai conta însă. Bicicleta nu mai era, acum trebuia să găsească un alt mijloc de transport. Gările, înțesate de puncte de control, nu intrau în discuție. Nici să fure un automobil, din cauza crizei de benzină și a cordoanelor de soldați de pe drumuri. Să cumpere o bicicletă la mâna a doua era exclus, ținând seama de puținii bani din portofel. A ieșit din parc știind exact ce are de făcut.

A dat târcoale prin arondismentul 14 mai bine de o oră. Pe stradă erau puține biciclete, și toate folosite de parizienii care se duceau cu noaptea în cap la cozile pentru alimentele pe cartelă. Pe măsură ce timpul trecea, era tot mai neliniștită. *O să pornesc spre sud și o să găsesc eu una pe drum*. Când a luat-o înapoi pe trotuar, a zărit o femeie bine îmbrăcată, care tocmai oprise cu bicicleta lângă bordură. Femeia s-a dat jos, a legat bicicleta de stâlp cu lanțul și a intrat într-o cafenea.

Rose s-a apropiat de bicicletă. A pus geanta jos, și-a masat brațul amorțit și a studiat din ochi lacătul. *Pot s-o fac*. S-a uitat pe geam. Înăuntru, femeia a sărutat pe amândoi obrajii un ofițer german, apoi s-au așezat amândoi la o

măsuță. Inima lui Rose a început să bată repede. Prefăcându-se că își aranjează coafura, a scos din ea un ac de păr. S-a rezemat de stâlp și a îndreptat acul îndoit, așa cum învățase la instructajul SOE. A îngenuncheat și a vârât sârma în lacăt, îndoindu-i ușor capătul.

Dinspre cafenea se auzeau râsete.

A simțit furnicături pe piele. A mișcat ușor sârma, a tras, dar lacătul nu s-a deschis. *Concentrează-te*. A îndoit acul încă puțin și a mai încercat de două ori, până când a auzit un țăcănit. A deschis lacătul și lanțul a căzut pe asfalt.

Rose și-a pus lucrurile în coșul bicicletei și s-a urcat în șa. Inima stătea să-i sară din piept. A luat-o din loc, așteptându-se ca dintr-o clipă în alta femeia și însoțitorul ei din Wehrmacht să iasă în fugă din cafenea. Cei doi însă nu aveau ochi decât unul pentru celălalt și nu observaseră că Rose își făcea de lucru pe lângă bicicletă. În timp ce ieșea din arondismentul 14, și-a amintit cât de supărată fusese când Lazare i-a adus bicicleta. „Orice patriot francez poate trece cu vederea că i s-a furat bicicleta, dacă asta ne ajută să scăpăm de Hitler“, spusese atunci Lazare. *Ce naivă am fost să mă supăr pe el pentru o bicicletă furată*. Și-a înăbușit părerea de rău și a pedalat mai tare.

Cotind pe străduțe lăturalnice, Rose a ajuns la marginea Parisului. Marea de clădiri de piatră impunătoare a făcut loc caselor cu mici loturi de pământ. Ciripitul păsărilor umplea copacii care se înălțau pe ambele margini ale drumului. În lipsa unei hărți, Rose memorase ruta descrisă de Claudius, care urma să o ducă printre sătucuri și zone rurale îndepărtate. Era un drum de trei zile pe bicicletă, dar era hotărâtă să îl facă în patruzeci și opt de ore.

După aproape treizeci de kilometri, picioarele o ardeau ca plumbul topit. Mușchii brațelor o dureau. A tras adânc aer în piept. *Muriel și Felix nu iau pauză de la anchetatorii SD. Și nici eu n-o să mă opresc*. Apăsând și mai tare în pedalele roții cu lanț, și-a continuat drumul hotărâtă să ia legătura cu Centrala SOE.

În spatele ei se auzea crescând un huruit de motoare. A luat-o pe marginea drumului, continuând să meargă cu aceeași viteză. După câteva secunde, a trecut pe lângă ea un convoi de camioane militare pline de soldați germani. Curentul de aer a lovit-o din plin, cât pe ce să o scoată

afară de pe drum. Dinspre soldații care se uitau la ea așezați în partea din spate a camioanelor au izbucnit strigăte și fluierături. Cu toate că fierbea de mânie, Rose s-a forțat să zâmbească și le-a făcut semn cu mâna.

Când a ajuns pe culmea unui deal de lângă satul Mondeville, a zărit la câteva sute de metri un baraj rutier ridicat de nemți. A avut un șoc. Picioarele i-au alunecat de pe pedale. *Oare mă caută pe mine?* În timp ce își recăpăta stăpânirea de sine, a văzut un drum de pământ. A cotit pe el, sperând să nu fie văzută de soldați. Cauciucurile săltau peste făgașe și gropi, zdruncinând-o din tot corpul. Își simțea palmele strânse cu disperare pe ghidon, de parcă mânuiau un ciocan pneumatic. A coborât o pantă ce ducea spre un șir de stejari, care au ascuns-o de privirile soldaților de la barajul rutier.

Cu mușchii picioarelor întinși, Rose a tras tare la pedale pe drumul de pământ. După douăzeci de minute de zgâlțâieli și hurducături, a intrat pe un drumeag care avea o fâșie îngustă de iarbă crescută între urmele paralele lăsate de cauciucuri. Apoi, încercând să ocolească barajul de pe șosea, a luat-o pe o potecă, și în scurt timp s-a rătăcit. Soarele fierbinte de după-amiază îi bătea în creștet și îi ardea pielea. Pe spate i se prelingeau picături de transpirație. Când se pregătea să o pornească înapoi pe aceleași drumuri, și-a amintit de busola pe care croitorii de la SOE o ascunseseră într-unul din nasturii de la mâneca jachetei. S-a oprit cu un derapaj. A rămas în șa de teamă că nu o să se mai poată urca înapoi pe bicicletă din cauza oboselii. Cu unghia degetului mare a deschis nasturele de metal în care a apărut busola liliputană. Și-a mișcat brațul, făcând să se rotească acul minuscul până când a indicat direcția sud. După o jumătate de oră de pedalat pe poteci, dar și de împins bicicleta peste un ogor, a ajuns la un drum pavat care se găsea mult mai la sud de Mondeville. Stoarsă de puteri, Rose se întrebă dacă nu cumva era la fel de riscant să-și irosească energia cum era să treacă printr-un baraj militar.

Căldura sufocantă, întețită și mai mult de lipsa norilor, o deshidratase. Se simțea amețită. Picioarele vlăguite aproape că nu puteau să pedaleze mai repede ca pentru o plimbare. *De ce n-oi fi luat eu bidonul cu apă?* Cu gura uscată și sleită, fără strop de salivă, s-a oprit lângă acaretul unei ferme care avea ferestrele bătute în scânduri. A coborât de pe bicicletă cu picioarele

înțepenite și dureroase și s-a dus la fântâna de piatră, însă lipseau frânghia și găleata. Mânată de sete, a băut din apa de ploaie adunată în jgheabul de piatră pentru vite. A înghițit pe nerăsuflate câțiva pumni din apa călduță și murdară, care i-a umflat burta. Când a dus mâna la buze, a simțit pe limbă niște mici zvârcoliri, și atunci a văzut că în apa stătută erau larve de țânțari. *Acum e prea târziu.* Și-a șters gura cu mâneca, apoi s-a urcat pe bicicletă și a pornit mai departe. După vreo trei kilometri, i s-a întors stomacul pe dos și a vomitat în mijlocul drumului.

A continuat să pedaleze tot restul zilei, oprindu-se doar cât să bea apă dintr-un pârâu și să mănânce un biscuit din proviziile RAF strânse de Lazare. Ostenită, s-a târât prin Orville, Auxy, Nesploy și Bonneé fără alte probleme. Lucrurile s-au schimbat spre apusul zilei, când a ajuns la un pod mare peste Loara. Steagurile naziste erau înălțate la intrarea pe pod, blocată de soldații germani care opreau șoferii pentru a le controla actele. *Nu mai am putere să găsesc un alt drum. Oricum, toate celelalte poduri peste Loara sunt controlate*. Așa că a pedalat înainte și s-a așezat la capătul unui șir lung de automobile și camioane.

Un soldat care verifica documente s-a uitat la ea. Când li s-au întâlnit privirile, lui Rose i s-a tăiat răsuflarea. Soldatul i-a înapoiat unui șofer de camion actele, apoi i-a făcut semn lui Rose să se apropie.

Oh, nu. Rose a înconjurat pe bicicletă celelalte vehicule, simțind că o lasă picioarele.

— *Bonjour*, a spus ea, zâmbind. A încetinit, încercând pe cât putea să-și ascundă oboseala, și a întins mâna după poșetă.

Soldatul a clătinat din cap și i-a făcut semn cu mâna să meargă mai departe prin punctul de control.

— *Merci*.

Rose a trecut pe lângă soldat pedalând. A traversat podul, bucuroasă că șirul de mașini era atât de lung, altfel soldatul și-ar fi găsit timp să verifice și actele unui biciclist.

Rose a ajuns în satul Coullons mult după apusul soarelui. Nu se mai simțea în stare să-și continue drumul, așa că a tras cu bicicleta lângă un mic pod de piatră. Deși sleită de puteri, a cărat bicicleta în josul malului până la un pârâiaș care se vărsa în lacul plin de orăcăitul broaștelor. Și-a făcut un

culcuș de frunze și s-a ascuns sub podeț. *Am ajuns la jumătatea drumului*, și-a spus ea, cuibărindu-se între frunze. În timp ce o fura somnul, gândurile ei se învârteau în jurul unuia și aceluiași gând – să ia legătura cu Centrala.

Trezită de un cor de ciripeli, fluierături și croncănituri, Rose s-a târât în afara culcușului improvizat sub pod. S-a ridicat în picioare, cu gleznele și genunchii înțepeniți ca niște balamale ruginite. Într-una din pulpe a simțit crampe ascuțite. De durere, a căzut la pământ. Și-a întins piciorul, în încercarea de a deznoda cârceii. *Am nevoie de apă și hrană*.

A mâncat ultima conservă de carne de oaie și un biscuit, apoi a băut în căușul palmelor apă din iaz. Când apa tulburată s-a liniștit, Rose și-a văzut chipul reflectat în luciul ei. Părul nepieptănat i se încâlcise, iar sub ochi avea cearcăne. *Trebuie să arăt ca o fată din partea locului, care trece prin sat.*

Și-a scos hainele și a intrat în iaz, înconjurată de trestii înflorite. A simțit că i se încrețește pielea de la apa foarte rece, amintindu-și cum a învățat-o mama ei să înoate în apele aproape înghețate din Kenwood Ladies' Pond[45].

45. Lac natural și unul dintre cele mai populare ștranduri din Londra.

În timpul unei vacanțe de iarnă, pe când era la școala primară, Rose îi spusese mamei, mai mult glumind, că voia să învețe să înoate. Mama însă luase în serios invitația de a-și învăța fiica să înoate și, în ciuda vremii friguroase, a dus-o pe Rose la ștrand. Și-au dat jos hainele de iarnă și au rămas doar cu căștile de cauciuc și costumele de baie întregi. Li s-a făcut pielea de găină pe brațe și pe picioare. Uimitor pentru ea, acolo se mai găseau aproape douăzeci de femei care arătau ca niște nimfe iarna. Mama a sărit imediat de pe podețul de lemn în apa foarte rece, și apoi a revenit la suprafață făcând pluta. „Ce bine e", a spus mama, bătând apa cu mâinile. Rose și-a făcut curaj și a sărit și ea în picioare, ținându-se de nas. Șocul celor patru grade din apă a făcut-o să simtă că se scufundă într-un bazin de mercur. A început să dea haotic din mâini și din picioare, nereușind să iasă la suprafață, și atunci mama a tras-o de la fund. „Mă înec", striga Rose înecându-se cu apa plină de minerale. „Dacă nu încerci din nou, o să-ți pierzi curajul", a spus mama, scoțând aburi pe gură în aerul rece. A doua zi s-au întors acolo, apoi și a treia zi. Până la sfârșitul vacanței, Rose învățase

să înoate și să îndure gerul; mai mult, învățase să-și învingă frica.

Rose s-a îmbărbătat. S-a spălat, folosind mostra de săpun parfumat din geanta cu cosmetice, s-a îmbrăcat și s-a urcat pe bicicletă înainte să-i piară curajul. După o jumătate de oră însă, durerea chinuitoare a reapărut în picioare. Gâtul o ardea. Călătoria în căutarea unei stații radio era, credea Rose, de departe cea mai istovitoare încercare prin care trecuse vreodată, mai grea decât antrenamentul de luptă, saltul din avion, silința de a se cățăra peste afurisitul de perete al locotenentului Clarke, sabotarea unei stații de transformare, mai grea chiar și decât spionarea șefului SD. Schimbând suferința în hotărâre, Rose a pedalat mai departe. S-a rugat să aibă destulă putere să ajungă la Montluçon, și ca Lazare, Muriel și Felix să fie încă în viață.

CAPITOLUL 32
Avenue Foch 84, Paris – 28 iunie 1943

Când și-a recăpătat cunoștința, Lazare a simțit în măruntaie niște spasme care coborau apoi spre picioare. S-a prins cu mâinile de burtă și a tușit, ceea ce i-a stârnit junghiuri în coaste. A întredeschis un ochi, celălalt fiind umflat. Salteaua de sub el era plină de pete întunecate. Din tavan atârna un felinar de metal, iar ferestrele erau astupate. În cameră erau mai multe paturi de lemn suprapuse – fără pături sau perne – care aminteau de dormitorul unui internat. Câteva dintre ele erau ocupate de bărbați, cei mai mulți aparent incapabili să se miște din cauza rănilor. Gemetele, scâncetele și horcăielile umpleau aerul, amestecate cu mirosul înțepător de urină.

Lazare a avut de îndurat mai multe rânduri de tortură, cea mai dureroasă fiind după ce Vogel intrase în celula lui spunând „Așa deci, Lazare Aron, înțeleg că ești *Jude*“. Lazare a simțit un nod în stomac. Știuse că era doar o chestiune de timp până când un prizonier torturat avea să-i deconspire identitatea. La urma urmei, toți cei din grupul lui știau că este evreu. *Sunt ca și mort*. Interogatoriile lui Vogel erau înfiorător de brutale, atât mental, cât și fizic. În pofida metodelor sadice ale lui Vogel, Lazare refuzase să dezvăluie informații prețioase. Când îi punea întrebări despre Claudius,

Prosper, *Magicianul* și *Sporran*, era limpede totuși că Vogel aflase deja multe despre rețeaua lor. Lazare rămânea tăcut. Când însă Vogel l-a întrebat „Spune-mi ce știi despre *Libelula*“, Lazare a simțit un pumnal în inimă. Spera că Vogel nu îi observase reacția și că Rose se afla la mulți kilometri depărtare de Paris.

Neputând să se țină pe picioare, Lazare s-a rostogolit jos din pat. S-a târât pe podea de la un pat la altul, întrebându-i pe ceilalți cum se numesc. Nici unul dintre deținuți nu era agentul numit *Flautistul*, pentru că toți bărbații erau francezi. A dat în schimb peste Ernest, întins pe saltea și cu brațul rupt ținut strâns la piept.

Lazare s-a rezemat cu spatele de patul lui Ernest.

— Ce le-ai spus? a șoptit el.

— Nimic, a gemut Ernest.

Lazare a simțit un junghi în stomac.

— Vogel are să-ți promită tot felul de lucruri ca să-i dai informații. Minciuni. Până la urmă, ne trimit fie în lagărul de deținuți, fie la moarte. Dacă le spunem ce vor să afle, tot degeaba, asta nu hotărăște dacă trăim sau murim.

Ernest a închis ochii.

— Trebuie să fim puternici pentru Franța, a spus Lazare.

— Știu.

— Când mă mai înzdrăvenesc, vin să-ți pun umărul la loc.

Ernest a clătinat din cap.

— O să mi-l rupă din nou.

Lazare a pus o mână pe umărul lui Ernest.

— Atunci, și eu o să ți-l pun din nou la loc.

CAPITOLUL 33
Avenue Foch 84, Paris – 29 iunie 1943

Ușa celulei s-a deschis, și Lazare a tresărit din somn. Și-a ridicat capul, simțind imediat cum îi zvâcnește pulsul în urechi, și s-a pregătit pentru un nou interogatoriu. În loc să îl ia pe el, sau pe un alt prizonier, cei doi soldați

nemți au împins înăuntru un bărbat cu fața plină de sânge de la rana din cap, apoi au ieșit zăvorând ușa.

Cu fața pe podea, bărbatul s-a luptat să se ridice în genunchi, apoi s-a prăbușit pe burtă. S-a târât cu greu spre paturi, dar în ajutorul lui nu a venit nici unul dintre ceilalți bărbați care sufereau de pe urma bătăilor.

Lazare s-a chinuit să se ridice în picioare, ținându-se de pat ca să nu cadă. Mâinile și picioarele îl dureau înfiorător. A străbătut camera încet, târșâindu-și picioarele. Când s-a apropiat de prizonier, Lazare l-a recunoscut după părul și mustața decolorate. L-a cuprins groaza.

Lazare s-a lăsat în genunchi, simțind imediat un junghi în coapse.

— Felix, a șoptit el.

Bărbatul a ridicat capul și a deschis ochii, unul dintre ei cu un vas de sânge spart.

— Lazare, a zis el și a înghițit anevoie, cu buzele uscate și crăpate.

Oprindu-se des ca să-și tragă sufletul, Lazare l-a ajutat pe Felix să ajungă la un pat. S-a așezat lângă el, a rupt o bucată din poalele cămășii sale și i-a pus-o peste rana șiroind de sânge.

— *Merci*, a zis Felix.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat Lazare în șoaptă, să nu fie auziți de ceilalți deținuți.

— Cei de la SD a dat buzna în apartamentul meu.

— Era și Rose cu tine?

Felix a clătinat din cap.

— *Slavă Domnului!* Unde este?

— Nu știu. Când am fost arestat, nu era acasă, a spus el, aranjându-și bandajul pe cap. De ce n-am ascultat-o când își făcea griji că SD-ul ne-a infiltrat rețeaua? Așa ceva nu trebuia să se întâmple niciodată!

— Ce știi despre Muriel?

— Este și ea aici, a spus Felix, răsuflând greu. Nemernicii au luat-o la întrebări, apoi au adus-o la mine în celulă. Au forțat-o să fie de față când mă schingiuiau, ca s-o facă să vorbească. Numai că ea ținut-o sus și tare că nu m-a întâlnit niciodată.

Lui Lazare i s-a întors stomacul pe dos. Sperase ca Muriel să nu aibă parte de aceleași interogatorii ca deținuții din cameră, deși se îndoia că

naziștii, cu mijloacele lor medievale de tortură, aveau să folosească metode diferite pentru femeile-agent.

— Tu cum ai ajuns aici? a întrebat Felix.

Lazare i-a spus despre echipa de preluare din Ableiges, care fusese o cursă întinsă de a nemți.

— Ne așteptau. Un partizan a fost omorât. Ernest, agentul SOE *Flautistul* și cu mine am fost aduși aici.

Felix și-a dres glasul.

— *Flautistul* e mort.

— Cum ai aflat?

— Știu ceva germană. I-am auzit pe gardieni vorbind despre un agent britanic cu nasul zdrobit și capul spart. A murit înainte să-l ducă la interogatoriu.

Preț de-o clipă, Lazare a avut în fața ochilor imaginea *Flautistului* coborând din avionul Lysander. *Bietul om, a fost agent SOE abia câteva ore.* Și-a alungat imaginea din minte și s-a uitat la Felix, care avea fața stâlcită în bătaie.

— Le-ai spus ceva?

— Nici măcar un cuvințel, a zâmbit Felix, lăsând să se vadă un dinte lipsă. I-am făcut pe ăia de la SD să-și bată capul dacă sunt de la SOE sau de la Rezistența Franceză. Cred că de asta sunt aici cu tine, și nu în detenție alături de agenții britanici.

— *Bien*, a zis Lazare.

O scânteie de speranță, chiar dacă slabă, îi încălzea inima după ce aflase că Rose nu era încarcerată la sediul SD. *Te implor, pleacă din Paris fără să te mai întorci*.

Felix s-a ridicat cu greu în capul oaselor și s-a rezemat de perete.

— Cum stai cu brațele? a întrebat Lazare.

— Încă sunt bune, a spus Felix. Cel mai mult m-au lovit în față și în stomac. Dar de ce întrebi?

Lazare a arătat cu mâna.

— Am nevoie de ajutor să pun la loc umărul rupt al unui camarad.

CAPITOLUL 34
Montluçon, Franța – 29 iunie 1943

Cu picioarele zvâcnindu-i, Rose a pedalat până în Montluçon, unde a ajuns înainte de lăsarea nopții. După ore întregi de ținut ghidonul strâns, mâinile ei erau pline de bășici sparte. Pe partea interioară a coapselor, rosăturile mari cât o farfurioară de ceai făcute de șaua bicicletei o usturau la fiecare pedală. Deshidratată și amețită, a pornit în căutarea mănăstirii de călugărițe unde se afla prietena din copilărie a lui Claudius, însă a găsit orașul roind de nemți. Aerul era îmbâcsit de mirosul greu de cauciuc încins. Și-a dat imediat seama din ce motiv. Drept în fața ei, un mare complex industrial – având la intrare numele de Dunlop și steaguri cu svastică – arunca în aer fum negru. *Hitler folosește fabricile Franței pentru armata lui*. A întors bicicleta în căutarea altui drum, întrebându-se de ce bombardierele Aliaților nu atacaseră fabrica ce aproviziona cu anvelope Wehrmachtul și Luftwaffe.

După o oră de căutat prin Montluçon, Rose a zărit o tânără în veșminte negre și cu văl alb pe cap care intra într-o clădire îmbrăcată aproape cu totul în iederă. A simțit o geană de speranță. S-a dat jos de pe bicicletă și s-a dus spre ea șchiopătând, rezemată de bicicletă ca de o cârjă. După ce a ciocănit, ușa s-a deschis, și în cadrul ei a apărut o călugăriță cu ochi albaștri, de cel mult optsprezece sau nouăsprezece ani.

— Cu ce vă pot ajuta? a întrebat ea.

Rose s-a sprijinit de tocul ușii. Îi tremurau genunchii.

— O caut pe sora Simone, a spus ea cu voce răgușită.

Călugărița a scos capul pe ușă, s-a uitat în dreapta și în stânga, apoi i-a zis:

— Veniți înăuntru.

— Lucrurile mele, a spus Rose, răsuflând greu.

— Le aduc eu.

Rose a intrat, abia târându-și picioarele pe pardoseala de gresie.

Călugărița a ajutat-o pe Rose să se așeze pe un scaun și a dus bicicleta într-un vestibul. Apoi, a venit cu un ulcior de lut și i l-a întins.

Rose a băut cu înghițituri mari apa rece, proaspătă. Și-a șters cu mâna

buzele umflate și crăpate.

— *Merci*.

— Mă duc s-o înștiințez pe sora Simone că sunteți aici. Cine să-i spun că o caută?

Rose? Libelula? Aline?

— Sunt o prietenă de-a lui Claudius, care a copilărit cu Simone.

Călugărița a dispărut la capătul unui coridor lung. După câteva minute s-a întors, însoțită de o călugăriță cu obraji trandafirii, acoperiți de riduri.

— Eu sunt sora Simone, a zis femeia.

Rose s-a ridicat cu greu, clătinându-se în picioare.

— Claudius m-a sfătuit să vă caut.

— Sunt atâția ani de când nu i-am mai auzit numele, a spus Simone. De unde îl cunoști?

— Lucrăm împreună, a spus Rose.

Sora Simone și-a dus mâna la cruciulița de lemn legată la gât cu un șnur.

— În ce fel?

— Să eliberăm Franța.

Sora Simone și-a luat mâna de pe cruciuliță.

— Cu ce îți pot fi de de folos?

— Trebuie să ajung la un bărbat pe nume *Alphonse*, a spus Rose. Organizatorul unei rețele în sud-estul Franței.

Călugărițele au schimbat priviri între ele.

— Îl cunoașteți?

— *Non*, a zis Simone. Cunoaștem însă zona în care acționează. Oamenii lui au făcut ravagii pe liniile ferate, înfuriindu-i pe nemți.

— Poți să mă duci la el?

— Este prea primejdios.

— Este o chestiune de viață și de moarte.

Călugărița cea tânără și-a împreunat mâinile, ca pentru rugăciune.

— În starea în care ești, nu poți călători, a spus Simone.

— N-am de ales. Dacă nu mă puteți ajuta, o să încerc să ajung singură la el.

— Soră Simone, a spus călugărița tânără, șovăind, putem vorbi între patru ochi?

Simone s-a îndepărtat împreună cu ea. Se auzeau glasurile lor vorbind în șoaptă.

Cu toate că se simțea sfârșită, Rose era într-o stare de încordare.

— Este în regulă, a zis Simone întorcându-se spre Rose. Sora Justine m-a înștiințat unde s-ar putea afla oamenii lui *Alphonse*. Rămâi aici cu ea, în timp ce eu încerc să iau legătura cu ei.

— *Merci*, a zis Rose.

— Mă pot duce eu, a intervenit Justine. Cunosc locurile.

— *Non*, a zis Simone. Trecutul meu a adus-o aici pe această tânără. Mă duc singură.

Lui Rose i s-a pus un nod în gât. Se simțea vinovată și îi părea rău că trupul nu o mai asculta.

— Dacă reușesc să ajung la *Alphonse*, a spus Simone uitându-se la Rose, ce să-i transmit?

Durerea din picioare i s-a urcat lui Rose în piept.

— Spuneți-i că rețelele britanice din Paris au nevoie disperată de ajutorul lui, și că *Libelula* trebuie să-l vadă neapărat.

Simone a făcut ochii mari.

— Și, cel mai important lucru, a spus Rose, să aducă un transmițător radio.

Simone a dat din cap și a plecat.

Picioarele lui Rose erau la fel de fragile ca firele de păpădie, gata să se frângă, și sora Justine a ajutat-o să meargă până la o chilie, o încăpere de trei metri pe trei, în care erau doar un pat și un birou. Mirosea a ceară de albine și lemn vechi. A primit un bol cu terci de ovăz și un pahar cu lapte de capră, pe care le-a înghițit pe nerăsuflate. Sora Justine i-a luat hainele, murdare și mirosind urât, ca să le ducă la spălat. Rose și-a curățat rănile și s-a spălat cu apa din lighean și cu un săpun de rufe mirosind a amoniac. S-a îmbrăcat într-o cămașă lungă adusă de călugărițe și s-a prăbușit pe pat. Înainte să adoarmă, Rose și-a dat seama că șansele de se întâlni cu *Alphonse* nu mai depindeau de ea. Spera doar ca sora Simone, care era în legătură cu Dumnezeu, să poată stabili una și cu un organizator de rețea SOE, cunoscut drept *Alphonse*.

A doua zi pe la prânz, Rose și-a mai recăpătat din puteri; însă mușchii și

tendoanele încă o dureau, de parcă cineva o bătuse peste picioare cu ciocanul pentru carne. După orele de somn și mesele alcătuite din ovăz fiert și lapte de capră, corpul ei începuse să își revină, dar nu și starea de spirit. Sora Simone nu se întorsese și, cu fiecare oră ce trecea, Rose își făcea griji că poate i se întâmplase ceva. Spre seară, după aproape o zi de când ajunsese la mănăstire, o ciocănitură în ușa camerei a făcut-o să tresară.

Sora Simone a intrat înăuntru, urmată de un bărbat tânăr, de vreo douăzeci de ani și ceva, cu părul și mustața de un castaniu închis.

— Slavă Domnului! a zis Rose.

Tânărul a lăsat jos un geamantan și a întins mâna.

— *Libelula*, presupun.

— *Oui*, a zis Rose, dând mâna cu el.

— *Alphonse*.

Călugărița a dat să plece.

— Soră Simone! a început, Rose, cu inima plină de recunoștință.

Cu privirea obosită după drumul lung, călugărița s-a întors spre Rose.

— *Merci!*

Simone a dat din cap și a ieșit din cameră, închizând ușa după ea.

— Înțeleg că ai foarte mare nevoie de ajutor, a spus *Alphonse*.

— Mult mai mult de-atât, din păcate, a spus Rose oftând, pregătită să retrăiască întreg coșmarul ultimelor zile. I-a vorbit despre căderea rețelei *Doctorul* și a subcircuitelor, inclusiv al ei, *Magicianul*.

— Rețelele Rezistenței din Paris au fost și ele compromise.

— Fir-ar să fie! a exclamat *Alphonse*. Dar Centrala nu știe ce s-a întâmplat?

— La ultima transmisie, erau convinși că totul este în regulă, a spus Rose. Sper ca un alt agent să fi ajuns cu bine până acum. Pentru mine era prea riscant să iau legătura cu un operator radio din Paris, așa că am pornit în căutarea ta.

— Sora Simone mi-a spus că ai venit pe bicicletă. Sunt trei sute de kilometri până aici. Cum naiba ai reușit?

Rose a ridicat din umeri.

— N-am avut de ales, doar să pedalez mai departe.

— Ai fost norocoasă că ai scăpat.

Rose a dat din cap, în timp ce ardea de nerăbdare să își ajute prietenii căzuți în mâna dușmanului. A arătat spre geamantan.

— Sper că înăuntru e stația ta radio.

— Așa este, a zis el. A așezat geamantanul pe birou și l-a deschis. Am venit imediat ce am aflat de situația ta dificilă. Nu pricep cum a reușit sora Simone să dea de unii dintre oamenii mei. Ori noi am devenit cam neglijenți cu ascunzătorile noastre, ori călugărițele din mănăstirea asta sunt foarte deștepte.

— Sper că este vorba de a doua variantă, a spus Rose.

Nerăbdătoare să contacteze Londra, l-a ajutat pe *Alphonse* să instaleze stația radio, la fel ca a lui Muriel, cu excepția geamantanului maroniu, cu pereți mai duri și bordură de piele. La sfârșit, Rose a scos antena pe fereastră, mascată de o draperie.

— Dă-i drumul, a zis *Alphonse*, făcându-i semn lui Rose să pornească stația.

Rose s-a așezat la birou, și-a pus căștile și a apăsat un comutator, iar tuburile electronice au început să bâzâie imediat. Imaginea lui Muriel așezată la aparatul ei i-a trimis lui Rose un junghi în inimă. Mintea a început să-i lucreze febril ca să-și amintească pregătirea de la cursul de codificare și – cel mai important – cele două chei de securitate: la prima transmisie, schimbă primul „e“ din text în „u“, și folosește incorect literele „c“ și „k“, una în locul celeilalte. A scris repede ceva folosindu-se de bucata de hârtie și creionul aflate în geamantan, apoi l-a încriptat. Când nu i-a mai tremurat degetul, a apăsat clapeta de telegraf și a transmis mesajul:

Lupii au pătruns în furma doktorului. Multe oi, inklusiv Magicianul și Sporran, sunt dispărute. O singură libelulă se învârte în jurul iazului.

A trecut un minut. Rose își mușca buza de jos. *Vă rog, fiți pe recepție*.

— Se-aude ceva? a întrebat *Alphonse*.

Rose a clătinat din cap.

— Stai să verific antena.

Deodată, prin căști au sosit impulsuri scurte și lungi, accelerându-i bătăile inimii. I-a făcut semn cu mâna să plece de la fereastră și a început să noteze febril mesajul în codul Morse. Când l-a descifrat, i s-a făcut rău, de

parcă stomacul îi era plin cu viermi care se zvârcoleau. A împins mesajul să-l vadă și *Alphonse*.

Toate oile sunt la locul lor. De unde știi că lupii au intrat în stână ?

— Fir-ar să fie! a exclamat el, aplecându-se peste umărul ei. Chiar nu-și dau seama că SD a penetrat rețeaua?
Înnebunită, Rose a trimis încă un mesaj:

Acum câteva zile, am văzut cum Magicianul și Sporran au fost luați din țarc.

Au mai trecut câteva minute până când a venit mesajul de răspuns.

Negativ. Sporran și Magicianul au rămas în contact.

— O, Dumnezeule, a murmurat Rose. Mâinile îi tremurau.
— Naiba să-i ia! a exclamat *Alphonse*. Ticăloșii ăia de la SD i-au forțat pe operatorii voștri să le dea cheile de securitate, și acum folosesc stația, prefăcându-se că sunt agenți britanici.
— Nu! a protestat Rose și s-a întors spre el. O cunosc bine pe *Sporran*. Nu le-ar da niciodată cheile ei.
Rose a trimis încă un mesaj către Centrală.

Aveți confirmarea că toate cheile de securitate ale lui Sporran sunt în ordine?

Au trecut douăzeci de minute. Rose era tot mai neliniștită. Își închipuia cum cei de la Centrală caută prin mesajele mai vechi. Impulsurile intrate în căști au făcut-o să tresară. A transcris grăbită mesajul, apoi s-a prăbușit pe speteaza scaunului.

Afirmativ. Lupii au intrat în stâna doctorului. Așteptați noi ordine.

— Cineva de la Centrală n-a verificat cheile de securitate, a spus *Alphonse*.
Mâna lui Rose tremura pe clapeta telegrafului.
— Cum de s-a putut întâmplat așa ceva?

Alphonse își scărpina barba.

— Astă-primăvară, operatorul meu radio a fost prins, și contraspionajul de la SD a comunicat cu Centrala de la Londra. Era cât pe ce să mă atragă într-o capcană. Poate că operatoarea ta le-a dat prima cheie când a fost torturată, dar nu le-a dat-o și pe a doua, și i-a încurcat pe cei de la Londra. Oricum, a fost o breșă de securitate.

Rose și-a imaginat-o Muriel torturată și a simțit un pumnal în inimă.

— Nu mai contează, a spus *Alphonse*. Ai făcut o treabă nemaipomenită, *Libelulo*. Ai reușit să nu cazi în mâinile lor, ai mers trei sute de kilometri pe bicicletă – fără să dai nas în nas cu dușmanul – doar ca să găsești o stație radio, și ai alertat Centrala. Și mai ales, ai salvat viața multor agenți.

Ochii lui Rose s-au umplut de lacrimi. Nu simțea ușurare, și nici satisfacție sau mândrie pentru că îi făcuse pe cei de la Centrală să-și dea seama că rețeaua fusese compromisă. În adâncul sufletului, era mulțumită că aveau să fie salvate viețile unor agenți, dar cu toate astea nu se putea gândi decât la cei care nu mai erau. Și-a șters lacrimile și a așteptat să primească ordine. Până a doua zi dimineața, nu a sosit nici unul.

CAPITOLUL 35
Montluçon, Franța – 5 iulie 1943

În claustru, un portic de piatră cu bolte arcuite care se întindea de-a lungul zidurilor mănăstirii, Rose și *Alphonse* meștereau la bicicleta ei. Coșul de răchită, care fusese numai bun pentru geanta cu cosmetice, nu era nici pe departe atât de rezistent încât să susțină cele treisprezece kilograme ale geamantanului în care se afla stația radio. Așa că cei doi au montat un suport de metal care stătea perpendicular pe apărătoarea roții din spate. Suportul, dăruit de sora Simone, fusese luat de la o bicicletă stricată care ruginea în pivnița mănăstirii.

Rose a aruncat o cheie franceză în cutia cu scule, a așezat geamantanul pe suport – pentru a-i proba rezistența –, apoi a pus deasupra geanta cu cosmetice.

— Cred că o să țină, a spus ea, legând bagajul cu niște chingi.

— Bravo, a zis *Alphonse* inspectând încărcătura.

Rose și-a netezit cu mâinile fusta, recunoscătoare călugărițelor care îi spălaseră și îi călcaseră hainele.

— Ești sigur că nu-ți mai trebuie stația radio?

— *Non*, a zis *Alphonse*. Mai avem una. În afară de asta, prefer să comunic cu Londra prin liniile clandestine de curierat către Elveția.

Trecuseră cinci zile de când Rose informase Londra de infiltrările SD-ului. Centrala SOE se oferise să îi ducă pe Rose, *Alphonse* și pe oamenii săi din rețeaua *Pimento* înapoi în Anglia cu un avion RAF Hudson, ce urma să aterizeze pe un câmp de lângă Angers[46]. S-a dovedit că și rețeaua lui *Alphonse* suferise o lovitură. Pe lângă operatorul radio, fuseseră prinse de curând mai multe persoane de legătură. *Alphonse*, care avea o logodnică acasă, a acceptat oferta. Rose însă a refuzat-o.

46. Localitate în vestul Franței, la 300 de km de Paris.

Eu nu mai am pe nimeni acasă, și-a spus ea în gând. Într-un colț al inimii trăia speranța că Lazare făcuse ceva ca să nu fie prins și că prietenii ei erau în viață. La început, Centrala a respins propunerea lui Rose de a se întoarce la Paris cu misiunea de organizator al propriei rețele. Rose însă a rămas pe poziție. După mai multe schimburi de mesaje destul de dure, cei de la Centrală au acceptat în final ca Rose să conducă o organizație în Valmondois, la patruzeci de kilometri de Paris, cu scopul de a livra arme către Rezistența Franceză. Din păcate, după prăbușirea rețelelor SOE din Paris, Centrala nu era în măsură să precizeze când anume aveau să i se alăture alți agenți. Așadar, Rose urma să îndeplinească nu doar rolul de organizator, ci și pe acelea de curier și operator radio. După câte se părea, avea să fie și agent secret, și singurul administrator al propriei rețele, cu numele de *Libelula*.

— Încă nu e prea târziu să vii cu mine, a spus *Alphonse*, pregătindu-se să plece. După ce scade valul de arestări, te poți întoarce oricând. Eu am de gând să revin în câteva luni și să rămân până la eliberarea Franței.

Rose a clătinat din cap.

— Asta nu înseamnă că renunți, a insistat el. Te retragi doar o vreme dintr-o bătălie ce nu poate fi câștigată – ca să câștigi războiul ăsta blestemat.

— Inima îmi spune că trebuie să rămân aici, a spus Rose.

— Dar mintea ta ce zice?

— Același lucru, a mințit Rose.

— Bine, a zis *Alphonse*, aparent mulțumit de răspuns. Mult noroc!

Rose i-a strâns mâna.

— Și ție!

Alphonse a părăsit claustrul, zgomotul ghetelor sale pierzându-se pe pardoseala de piatră.

Rose le-a găsit pe Simone și Justine îngrijind grădina de legume, aflată pe o palmă de pământ din spatele mănăstirii. Le-a mulțumit pentru că i-au oferit hrană, adăpost, suportul de bicicletă şi, mai presus de toate, pentru că l-au găsit pe *Alphonse*.

— M-ați ajutat să salvez niște vieți, a spus Rose. Aș vrea să pot face și eu ceva pentru voi.

— Ai făcut deja, a spus sora Simone zâmbind și cu obrajii încrețiți de câteva riduri ușoare. Ajuți Franța să-și recapete libertatea.

Justine a dus mâna la cruciulița de lemn pe care o purta la gât prinsă de un șnur.

— Dumnezeu să te apere în primejdii.

— *Merci*, a zis Rose și s-a urcat pe bicicletă.

A părăsit mănăstirea cu sufletul greu. *N-am să le mai văd niciodată*.

A străbătut orașul, obișnuindu-se încet cu greutatea adăugată de stația radio, care era o treime din cea a lui Rose. Bicicleta era dificil de stăpânit în curbe, dar chiar și pe teren plat îi era greu să prindă viteză cu picioarele care o dureau. Rose știa însă că adevărata problemă urma să apară pe pantele dealurilor. A strâns mai tare ghidonul cu palmele bătătorite de bășicile care începuseră să se vindece, hotărâtă să-și facă griji mai târziu, când ajungea la ele.

La periferia orașului, din fabrica de anvelope Dunlop ieșea același fum negru. Rose s-a gândit la francezii care trudeau pentru naziști aproape ca niște sclavi în cadrul unei contract păgubos. Și-a reamintit de cererea pe care o făcuse în ultimul ei mesaj către Londra.

Fabrica de anvelope din Montluçon sub control inamic[47]. Solicit

bombardament aerian. *Libelula*

47. Fabrica de anvelope Dunlop a fost ocupată de germani, deși Montluçon se afla în zona liberă.

Spera ca solicitarea să fie luată în serios. Cu toate că un asemenea raid putea provoca victime în rândul francezilor, era cu mult mai grav dacă mașina de război a lui Hitler era în continuare aprovizionată cu anvelope, ceea ce ar fi prelungit astfel războiul și ar fi crescut numărul pierderilor din rândul Aliaților.

Drumul de întoarcere avea s-o ducă pe Rose cam prin aceleași sate și orașe, dar cu unele schimbări însemnate. Urma să facă drumul în trei zile, și nu în două, și să-și petreacă noaptea în locuri sigure, mulțumită surorii Simone și rețelei sale catolice. S-a dovedit că Simone avea mult mai multe legături decât crezuse Rose la început. Cât stătuse la ea, aflase că surorile din mănăstire adăpostiseră piloți britanici doborâți, care porniseră apoi pe rutele de evacuare către Spania. Pe deasupra, călugărițele ascundeau deseori familii de evrei care încercau să ajungă în Elveția. Își dorea ca și părinții lui Lazare să fi căutat refugiu la sora Simone. *Unde ești, Lazare?* I s-a strâns inima. Rose a apăsat din greu pe pedale, simțind arsuri în coapse.

În primele două zile, Rose a mers spre nord pe cât posibil pe drumuri lăturalnice pentru a scăpa de barajele rutiere. De data asta era mai bine pregătită, pentru că sora Simone îi dăduse pâine, prune, o bucată mare de brânză și un burduf din piele umplut cu apă. Noaptea a dormit în refugiul oferit de pivnițele din mănăstiri, întâi în Saint-Martin-d’Auxigny, apoi în Puiseaux. Și cu toate astea, își simțea picioarele zvâcnind. Pe șira spinării, de sus și până jos, mușchii erau plini de noduri. Pe dealuri era cel mai greu, pentru că trebuia să coboare din șa și să împingă bicicleta încărcată. Căldura zilelor de vară o moleșea. Pulpele o dureau, și la fiecare pas își încorda voința să urce panta, încercând în tot acest timp să nu se gândească la cei aproape o sută de kilometri pe care trebuia să îi străbată în fiecare zi sau, și mai rău, că întregul drum de la Montluçon la Valmondois avea peste trei sute de kilometri.

În cea de-a treia zi, și ultima, a făcut o oprire înainte de prânz în Champcueil, lângă un râuleț mai ferit. A băut apă cu înghițituri mari și a mâncat ultima prună, simțind pe limbă cum îi explodează gustul dulce.

Locul era plin de copaci și nu se vedea nici o casă prin apropiere, așa că s-a dezbrăcat și a intrat în apă. Undele reci i-au alinat tălpile care o ardeau și i-au masat picioarele care o dureau. În minte i-a apărut imaginea mamei când o învăța să înoate în apa aproape înghețată a lacului din Londra.

— N-o să mă dau bătută, mamă, a șoptit Rose și s-a scufundat cu totul în râu.

După ce s-a scăldat, s-a așezat pe malul nisipos ca să se usuce la soare, apoi s-a îmbrăcat. Când s-a pregătit să plece, a șovăit o clipă în timp ce verifica dacă bagajul era bine prins în chingi. *Trebuie să arăt ca o fetișcană care se plimbă prin sat*. A scos trusa și și-a dat cu puțină pudră, ruj și câteva picături de parfum pe gât și la încheieturile mâinii. Cu trupul și spiritul înviorate, cel puțin pentru moment, Rose s-a urcat pe bicicletă și a pornit iar la drum.

După vreo trei kilometri de pedalat, în timp ce lua o curbă strânsă, a văzut un camion militar german care bloca drumul. Lui Rose a început să-i bată inima nebunește. S-a uitat în jur după un loc unde să întoarcă, dar era prea târziu. Un soldat cu pușca la umăr, postat pe malul nisipos, a ridicat mâna.

— *Halt!*

Lui Rose i s-a uscat gura. Și-a încleștat mâinile pe ghidon ca să nu îi tremure brațele. *Rămâi calmă*.

Soldatul și-a potrivit casca și a ieșit în drum.

Rose a încetinit, apoi s-a oprit.

— *Bonjour*, a zis ea, prefăcându-se ușurată să ia o pauză de la pedalat.

Soldatul, un tânăr cu ochi albaștri de vreo nouăsprezece sau douăzeci de ani, judecând după fața lui curată, fără tuleie, a strâns mai tare cureaua armei.

— *Papiers, mademoiselle*.

Rose a zâmbit.

— Vorbești franceza?

— *Oui*, a spus el abrupt. *Papiers*.

Rose și-a scos documentele din poșeta pusă în coșul din față și le-a întins soldatului, care le-a cercetat. Stând cu picioarele de-o parte și alta a bicicletei, ea și-a tras puțin fusta în sus și s-a frecat la un genunchi. Ochii

soldatului i-au urmărit mișcările.

Apoi, Rose a apucat un nasture de la bluză și a fluturat materialul mătăsos, ca pentru a se răcori.

Soldatul i-a înapoiat actele. Și-a dat casca pe spate și s-a șters cu mâneca pe frunte.

— Ce este în geamantan?

Un val de frică a inundat-o din cap până în picioare. A mijit ochii spre el, ațintindu-și privirea spre mărul lui Adam. *Trage-i un pumn zdravăn în laringe*, l-a auzit răstindu-se în minte pe locotenentul Clarke. A ignorat vocea instructorului de lupte, știind că n-ar putea vreodată să câștige în lupta cu un soldat, mai ales fără armă.

— O stație radio, a zis Rose calmă.

Soldatul a ridicat din sprâncene.

— Tocmai mă duceam să contactez cartierul general al inamicului, a spus ea, și s-a aplecat în față, micșorând distanța dintre ei. Sunt spioană.

Ochii lui s-au îmblânzit. Pe față i s-a întins un zâmbet larg.

Rose a chicotit. Soldatul a râs.

Ea și-a ridicat încheietura mâinii spre nasul soldatului.

— Miroase.

Neamțul a șovăit.

— Haide, a zis ea.

Soldatul a adulmecat, cu fața aplecată asupra brațului ei.

— Frumos!

— Vând cosmetice. Rose a coborât de pe bicicletă, a sprijinit-o cu cricul și a deschis geanta cu cosmetice. S-a dus la soldat: De unde ești?

Soldatul s-a uitat în spate, parcă de teamă să nu apară comandantul din clipă în clipă.

— Hamburg.

— Poate că soția ta și-ar dori un parfum, a spus ea în timp ce îi arăta mostrele.

— Nu sunt însurat, a spus el, aparent amuzat.

Rose l-a privit. A închis cutia și a făcut un pas spre el, încercând să-și învingă repulsia.

— Cum te numești?

— Otto, a zis el, timid. Dar tu?

— Tocmai te-ai uitat pe hârtiile mele, a spus Rose și și-a aranjat părul. Ai uitat deja?

Soldatul s-a făcut roșu la față. Rose a zâmbit.

— Aline.

— Treci des pe aici, Aline?

— De câteva ori pe săptămână. Unde ești încartiruit?

— Mennecy, a zis el, aranjându-și arma pe umăr. La douăzeci de minute spre nord, cu bicicleta. De regulă, sunt liber seara. În sat este o cafenea, poate îți faci timp să vii și tu.

— O invitație minunată, a spus Rose, cântărind propunerea neamțului în timp ce lega geanta cu cosmetice pe suportul bicicletei. Și-a ridicat fusta, dezgolindu-și coapsa, și a urcat pe bicicletă.

Soldatul a pus mâna pe ghidon.

— Diseară, ce zici?

— Mi-ar plăcea, dar trebuie să duc niște cosmetice unei doamne din Paris.

El s-a încruntat.

— Dar vineri seara sunt liberă, a adăugat ea.

Soldatul a zâmbit mulțumit. Se auzi zgomotul unei mașini care se apropia. El a luat mâna de pe bicicletă.

— *Au revoir*, Otto.

Rose a început să pedaleze, făcând tot posibilul să ascundă oboseala picioarelor, pricinuită de greutatea transmițătorului.

— Pe vineri, a strigat soldatul.

Rose a fluturat mâna. *Slavă Domnului că n-a vrut să pară idiot dacă-mi verifica valiza*. A început să ia viteză, dorind să se îndepărteze cât mai mult de punctul de control. Inima i se zbătea în piept. Simțea prin vine un amestec de dezgust și încredere de sine. A reluat în minte momentul în care căutase febril o soluție să nu deschidă geamantanul în fața soldatului. Nu pentru că ar fi știut cum să flirteze cu bărbați. Și nici nu credea că ea, o femeie micuță, cu forme puțin prea rotunjite, putea suci mințile bărbaților. Stratagema cu care să-l păcălească pe soldat i-a venit dintr-o amintire cu fratele ei, ascunsă adânc în memorie.

Într-o sâmbătă de noiembrie înainte de noaptea lui Guy Fawkes[48], pe vremea când Rose și fratele ei erau la gimnaziu, Charlie a coborât în fugă din camera lui cu o cutie de pantofi la subraț. „Ce e în cutie?“ întrebase mama, care mesteca într-o oală cu ovăz. „Artificii!“ a exclamat Charlie. „Mă duc să aprind focul!“ Mama și-a pus mâinile în șold și a spus: „Zău, Charlie. Ce-ai înăuntru?“ Charlie a întins cutia spre ea și a întrebat: „Vrei să vezi un șoarece?“ Mama a țipat și i-a spus să arunce animalul departe de casă. Rose și-a tras o haină pe ea și l-a însoțit pe Charlie până la un parc plin de copaci. Când fratele său a pus cutia pe pământ, Rose era pregătită să fugă în eventualitatea că micul rozător o lua spre ea. Charlie însă a zâmbit larg și a scos din cutie pachetele de artificii. Rose a rămas cu gura căscată. Charlie i-a întins surorii sale o cutie cu chibrituri, ca să aprindă primul rând de artificii; îi făcea această onoare, ca să-i cumpere tăcerea asupra micului său plan. Rose, care se simțea cuprinsă de entuziasm, a aprins fitilul. În timp ce nenumărate artificii bubuiau în parc, ea se întreba de ce mama renunțase să controleze cutia cu pantofi când Charlie îi spusese de-adevăratelea ce ascundea în cutie. Și, pur și simplu, el nu mințise în nici un fel, doar *o întrebase* pe mama dacă vrea să vadă un șoarece.

48. Sărbătoare ce comemorează încercarea eșuată de asasinare în 1605 a regelui Angliei James I de către un grup de complotiști conduși de Guy Fawkes. În seara de 5 noiembrie se aprind ruguri și focuri de artificii.

Uneori, înșelătoria cea mai bună este să spui adevărul. Rose se lăsa tare în pedale ca să-și consume adrenalina. *Mulțumesc, dragul meu Charlie.* A mers hotărâtă înainte, convinsă, pentru prima dată de când aterizase în Franța, că era capabilă să fie nu numai un agent isteț, ci și un organizator de rețea priceput.

La apusul soarelui, Rose a ajuns în Valmondois, o comunitate cu câteva sute de locuitori, judecând după cât de mare era centrul acesteia. Sleită de puteri, a tras din greu să străbată străzile pietruite, care îi zgâlțâiau trupul ca pe un glob de zăpadă întors. Zgomotul apei curgătoare a însoțit-o până la o moară abandonată, care semăna cu cea descrisă de Claudius înainte să plece din catacombe. Clădirea de piatră cu trei niveluri dădea spre râu. O roată stricată, folosită mai demult să pună în mișcare moara, zăcea îngropată sub bușteni și moloz. Toate ferestrele, inclusiv cea de la ușa din față, erau

astupate cu scânduri. Rose s-a dat jos de pe bicicletă, cu dureri care-i săgetau șira spinării și genunchii. S-a chinuit să-și îndrepte spatele, înțepenit după ore întregi de stat aplecată peste ghidon, și a împins bicicleta până în spatele clădirii. A găsit o ușă de serviciu încuiată. A bătut în ea și a așteptat. Nici un răspuns. Se lăsa noaptea, și ea nu avea unde să stea, așa că a deschis încuietoarea cu acele de păr. Când a pășit înăuntru, un loc întunecat și umed, a simțit metalul rece al unui pistol la tâmplă.

Rose a încremenit.

— Îl caut pe Claudius, a spus ea, cu inima zvâcnindu-i în piept.

Răceala metalului a dispărut.

— *Mon Dieu*, a zis o voce cunoscută. Era cât pe ce să te ucid!

Rose a răsuflat ușurată. O flacără de chibrit. Claudius a aprins felinarul, care a aruncat o lumină roșiatică asupra încăperii, unde se vedeau o masă, scaune și mai multe paturi de campanie care îi dădeau aerul unui adăpost pentru oameni fără căpătâi. Claudius a strâns-o în brațe și a sărutat-o pe amândoi obrajii. A adus bicicleta înăuntru și a tras zăvorul.

Rose s-a prăbușit pe un scaun. Claudius s-a așezat și el, scoțându-și basca. Lumina felinarului strălucea pe capul lui pleșuv.

— Ai luat legătura cu Londra?

— *Oui*, a zis Rose.

El i-a întins o sticlă de vin umplută pe jumătate. Rose a dus-o la gură. Vinul avea un gust amar și înțepător care îi amintea de oțetul diluat. Cu toate acestea, a mai luat o înghițitură, apoi i-a povestit totul – drumul pe bicicletă, sora Simone, găsirea lui *Alphonse*, contactele cu Centrala SOE și refuzul de a fi retrasă din Franța cu un avion Hudson.

— De ce te-ai întors? a întrebat el.

— Am făcut rost de o stație radio, a spus Rose arătând cu mâna spre geamantanul de pe bicicletă. Și am fost promovată.

Claudius și-a scărpinat un perciun stufos.

— Sunt șefa unei rețele care trebuie să livreze arme Rezistenței Franceze, a spus Rose. Asta înseamnă că o să am nevoie de ajutorul tău, doar dacă te mai ocupi încă să recrutezi oameni și să primești armament.

— Firește, a zis Claudius zâmbind. Dar tot era mai bine dacă te întorceai acasă.

Nu pot să plec, și-a spus Rose în gând. A mai luat o gură de vin, pregătindu-se pentru întrebarea pe care voia să i-o pună lui Claudius din clipa când îl văzuse. Arsura i-a alunecat pe gât și s-a oprit în stomac. L-a privit, rugându-se ca el să îi spună cuvintele pe care tânjea să le audă.

— Vreo veste de la Lazare?

Claudius și-a coborât privirea.

Rose a rămas fără aer.

— L-au prins.

Un junghi i-a străpuns inima.

— E în viață?

— Nu știu.

— Unde l-au dus? a întrebat ea cu un glas tremurat.

Claudius a scos o țigară din buzunarul de la piept, dar fără să o aprindă.

— Cartierul general din Paris al SD.

Nu! Rose a încercat să se ridice în picioare, dar picioarele au lăsat-o.

— Trebuie să facem ceva! a strigat ea.

— Sediul este bine păzit. Ar fi sinucidere curată să încercăm să-l scoatem de acolo, a spus Claudius, și în ochi i-au apărut lacrimi. Lazare se află în mâinile lui Dumnezeu. Trebuie să avem credință că va supraviețui.

Rose abia mai respira.

— O să luptăm mai departe, până când Franța va fi liberă, și atunci Lazare se va întoarce acasă, a continuat el și s-au uitat la Rose. Lazare *se va întoarce*.

Nu! Nu se poate! Visul de a fi din nou alături de Lazare s-a prăbușit la picioarele ei ca un val de disperare.

Știa că șansele de supraviețuire într-un lagăr german de deținuți, presupunând că SD-ul nu îl executa după ce scotea de la el informații prin tortură, erau în cel mai bun caz foarte slabe.

Un val de greață i s-a ridicat până în gât. Lovită de durere și distrusă sufletește, și-a luat capul în mâini și a început să plângă.

PARTEA A III-A
L'EMPRISONNEMENT

CAPITOLUL 36
Amiens, Franța – 10 decembrie 1943

Lazare s-a prins de gratiile celulei, care i-au dat fiori reci în palme. Mâna mutilată și-o simțea goală, cu toate că proteza îi fusese aruncată acum câteva luni. Coridorul aripii de nord a închisorii din Amiens abia era luminat de becurile slabe prinse de tavan într-un grilaj de metal. Frigul și umezeala din corpul închisorii aduceau aminte de camera frigorifică a unui abator, iar aerul duhnea a urină și excremente. A încercat să se uite printre gratii, dar nu a văzut nici urmă de paznic.

Felix s-a ridicat de pe pat, a traversat celula de trei metri pe trei și i-a șoptit lui Lazare:

— Acuși o să apară.

O durere rău-prevestitoare l-a înțepat în stomac.

Alături de alți membri ai Rezistenței Franceze, Lazare și Felix fuseseră duși la închisoarea din Amiens, la o sută douăzeci kilometri de Paris, după ce înduraseră două săptămâni de tortură fizică și psihică la sediul de pe Avenue Foch al naziștilor. Pieptul și spatele lui Lazare erau pline de cicatrici, lăsate de bătăile repetate cu lanțul și de manevrele de nedescris făcute cu instrumentele dentare. Nu mai putea ridica brațele deasupra capului decât puțin, din cauză că umerii i se dislocaseră când fusese legat cu frânghie și atârnat de cârligul din tavan ca o halcă de vită pusă la uscat. Deși durerea și privarea de somn aproape că-l dăduseră gata, a trecut peste toate astea, pentru că mintea și inima se încăpățânau să nu le dea naziștilor informațiile care ar fi compromis și mai mult rețelele franceze și, mai

presus de toate, i-ar fi condus la Rose.

Lazare era sigur că nici Felix nu vorbise. Ba chiar părea că reușise să-i convingă pe cei din SD că nu era agent SOE; altfel, nu l-ar fi trimis la închisoarea din Amiens, folosită de nemți în primul rând pentru membrii Rezistenței. Lazare admira loialitatea lui Felix față de Franța, dar pentru că nemții îi considerau teroriști pe partizani, Felix ar fi fost mai în siguranță dacă era declarat agent britanic, ceea ce îi dădea o șansă, fie și infimă, de a fi tratat ca prizonier de război.

După torturile de la sediul SD, Lazare, Felix și câțiva deținuți francezi fuseseră încătușați și trimiși în camioane germane în afara Parisului. Pentru că nu știau unde erau duși, printre ei au apărut zvonuri că urmau să fie executați. Deținuții, printre care și Lazare, erau mult prea slăbiți ca să-și facă planuri de evadare, căci în mod sigur ar fi sfârșit secerați de pistoalele nemților. Gândul de a fi ciuruit de gloanțe și îngropat într-un șanț nu-i dădea pace lui Lazare. *Îmi pare rău, Rose, aș vrea să fi avut o șansă.* Și-a prins capul în mâini și s-a rugat ca ea să fie la adăpost undeva, cât mai departe de Franța.

La câteva ore de la plecarea din Paris, convoiul german oprise într-o mică localitate unde se afla o închisoare impunătoare, înconjurată de un zid de cărămidă de șase metri. Înăuntru erau trei aripi mari pentru deținuți, de care erau lipite de-o parte și de alta două gherete pentru paznicii germani. Au fost puși să se dezbrace și li s-au dat uniforme cafenii, ca ale celorlalți șapte sute de deținuți din închisoare. Lazare a fost închis într-o celulă cu Felix și Ernest, de unde ieșeau doar o oră pe zi pentru plimbare și pentru a merge când și când la latrină, o baracă din lemn unde se afla o laviță lungă cu treizeci de găuri. Mâncarea – adusă de două ori pe zi, dimineața și seara – însemna ciorbă de varză stricată și pâine cu adaos de rumeguș.

Auzind bocănitul unor cizme nemțești, lui Lazare i s-a uscat gura. S-a uitat spre Felix, care avea ochii injectați, și i-a zis:

— Ne-a sunat ceasul.

Felix și-a trecu mâna prin părul murdar și a răsuflat adânc.

Lazare s-a întors și a îngenuncheat lângă Ernest, care fusese prins odată cu el în Ableiges, și acum stătea pe pat cu capul plecat.

Ernest tremura din tot corpul. Brațul care îi fusese frânt de mai multe ori

în timpul torturilor se vindecase într-o poziție nefirească, cu antebrațul îndoit ca o creangă de pom îngreunată de prea mult rod. Cu ajutorul lui Felix, Lazare îi pusese oasele la loc pe cât se putuse, cu niște fâșii de pânză în loc de atele. Dar, așa cum prevăzuse Ernest, SD îi rupsese brațul iar și iar, până când masivul luptător din Rezistență ajunsese o umbră a ce fusese înainte.

— Vrei să te ajut să te ridici? a întrebat Lazare.

— *Non*, a zis Ernest cu glas răgușit. S-a ținut de rama patului suprapus ca de o cârjă și s-a chinuit să se ridice în picioare. Ochii i s-au umplut de lacrimi.

Lazare i-a pus o mână pe umăr.

— Îmi pare rău, a scâncit Ernest. Când mă torturau, le-am spus unele lucruri care…

— N-ai de ce să te simți vinovat, a zis Lazare. Gândul la propriile chinuri a făcut să-i zvâcnească tâmplele. *Toți avem un punct în care cedăm. Câteva zile în plus, și SD-ul m-ar fi înfrânt și pe mine.* Ai făcut cinste Franței, iar eu sunt mândru că am luptat alături de tine.

Felix i-a strâns lui Ernest mâna.

— *Adieu*, a șoptit Ernest.

În încuietoare s-a auzit zăngănit de cheie. Ernest a tresărit. Ușa celulei a fost deschisă de trei gardieni nemți – doi cu mitraliera pe umăr și unul care mânuia un baston scurt. Acesta din urmă le-a făcut semn lui Lazare și Felix să se retragă până la peretele din fundul celulei. Felix și Lazare au pus mâinile la ceafă și s-au dat înapoi.

I-au pus cătușele lui Ernest, apoi l-au scos din celulă. Ușa cu gratii s-a închis cu zgomot, răsunând de-a lungul coridorului de piatră.

Pe Lazare l-a cuprins indignarea. S-a repezit spre ușă și s-a prins cu mâinile de gratii. În timp ce soldații îl escortau pe Ernest în afara clădirii, în el creștea un val de mândrie patriotică, îndemnându-l să intoneze strofele unui cântec numit *Le Chant des Partisans*. Înainte de a fi prins, îl ascultase la postul Radio Londres – înființat de către Francezii Liberi refugiați din zonele ocupate – care era difuzat din Londra de către BBC. Versurile și melodia cântecului, care chemau francezii să se ridice la luptă, i se întipăriseră în minte și în suflet. Sfidând urmările, Lazare a ridicat glasul și

a început să cânte.

— *Halt!* Soldatul neamț a ridicat bastonul.

Camarazii lui s-au oprit și l-au îngrămădit pe Ernest în peretele coridorului.

Lazare a continuat să cânte. Felix și-a lipit și el fața de gratii și a cântat din tot sufletul o strofă.

Soldatul s-a îndreptat spre ușa celulei și a izbit cu bastonul în gratii.

— *Aufhören!*[49]

49. Încetați (germ.).

Lazare și Felix s-au dat înapoi, dar au continuat să cânte. Bărbații dintr-o celulă alăturată au început să strige versurile din următoarea strofă. În scurt timp, toți deținuții din aripa închisorii li s-au alăturat, și vocile lor răsunau pe toate coridoarele de piatră.

Soldatul s-a uitat la ceas, apoi i-a aruncat lui Lazare o privire tăioasă.

— *Ich komme wieder*[50], a șuierat el și le-a făcut semn celorlalți doi să-l ducă pe Ernest mai departe.

50. Mă întorc (germ.).

Lazare a simțit cum îl cuprinde îndârjirea. *Puteți să ne luați trupul, dar nu puteți să ne luați și sufletul.*

— *Vive la France!*[51] a strigat Ernest în timp ce era scos cu forța din corpul închisorii.

51. Trăiască Franța! (fr.)

Lazare și toți ceilalți au cântat mai departe câteva minute, până când dangătul unui clopot din Amiens a anunțat miezul zilei. Glasurile s-au stins. La câteva secunde după a douăsprezecea bătaie de clopot, în curte a izbucnit o salvă de gloanțe. Lui Lazare i s-au umplut ochii de lacrimi. A început să cânte mai departe, dând deținuților curaj pentru încă două strofe din *Le Chant des Partisans*.

CAPITOLUL 37

Amiens, Franța – 20 decembrie 1943

Bătut și plin de vânătăi, Lazare a ieșit în curtea Închisorii Amiens. A mijit ochii, orbit de razele soarelui. După ce s-a obișnuit cu lumina, a intrat în vorbă cu un grup de deținuți în căutarea lui Felix.

Trecuse o săptămână de la executarea lui Ernest, una dintre cele peste zece execuții care avuseseră loc de la sosirea în închisoare. După cât se părea, nu exista nici o regulă după care nemții alegeau pe cine să condamne la moarte. Dacă vreunul dintre ei ar fi trebuit cruțat de naziști, Ernest era acela, credea Lazare. La urma urmei, bărbatul cedase în urma torturilor și le dăduse unele informații. *Ăștia vor să trăim în teroare*, *întrebându-ne cui îi va veni rândul să moară.*

După ce fusese executat Ernest, gardianul cu baston se întorsese cu alți șase paznici. Considerați instigatori, Lazare și Felix au fost separați. Cu cătușe la mâini, Felix a fost târât într-o altă aripă în care se găsea un grup de celule izolate. A fost trântit pe podeaua de beton de către paznicii care i-au legat încheieturile mâinilor și gleznele cu palmele lor transpirate, apoi l-au bătut cu cruzime pe spate și peste picioare.

Nu mai era în stare să meargă și a zăcut pe o saltea o zi întreagă. Când s-a simțit mai în putere, s-a târât până la farfuria de cositor cu mâncare lăsată lângă ușa celulei. S-a forțat să mănânce, înghițind cu noduri varza stricată. Pe măsură ce zilele treceau, umflăturile din genunchi au început să dea înapoi; până la urmă, a reușit să stea în picioare, și apoi să meargă. I-a trebuit o săptămână ca să se întremeze, timp în care a retrăit momentele petrecute alături de Rose. Amintirile despre familiile lor. Timbrul convingător al glasului ei. Atingerile ei care îl tulburau. Visa că Rose s-a refugiat în Marea Britanie, unde putea să aibă o viață lungă și fericită.

Lazare și-a alungat gândurile despre viitorul său pierdut și a ieșit în curte. L-a găsit pe Felix cu ochii învinețiți, așezat pe pământ lângă latrină. L-a întâmpinat cu un zâmbet larg, lăsând la vedere lipsa dintelui din față.

— Ești în viață!

Lazare s-a așezat lângă el, schimonosit de durerea ascuțită din tendoane, apoi și-a masat picioarele.

— Arăți de parcă te-au înmuiat un pic, a zis Felix.

Lazare a încuviințat, apoi l-a întrebat:

— Ești bine?

— O să-mi revin, a zis Felix și a smuls un fir din iarba veștejită, răsucindu-l între degete. Mai mulți soldați înarmați cu mitraliere stăteau de pază în jurul zidului înalt de șase metri. Un grup de ofițeri naziști fumau lângă o gheretă a paznicilor.

Felix a lovit ușor cu piciorul gheata lui Lazare.

— Se aude că Italia a semnat armistițiul cu Aliații și a întors armele, că a declarat război Germaniei.

— Când? a întrebat Lazare.

— Acum câteva luni.

Lazare a tresărit. *Cât de rupți suntem de restul lumii*.

— Dacă zvonurile sunt adevărate, a continuat Felix, înseamnă că este doar o chestiune de timp până la o invazie a Aliaților.

În Lazare s-a aprins o fărâmă de speranță.

— Trebuie să rezistăm până la eliberarea Franței!

— E posibil să dureze luni de zile, a zis Felix.

— Poate un an sau chiar mai mult, a adăugat Lazare.

Imaginea lui *Maman* și *Papa*, aflați undeva într-un lagăr de muncă nazist, i-a trecut fulgerător prin fața ochilor. *Vă rog, rămâneți în viață.*

În ciuda durerilor și junghiurilor de foame, zvonurile l-au înviorat. L-a rugat pe Felix să facă împreună câțiva pași în jurul curții; nu își revenise încă după bătaia îndurată, își târa încet picioarele.

— Eu sunt în clădirea de acolo, a zis Felix arătând spre una din aripile închisorii.

— Câți mai sunt cu tine?

— Doi. Amândoi din Rezistență.

— La fel ca tine? a întrebat Lazare.

— Bineînțeles, a zis Felix, zâmbind ușor. Dar tu?

— Sunt singur în celulă. Dar cu atâtea camioane care aduc deținuți întruna, n-o să dureze mult până când celula mea se va umple, ca și închisoarea.

— Pentru că te-a pus naiba să cânți. Cine ar vrea să doarmă alături de unul care cântă fals!

— O să mai lucrez la asta, a zis Lazare, recunoscător pentru încercarea lui Felix de a-i descreți fruntea; în mod ciudat, îl făcea să se simtă om ca toți ceilalți, ceea ce nu i se mai întâmplase de la capturarea sa.

Au făcut mai multe ture prin curte. După aproape o oră, Lazare se aștepta ca paznicii să îi trimită înapoi în celule; în schimb, și alți deținuți au primit ordin să iasă din clădirile închisorii și să se alinieze în curte. Din gherete au apărut mai mulți paznici, înarmați cu puști sau mitraliere, care au ocupat poziții de-a lungul zidurilor. În curând, prizonierii au fost aliniați în rânduri strânse, umăr la umăr.

Felix a simțit un nod în stomac.

— Ceva e în neregulă, i-a șoptit el lui Felix, aflat lângă el, care a încuviințat.

Un ofițer SS, purtând cizme lustruite și o caschetă cu emblema de argint cu cap de mort, a ieșit dintr-o gheretă și a urcat pe un mic podium de lemn. A aruncat o privire asupra deținuților, apoi a dus la gură un megafon. În curte s-a făcut liniște.

— Prin ordinul dat de *Drittes Reich*[52], a început ofițerul, vorbind în limba franceză, următorii deținuți vor fi executați la ora douăsprezece, în ziua de nouăsprezece februarie, 1944.

52. Al Treilea Imperiu – denumire purtată de statul german între 1933 și 1945, când Adolf Hitler și partidul nazist au preluat puterea.

— *Mon Dieu*, a zis Felix în șoaptă. Vor să-i lase pe acești nefericiți să aștepte două luni plutonul de execuție.

Pe Lazare l-a cuprins furia.

— Jules Gagneux, a strigat ofițerul, Édouard Proulx, Henri Fortier…

Lazare și-a strâns pumnii.

Cu voce răsunătoare, ofițerul a continuat să citească numele:

— Pierre Baudin, Fernand Macon…

Un deținut aflat cu două rânduri în fața lui Lazare a căzut în genunchi. Un paznic s-a năpustit spre el, cu pușca la ochi. Deținuții aflați lângă bărbat l-au ridicat în picioare.

— Étienne Thibault, Francis Neuville, Felix Renaud…

Lui Lazare i-a tresărit inima.

— Ticăloșii, a zis Felix încet, cu capul ridicat.

Minutele treceau, și ofițerul citea mai departe, nume după nume. *O să ne împuște pe toți?* Lui Lazare i s-a pus un nod în gât. A ridicat privirea spre cerul mânjit cu nori cenușii și a așteptat să-și audă numele.

CAPITOLUL 38
Valmondois, Franța – 27 decembrie 1943

În hambarul părăsit, Rose făcea inventarul containerelor parașutate de RAF: cutii cu explozibili, câteva zeci de grenade, patruzeci de pistoale-mitralieră Sten, treizeci și șase de revolvere, douăzeci de puști și cutii cu muniție. *Avem destul armament ca să învingem plutoane întregi de soldați Wehrmacht.* Transformat în depozit britanic de materiale militare, hambarul era folosit pentru a înarma Rezistența Franceză în vederea viitoarei invazii aliate. Forțele armate britanice, americane și canadiene acționau deja pentru a împinge înapoi valul nazist din Italia. Dar când și unde avea să aibă loc invadarea Franței rămânea incert, dat fiind că armatele lui Hitler controlau țara și granițele.

După ce Rose a sosit în Valmondois, SOE i-a respins cererile de a-i trimite agenți. Așa că ea acționa ca organizator, curier și transmisionist la un loc pentru propria rețea, *Libelula*. Pregătise mai multe parașutări ale RAF de materiale pe care Claudius și oamenii lui le preluau din punctele de aterizare și le duceau pe ascuns în zone îndepărtate din țară. În ultimele câteva luni, nu doar că introdusese cantități mari de armament britanic, dar și recrutase cu ajutorul lui Claudius peste șaptezeci de luptători pentru Rezistență, cei mai mulți dintre ei fermieri care, după izbucnirea războiului în Europa, fuseseră reformați ca fiind prea bătrâni sau inapți să lupte în armata franceză.

Din toate punctele de vedere, Rose era factorul catalizator în refacerea rețelei decimate a lui Claudius, ca o pasăre Phoenix ce renaște din propria cenușă. În ultimele câteva luni, Rose condusese mai multe misiuni de sabotaj asupra liniilor de cale ferată și a unui podeț între Paris și Compiègne, întârziind trimiterea în Germania a proviziilor de alimente

rechizionate din Franța. Rose era de părere că misiunea ei cea mai importantă era una la care nu participase direct. În septembrie, primise un mesaj cifrat de la Centrala SOE, cu doar câteva cuvinte:

Anvelopele din Montluçon sunt dezumflate.

A fost șocată, pentru că uitase de solicitarea pe care o făcuse pentru bombardarea fabricii de anvelope Dunlop din Montluçon, controlată de nemți. Se întreba dacă raidul avusese loc ca urmare a cererii sale, sau dacă bombardamentul fusese deja plănuit, iar Centrala a informat-o doar pentru că solicitase același lucru. *Probabil că n-o să aflu niciodată.* Se simțea ușurată știind că armata germană nu mai putea să-și doteze avioanele și vehiculele cu anvelope franțuzești, dar, cu toate acestea, o durea sufletul la gândul că muriseră și muncitorii forțați de naziști să lucreze în fabrică[53]. „Ai făcut ce trebuia“, o liniștise Claudius. „Asta o să scurteze războiul și o să salveze multe vieți.“ Îi era recunoscătoare pentru aceste cuvinte, însă se cutremura când se gândea la moartea oamenilor nevinovați, așa cum fuseseră și mama, și tata.

53. În timpul bombardamentului din 12−16 septembrie 1943 au murit treizeci și șase de persoane și au fost rănite peste două sute, toate personal civil.

Rose nu era încântată de această izbândă. Părinții și fratele ei ar fi fost fără îndoială mândri de ceea ce făcea pentru Marea Britanie și Franța. Orice urmă de satisfacție era însă înăbușită de faptul că Lazare se afla în închisoare. Iar singura cale de a-l elibera era, după cum credea ea, să grăbească invazia Aliaților. *Într-o bună zi, războiul va lua sfârșit, și noi vom fi iar împreună*.

De câteva luni, aflase de la Claudius că Lazare și Felix fuseseră mutați la o închisoare din apropiere. Claudius obținuse informația de la un bărbat, Dominique Ponchardier[54], care înființase în Amiens rețeaua *Sosie* a Rezistenței. Despre Muriel nu avea nici o știre, bănuia că fusese torturată și dusă într-un lagăr de deținuți. O durea cumplit pierderea tovarășilor ei, dar asta o îndârjea și mai tare să facă tot ce-i stătea în putință pentru a grăbi sfârșitul războiului și a-i aduce acasă.

54. Militant gaullist și scriitor; după război, a ocupat funcții de ofițer de informații, diplomat,

președinte de companie.

Rose făcuse de două ori cu bicicleta drumul de o zi de la Valmondois la Amiens. Închisoarea se găsea pe un câmp, înconjurată de drumuri pe toate laturile, ceea ce i-a permis să pedaleze de jur-împrejurul ei. Zidurile închisorii se înălțau amenințător și nu putea să vadă nimic. Singurele mișcări erau ale steagurilor cu svastică fluturând la colțurile zidurilor și ale câte unui paznic neamț care intra sau ieșea pe poartă. Rose și-l închipuia pe Lazare închis în vreo celulă, viu și sănătos. Se ruga să fie tratat omenește, deși în adâncul sufletului știa că era torturat.

La ușa hambarului s-a auzit țăcănit de lacăt. Claudius a pășit înăuntru și a pus cheia în buzunar.

— *Bonjour*, a zis Rose, traversând pardoseala de piatră. Sunt aproape gata cu inventarul. După-amiază iau legătura cu Londra ca să planifice un alt transport RAF.

Palid la față, Claudius și-a scos basca și a dus-o la piept.

Rose a simțit un ghem în stomac.

— S-a întâmplat ceva rău?

— Am primit vorbă de la Dominique Ponchardier, a zis Claudius și a făcut o pauză, de parcă își căuta cuvintele. Nemții au de gând să execute peste o sută de deținuți.

O durere ascuțită a străpuns pieptul lui Rose.

— Lazare?

Claudius a dat din cap.

— Și Felix.

— *Non!* I s-au înmuiat genunchii și s-a prins de un scaun să nu cadă. Poate că Dominique se înșală.

— Nu prea cred, a zis Claudius. Un francez care face livrări la închisoare i-a dat lui Dominique numele. Lazare și Felix sunt pe listă.

Nu poate fi adevărat! Rose a simțit că îi vine să vomite.

— Îmi pare rău, a zis Claudius, ștergându-și lacrimile.

Rose a tras aer în piept.

— Când sunt execuțiile?

— Pe 19 februarie.

Rose a încercat să oprească valul de greață care urca spre gât.

— Trebuie să putem face ceva! a strigat ea.

Claudius a lăsat umerii în jos.

— Fără invazia Aliaților, mă tem că nu e nici o ieșire.

— Adunăm luptătorii din Rezistență, a propus Rose, disperarea întunecându-i judecata. O să atacăm închisoarea!

— Ar fi zadarnic, a zis Claudius.

Rose și-a strâns pumnii, înfigându-și unghiile în palme.

— N-o să-i las pe naziști să facă execuții în masă fără să luptăm până la sânge!

Claudius a dat din cap și a îndesat basca în buzunarul jachetei.

— Poți să-mi aranjezi o întâlnire cu Dominique? a întrebat Rose, încercând să-și înăbușe durerea din suflet.

— *Oui*, a zis Claudius. Dar pentru ce?

— Ca să vedem ce soluții avem, a zis Rose și a luat-o spre scară.

— Unde te duci?

— Să informez Londra.

— Eu mă ocup de întâlnire, a zis Claudius, care s-a întors și a ieșit din hambar, încuind ușa după el.

Rose a urcat scările până în pod, unde ținea stația radio. Cu fiecare treaptă, disperarea îi măcina inima. Când a ajuns sus, s-a lăsat să alunece într-un colț plin de praf și pânze de păianjen. Și-a încolăcit genunchii cu brațele și a început să plângă.

Nu se poate să mori! Trebuie să existe o cale să fac ceva! În refugiul din pod, a lăsat garda jos și a început să plângă în hohote, tremurând ca o frunză. Știa foarte bine că, odată ce avea să se întoarcă la datoria ei de agent SOE, își va depăși momentul de slăbiciune. Nu avea de ales, trebuia să fie tare. De neoprit. A început să-și vină în fire, puțin câte puțin. Și-a șters lacrimile și a pornit transmițătorul. Și-a pus căștile, și-a controlat tremurul mâinii pe maneta telegrafului și a bătut în codul Morse un mesaj prin care informa Centrala despre iminenta executare de către germani a peste o sută de membri ai Rezistenței Franceze, printre care se număra și *Magicianul*, alias Felix. *Și Lazare*, a adăugat ea în gând, cu durere în suflet.

Cei de la Centrală au răspuns pentru a confirma că au primit informația. Rose a mai trimis un mesaj prin care cerea ajutor pentru un plan de salvare

a deținuților. Minutele treceau. A ascultat încordată, așteptând semnalele în căști, dar nu auzea decât tăcere.

A doua zi, Rose și Claudius au plecat spre o casă izolată de lângă Abbeville-Saint-Lucien. S-au dus cu un camion pe care Claudius îl ținea ascuns în șopron. Nerăbdarea împletită cu speranță îi alungase lui Rose somnul. Stătuse trează toată noaptea, întrebându-se dacă ideea unui plan extrem de îndrăzneț de a salva deținuții avea să fie acceptată de Dominique și Claudius, dar și de către Serviciile Britanice. *Nu-mi pasă dacă o să creadă că am înnebunit. Trebuie să încercăm ceva, altfel o să împuște o sută de oameni, iar printre ei Lazare și Felix.*

Când au intrat în casă, doi partizani înarmați, care păreau mai degrabă gărzi de corp decât luptători în Rezistență, i-au dus pe Rose și Claudius într-un beci. Acolo mirosea a umezeală și legume mucegăite. Lângă o masă și niște scăunele stătea în picioare un tânăr lat în umeri, de vreo douăzeci de ani și ceva, cu buze subțiri. Părul rar părea să anunţe o viitoare chelie.

— Dominique, a zis Claudius, dând mâna cu el, ea este *Libelula*.

Rose i-a strâns mâna, care era de două ori mai mare decât a ei.

— *Bonjour*.

Dominique le-a făcut semn cu mâna să ia loc. Gărzile lui de corp, cu pistoalele prinse în curele peste piept, stăteau în picioare lângă scări.

— Este în regulă dacă am sta de vorbă singuri, noi trei?

Dominique se foi pe scaun, părând ușor agasat.

— Am să-ți împărtășesc informații confidențiale.

Dominique le-a făcut semn cu mâna oamenilor săi, care au pornit spre scări.

— Claudius mi-a spus că vrei să discutăm despre execuțiile de la închisoarea din Amiens.

— *Oui*, a zis Rose, cu un nod în stomac. Și despre planurile de a-i elibera.

Dominique a scos din buzunar un pachet de ţigări și l-a pus pe masă.

— Ești absolut sigur de numele deținuților și data execuției? a întrebat Rose.

— *Oui*, a zis Dominique. Sursa mea este de încredere.

Stomacul lui Rose s-a strâns, de parcă băuse o jumătate de litru de oțet.

— Am luat legătura cu Londra. SOE are nevoie de planurile închisorii.

Claudius a întors privirea spre Rose.

Dominique și-a încrucișat brațele.

— Eu primesc ordine de la generalul Charles de Gaulle, nu de la britanici.

Lui Rose i s-a ridicat părul pe ceafă. *În felul ăsta, n-o să obțin niciodată sprijinul lui.* Mintea a început să-i lucreze febril.

— L-am întâlnit o dată pe generalul De Gaulle la o ședință în cabinetul de război din Londra. De fapt, cred că generalului trebuie să-i mulțumesc pentru misiunea mea de agent SOE.

Dominique a ridicat din sprâncene.

— În timpul întâlnirii cu el și cu Winston Churchill, generalul De Gaulle a spus că urmărește să recâștige Franța de la germani și să se întoarcă pentru a conduce țara. A spus chiar că francezii îl consideră un fel de Ioana d’Arc, a adăugat Rose, lăsând însă la o parte faptul că Churchill îl persiflase spunând că aceasta fusese arsă pe rug de către englezi.

Dominique a privit-o lung.

— După ce l-am cunoscut pe generalul De Gaulle, a continuat Rose, sunt convinsă că se va întoarce pentru a elibera Franța.

Buzele lui Dominique au schițat un mic zâmbet.

Claudius a aprins o țigară și a tras cu sete din ea.

— Poți să faci rost de planuri? l-a întrebat el.

Dominique a clătinat din cap.

— Nemții au controlul asupra documentelor orașului și împrejurimilor.

— Câți dintre oamenii tăi urmează să moară? a întrebat Rose.

Dominique a zgâriat ușor cu unghia degetului mare o urmă de arsură de pe tăblia mesei.

— Șaptesprezece.

— Pe listă sunt și câțiva dintre oamenii lui Claudius, și cel puțin un agent SOE, a completat Rose. Dacă stăm cu mâinile în sân, o să-i împuște.

Dominique a făcut o pauză, ca și cum rememora numele și chipurile camarazilor săi patrioți.

— Ne trebuie planurile, a insistat Rose, aplecându-se în față cu ochii ațintiți asupra lui. La nevoie, cere-i sursei tale să deseneze o schemă a

închisorii. Ne trebuie ca să organizăm o misiune de salvare.

Dominique a răsuflat adânc.

— La ce fel de misiune se gândesc britanicii?

Rose și-a adunat tot curajul ca să îi prezinte planul la care se gândise toată noaptea. Plan pe care încă nu îl comunicase celor din Londra. Ideea îi venise în timp ce se gândea la bombardamentul Aliaților asupra fabricii de anvelope din Dunlop controlate de nemți, în urma mesajului trimis de ea, prin care cerea să fie distrusă. Când i-a împărtășit ideea ei lui Claudius, în drum spre întâlnirea cu Dominique, el a oprit camionul, gata să se întoarcă spre Valmondois. După ceva muncă de convingere din partea lui Rose, Claudius a fost de acord să îi prezinte planul și lui Dominique.

— RAF va organiza un raid aerian asupra închisorii, a zis Rose.

— E absurd, a întrerupt-o Dominique.

— N-avem de ales. Dacă nu facem nimic, oamenii noștri o să moară.

— *Non*, a zis Dominique și și-a aprins o țigară.

— Te rog, Dominique, a intervenit Claudius, las-o să termine.

Dominique a tras din țigară, suflând apoi fumul pe nas.

— Continuă!

Rose a scos din geantă o foaie de hârtie, și în câteva linii a schițat planul închisorii din memorie, după ce înconjurase zidurile pe bicicletă.

— RAF va bombarda cu precizie zidurile exterioare pentru a crea niște breșe, a zis ea. Va distruge gheretele paznicilor, dar nu și aripile închisorii unde sunt închiși deținuții. Trebuie să știm însă exact care sunt acestea.

— Asta este curată sinucidere, a mormăit Dominique.

— Trebuie să încercăm, a susținut Claudius.

Dominique s-a uitat el în timp ce scutura scrumul din țigară.

— De unde știm că *ea* are atâta influență, încât să pună la cale un bombardament RAF?

Rose a simțit un val de căldură. Îi stătea pe limbă să-i dea o replică tăioasă, dar și-a ținut gura.

— În septembrie, a explicat Claudius, Aliații au bombardat fabrica de anvelope din Montluçon, controlată de nemți. Rose a fost cea care a cerut bombardamentul, iar Aliații au intervenit la două luni după ce le transmisese mesajul.

— Asta e închisoare, nu fabrică, a zis Dominique pe un ton hotărât.

Lui Rose i-a sărit inima în piept. *Ca să avem vreo șansă de a convinge Serviciile Britanice să pornească misiunea, ne trebuie neapărat planurile*.

— Dominique, pot să-ți pun o întrebare personală?

El a dat din cap, fără tragere de inimă.

— Dacă ai fi condamnat la moarte, ai accepta șansa de a fi liber, chiar știind că poți muri de bombele Aliaților? a întrebat Rose.

Lui Dominique i-au zvâcnit mușchii fălcilor. A strivit țigara pe tăblia mesei, lăsând o urmă neagră pe lemn.

Rose a simțit un nod în gât.

— Sau ai alege să mori împușcat de gloanțele nemțești? a zis ea, împreunându-și mâinile în așteptarea răspunsului.

CAPITOLUL 39
Valmondois, Franța – 28 decembrie 1943

Claudius și Rose, cu adrenalina pompându-i în vene după întâlnirea cu Dominique, au intrat în hambar și au zăvorât ușa. După ore întregi de discuții, Dominique fusese de acord să îi ajute, dar Rose nu era pe deplin liniștită. Încă mai trebuia ca Dominique să obțină planurile închisorii și să le trimită la Londra pe ascuns. Și, lucrul cel mai important, ea trebuia să convingă Centrala SOE, dar și Serviciile Britanice, să bombardeze o închisoare, ceea ce, după toate probabilitățile, avea să ducă la pierderea multor vieți nevinovate. *Centrala ar putea să considere că este prea riscant sau că poate fi un dezastru politic. Dar trebuie să încerc.*

— Crezi că poți să-i convingi pe cei de la Centrala ta să execute misiunea?

Rose a început să se joace cu nasturele de la haină.

— Nu știu. O să încep prin a le spune că Rezistența Franceză este pe cale să trimită la Londra planurile închisorii.

Claudius a dat din cap.

— Lazare ar fi atât de mândru de tine.

Rose a simțit durere în inimă.

— Îți mulțumesc pentru ajutor.

— Eu ar trebui să-ți fiu recunoscător, a zis Claudius. Ne dai speranțe acolo nu există nici o fărâmă de speranță.

— Mai întâi ar trebui să informez Centrala, a zis Rose, încercând să-și stăvilească valul de emoție.

Claudius s-a dus la ușă, dar s-a oprit cu mâna pe zăvor.

— Am credința că o să-l vezi din nou.

Rose a zâmbit, pentru că vorbele lui o alinau ca o pătură caldă.

— *Au revoir*, a mai zis Claudius și a ieșit din hambar.

Cu toate că dormise atât de puțin în ultimele zile, Rose a urcat în pod, unde a instalat stația radio. A codificat mesajul și l-a telegrafiat.

Peste o sută de membri ai Rezistențe Franceze urmează a fi împușcați pe 19 februarie. Libelula solicită RAF să efectueze un raid aerian asupra închisorii din Amiens pentru a distruge zidurile, altfel toți luptătorii vor muri. Planurile închisorii sunt în curs de a fi trimise.

Rose a început să respire precipitat. Se ruga în gând ca Dominique să facă rost într-un fel sau altul de planurile închisorii. *Dar cum o să fie trimise la Londra? Cu Lysander? Cu vaporul?* Gura i se uscase. Câteva clipe mai târziu, în urechi i s-au revărsat impulsuri lungi și scurte.

Primit mesajul. Așteaptă noi instrucțiuni.

Nu cumva vor crede că am înnebunit? Vor respinge cererea mea? În timp ce aștepta răspunsul, a cuprins-o neliniștea. Minutele s-au transformat în ore, și orele în zile. Abia reușind să mănânce și să doarmă, trimitea în fiecare zi mesaje către Londra, insistând pe lângă cei de la Centrală să înceapă planurile pentru misiune. După mai bine de o săptămână de schimbat mesaje, tot nu primise confirmarea că erau luau în calcul cererile ei, sau că transmiseseră informațiile la Serviciile Britanice. Mai rău de atât, Dominique încă nu făcuse rost de planurile închisorii. *Nu mă las. O să-i bat la cap până când o să aprobe misiunea. Dacă nu, o să încarc într-un camion toți explozibilii, până la unul, și o să dobor de una singură peretele închisorii.*

CAPITOLUL 40
Londra, Anglia – 11 ianuarie 1944

În buncărele Trezoreriei din Westminster, cu un trabuc între dinți, Winston Churchill stătea singur în Cabinetul de Război. În spatele mesei în formă de potcoavă era atârnată de perete o hartă a lumii. Piunezele colorate înfipte în hartă urmăreau desfășurarea invaziei din Italia a Aliaților. Churchill era convins că, simultan cu ofensiva Armatei Roșii în Europa de Est, Aliații strângeau zonele ocupate de Axă ca într-o uriașă menghină militară. Îl ardea setea de răzbunare. *Înfrângerea Führerului este tot mai aproape*. Și-a turnat un pahar de scotch, a adăugat apă și l-a agitat, stârnind vapori cu miros de turbă.

O bătaie în ușă.

— Intră.

Churchill s-a răsucit în scaun.

Maurice Buckmaster, șeful Secției F a SOE, a intrat în cameră și a închis ușa.

— Bună ziua, domnule, a zis el. Și-a scos cascheta, netezind cu mâna părul subțire și rar. Vă mulțumesc că ați acceptat să mă primiți imediat.

Churchill a tras un fum din trabuc și l-a pus în scrumieră.

Buckmaster s-a așezat la masă, în fața lui Churchill

— În Franța a apărut o situație de care consider că trebuie să luați cunoștință.

Churchill a luat o înghițitură de scotch, simțindu-i căldura în gâtlej.

— Una confidențială, presupun.

— Într-adevăr, domnule prim-ministru, a zis Buckmaster. Am primit informații că germanii plănuiesc să execute peste o sută de membri ai Rezistenței Franceze în închisoarea din Amiens.

— Barbari, a zis Churchill, încruntând din sprâncene.

— Avem motive să credem că printre cei condamnați se află cel puțin un agent SOE, a adăugat Buckmaster.

Pe Churchill l-a cuprins mânia.

— Când are loc execuția?

— Pe 19 februarie.

Churchill a apucat strâns paharul de cristal, făcând să i se umfle venele de pe dosul mâinii.

— Mult prea mulți agenți de-ai noștri sunt capturați.

Buckmaster s-a îndreptat de spate, ca și cum refuza să creadă că rețeaua lui din Franța fusese compromisă de către SD.

— Un agent SOE a solicitat ca RAF să execute un raid aerian asupra închisorii.

— Dumnezeule, a mormăit Churchill, ce fel de bărbați ai trimis în teren?

Buckmaster și-a încleștat mâinile pe caschetă.

— Cu tot respectul, domnule prim-ministru, acest agent anume a fost recrutat la recomandarea dumneavoastră.

Churchill a luat o gură de scotch. În minte i-a apărut chipul dactilografei care îi impresionase, pe el și pe generalul De Gaulle, cu abilitățile ei lingvistice.

— Domnișoara Teasdale?

— Da, domnule, a zis Buckmaster. Numele ei de cod este *Libelula*. S-a dovedit a fi un agent îndeajuns de tenace. După ce șeful rețelei și radiotelegrafista lor au fost capturați, ea a străbătut aproape trei sute de kilometri pentru a obține o stație radio. A executat zeci de misiuni de sabotaj și ne-a furnizat coordonatele unei fabrici de anvelope aflate sub control german, care a fost apoi distrusă de bombardamentele Aliaților. De mai multe ori i-am propus agentului *Libelula* să revină la Londra, dar a preferat să rămână în Franța.

Pe buzele lui Churchill a apărut o umbră de zâmbet, care apoi s-a stins repede.

— Ținea în sertarul biroului o fotografie a fratelui său, pilot RAF, ucis deasupra Canalului Mânecii. Îmi amintesc și că părinții ei au murit într-un raid german. Curajul ei de a lupta împotriva tiraniei naziste s-a născut din nenorocirile abătute asupra alor săi.

— Aveți dreptate, domnule, a zis Buckmaster. *Libelula* s-a dovedit de neclintit și în transmisiile radio care o puneau în pericol să fie detectată de SD. Este cât se poate de fermă în a susține că RAF trebuie să execute un raid asupra închisorii.

Churchill și-a frecat bărbia.

— Un atac RAF asupra unei închisori franceze poate fi destul de controversat.

— Într-adevăr, domnule.

— O misiune de asemenea amploare presupune detalii ale planurilor închisorii, a adăugat Churchill.

— *Libelula* s-a ocupat deja ca francezii să ne transmită schițele. Le-am primit de la un francez, pe nume Dominique Ponchardier, care conduce rețeaua Rezistenței din Amiens.

— S-au analizat planurile?

— Încă nu, domnule, a zis Buckmaster. Serviciul Secret de Informații urmează să le studieze împreună cu RAF. Vicemareșalul forțelor aeriene, Embry, ar fi potrivit să planifice un asemenea raid. Totuși, viețile deținuților vor fi puse în mare pericol.

Oricum vor muri. Churchill a agitat scotch-ul din pahar.

Buckmaster s-a aplecat spre el.

— Dacă RAF execută această misiune, poate că ar fi prudent ca documentele noastre să fie ambigue în privința persoanei care a ordonat raidul asupra închisorii din Amiens.

Churchill a băut puțin scotch, reflectând la comentariul acestuia.

— Eventual, a continuat Buckmaster coborând glasul, evidențele noastre ar trebui să arate că raidul a fost inițiat de către francezi prin trimiterea planurilor către britanici.

— Și nu de către SOE? a întrebat Churchill de-a dreptul.

Buckmaster s-a foit nervos în scaun.

— La urma urmei, Ponchardier este cel care a făcut rost de schițe și ni le-a trimis pe ascuns.

Un țap ispășitor. Churchill și-a turnat scotch în pahar, cântărind ramificațiile unei asemenea misiuni riscante, ca un maestru de șah care analizează mișcările împotriva adversarului. *Un raid RAF asupra închisorii din Amiens l-ar face pe Hitler să se întrebe unde vom declanșa invazia Aliată din Franța*.

— Domnule prim-ministru, a zis Buckmaster, doriți un răgaz pentru a studia și alte opțiuni?

— Nu. Churchill a luat trabucul din scrumieră. A tras din el, și fumul s-a

înălțat spre tavan. O să primești părerea mea chiar acum.

CAPITOLUL 41
Amiens, Franța – 17 februarie 1944

Lazare s-a răsucit pe patul de scânduri și s-a învelit cu pătura zdrențuită. Tremura, și din gură îi ieșeau aburi. Zăngănitul cheii introduse în broască de către paznicul neamț l-a făcut să se miște. Lazare și colegii lui de celulă, trași la față din pricina inaniției, s-au dat jos și s-au dus spre curte. Ştia că era una dintre ultimele plimbări de după-amiază. În mai puțin de patruzeci și opt de ore, avea să se sfârșească totul.

În curte, deținuții, fără haine groase, stăteau strânși în grupuri, încercând să se încălzească. Cerul era încărcat de nori întunecați care aduceau un amestec de lapoviță și ninsoare. Vântul rece și tăios îl biciuia. În ciuda vremii câinoase, refuza să-și petreacă una dintre ultimele sale zile înghesuit lângă latrinele urât mirositoare. Plimbându-se încoace și încolo, l-a găsit pe Felix, care stătea cu brațele încrucișate peste piept.

— Speram să avem vremea bună în ultimele noastre plimbări, a zis Felix, clănțănind din dinți.

Lazare a dat din cap, suflând aer cald peste mâinile înghețate. O rafală de vânt l-a șfichiuit peste obraji. A aruncat o privire spre aripa închisorii unde era închis și s-a încruntat.

— Aseară s-a spânzurat un bărbat din celula mea.

De când nemții citiseră numele deținuților care urmau să fie executați, câțiva dintre ei își luaseră viața, fie spânzurați cu lațuri făcut din fâșii de îmbrăcăminte, fie cu venele tăiate cu bucăți zimțuite, rupte din linguri.

Se zvonea că printre paznici se făceau pariuri câți alți deținuți aveau să-și ia viața înainte de a fi împușcați.

Felix s-a uitat la un gardian neamț înfofolit într-o manta groasă de lână și cu mănuși în mâini.

— Să-i ardă focul iadului pe nemernicii ăștia pentru ce-au făcut!

— Poate că n-o să mai avem când să vorbim, a zis Lazare cu glas scăzut.

În ochii lui Felix se citea tristețe.

— După ce n-om mai fi, au să vină alții să ne înlocuiască în lupta pentru libertate. Lumea va scăpa de Hitler până la urmă. Mi-aș fi dorit să rămânem în viață ca să prindem sfârșitul războiului.

Lazare i-a întins mâna mutilată.

— Pentru mine a fost o onoare să luptăm alături.

— Onoarea a fost a mea, a zis Felix și i-a strâns mâna. Presupun că ăsta este un rămas-bun.

— *Adieu*, a zis Lazare cu glas gâtuit.

Felix s-a îndepărtat fredonând o strofă din *Le Chanson des Partisans.* A dispărut printre deținuții care se îngrămădeau unii într-alții ca să-și țină de cald.

Pe Lazare l-a cuprins un amestec de disperare și dragoste de țară. *Poate că vom sta alături în fața plutonului de execuție*. Rămas singur, a mai făcut o dată înconjurul curții. Din pricina mușchilor slăbiți, abia își târa picioarele pe solul înghețat. Prin găurile din pantofi intra zăpada, amorțindu-i degetele. A continuat să meargă, un pas, și încă un pas, pentru a se bucura de libertatea de a umbla pe pământ. Când s-a terminat ora de plimbare, ninsoarea s-a întețit. Picăturile înghețate îl loveau peste obraji. Tremurând și ud, Lazare a fost trimis cu forța de către paznici înarmați înapoi în celulă.

S-a urcat pe pat și s-a înfășurat cu pătura ca într-un cocon până s-a oprit din tremurat. Nu dorea ca ultimele sale zile să fie covârșite de frică, așa că și-a silit mintea – unul dintre puținele lucruri pe care nu i le luaseră nemții – să hoinărească printre amintirile legate de părinți. O frântură de imagine cu tatăl bătând cu furie la mașina de scris un articol pentru ziar și – chiar în acea clipă – Lazare își dăduse seama că voia să ajungă jurnalist, la fel ca *Papa*. O amintire cu *Maman* în timp ce picta pânza albă cu migală, până a prefăcut-o într-o splendidă imagine a Arcului de Triumf. Mesele în familie cu *lokshen kugel*[55], o budincă cu tăiței de ou, făcută după o rețetă secretă adusă de părinți din Polonia. O imagine cu *Maman* și *Papa* care râdeau și se țineau de mână la un picnic în Champ de Mars. S-a rugat în gând ca ei să supraviețuiască cumva vreunui lagăr de muncă german, deși știa că sorții erau împotriva lor.

55. Preparat pregătit în comunitățile evreiești, în special de Șabat și pentru sărbători.

Lazare s-a frecat la ochi și a început să viseze la Rose. Își imagina cum ar fi să supraviețuiască războiului și să o întâlnească din nou. Se închipuia ținând-o în brațe ca să n-o mai lase să plece niciodată. Se întreba cum ar fi să se căsătorească, să aibă copii și să îmbătrânească împreună. Pe măsură ce orele treceau, în cămăruțele inimii sale își făurea o viață imaginară. Șansa de a mai fi împreună se pierduse. Își dorea, mai mult decât orice, ca ea să fie liberă. *Vei supraviețui războiului, Rose. Rănile tale, deschise după pierderea oamenilor pe care i-ai iubit, se vor închide în cele din urmă. Într-o zi, vei avea familia ta.*

— La revedere, Rose, a șoptit el. Cu mintea și speranța pustiite, Lazare a alunecat într-un somn adânc.

CAPITOLUL 42

Amiens, Franța – 18 februarie 1944

Clopotele catedralei din Amiens au bătut pentru slujba de la amiază, făcându-l pe Lazare să se foiască în pat. Foamea îi rodea stomacul, și frigul îi pătrundea în oase. Nici el, nici ceilalți condamnați să moară peste douăzeci de ore nu mai primeau hrană. Lazare bănuia că nemții nu voiau să irosească mâncarea pe niște oameni care urmau să moară în curând. Se gândea că o să-i lipsească și de ultima plimbare, dar s-a dovedit că se înșelase când un paznic a intrat în aripa lor și a vârât cheia în broasca de la celula lui. Lazare s-a dat jos din pat, scoțând aburi din gură în aerul rece, și s-a dus cu greu până la ușă. *O ultimă privire spre cer*.

Când paznicul tocmai răsucea cheia, un zumzet slab l-a făcut să se oprească. S-a uitat de-a lungul coridorului spre ușa deschisă care dădea în curte.

Afară, bâzâitul se auzea tot mai tare, ca un roi uriaș de albine. Lui Lazare i s-a ridicat părul pe brațe.

Pentru că închisoarea se afla lângă un aerodrom german, Lazare învățase repede să deosebească avioanele Luftwaffe – Focke-Wulf, Messerschmitt și Heinkel – după zgomotul distinct al fiecărui motor. Dar vuietul ascuțit al acestor aparate de zbor era cu totul diferit. Și nici nu se îndreptau spre

aerodrom. Avioanele veneau cu viteză la înălțime mică – drept spre închisoare.

Clopotul de alarmă a început să bată.

Paznicul a făcut ochii mari.

Pe Lazare l-a inundat un val de adrenalină. Și-a lipit obrajii de gratii, dar nu putea vedea printre ele ce se întâmpla afară.

— *Luftangriff!* [56] s-a auzit pe coridor o voce guturală.

56. Raid aerian (germ.).

Cu cizmele pocnind pe pardoseala de piatră, nemții au ieșit în fugă din clădire.

Paznicul rămas în urmă a bâjbâit cu cheia să închidă ușa la loc.

Pulsul lui Lazare a luat-o razna. Nu mai avea nimic de pierdut, în afară de a-și grăbi execuția, așa că și-a strâns pumnul și l-a pocnit pe paznic printre gratii, drept în falcă. Știa însă, în clipa când l-a lovit pe neamț, că nu putea să-l doboare în starea sa de slăbiciune.

Gardianul, cu o expresie de șoc și furie pe față, s-a clătinat puțin. S-a lipit cu spatele de celula din fața lui Lazare ca să-și recapete echilibrul.

Au izbucnit strigăte. Deținuții au sărit din paturi. Lazare a pus mâna pe cheie și a răsucit-o, dar aceasta s-a înțepenit.

Afară urlau motoarele avioanelor.

— *Halt!*

Paznicul a desfăcut tocul pistolului.

Lazare a zgâlțâit cheia. Lacătul s-a desfăcut. În timp ce deschidea ușa celulei – n-a auzit scârțâitul balamalelor de fier, acoperit de huruitul avioanelor –, privirea lui s-a oprit pe fața încruntată a neamțului. Când gardianul a ridicat pistolul, speranțele lui Lazare s-au năruit. *S-a sfârșit.*

CAPITOLUL 43
Operațiunea Jericho – Închisoarea Amiens – 18 februarie 1944

Lui Rose i-a sărit inima în piept la vederea escadronului RAF de

bombardiere Mosquito, însoțite de avioane de vânătoare Typhoon, care zburau sub cinci mii de kilometri înălțime deasupra unui câmp acoperit de zăpadă. Era așezată la volanul unui camion cu care spera să fugă împreună de acolo, parcat pe marginea șoselei Albert-Amiens, la câteva sute de metri în estul închisorii. Mai încolo, în partea de vest a închisorii, aștepta Claudius într-o mașină neagră. Când primul bombardier a schimbat direcția spre închisoare, lui Rose i s-a tăiat răsuflarea. A început să tremure. *Vă rog, distrugeți zidurile și clădirile de pază, nu și celulele deținuților*.

Cu doar câteva ore în urmă – după mai bine de o lună de mesaje trimise SOE prin care cerea de urgență bombardarea închisorii din Amiens – Rose primise decizia pentru care se rugase cu atâta disperare.

Operațiunea Jericho are loc.

Un val de speranță i-a inundat pieptul. A verificat și răsverificat cifrul. Nici o greșeală. După părerea ei, Operațiunea Jericho făcea trimitere la bătălia de la Ierihon[57], când evreii au înconjurat cetatea de mai multe ori în timp ce suflau în trâmbițe din corn de berbec, până când zidurile s-au surpat. *Noi vom folosi bombe în loc de coarne*. A transmis imediat un mesaj care cerea precizări privind ora atacului. Se îndoia că va primi informația dar, câteva secunde mai târziu, a venit răspunsul de la Centrală.

57. Oraș antic, situat pe malul drept al râului Iordan, considerat cel mai vechi oraș din lume, cu cel mai vechi zid de apărare.

La prânz.

Rose și-a smuls căștile de la urechi și a sărit de pe scaun. *Nu mai am timp să găsesc luptători din Rezistență care să-i ascundă pe fugari*. A coborât scările hambarului în fugă și s-a dus după Claudius. Au plecat în grabă din Valmondois, fiecare într-unul din cele două vehicule pe care Claudius le ținea ascunse într-un șopron. N-au avut timp nici să-l anunțe pe Dominique Ponchardier, și nici Rezistența din Amiens. Dat fiind că drumurile erau acoperite de zăpadă și gheață, Rose își făcea griji că nici măcar n-o să ajungă în Amiens. Fără să mai țină seama de propria siguranță, a condus în viteză pe drumurile de țară ca să evite vreun baraj rutier al nemților cu camionul ale cărui roți se învârteau în gol și derapau. În două rânduri a dat

peste nămeți în mijlocul şoselei, și o dată era gata să intre cu camionul pe câmp. Vânturile puternice aduceau tot mai multă zăpadă, și Rose se întreba dacă nu cumva RAF avea să anuleze misiunea.

În pofida drumurilor primejdioase, au ajuns amândoi la închisoare cu puțin înainte de miezul zilei. Au oprit la cele două capete ale șoselei Albert-Amiens, cu închisoarea la mijloc. În mod normal, vehiculele parcate pe marginea şoselei ar fi atras atenția, dar mai multe mașini abandonate pe drum creau un fel de camuflaj. S-a lăsat în jos și a așteptat. Când primul Mosquito britanic s-a apropiat de închisoare, Rose s-a ridicat brusc în scaun, cu inima bătându-i nebunește în piept. Mosquito a lăsat să cadă o bombă mare de metal, care a căzut prin aer ca o suliță, drept la baza zidului de șase metri, fără să explodeze însă.

— Nu! a strigat Rose.

Bombardierul s-a ridicat brusc, zburând câțiva metri deasupra închisorii. Din turnurile santinelelor a izbucnit focul germanilor. Avionul s-a înclinat spre stângă și a luat înălțime.

Oare RAF folosește bombe cu explozie întârziată, pentru avioanele care zboară atât de jos, ca să ca să aibă timp se îndepărteze? Dacă nu, Rose spera ca următorul Mosquito să aibă mai mult succes cu încărcătura sa. Câteva secunde mai târziu, bomba, care se înfipsese la baza zidului, a explodat aruncând în aer o coloană de fum și moloz.

CAPITOLUL 44
Operațiunea Jericho – Închisoarea Amiens – 18 februarie 1944

O detunătură asurzitoare a zguduit închisoarea. Gardianul a tresărit tocmai când trăgea cu pistolul. Glonțul a trecut șuierând pe lângă urechea lui Lazare și a ricoșat în perete. Înainte ca neamțul să tragă din nou, Lazare s-a aruncat asupra lui și l-a împins în ușa unei celule. Lazare însă, cu mușchii lui atrofiați și slăbiți, nu era pe măsura paznicului solid, care și-a rotit brațul și l-a lovit pe Lazare la tâmplă cu pistolul mânuit ca o bâtă.

Lazare a simțit în țeastă o durere fulgerătoare care l-a îngenuncheat.

Amețit, a încercat să-și revină.

În curte au izbucnit împușcături. Cu disprețul întipărit pe chip, paznicul a ridicat din nou pistolul. Lazare nu voia să moară cu ochii închiși. A ridicat privirea spre el și a observat mișcare – doi deținuți care se furișau spre ușa de la celula lor, la câțiva centimetri în spatele paznicului. Lazare și-a recăpătat sângele rece.

Neamțul a coborât țeava pistolului, ochind fruntea lui Lazare.

Un deținut cu părul vâlvoi a scos repede brațul printre barele de metal și l-a prins pe paznic de beregată ca într-un clește. Cu respirația tăiată, acesta a tras în podea. Din pardoseală au sărit pe fața lui Lazare câteva așchii de piatră.

În toate celulele au izbucnit strigătele condamnaților. Al doilea deținut, un bărbat scund, cu barbă, și-a vârât brațele printre bare și i-a prins paznicului mâna în care ținea pistolul. Cu obrajii turtiți între barele de metal, bărbatul cel scund l-a mușcat de încheietură, ca un câine turbat, în timp ce colegul său de celulă l-a strâns și mai tare pe neamț de beregată.

Paznicului îi ieșeau ochii din orbite. Picioarele îi zvâcneau. A tras cu pistolul, dar glonțul a nimerit într-o ușă.

Deținuții i-au strâns cu și mai multă putere grumazul și încheietura mâinii, țintuindu-l de barele de metal.

Din gura căscată a paznicului ieșeau gâlgâieli, din mână îi curgeau picături de sânge, și pistolul i-a căzut pe pardoseală. Lazare, care își recăpătase forțele, l-a ridicat imediat de jos. Când se pregătea să tragă, și-a dat seama că nu mai era nevoie – trupul fără viață al paznicului s-a prăbușit la podea.

— Dă-ne drumul! a strigat deținutul bărbos.

Lazare a vârât pistolul la spate și a scos cheia care rămăsese în broasca de la celula sa.

Deasupra închisorii s-a auzit huruitul unui avion. Mitralierele au început să tragă. După câteva secunde, în închisoare a răsunat ecoul unei alte explozii în apropierea unei gherete de pază.

Invazia Aliaților? Lazare a descuiat ușa celulei, eliberându-i pe cei doi deținuți care îi săriseră în ajutor.

— Fugiți!

Cei doi au luat-o la goană pe coridor.

— Dă-ne drumul! a strigat un glas răgușit dintr-o celulă alăturată.

— Deschide ușile! a răcnit un alt deținut. Printre barele celulelor se agitau mai multe brațe.

Lazare stătea în cumpănă. Înainte însă de a se răzgândi, a descuiat o ușă, eliberând trei deținuți. S-a dus apoi la altă celulă, unde se afla un bărbat orb de un ochi, și a deschis ușa. Se așteptase ca paznicii nemții să intre peste ei și să deschidă focul, dar, după răpăiala mitralierelor din curte, și-a dat seama că erau ocupați să respingă raidul asupra închisorii. Atunci Lazare a descuiat celulă după celulă, dând drumul la mai mult de patruzeci de condamnați care au început să fugă spre curte, singura lor șansă de scăpare.

După ce i-a eliberat și pe ultimii doi bărbați, unul dintre ei cu un bandaj pe picior și șchiopătând apăsat, Lazare a mers cu ei spre capătul coridorului. Când s-a apropiat de ieșire, priveliștea din curte i-a umplut de adrenalină trupul suferind. Una din gheretele paznicilor era distrusă, iar de-a lungul zidului de nord se întindea o spărtură mare prin care evadau deținuții. Dar santinelele germane aflate în foișoare acționau ca niște țintași, culcând la pământ o parte din deținuții care încercau să fugă. Curtea era presărată cu cadavre. Ca și cum nu era de ajuns, dinspre latrine se trăgea cu mitraliera.

Deținutul care șchiopăta a rămas încremenit.

— N-o să reușesc niciodată!

— N-avem de ales, a zis Lazare. Dacă rămânem aici, murim.

Al doilea deținut s-a agățat de cadrul ușii cu o privire îngrozită.

Lazare le-a arătat fumul gros care se înălța din clădirea paznicilor. În momentul în care un avion cu o emblemă britanică pe fuzelaj a țâșnit deasupra închisorii, din burta lui a căzut o bombă. S-a auzit un zornăit, de parcă cineva aruncase un butoi metalic în zidul aripii pentru deținuți, înfiorându-l pe Lazare.

— Fugiți!

Lazare i-a împins pe deținuți din cadrul ușii, forțându-i s-o ia la fugă prin curtea învăluită de fum. Când a fugit în urma lor, un foc de baraj l-a făcut să se arunce la pământ ca să se ferească. S-a târât peste așchiile de lemn pârjolit care îi intrau în palme, sperând să se îndepărteze de explozie. O secundă mai târziu, detunătura l-a zgâlțâit din toate încheieturile. Și-a

acoperit capul cu mâinile tocmai când o grămadă de cărămizi și bucăți de beton din clădire i-a căzut pe spate și picioare. Durerea i-a străpuns șira spinării. A încercat din răsputeri să dea la o parte cărămizile, dar avea brațele prinse sub muntele de moloz. S-a chinuit să tragă în piept aerul plin de fum și miros acru de cordită[58].

58. Explozibil obținut din nitroglicerină și nitroceluloză.

Mormanul de zidărie îi presa coastele și abia putea să respire. Aerul tot mai puțin îi lua din putere; prin fața ochilor i-a trecut o viață ce nu avea să fie. În mijlocul durerii și al părerilor de rău, o singură imagine era de neclintit. *Rose*. Cu gâtul plin de funingine, a simțit că se sufocă, și dintr-odată totul s-a făcut negru.

CAPITOLUL 45
Operațiunea Jericho – Închisoarea Amiens – 18 februarie 1944

Din închisoare se înălțau nori negri de fum. Strângând cu putere în mâini volanul mașinii, Rose a început să se roage ca Lazare să fi scăpat. Printr-un nor de cenușă dus de vânt, s-a străduit să vadă mașina lui Claudius parcată la celălalt capăt al șoselei Albert-Amiens. A scrutat cu privirea câmpul din jurul închisorii. Din mijlocul fumului au ieșit o duzină de deținuți îmbrăcați în salopete cafenii, care au luat-o la fugă prin zăpadă. *Zidurile au fost sparte!* Inima a început să-i bată cu putere. După câteva clipe, au apărut și mai mulți deținuți.

Rose a pornit motorul și a băgat camionul în viteză. Când a apăsat pe accelerație, roțile s-au învârtit pe drumul înghețat. A coborât geamul.

— Aici! a strigat ea în aerul tăios care a izbit-o în față.

Deținuții au pornit în goană peste câmp, cu picioarele afundându-li-se prin zăpada afânată care le ajungea la glezne. Rafalele de mitralieră care au izbucnit dintr-un foișor l-au nimerit pe unul dintre ei, doborându-l la pământ. Încercând să scape de gloanțe, grupul s-a împrăștiat, ca niște șoareci puși pe fugă, în afară de un deținut care l-a ajutat să se ridice pe

bărbatul căzut la pământ. Santinela din foișor s-a întors și a început să tragă spre închisoare, pentru a-i opri pare-se pe ceilalți deținuți să se strecoare prin spărtura din zid.

Rose a pus frână, intrând cu vehiculul în derapaj. A deschis în grabă ușa camionului și a început să fugă pe câmp, simțind în nări mirosul de fum și praf de pușcă. Deținutul care îl sprijinea pe rănit s-a îndreptat spre ea clătinându-se. Când cei doi bărbați au ajuns aproape, Rose l-a recunoscut imediat pe unul dintre ei, cu toate că slăbise îngrozitor de mult.

— Felix! a strigat ea și s-a repezit la el, prinzându-l de brațul subțire, numai piele și os.

— Ajută-l, a zis Felix, gâfâind.

Rose și-a trecut brațul celui rănit pe după gât. Împreună cu Felix l-a dus la camion pe bărbatul care abia își târa piciorul plin de sânge.

Gloanțele mitralierelor răpăiau, dar s-au oprit brusc când deasupra închisorii a trecut un bombardier Mosquito.

Rose l-a ajutat pe rănit să urce în spatele camionului, apoi s-a întors spre Felix.

— Unde e Lazare?

Felix a clătinat din cap.

Rose a simțit că i se usucă gura.

— Ce s-a întâmplat?

— Aripa unde era celula lui a fost lovită de bombă.

— Nu! a strigat Rose. Poate că a scăpat!

— Îmi pare rău, a zis el, punându-i o mână pe umăr. Nu mai e nimic de făcut.

Rose a simțit un junghi în stomac, îi venea să vomite. *Ce-am făcut oare?*

— Trebuie să-i salvăm pe ceilalți pe cât se poate, a zis Felix, arătând spre deținuții care alergau spre ei.

Năucită, Rose a rămas pe loc nemișcată, de parcă prinsese rădăcini. Răsufla adânc, ca și cum nu mai avea aer.

— Rose! a strigat Felix. Ajută-mă!

Împinsă de datoria de a-i salva pe deținuți, a trecut peste suferință și a ajutat trei bărbați, unul dintre ei cu sângele șiroind din rana adâncă din cap. Tremurând din cap până în picioare, a ajutat bărbații să urce pe platforma

camionului.

— Conduc eu, a zis Felix și a urcat grăbit la volan.

Rose s-a așezat pe locul din față și a trântit ușa.

— Acolo! a zis ea, arătând cu mâna.

La vreo cincizeci de metri, mai mulți deținuți alergau pe drum. Felix a pornit spre ei în viteză.

— Urcați!

Pe când deținuții săreau grăbiți în camion, peste câmp s-a năpustit spre ei un paznic neamț cu mitralieră.

Rose, cu adrenalina crescând, a scos din torpedou un pistol. A tras două gloanțe spre el, dar nu l-a nimerit.

Soldatul s-a aruncat la pământ și a îndreptat arma spre ei.

Felix a apăsat pe accelerație.

Gloanțele au lovit camionul, făcând țăndări parbrizul.

După ce și-a scuturat cioburile de sticlă din păr, Rose s-a aplecat în față prin rama parbrizului și a golit încărcătorul, forțându-l pe paznic să înainteze aplecat.

Felix a schimbat viteza și s-a îndepărtat de închisoare în goană.

Rose a aruncat o privire în oglinda retrovizoare. În spatele grupului de deținuți trântiți pe platforma remorcii, un nor de fum se înălța amenințător din închisoare. A simțit că o cuprinde disperarea. *Îmi pare nespus de rău, Lazare.*

— Tu ai pus asta la cale? a întrebat Felix cu vocea răgușită.

— *Oui*.

Vântul rece care pătrundea prin parbrizul spart îi biciuia pielea. *Claudius este în cealaltă mașină, dar nu l-am văzut de fum,* și-a zis Rose, rugându-se ca el să fi scăpat împreună cu deținuții.

Felix a redus viteza ca să ia o curbă.

— Cred că l-am omorât pe Lazare, a zis ea cu glas tremurat.

— *Non*, i-a răspuns Felix. Le-ai dat o șansă multor deținuți care mâine ar fi fost morți.

Ochii lui Rose s-au umplut de lacrimi. Simțea că se îneacă.

Brusc, Felix a tușit și s-a apucat cu mâna de stomac. Pe cămașă i-a apărut o pată de sânge, cât o prună.

Rose a făcut ochii mari, îngrozită.

— Oh, Dumnezeule, ești rănit.

Și-a desfăcut fularul și i l-a apăsat pe abdomen. Felix s-a strâmbat de durere. Prin gaura de glonț făcută în ușa de lângă el șuiera vântul.

— Conduc eu, a propus Rose.

— Mă descurc, a zis Felix. Unde mergem?

— Valmondois. Rose a arătat un drum lateral: Ia-o la stânga.

Felix, care își păstrase intactă îndemânarea de pilot de curse, a întors camionul pe drum – cu roțile din spate la un unghi de patruzeci și cinci de grade – și a accelerat. A condus câțiva kilometri pe căi lăturalnice. Însă cu fiece minut care trecea, fața lui era din ce în ce mai palidă, iar reflexele tot mai încetinite, până când a ratat de puțin o curbă și a intrat cu camionul într-un copac.

— Oprește! a strigat Rose.

Felix, cu fruntea acoperită de broboane de transpirație, a redus accelerația și a virat spre marginea drumului. Rose a sărit din camion și a fugit spre ușa dinspre el. În timp ce îl ajuta pe Felix să se mute pe scaunul din dreapta, deținuții, printre care și bărbatul rănit la picior, au sărit din remorcă și au fugit în pădure. *Și-au dat seama că au mai multe șanse fără noi*.

— Rezistă, a zis Rose, așezându-se la volan și a apăsat pe accelerație.

Felix s-a prins cu mâinile de burtă.

— Trebuia să te ascult când m-ai avertizat că SD ne-a infiltrat rețeaua.

— Nici unul din noi nu putea face nimic, a zis ea.

Felix a tușit cu sânge.

— Îmi pare rău că n-am fost un șef mai bun pentru rețeaua noastră. Încăpățânarea mea v-a adus numai necazuri, ție și lui Muriel.

La auzul numelui lui Muriel, a simțit o durere în piept.

— Știi unde este acum?

— *Non*, a zis Felix, abia răsuflând. Când ajungi acasă, spune-i te rog lui Harriet, soția mea, că o iubesc. Iar dacă fiul meu, Mathieu, scapă din prizonierat, transmite-i, te rog, cât de mândru sunt de el.

Rose l-a mângâiat ușor pe mâna plină de sânge.

— O să-i spui asta chiar tu.

Pe buzele lui Felix a apărut o umbră de zâmbet, și pleoapele i s-au închis.

Rose a cotit pe un drum de pământ acoperit de zăpadă. Șleaurile adânci lăsate de alte roți zgâlțâiau camionul, făcându-l pe Felix să geamă. După ce au fost cât pe ce să se înzăpezească, s-a încumetat să o ia pe un drum pietruit, îndreptându-se spre sud. Câteva minute mai târziu însă, speranțele ei de a ocoli barierele rutiere s-au spulberat.

La treizeci de metri în față, drumul era blocat de două camioane germane. Șase soldați îmbrăcați în mantale și cu căști pe cap au ridicat puștile.

Lui Rose i s-a tăiat respirația. A pus frână, derapând. În timp ce încerca să întoarcă mașina, s-a uitat în oglinda retrovizoare și a văzut cum se apropie de ea un convoi de *Kübelwagens* – de neconfundat cu forma lor pătrățoasă și prelata decapotabilă.

I-a făcut semn cu cotul lui Felix, dar acesta nu a reacționat, și nici pieptul nu i se mai ridica. *Dumnezeule. Nu!*

Rose a deschis torpedoul, dar nu a mai găsit muniție pentru pistol. I-a venit în minte pilula L, ascunsă în ruj. Însă în loc să întindă mâna spre poșetă, a turat motorul la maximum. Răvășită de durere, a împins schimbătorul de viteză până la capăt și s-a năpustit cu camionul spre baraj.

Soldații s-au împrăștiat pe marginea drumului și au deschis focul.

Rose s-a lăsat în jos în spatele volanului în timp ce gloanțele răpăiau în camion. Din radiatorul ciuruit au țâșnit aburi. Un cauciuc din față a explodat, volanul s-a smucit spre dreapta, și camionul s-a prăvălit în șanț, trântind-o cu capul de bord. Amețită, a încercat să se târască afară prin geamul șoferului, dar a fost trasă de doi soldați și trântită jos. A simțit un genunchi înfipt în spate, care i-a trimis un junghi ascuțit prin vertebre. Încătușată, cu trupul, mintea și sufletul frânte, Rose a fost târâtă de picioare și apoi aruncată în spatele unui *Kübelwagen* al Wehrmachtului.

PARTEA A IV-A
CAMP DE CONCENTRATION

CAPITOLUL 46
Lagărul de concentrare Ravensbrück, Fürstenberg, Germania – 3 iunie 1944

Rose și-a vârât nasul într-un spațiu dintre șipcile de lemn ale unui vagon de tren. A tras în piept o fărâmă de aer proaspăt, un scurt răgaz de la mirosurile pestilențiale de sudoare, urină și fecale. În compartiment stăteau înghesuite patruzeci și trei de femei, un amestec de prizoniere politice, evreice, Martore ale lui Iehova și delicvente de drept comun, toate condamnate pentru crime împotriva regimului nazist. În zilele cât a stat închisă în vagon, Rose a avut timp pentru prima oară de la capturarea ei să deplângă moartea lui Felix, Muriel și Lazare. În timpul interogatoriilor, a pus cap la cap faptul că peste două sute cincizeci de deținuți evadaseră din închisoarea din Amiens, deși cei care o arestaseră se lăudau că i-au prins pe cei mai mulți dintre ei. Visul său de a-și clădi o viață nouă cu Lazare se spulberase, în timp ce reușita misiunii îi alina prea puțin durerea din suflet. *Din dorința mea de a organiza o misiune de salvare a condamnaților la moarte, l-am sacrificat pe bărbatul pe care îl iubesc*.

După ce a căzut în mâinile lor, a fost dusă la închisoarea din Fresnes, în sudul Parisului. Interogată de zece ori de către Gestapo, a îndurat torturi îngrozitoare, ba chiar a fost arsă pe spate cu trabucul. Îndârjită după ce îi pierduse pe Lazare și pe cei doi prieteni, agenți SOE, ca și pe cei din familie, Rose a refuzat să colaboreze, agățându-se de legenda ei de acoperire. „Mă numesc Aline Bonnet, comis-voiajoare de cosmetice“, repeta ea de fiecare dată, refuzând să cedeze în fața durerii. Era convinsă că

dârzenia sa trezise un oarecare respect printre cei din Gestapo, care aveau deja ceva informații despre ea, obținute prin tortură de la alți agenți SOE, când căzuse rețeaua *Doctorul*.

În timp ce era în închisoarea din Fresnes, Rose a fost trimisă o dată la sediul din Paris al SD de pe Avenue Foch 84. Când a ajuns acolo, a fost dusă imediat într-o celulă de interogatoriu de la ultimul etaj. O clipă mai târziu, i s-a făcut pielea de găină când în celulă a intrat, cu cizmele bocănind pe podeaua de lemn, șeful SD, Josef Kieffer. I se citea în ochi că o recunoscuse. A pălmuit-o peste față, spărgându-i buza de jos, după care a ieșit furtunos din încăpere. Asistentul lui Kieffer, Eberhard Vogel, a interogat-o timp de o săptămână. Rose a refuzat să coopereze, spre furia lui Kieffer. Și-a dat seama că mai era și altceva, pe lângă încăpățânarea ei, care îl scosese din sărite pe Kieffer, când la sediul din Avenue Foch 84 a fost adusă Zelie, tânăra cântăreață de cabaret care fusese amanta acestuia. Părul ei blond, atât de strălucitor înainte, era încâlcit, bijuteriile fuseseră înlocuite cu cătușe, iar fața îi era aproape de nerecunoscut cu un ochi umflat și fără machiaj. *El nu mai are încredere în tine, și acum încearcă să afle dacă noi două am fost înțelese să complotăm împotriva lui*. Cu toate că îi era milă de Zelie, a cărei singură vină părea a fi că se culcase cu dușmanul, Rose simțea un val de satisfacție știind că îl îmbolnăvise pe Kieffer de paranoia. După câteva zile, înfuriat că Rose nu ceda, Kieffer a dat ordin să fie trimisă într-un lagăr de concentrare.

A simțit o smucitură, și trenul a oprit. Rose, vlăguită de drumul lung și lipsa de hrană, spera să vină vreun soldat neamț și să le umple cu apă găleata din care beau toate. În schimb, ușa vagonului s-a deschis larg. A mijit ochii, după ce a dat de lumina crudă a soarelui. A tras adânc aer în piept și a simțit izul sărat adus de vânt. *Cred că suntem aproape de mare. Germania? Polonia?*

— *Schnell!* a strigat un soldat, făcându-le semn cu arma să coboare.

Femeile, câteva ducând sacoșe și pături, s-au dat jos din vagon. Rose avea mâinile goale. De la gară, au fost forțate să mărșăluiască pe un drum care despărțea două șiruri de vile mai vechi – unele cu jardiniere pline de flori la ferestre –, care păreau a fi locuințe SS, judecând după șirurile de steaguri cu svastică. În dreapta lor era un lac unde niște deținute trase la față

– îmbrăcate într-un fel de rochii cu dungi alb-albastre, și pe cap cu baticuri triunghiulare albe – încărcau cu lopata nisip în vagonete.

— *Schnell!* au strigat soldații.

Femeile au grăbit pasul.

După ce au trecut pe lângă o clădire mai mare, reședința comandantului, după cum bănuia Rose, au ajuns la o poartă de fier pe care numele Ravensbrück era scris cu litere de metal.

În dreapta intrării, o clădire cu un coș de cărămidă înalt se profila amenințător deasupra lagărului, stârnind în Rose o presimțire urâtă. *Crematoriu?*

Înăuntru se întindea o curte mare de pământ, care sub tălpile lui Rose părea numai nisip. În spatele curții erau optsprezece șiruri lungi de barăci. *Aici sunt mii de prizoniere*. Spre deosebire de închisoarea din Franța, lagărul din Ravensbrück nu avea foișoare pentru santinele. În schimb, era înconjurat de un gard înalt cu sârmă ghimpată electrificată, marcat prin plăcuțe de avertizare cu un craniu și două oase încrucișate și cuvântul *Halt!* dedesubt. Înfipt în sârma electrică se vedea trupul carbonizat al unei femei, ale cărei haine zdrențuite o făceau să pară o sperietoare sinistră. Rose s-a cutremurat. *Naziștii au lăsat-o acolo pe biata femeie ca să le descurajeze pe celelalte să evadeze.* Cuprinsă de o stare de greață, Rose a coborât privirea, întrebându-se cum putea să fie împinsă o ființă umană până într-acolo încât să recurgă la asemenea gesturi îngrozitoare.

Au fost duse la o clădire administrativă, unde au trebuit să renunțe la obiectele personale. La scurt timp după aceea, au fost dezbrăcate de haine și rase în cap. Au așteptat ore în șir în pielea goală să fie examinate de personalul medical SS. Aliniate în rânduri de câte cinci, au fost controlate, rapid, dar brutal – în căutare de boli sau de obiecte care puteau fi ascunse în vreun orificiu al corpului – în timp ce personalul SS le comenta atributele fizice, ca la vite. În cele din urmă, au primit rochii în dungi alb-albastre și baticuri, cele mai multe murdare sau pătate. *De la prizonierele moarte*, și-a zis Rose în gând, în timp ce își trăgea pe ea o rochie mai mare cu câteva numere, care atârna aproape până la pământ. În loc de pantofi, au primit saboți de lemn.

Fiecare a primit un triunghi de pâslă, cu numărul de identificare, pe care

trebuia să-l coasă pe umărul stâng al rochiei. Ecusonul verde era pentru delicvente; negru, pentru cele clasificate de naziști drept „asociale“, printre care femei rome, cerșetoare, alcoolice, drogate, prostituate și pacifiste; mov, pentru Martorele lui Iehova; galben, pentru evreice; roșu, pentru prizonierele politice, care era și culoarea ecusonului lui Rose, identificată drept prizoniera numărul 77132.

După ce și-au cusut triunghiurile, au fost separate și trimise la sectorul lor după culoarea pe care o purtau, dar fără să intre să-și găsească un pat, și nici să primească apă ori să meargă la toaletă. În schimb, nou-sositele au fost silite – de către gardiencele care își agitau bastoanele – să rămână în liniște în dreptul barăcilor. Pe măsură ce orele treceau, Rose vedea cum alte și alte prizoniere intrau în lagăr pentru a fi înregistrate. *Sunt numai femei*. O dureau mușchii. Își muta greutatea de pe un picior pe altul. Cât a stat acolo, Rose a avut răgaz să-și dea seama cum era organizat lagărul. În timp ce la conducerea lagărului erau numai membri SS bărbați, gardienii erau numai femei. Gardiencele, mare parte dintre ele cu părul frumos pieptănat sub bonete, purtau fuste și jachete de lână, curele și cizme de piele lustruite, iar câteva erau însoțite de ciobănești germani purtați în lesă.

Spre seară, când genunchii lui Rose erau gata s-o lase din pricina oboselii, în lagăr au intrat sute de prizoniere. În scurt timp, au mai sosit câteva grupuri de femei conduse de gardiencele cu câini. *Și-au terminat munca de sclave pe ziua de zi*, și-a spus Rose.

— *Achtung!* [59] au strigat gardiencele. Câte cinci pe rând!

59. Atenție! (germ.)

Rose s-a așezat la rând, odată cu miile de femei care stăteau aliniate, cu privirea în pământ.

Timp de două ore și mai bine, gardiencele au făcut apelul, fiecare pentru sectorul său. O gardiancă înaltă și frumoasă, cu părul blond, care purta o pelerină neagră, și-a făcut apariția pe bicicletă. Femeia a pedalat de la un sector la altul cu pelerina fluturând pentru a aduna listele de la gardience. *Asta e șefa*, şi-a zis Rose în gând.

Cu capul plecat, s-a uitat pieziș la șirurile de femei. Noile prizoniere erau ușor de identificat după capetele rase sau după firele scurte de păr care

ieșeau de sub baticuri. Prizonierelor mai vechi din lagăr le crescuse părul și erau moarte de slabe, cu ochii înfundați în orbite și lipsiți de viață. *Cât timp poți supraviețui aici?* S-a rugat în gând ca Aliații să le elibereze din acel lagăr al morții.

A sunat alarma, și prizonierele au fost libere să ia masa de seară, un polonic de supă de nap, împărțită de două prizoniere care împingeau un cărucior de lemn cu o oală mare din care ieșeau aburi. Sleită și însetată, Rose a sorbit fiertura, în ciuda gustului rânced, și a mers cu celelalte femei spre sectorul ei.

Barăcile erau ticsite. De-a lungul pereților se întindeau șiruri de câte trei paturi suprapuse. Sectorul avea o baie și toalete, dar era peste măsură de aglomerat, femeile dormind câte două în pat. În aerul stătut se simțea un miros ca de grajd. Rose a trecut printre șirurile de paturi în căutarea unui loc unde să doarmă. La fiecare pat însă, Rose era refuzată de prizonierele care nu voiau să lase o nou-venită în spațiul lor. *Poate ar trebui să îmi fac loc în pat cu forța*. Când se pregătea să se întoarcă, o femeie a apucat-o de mână și a tras-o în patul ei.

Ochii i s-au mărit de uimire. I-a sărit inima în piept când a recunoscut-o pe femeia aceea înaltă, în pofida faptului că părul ei șaten ondulat fusese ciopârțit.

Muriel a dus degetul la buze și i-a șoptit:

— Trebuie să vorbim încet. Pentru câteva porții în plus, sunt prizoniere care spionează pentru nemți.

Rose a îmbrățișat-o strâns pe Muriel, simțindu-i coastele prin rochie.

— Slavă Domnului că ești în viață, a spus ea în șoaptă.

— Cum ești? a întrebat Rose, cu inima plină de bucurie.

— Bine, a șoptit Muriel. Te-au chinuit tare?

— Nu, a zis Rose, cu toate că arsurile de pe spate nu i se vindecaseră pe deplin.

— Mă bucur așa de mult să te văd, a zis Muriel. Ce s-a întâmplat cu Felix?

Rose a simțit o strângere în stomac. A început să îi povestească despre căderea rețelelor SOE din Paris, Operațiunea Jericho și moartea lui Felix.

— Aripa unde era închis Lazare a fost lovită de o bombă, a zis ea cu voce

tremurândă.

— Oh, Doamne Dumnezeule! Îmi pare nespus de rău, a spus Muriel și i-a șters lacrimile de pe obraji. N-ai avut de ales. Dacă nu cereai să aibă loc misiunea, i-ar fi împușcat pe deținuți. Ai salvat atâtea vieți, Rose. Lazare a ținut la tine, și știu că ar fi mândru de tot ce-ai făcut ca să-i salvezi pe camarazii lui din Rezistență.

Rose era recunoscătoare pentru încercarea ei de a-i alina durerea, dar remușcările îi ardeau sufletul.

— Unde ne aflăm? a întrebat Rose, vrând cu disperare să-și scoată din minte moartea lui Lazare.

— Ravensbrück, Germania. Suntem la vreo optzeci de kilometri de Berlin, în nord.

— O, nu. *Sosirea Aliaților ne va salva printre ultimii.*

— Ravensbrück are multe lagăre-satelit mai mici. În toate sunt numai prizoniere, în afară de unul aflat în apropiere, unde stau doar bărbați – ei sunt cei care ne fac pâinea.

— Câte prizoniere? a întrebat Rose, deși nu era sigură că vrea să afle răspunsul.

— Patruzeci de mii. Poate mai mult.

Rose a scos un mic strigăt de uimire, apoi a oftat.

— O să faci muncă forțată, de rob, a adăugat Muriel.

— Refuz să muncesc, s-a îndârjit Rose. N-am de gând să-l slujesc pe Hitler niciodată!

— O să fii condamnată la muncă silnică. Și dacă refuzi și atunci, te împușcă. Comandantul lagărului, Suhren, nu dă doi bani pe regulile Convenției de la Geneva pentru prizonierii de război. Planurile lui sunt să ne termine prin muncă grea și să ne înfometeze până murim.

Lui Rose i-a apărut în minte imaginea prizonierelor frânte de oboseală care încărcau nisipul în vagonete.

— Unde o să muncești?

— Atelierul de textile, a zis Rose, amintindu-și de instrucțiunile primite la înregistrare.

— Ce bine. Și eu lucrez tot acolo. O să-ți fie cald la iarnă, și este mai puțin greu decât să tai copaci sau să încarci nisip.

— În regulă.

Muriel i-a povestit apoi despre grozăviile din Ravensbrück. Prizonierele era deseori legate de copac și biciuite drept pedeapsă cu douăzeci și cinci de lovituri pentru tot felul de lucruri mărunte de nesupunere – dacă, de pildă, cădeau la pământ de oboseală în timpul apelului, ori dacă nu-și făceau patul cum trebuie. Transporturi întregi de prizoniere, multe dintre ele evreice sau infirme, era duse undeva și nu se mai întorceau.

— Femeilor li se spune că sunt transferate într-un alt lagăr, a zis Muriel. Se aude însă că sunt duse la moarte.

— Dumnezeule!

S-a auzit sirena. Câteva secunde mai târziu, lumina s-a stins în barăci. Aerul s-a umplut de tuse, strănuturi, scâncete și gemete.

Rose s-a cutremurat. *Dacă iadul există, atunci sigur am nimerit în el.*

— Vom trece și prin asta, Muriel. Și vom spune întregii lumi ce-au făcut naziștii.

— Așa-i.

Împărțind cu Muriel o pătură mică și plină de găuri, Rose s-a culcat pe o parte. Îi urechi avea doar fâșâitul paielor din saltea. Cu spatele întors spre Muriel, și-a împreunat mâinile și s-a rugat să supraviețuiască împreună până la sosirea trupelor Aliate. Dar cât de mult? Luni de zile? Un an? Pe lângă lupta pentru supraviețuire, se temea că urma să înfrunte și timpul.

CAPITOLUL 47
Lagărul de concentrare Ravensbrück – 4 iunie 1944

La patru dimineața a sunat sirena. Rose s-a trezit, s-a frecat la ochi și a coborât din pat odată cu Muriel. Au ieșit împreună cu restul prizonierelor, care își târau picioarele spre curte.

— *Schnell! Schnell!* a strigat o gardiancă, bătându-se cu bastonul în palmă. Câte cinci pe rând!

Rose a intrat în rând lângă Muriel și s-a îndreptat de spate. Cu toate că în fața barăcilor se aflau mii de prizoniere, nu se auzea nici un sunet în afară de țârâitul greierilor și strigătele gardiencelor.

— *Achtung!* a răcnit gardianca din fața lor și a dat cu bastonul peste picioarele unei prizoniere, trântind-o la pământ.

Pe Rose a cuprins-o furia. S-a aplecat în față, apoi a șovăit, gândindu-se la urmările gestului de a veni în ajutorul femeii.

— Stai în rând, a șoptit Muriel. O să te biciuiască, sau chiar mai rău.

Șovăind, Rose s-a tras înapoi. Cu coada ochiului, a urmărit-o pe femeie cum se așază în mâini și în genunchi cu capul plecat. *Te rog, ridică-te.* Femeia s-a sculat în picioare și s-a întors la locul ei.

Prizonierele au stat aliniate trei ore, timp în care gardiencele au făcut apelul. După ce șefa cu părul blond a adunat listele trecând cu bicicleta printre barăci, sirena a sunat și au apărut cărucioarele cu mâncare. Femeile au primit niște cafea apoasă, care părea făcută din ghindă opărită, și o felie de pâine cu rumeguș. La scurt timp, prizonierele au pornit mărșăluind către locurile lor de muncă conduse de gardiencele cu câini ciobănești.

Atelierele SS de croitorie, blănărie și cizmărie se aflau în lagărul din Ravensbrück, alături de barăci. Ajunsă înăuntru, Rose a luat loc lângă Muriel la o masă lungă de lemn, care era un fel de linie de asamblare pentru femeile devenite croitorese. Așa cum era așezată în încăperea înghesuită, lui Rose i-au revenit în minte Lucy și dactilografele din Camera 60. Rose a avut un acces de melancolie. Trecuseră abia trei ani de când lucrase în Camerele de Război subterane ale lui Churchill, dar ei se părea că asta fusese acum o viață. În atelier a intrat o gardiancă tânără, cu o bonetă care îi acoperea părul șaten deschis, buclat. S-a dus în capătul sălii și s-a așezat la birou, ca o profesoară. A scos din carâmbul cizmei o vergea de bambus și a pocnit cu ea în tăblia biroului:

— *Arbeit!*[60]

60. La treabă! (germ.)

Rose a tresărit. Femeile și-au luat dintr-un coș ac, ață și foarfece. Ca într-o linie de asamblare, coseau la un obiect de îmbrăcăminte, de culoare gri-șobolan, apoi îl dădeau mai departe. În lada de lângă scaunul lui Rose se găseau niște piese din același material, care arătau ca niște mâneci. I s-a întors stomacul pe dos. *Vestoane de iarnă naziste*.

Fără să scoată o vorbă, Muriel i-a arătat cum să coasă mâneca la haina

militară germană. Gândul că trebuia să lucreze haine pentru inamic, dar mai ales să le atingă, o dezgusta. Dar pentru că nu dorea ca Muriel sau celelalte femei să aibă probleme pentru că nu își îndeplineau norma, pe care gardianca o însemna într-un tabel, și-a înghițit aversiunea și a început să coasă. Când a terminat mâneca, i-a înmânat-o unei prizoniere evreice care purta un ecuson galben.

După șase ore de lucru din acel schimb, fără să bea apă sau să meargă la toaletă, degetele lui Rose, înțepate de atâtea împunsături fără degetar prin stofa groasă de lână, au început să sângereze. Și-a șters degetele zdrelite pe rochie, în loc de cârpă, și a lucrat mai departe. Muriel a atașat mâneca dreaptă, iar Rose pe cea stângă. La capătul celălalt se adunau grămezi de vestoane terminate, pe care gardianca le controla pe sărite. Când Rose a băgat de seamă că femeia cerceta doar capetele cusăturilor – acolo unde se înnoda ața – în mintea ei a încolțit o idee.

Când a terminat de cusut, a făcut un nod și a tăiat capetele aței cu foarfeca. I-a făcut lui Muriel semn cu genunchiul.

Muriel s-a uitat la ea. Rose a tăiat ața la mijlocul cusăturii de la subraț și a dat-o mai departe pe linia de asamblare. Muriel a dat ușor din cap. Și-a terminat cusătura și a făcut întocmai ca Rose, tăind cusătura la mijlocul mânecii drepte.

Rose își spunea că, deși trebuiau să treacă săptămâni întregi de purtat până când mânecile să se desfacă la cusătură, era totuși ceva. A simțit crescând în ea un sentiment de sfidare de care era mândră. *Suntem încă în stare să luptăm împotriva naziștilor, chiar dacă nu facem decât să stricăm vestoanele astea afurisite.* În scurt timp, Rose strica unu din trei vestoane. Și-a petrecut după-amiaza închipuindu-și cum înving soldații Aliați un regim hitlerist fără mâneci.

CAPITOLUL 48
Lagărul de concentrare Ravensbrück – 10 septembrie 1944

Rose, cu bătături la degete după atâtea luni de cusut, lucra la mâneca unui

veston nazist. Gardianca de la atelierul de croitorie al SS a ieșit din sală pentru a merge la toaletă, lăsându-le prizonierelor un scurt răgaz de a-și trage sufletul. În timp ce își masa mâinile dureroase, Rose s-a uitat pe fereastra mică. Afară, din coșul crematoriului se înălța un fum negru. S-a cutremurat. *Destinația finală a prizonierelor din Ravensbrück.*

— Sunt zile când mă gândesc că nu pot ieși de aici decât prin coș – ca un fum, i-a șoptit Muriel lui Rose.

— Nu! a zis Rose, întorcându-se spre Muriel, ai cărei obraji erau tot mai supți. Nici să nu te gândești. O să ajungi înapoi acasă la Mabel.

Muriel a dat din cap, apoi și-a șters ochii cu dosul palmei.

Lunile de înfometare și trudă lăsaseră urme asupra lor. În fiecare zi se trezeau în zori, la patru fix, stăteau trei ore în picioare, aliniate pentru apelul de dimineață, beau o cană de cafea de ghindă și înghițeau o feliuță de pâine, munceau douăsprezece ore, stăteau în picioare trei ore pentru apelul de seară, sorbeau un polonic de fiertură de nap, și apoi cădeau sfârșite pe pat. Zi după zi, aveau același program istovitor, în timp ce în lagărul suprapopulat soseau întruna noi prizoniere. Proviziile de hrană care ajungeau în lagăr erau mici, așa că rația zilnică se tot micșora, mărind numărul de morți ce alimentau crematoriul, care părea de-acum să ardă la orice oră din zi și din noapte.

O rază de speranță s-a ivit totuși în august, când în lagăr s-au răspândit zvonuri despre debarcarea Aliaților în Franța. Rose s-a convins că zvonul era adevărat când comandantul Suhren a primit ordin de la Berlin să suspende timp de o săptămână rațiile de hrană pentru prizonierele politice. „Vin Aliații“, spusese Rose, încercând să le dea speranțe lui Muriel și prizonierelor înfometate din barăci. „Trebuie să mai rezistăm câteva luni și vom fi libere.“

Gardianca nemțoaică s-a întors după pauză; a scos vergeaua de bambus din carâmbul cizmei și a plesnit-o pe biroul ei.

— *Arbeit macht frei*[61], a zis ea, cu răutate în glas.

61. „Munca te face liber.“ Slogan folosit în Germania nazistă și expus la intrarea în lagărele de concentrare și exterminare, inclusiv la Auschwitz.

Cu privirea plecată, prizonierele au început să coasă mai repede.

Dacă aș fi în putere și dacă am fi în alt timp și alt loc, și-a zis Rose în gând, *ți-aș rupe bățul pe șale.* Când nemțoaica s-a întors cu spatele, Rose a tăiat la mijloc ața de sub răscroiala vestonului, crescând rata sabotajului de la patru la cinci bucăți.

Rose era destul de mulțumită de îndemânarea pe care o căpătase la cusut. Devenise expertă în vandalizarea cusăturilor care urmau să se rupă în timp, dar care rămâneau încă intacte în timpul controalelor de calitate. Însă cel mai mult se mândrea cu faptul că și celelalte prizoniere participau acum la micul complot. Pe lângă Muriel, Rose atrăsese în acel act de sabotaj toate femeile din linia de asamblare, din diferite țări și vorbind limbi diferite. Pentru ele toate, era un mod de a se împotrivi naziștilor și a-și dovedi lor însele că nu aveau să renunțe, chiar dacă recurgeau la acte mărunte de răzvrătire, lipsite de urmări dramatice.

Gardianca a răscolit un teanc de vestoane. A tras de nasturi și de revere, pentru a vedea cât de rezistente sunt cusăturile. Tot scotocind în mijlocul grămezii, a scos afară un veston și a început să tragă de mâneci cu putere. Auzind cum se rupe ața, lui Rose i s-a făcut pielea de găină pe brațe. Gardianca s-a oprit să cerceteze mai bine mâneca dreaptă a vestonului, care fusese cusut de Muriel.

O, nu! Rose a simțit un nod în gât.

Mâinile lui Muriel tremurau.

Femeia a vârât degetele prin cusătura desfăcută și a smuls mâneca.

— *Wer hat das getan?* [62] a întrebat ea, încruntându-se.

62. Cine a făcut asta? (germ.)

Pe chipurile femeilor se citea teama.

Rose a început să respire precipitat. Ca din reflex, s-a ridicat în picioare și a privit-o în față pe gardiancă.

— Eu.

Femeia a săgetat-o cu privirea.

Cu două degete, Rose a mimat o pereche de foarfece:

— Țac-țac.

Cu o mișcare rapidă, gardianca a izbit-o cu cizma în stomac. Rose s-a prăbușit la podea, cu o durere îngrozitoare în burtă. S-a chinuit să tragă aer

în piept.

Muriel a încercat să se ridice de pe scaun, dar a fost oprită de două prizoniere.

Gardianca a scos din cizmă vergeaua de bambus și a început să o lovească cu furie pe Rose, care s-a ghemuit și și-a acoperit fața cu palmele. Simțea arsuri pe spate, brațe și picioare. Când a terminat cu bătaia, gardianca a vârât vergeaua înapoi în cizmă și a suflat în fluier, pentru a alerta gărzile din atelierul alăturat.

Câteva secunde mai târziu, Rose – cu brațele și spatele pline de dungi roșii – a fost luată de acolo de un grup de pază. Se aștepta să fie biciuită și mai rău de către un *kapo* de sector, de regulă un deținut condamnat, însemnat cu triunghi verde și care acționa la ordinele unei gardience germane. În schimb, Rose a fost dusă pe lângă punctul de flagelare până într-o clădire – aproape de intrarea în lagăr, lângă crematoriu – și închisă într-o celulă de la parter. Rose s-a târât într-un colț, și-a cuprins genunchii cu brațele și s-a rugat în gând ca nici Muriel, nici celelalte femei să nu fie învinovățite pentru celelalte vestoane compromise pe care, în mod sigur, gardianca avea să le verifice cu și mai multă atenție. *Nu e nevoie să fie pedepsite și celelalte. Dar ce pedeapsă o să primesc? Muncă silnică? Porții tăiate? Plutonul de execuție?*

Rose a aflat răspunsul după două ore, când un ofițer SS, cu o cicatrice în formă de cârlig sub ochiul stâng, a deschis ușa masivă de metal a celulei.

— *Der Kommandant hat neunzig Einzelhaft angeordne*[63], a zis ofițerul, cu o față lipsită de orice emoție, apoi a plecat, încuind celula după el.

63. Comandantul a ordonat nouăzeci de zile de izolare (germ.).

Ușurată la gândul că nu avea să fie împușcată, Rose a respirat adânc de câteva ori. *Pot să rezist la așa ceva.* S-a dus cu greu până la patul de lemn care nu avea saltea și a masat urmele care îi acopereau pielea. După câteva ore, a aflat însă că pedeapsa ei era mult mai mare de atât, când a sosit masa de seară. Printr-o ferestruică făcută în partea de jos a ușii, o prizonieră a strecurat în celulă o cană de cositor cu fiertură de nap. Când s-a uitat la porția minusculă, i s-au gârbovit umerii. *Jumătate de rație. Au de gând să mă ucidă prin înfometare.*

CAPITOLUL 49
Lagărul de concentrare Ravensbrück – 7 octombrie 1944

Zgomotul de șantier a făcut-o pe Rose să se trezească. Şi-a masat coastele ieșite în afară, ca la câinii fără stăpân, și s-a ridicat din pat. Apoi a mers pe picioarele nesigure spre ferestruica zăbrelită aflată destul de sus. Prea slăbită să sară pentru a se uita afară, a tras cu urechea la bocăniturile care păreau a veni de la bolțarii de ciment rânduiți în apropierea crematoriului. *Ce construiesc oare*?

Își petrecuse zilele de izolare încercând să-și conserve energia dormind. Când era trează însă, se forța să facă ture prin celulă ca să nu i se atrofieze mușchii de la picioare. Pentru a-și păstra mintea activă, recita poeziile din copilărie învățate de la mama ei și visa cu ochii deschiși la trecut, cel mai adesea la scurtele, dar intensele momente petrecute alături de Lazare. *Cât aș vrea ca lucrurile să se fi petrecut altfel cu noi*.

Ferestruica din ușă s-a deschis pentru porția de dimineață. O prizonieră a strecurat înăuntru o cană din cositor umplută pe jumătate cu cafea din ghinde și o coajă de pâine.

Rose a îngenuncheat.

— Dă-mi mâna, a șoptit femeia.

Rose a întins palma.

— De la o prietenă, a zis femeia și i-a pus în ea un cârnat uscat.

Rose s-a uitat lung la comoara comestibilă.

— Să-l mănânci puțin câte puțin. Femeia a închis ferestruica, și zdrăngănitul căruciorului s-a auzit tot mai slab.

Muriel. Ochii lui Rose s-au umplut de lacrimi. A mestecat apoi o bucățică de cârnat, simțind pe limbă gustul de vânat. A învăluit-o un sentiment de recunoștință.

În ziua următoare, Rose a găsit o bucată de sfeclă în cafeaua de ghindă. Spre sfârșitul săptămânii, a mai primit un cârnat, împreună cu o bucățică de margarină. Declinul s-a oprit, și puterile i-au revenit cu încetul. *Îți pui viața în pericol ca să-mi trimiți mâncare pe ascuns. Promit să nu mor, ca să nu te dezamăgesc*.

CAPITOLUL 50
Lagărul de concentrare Ravensbrück – 11 noiembrie 1944

Ghemuită pe patul de lemn sub o pătură mai mult zdrențe, Rose asculta vacarmul șantierului de afară. În aer răsuna pocnetul bolțarilor de ciment care erau stivuiți. S-a întrebat dacă se construiau noi sectoare, dar a alungat ideea, pentru că zgomotul venea dinspre crematoriu, amplasat la câțiva metri dincolo de zidul lagărului. Și-a îndesat degetele în urechi și a închis ochii, dorindu-și să intre în hibernare până când războiul avea să se sfârșească.

Trezită de o mișcare ușoară pe obraz, Rose s-a șters pe față. A cuprins-o un frison, de la curentul de aer rece care se revărsa prin fereastra zăbrelită. *Vine iarna. Vântul și-a schimbat direcția*. Și-a tras pătura ruptă și plină de găuri în jurul ei, înfășurându-se ca un cocon. Dar izbiturile de ciocan și bolțari care îi spărgeau timpanele au silit-o să se miște. Patul era acoperit de praf. Când s-a sculat în capul oaselor, de pe pătură a căzut niște funingine. S-a înecat. Vântul care intra pe fereastră aducea niște fulgi înnegriți. Pe podea era un strat fin de cenușă. *Incinerări – O, Dumnezeule mare!*

Cu stomacul întors pe dos, s-a târât până la fereastră. Ridicată pe vârfurile picioarelor în care simțea cârcei, a azvârlit pătura, o dată și încă o dată, până când s-a prins între barele de metal. Paravanul improvizat nu a împiedicat însă cenușa purtată de vânt să pătrundă în celulă. Tremurând toată, s-a ghemuit într-un colț și a început să plângă. Și-a împreunat mâinile și s-a rugat pentru sufletele celor dispărute. S-a jurat să facă orice stătea în puterile ei ca să scape teafără din război, să-i aducă pe naziști în fața justiției și să aibă grijă ca femeile prizoniere la Ravensbrück să nu fie uitate niciodată.

CAPITOLUL 51
Lagărul de concentrare Ravensbrück – 9 decembrie 1944

Zgomotul unei chei în ușa celulei a trezit-o. S-a întins în pat, simțindu-și încheieturile înțepenite, după ce dormise încolăcită ca să se încălzească.

Ușa celulei s-a deschis cu un scârțâit. Ofițerul SS, același care cu nouăzeci de zile în urmă îi comunicase sentința, a înălțat din sprâncene, surprins se pare că o găsea în viață.

— *Melden dich bei deinem Zellenblock*[64], a zis el.

64. Prezintă-te la sectorul tău (germ.).

S-a întors și a plecat, lăsând ușa deschisă.

Rose a ieșit din celula de izolare abia mișcându-și picioarele. Ajunsă afară, a pornit pe pământul acoperit de zăpadă. Gheața îi pătrundea în saboți și îi amorțea picioarele fără ciorapi. Îmbrăcată tot în hainele de vară, și-a cuprins pieptul cu brațele, într-o slabă încercare de a lupta cu frigul pătrunzător. Dinții îi clănțăneau. Prost hrănită și epuizată, s-a oprit de câteva ori să-și tragă sufletul.

Când a ajuns la sectorul său, a găsit barăcile îngrozitor de supraaglomerate, cu câte trei, uneori chiar patru femei într-un pat. A pășit peste zeci de femei ghemuite pe podea. În aer stăruia un miros acru. Ieșind din izolare, revenirea bruscă la un număr și mai mare de femei atât de înghesuite era pentru Rose în același timp șocantă și dureroasă.

Nerăbdătoare să o vadă pe Muriel, Rose s-a strecurat până la patul ei, dar a găsit trei femei culcate pe burtă care mâncau din castroane o zeamă subțire.

— Unde e femeia care dormea aici? le-a întrebat Rose, simțind că o lasă picioarele.

Una dintre ele a clătinat din cap, a bolborosit ceva în polonă și a sorbit mai departe din zeamă.

Rose și-a croit drum prin mulțimea de femei în căutarea lui Muriel sau a unei figuri cunoscute. Când s-a apropiat de capătul barăcii, a dat peste Yana, o prizonieră politică, fost medic în Armata Roșie, care vorbea franceza din timpul studiilor la Paris, și care dormise în același cu pat cu Muriel.

— Slavă Domnului! a exclamat Yana și a îmbrățișat-o.

— Ce bine că te văd, a zis Rose, strângând-o tare în brațe. Ce s-a întâmplat aici?

Yana s-a desprins din îmbrățișare.

— Cât ai lipsit, trenurile au adus alte mii de prizoniere, unele evacuate din lagărele naziste din Est, după înaintarea Armatei Roșii.

Rose a aruncat o privire asupra barăcii ticsite, care adăpostise înainte două sute de femei. *Câte să fie? Cinci sute? Șase sute?* Încăperea răsuna de gemete, suspine și accese de tuse.

— Condițiile sanitare sunt îngrozitoare, a zis Yana. În lagăr se răspândește tifosul.

Rose a avut o presimțire urâtă.

— Unde e Muriel?

Pe fruntea Yanei au apărut cute adânci.

— În capătul sectorului, unde am amenajat o zonă de carantină.

O, nu! Rose s-a sprijinit de un pat ca să nu cadă.

— Cum se simte?

— Prietena ta este o luptătoare, a zis Yana.

Rose a icnit.

— De ce nu stă în spital?

— Nu îndrăznesc s-o duc acolo, a răspuns Yana.

— De ce? Nu mai lucrezi acolo?

— Ba da, sunt obligată să mă duc acolo, a zis ea, apoi s-a apropiat de Rose, coborând glasul. De ceva timp, doctorii eutanasiază bolnavele injectându-le benzină.

— *Mon Dieu*, a șoptit Rose.

— Sunt niște monștri, a zis Yana. Am văzut asta de multe ori, chiar și pe paciente care nu erau în fază terminală, doctorii parcă le omoară la întâmplare, după cum au chef.

— Dar la *Revier*, la infirmerie, nu poate sta?

— A ajuns sectorul morții, unde bolnavele sunt lăsate pur și simplu să moară, a zis Yana, trecându-și mâna peste frunte de parcă încerca să uite amintirile oribile întipărite în creier. Mai trebuie să știi un lucru.

Rose și-a încleștat mâinile.

— Naziștii nu se mulțumesc doar să ne ucidă prin muncă grea, gloanțe și condiții inumane. Nu se mulțumesc nici să transporte grupuri de femei la alte lagăre unde să fie omorâte.

Lui Rose i-a înghețat sângele în vine. Imaginea nenumăratelor femei duse în camioane, care nu s-au mai întors niciodată. Încă de când ajunsese la Ravensbrück, se auzea că nemții sistematic trimiteau prizoniere la alte lagăre pentru a fi ucise în masă.

— Am auzit din întâmplare cum un doctor și un ofițer SS vorbeau despre o cameră de gazare în Ravensbrück care este aproape gata. Este mascată drept sală de dușuri.

Rose a tresărit.

— Lângă crematoriu? a întrebat ea, amintindu-și de zgomotele șantierului de lângă celula de izolare.

Yana a încuviințat din cap.

— De ce-mi spui toate astea?

— Pentru că în curând vor omorî femei cu sutele. N-am nici o îndoială că vor începe cu bolnavele și cu acele categorii de prizoniere pe care naziștii le disprețuiesc cel mai mult.

Rose și-a înfipt unghiile în palme, dorindu-și să poată pune capăt cumva acestui infern.

— Așa că, a zis Yana, punându-i o mână pe umăr, trebuie să facem ceva să o ajutăm pe prietena ta să se vindece.

— O să te ajut, a zis Rose.

— Numai că și tu arăți de parcă ai avea nevoie de îngrijire.

— Arăt groaznic, dar fii sigură că am mâncat mult mai bine – *mulțumită lui Muriel care mi-a trimis hrană pe ascuns* – decât femeile de aici.

— Bine, a zis Yana, părând mulțumită de ajutor.

Pășind peste femeile culcate pe podea, Rose a urmat-o pe Yana până la capătul sectorului unde, întins pe sfoară, un cearceaf pătat le separa pe bolnavele de tifos de restul.

— O să începi cu prietena ta, a zis Yana. Cu trei degete, a luat dintr-o punguță mică de pânză un praf cafeniu și l-a pus într-o cană de tinichea cu apă: Un leac rusesc, n-avem alte medicamente. Apoi a agitat amestecul și i-a dat lui Rose cana, împreună cu câteva bucăți de scoarță de copac.

— Ajut-o să bea ceaiul, după care o freci pe piele cu fâșiile de coajă.

Rose a avut un șoc când a găsit-o pe Muriel într-un pat din fundul încăperii, alături de două femei scheletice care păreau că dorm, sau poate

zăceau inconștiente. Muriel slăbise mult, îi ieșeau în afară pomeții ascuțiți și claviculele. Ochii încercuiți de cearcăne negre erau injectați de febră, iar pe piele avea o erupție.

Rose a îngenuncheat, cu ochii plini de lacrimi.

— Muriel…

Muriel a întredeschis pleoapele.

— Eu sunt, Rose, a zis ea, atingându-i mâna.

— Ești în viață, a șoptit Muriel.

— Da. Pe obrazul lui Rose a curs o lacrimă, lăsând o dâră pe pielea murdară: Mi-ai salvat viața.

— Altele te-au ajutat, a zis Muriel, apoi a tușit, chircindu-se de durere. Ne-ai protejat când ai luat asupra ta povestea cu vestoanele.

Mi-ai dăruit hrană, când tu aveai mai multă nevoie decât mine.

— Am niște ceai pentru tine. Rose i-a așezat un cearceaf împăturit sub capul care ardea și era leoarcă de transpirație, și i-a pus cana sub buze.

Muriel a luat câteva înghițituri. Pe bărbie i s-au prelins câteva picături.

— N-ar trebui să stai aici. Ai să te infectezi.

— Nu-ți face griji pentru mine, a zis Rose. Bea tot ceaiul, are o doctorie în el.

— Mai târziu, a zis Muriel cu glas slăbit. Și-a ridicat privirea spre cer, ca și cum căuta ceva. Nu mai știu cum arată.

Rose și-a înghițit nodul din gât.

— I-am uitat chipul lui Mabel, a șoptit ea.

— Nici vorbă, a zis Rose, încercând să-și alunge durerea. Este din cauza febrei. Când te faci bine, îți vei aminti toate trăsăturile ei frumoase.

Muriel a coborât privirea.

Rose a căutat printre amintiri. Poza lui Mabel, așezată lângă fotografia lui Charlie în timpul pregătirii lor SOE de la Garramor House.

— Mabel este o dulceață, a zis Rose. Are păr șaten cârlionțat, un năsuc cârn – seamănă cu al mamei sale – și cei mai adorabili obrăjori bucălați.

Pe buzele arse și crăpate ale Muriel a apărut un zâmbet ușor.

— Și mai are o rochiță în carouri încântătoare.

Pe chipul lui Muriel se citea amintirea.

— I-am făcut-o când era doar o gâgâlice, a zis ea, și s-a oprit, pentru a-și

drege glasul. În curând o să înceapă școala.

— Rochița i-a rămas deja mică, a zis Rose. Când ajungi acasă, va trebui să-i faci alta. O să fie o slăbănoagă pe picioroange, la fel ca maică-sa.

Muriel a pus mâna pe brațul lui Rose.

— Așa-i.

Rose a ajutat-o să bea ceaiul, dar Muriel a sorbit doar jumătate din el. Cu bucățile de coajă i-a frecat brațele slăbite, picioarele și trunchiul, acoperite de o ușoară roșeață, care dispărea la apăsare. După ce Muriel a adormit, Rose s-a gândit la cele spuse de Yana despre camera de gazare care era aproape gata. S-a cutremurat. *Trebuie să te pun pe picioare înainte ca nemții să înceapă să le adune pe cele socotite niște guri în plus.*

CAPITOLUL 52
Lagărul de concentrare Ravensbrück – 19 decembrie 1944

Rose a pus mâna pe fruntea lui Muriel.

— Ai febră, a zis ea, simțind fierbințeală în degete. *39 de grade? 40?* Umerii i s-au încordat.

Starea lui Muriel se înrăutățise în ultimele zile. Chinuită de febră și grețuri, nu putea mânca pâinea cu rumeguș, așa că Rose o hrănea cu ceaiul de coajă de copac în care punea margarina și napul pasat aduse pe ascuns de Yana de la spital. Ca și cum asta nu era de ajuns, transporturile de textile către lagăr se opriseră, blocând munca în atelierele SS, și Rose fost trimisă la muncă silnică, unde dădea cu lopata la nisip și descărca barjele de cărbune de pe lac. Așa că putea s-o îngrijească pe Muriel doar seara. În ciuda muncii istovitoare, Rose se considera norocoasă că nu fusese transferată într-unul dintre numeroasele lagăre-satelit, împiedicând-o astfel să aibă grijă de Muriel. Pentru moment, cel puțin, ea rămăsese în capătul carantinat al sectorului, pentru că saloanele din spital și din blocul morții erau supraaglomerate cu bolnave de tifos. Din fericire, gardiencele nemțoaice se temeau de bolile contagioase, ca tifosul și tuberculoza, așa că Muriel și femeile carantinate nu mai trebuiau să vină la apel. Totuși,

blockova, o prizonieră pe care SS o pusese responsabilă peste baracă, le dădea gardiencelor lista bolnavelor.

Rose a amestecat o bucățică de margarină în ceaiul călduț. A umplut o lingură și a dus-o la buzele lui Muriel.

— Nu, a șoptit Muriel și a întors capul.

— Trebuie să mănânci, a zis Rose.

— Nu pot.

Rose a pus cana jos, și cu o cârpă i-a șters broboanele se sudoare de pe față.

Muriel a privit-o pe Rose cu ochii injectați de febră.

— Aș vrea să scrii pentru mine o scrisoare.

Rose a simțit un ghem în stomac.

— Pentru Mabel.

— Nu este nevoie, a zis Rose, luptându-se să-și rețină lacrimile. O să te faci bine. Aliații se apropie de noi. O să ne salveze în curând, și o să te întorci acasă.

— Te rog, a șoptit Muriel.

Rose și-a dus mâna la stomacul care o strângea.

— N-am nici hârtie, nici creion.

— Ești o agentă nemaipomenită, a zis Muriel și a tușit, prea slăbită să ducă mâna la gură. Sunt sigură că o să găsești tu ceva.

Fără tragere de inimă, Rose a început să caute peste tot ceva de scris. A reușit să împrumute un creion – în schimbul unei felii de pâine – de la o poloneză care desena lalele pe niște pietre plate pe care le ascundea sub pat. Nu reușea să găsească și hârtie, în lagăr aceasta era un lucru rar. Să mituiască o prizonieră care lucra la serviciul administrativ SS putea fi riscant și, în plus, cerea timp. Fără alte variante, a ieșit tăcută din sector.

Afară, semiluna în descreștere lumina curtea acoperită de zăpadă. A privit în jur să se asigure că nu o vedea nimeni, apoi a fugit până la peretele sectorului din apropiere, unde gardiencele se adunau deseori să fumeze. Zăpada era presărată cu puncte negre, ca și cum cineva aruncase o mână de cenușă. A îngenuncheat și a luat de jos o bucățică de hârtie arsă pe margini. Gândul că aceasta fusese atinsă de buzele unei naziste a dezgustat-o. A trecut peste senzația de silă și a adunat mai multe mucuri de țigară.

A doua zi de dimineață, în timpul apelului s-a uitat cu atenție unde își aruncau gardiencele țigările stinse. Apoi, în timp ce prizonierele își primeau cafeaua și felia de pâine de dimineață, Rose a adunat mucurile. Pentru că a ajuns târziu la rândul pentru rație, a primit doar un sfert de felie și un deget de cafea. *Merită*, și-a zis Rose, înmuind puțină coajă de pâine în fiertură.

Peste zi, a muncit din greu pe malul lacului la descărcat de cărbuni dintr-o barjă. O dureau brațele și spatele de cât ridicase pietroaiele negre, lopată după lopată. Era scârbită la gândul că acel cărbune avea să-i încălzească pe ofițerii SS, locuința comandantului de lagăr și – cel mai mult – crematoriul. *Dacă refuz să muncesc, mă biciuiesc sau mă împușcă. Și dacă mor, cine o s-o mai ajute pe Muriel?* Și-a alungat gândurile și a mai aruncat o lopată de cărbuni din barjă.

În timp ce lucra pe mal, a mai găsit câteva chiștoace lângă o groapă de nisip, pe care le-a strecurat în buzunarul hainei. A mai adunat trei pe drumul spre lagăr. După apelul de seară, a căutat peste tot și a mai găsit pe jos zece. Întoarsă în sector, a scos din buzunar o mână de chiștoace. A desfăcut învelișul de hârtie, dând la o parte tutunul ars, apoi a ascuțit creionul pe o bucată de cărămidă. După ce adunat materialele de scris, s-a dus în zona carantinată să o vadă pe Muriel.

Rose s-a așezat pe patul ei, pe care îl împărțea cu alte două bolnave, care horcăiau în somn.

— Muriel, a șoptit ea, atingând-o ușor pe umăr. Vrei să-ți scriu scrisoarea?

Muriel a întredeschis pleoapele grele.

— Ce sunt astea?

— Niște bucățele de ziar, îmi pare rău, a zis Rose și a acoperit cu mâna resturile de hârtie arsă, sperând ca Muriel să nu-și dea seama de unde erau. Pentru moment, o să le numerotez pe spate ca să le transcriu când o să găsesc hârtie ca lumea.

— Bine, a zis Muriel cu glas slab. I-a făcut semn lui Rose să se apropie, vrând parcă să nu trezească femeile adormite, sau poate ca să păstreze cuvintele între patru ochi.

Rose s-a aplecat spre ea. În următoarele minute, Muriel i-a dictat în șoaptă mesajul pentru fetița sa, Mabel. Rose a încercat, cu inima strânsă, să-

și păstreze sângele rece în timp ce stenografia după dictare, o metodă pe care o învățase la Colegiul de secretariat din Londra al doamnei Hoster. La sfârșit, a numerotat dosul hârtiuțelor.

— Gata, a zis Rose, punând jos creionul.

Muriel a clătinat încet din cap.

— Să le coși în rochie.

Lui Rose i s-au împăienjenit ochii de lacrimi. Adevărul din spatele rugăminții lui Muriel i-a rupt inima.

— Nu este nevoie.

— Te rog, a insistat Muriel.

Rose i-a strâns mâna doar piele și os. Și-a mușcat obrazul pe dinăuntru ca să-și stăpânească lacrimile, apoi a încuviințat din cap.

CAPITOLUL 53
Lagărul de concentrare Ravensbrück – 2 ianuarie 1945

Sfârșită, Rose a ieșit tremurând din groapa de nisip și a aruncat lopata în vagonet. O dureau mușchii după o zi de săpat la malul lacului. Munca forțată se făcea mai mult ca să le chinuie pe prizoniere decât ca să umple vagoanele cu nisip, credea Rose, dat fiind că pământul era înghețat.

— *Schnell!* a strigat o gardiancă blondă, trăgând de lesa câinelui său, care mârâia și își arăta colții.

Rose și-a luat locul lângă celelalte prizoniere, câte cinci pe rând. Gardianca a suflat din fluier, scoțând aburi în aerul rece, și prizonierele au pornit să mărșăluiască.

La fiecare pas, nisipul din saboții lui Rose o zgâria pe tălpile goale. Era mai obosită decât de obicei, pentru că dormise doar câteva ore, ca să aibă grijă de Muriel și de celelalte femei aflate în carantină. În noaptea ce trecuse, două prizoniere politice, o poloneză și o franțuzoaică, muriseră de tifos în urma complicațiilor provocate de malnutriția severă. Trupurile lor trebuie să fi fost deja luate de către plutonul de debarasare a cadavrelor și duse la crematoriu. Lui Rose i se rupea inima, simțindu-se vinovată că

trebuise să aleagă cine să primească bucățelele de hrană aduse pe ascuns. *Dacă aș fi putut să fac rost de mai multă pâine, ele ar fi acum în viață.*

Febra lui Muriel scăzuse, dar încă era slăbită și nu putea să meargă, chiar dacă, încet, starea ei se îmbunătățea vizibil. Avea mai multă poftă de mâncare și, pentru prima dată după săptămâni întregi în care se hrănise doar cu supă de nap pasată sau ceai, cu o seară înainte mâncase o jumătate de felie de pâine pe care erau niște frunze de varză veștede.

— Mâine îți aduc niște cârnați cu piure, glumise Rose, smulgându-i lui Muriel un zâmbet șters, dar de neconfundat.

Pe măsură ce prizonierele se apropiau de lagăr, mirosul greu de la crematoriu se simțea tot mai tare. Rose a început să respire sacadat, în încercarea de a-l bloca. Duhoarea s-a întețit însă când gardianca le-a ordonat s-o ia pe un drum care trecea doar la câțiva metri de coșul din care ieșeau vălătuci de fum. Rose a aruncat o privire spre gardiancă, ale cărei cizme de piele lustruite scârțâiau pe zăpadă. *Vrei să ne chinui*, și-a zis ea în gând, cu ură crescândă.

Cuptorul crematoriului duduia, făcând să i se ridice părul pe ceafă. Dogoarea răzbătea până la ele în aerul rece. Rose dorea să-și astupe urechile și să înlăture imaginile oribile care i se învârteau în minte. Când au trecut pe lângă așa-zisa baie, privirea i-a fost atrasă de un maldăr de haine, cele mai multe cu ecusoane galbene. *Dumnezeule! Au pus în funcțiune camera de gazare!*

Lui Rose i s-au tăiat picioarele. Îi plângea sufletul pentru sărmanele femei, evreice în cea mai mare parte, judecând după culoarea triunghiurilor. S-a întrebat care fusese soarta părinților lui Lazare, rugându-se să nu fi avut același sfârșit. S-a jurat cu toată ființa ei să facă orice pentru a rămâne în viață, ca să spună lumii întregi despre ororile din Ravensbrück. Îi clocotea sângele în vine, de suferință și dorința de răzbunare. *Într-o bună zi, naziștii au să plătească pentru genocid.*

Când a ajuns în lagăr, Rose s-a dus la sector, sperând s-o găsească pe Yana, ca să-i spună despre gazări. Și-a croit drum prin baraca aglomerată, pășind peste femeile culcate pe podea. A tras cearceaful care le despărțea pe bolnavele carantinate, a intrat înăuntru și a rămas încremenită. În paturi stăteau alte femei, pe care nu le cunoștea. Iar Muriel, ca și bolnavele cu care

împărțise patul, lipseau. A simțit un ghem rece în stomac.

Yana, care îi dădea unei femei să mănânce o bucățică de pâine, s-a întors spre ea.

— Unde sunt? a strigat Rose surprinsă.

— N-am putut face nimic, a zis Yana cu glas tremurat. Când m-am întors de la spital am aflat că un grup de prizoniere cu ecuson verde le-au urcat într-un camion, la ordinele unui ofițer SS, și le-au dus de aici.

O durere ascuțită a străpuns-o pe Rose, de parcă primise un pumn în stomac.

— La un lagăr-satelit?

— Nu, a zis Yana cu ochii plini de lacrimi.

— Un sector pentru muribunde? a strigat Rose, creierul ei refuzând să creadă ceea ce inima ei știa deja.

Yana a clătinat din cap.

— Îmi pare rău.

— Nu! a strigat Rose cu durere. Trebuie să fie o greșeală!

A pornit spre ieșire cu pași împleticiți, împiedicându-se de prizonierele întinse pe podea. Clocotind de mânie, s-a repezit în curte spre cădirea administrativă a SS.

— Unde ați dus-o? a strigat ea, cu inima răvășită de durere. Aduceți-o înapoi!

Două gardience au pornit în fugă spre ea. În câteva secunde, una dintre ele, o femeie înaltă, cu părul prins cu grijă într-un coc, a lovit-o pe Rose cu bastonul în stomac.

Durerea i-a explodat în corp, și Rose s-a prăbușit la pământ. În timp ce se lupta să se ridice în genunchi, o cizmă a izbit-o în spate, trântind-o cu fața în zăpadă. Se aștepta să fie târâtă de acolo pentru a fi biciuită sau împușcată. Dar cealaltă gardiancă a adus o găleată cu apă rece și a vărsat-o peste ea.

Valul de apă i-a trimis un șoc în tot corpul. Hainele îmbibate i s-au lipit de piele. A început să gâfâie, din gură îi ieșeau aburi în aerul rece.

Urletul unei sirene.

— *In die Reihe, mit den anderen!* [65] a mârâit una din gardience, împungând-o pe Rose cu bastonul în obraz.

65. Treci în rând cu celelalte! (germ.)

Bătută și cu inima frântă, Rose s-a chinuit să se ridice de jos. A pornit spre sector târându-și picioarele și s-a așezat în rând. *Îmi pare rău, Muriel.* Lacrimile au început să-i curgă pe obraji. Odată cu trecerea timpului, durerea i s-a întețit. Temperatura corpului i-a scăzut foarte mult. Trei ore mai târziu, după terminarea apelului, a rămas în picioare, în pofida faptului că nu-și mai simțea mâinile sau picioarele. Yana, împreună cu două prizoniere, a ajutat-o pe Rose – care avea hainele înghețate bocnă pe ea – să intre în baracă, unde au înfășurat-o în pături și au ținut-o strâns în brațe pentru a-i dărui căldura trupurilor lor. Hainele de pe ea s-au dezghețat încet și s-a încălzit. Cu mâini tremurătoare, a prins în mână tivul de la rochia udă – în care se aflau bucățelele de hârtie cu mesajul lui Muriel –, s-a ghemuit și a început să plângă.

CAPITOLUL 54
Lagărul de concentrare Ravensbrück – 27 martie 1945

Rose stătea în curtea unde se făcea apelul și urmărea cu privirea un convoi de camioane pline cu prizoniere care ieșeau din lagăr. A simțit o mare ușurare când a văzut că vehiculele nu opreau la camera de gazare, unde mii de femei – cele mai multe evreice sau cu infirmități, dar și asociale (triunghiuri negre) și delicvente (triunghiuri verzi) – fuseseră exterminate în ultimele trei luni. Se zvonea însă că aceste camioane duceau cinci mii de prizoniere în lagărele de concentrare Mathausen și Bergen-Belsen.

Se apropie trupele sovietice. Peste iarnă, la Ravensbrück fuseseră aduse mii de femei, evacuate din lagărele poloneze pe măsură ce armata lui Stalin înainta. Sirenele antiaeriene urlau tot mai des, iar o femeie care lucrase în clădirea administrației povestise că SS muta documentele și mașinile din ateliere în locuri sigure. Și totuși, prizonierele încă erau ucise cu sutele în camerele de gazare. Cu fiecare zi, condițiile din lagăr erau tot mai grele. Proviziile de hrană se micșorau. Sectorul pentru muribunde era plin până la refuz de deținute aflate în fază terminală, care pur și simplu erau lăsate să se

stingă. Gazările și incinerările luaseră proporții, înnegrind cerul de deasupra lagărului. În fiecare zi, femei disperate se aruncau în gardurile electrice ca să pună capăt suferinței.

Lunile de muncă silnică o lăsaseră pe Rose fără puteri. Pierduse mult din greutate, oasele șoldului și coastele îi ieșeau prin piele, iar părul aspru, care începuse să crească la loc, îi cădea tot mai des. Era convinsă că singurele lucruri care o mai țineau în viață erau rațiile – pătrățele de ciocolată, bucățele de margarină, felii de pâine și linguri de gem – pe care Yana i le aducea pe furiș de la spitalul din lagăr. Totuși, cel mai dureros lucru pentru Rose era suferința adâncă pe care o simțea pentru pierderea tovărășei și prietenei sale, Muriel.

Nu putuse afla ce se întâmplase de fapt cu Muriel și cu femeile aflate în carantină, deși credea că fuseseră fie gazate, fie împușcate, și apoi incinerate. Chiar și după atâtea luni, sentimentul de vinovăție și durerea erau încă vii. *Dacă Muriel nu îmi trimitea mâncare pe ascuns cât am stat în celula de izolare, poate că era mult mai rezistentă și nu se îmbolnăvea de tifos.*

Rose asculta huruitul motoarelor care se îndepărta, întrebându-se dacă avea să apuce ziua când lagărul va fi eliberat. A intrat în sector, neștiind dacă nu cumva ar fi trebuit să caute o prizonieră mai sănătoasă și mai în putere decât ea, care să fie dornică să trimită acasă mesajul lui Muriel.

CAPITOLUL 55
Marșul morții – 27 aprilie 1945

Rose stătea în curte și asculta zgomotul motoarelor de camion de dincolo de zid. Un grup de ofițeri SS, cu capetele plecate, au intrat val-vârtej în clădirea administrației. *Au aflat și ei că sfârșitul este aproape.*

În ultimele săptămâni, SS transferase mii de prizoniere în alte locuri. Femeile, multe dintre ele scandinave, fuseseră urcate în niște autobuze albe și duse undeva. Rose socotea că în Ravensbrück rămăseseră încă peste douăzeci de mii de prizoniere, iar în sectoare se șoptea că Armata Roșie se apropia tot mai mult. Speranța eliberării creștea în rândul femeilor, mai ales

printre cele sovietice, care începuseră să-și țină capul sus. În ziua aceea însă, transferurile păreau neobișnuite, dat fiind numărul crescut al soldaților SS, dar și pentru că la apelul de dimineață nu se prezentase nici o gardiancă.

Când Rose se pregătea să intre în baracă, Yana a ieșit din spitalul lagărului și s-a apropiat de ea.

— Vino cu mine, a zis ea, luând-o de braț pe Rose, și a dus-o în spatele barăcii.

— Am auzit un ofițer SS vorbind cu doctorul german. Comandantul Suhren a dat ordin de evacuare a lagărului.

Rose a simțit crescând în ea un val de speranță.

Yana a aruncat o privire peste umăr, ca pentru a se asigura că nu le aude nimeni.

— Nemții au de gând să nu lase în urmă nici un martor care să depună mărturie despre grozăviile pe care le-au făcut. Toate femeile care se țin cât de cât pe picioare vor pleca din lagăr pe jos.

Marșul morții. Un spasm de durere în stomac.

— Încotro?

— Mecklenburgul de Nord, cred, a zis Yana.

— Dar cum rămâne cu femeile care nu sunt în stare să meargă pe jos?

— O să fie lăsate să moară.

Lui Rose i-a stat inima în loc.

— Eu rămân să îngrijesc bolnavele, a zis Yana. Acum trebuie să mă întorc la spital înainte să bage de seamă doctorul că lipsesc, a adăugat ea și și-a scos paltonul. Să facem schimb, al meu este mai călduros.

Un urlet de sirenă. Rose a simțit furnicături pe brațe.

— Rămân cu tine să te ajut.

— N-ai de ales. Pleacă! Dacă nu, te împușcă.

În curte a răpăit o mitralieră.

— *Schnell!*

Rose a tresărit.

— Paltonul, a stăruit Yana.

Fără nici o tragere de inimă, Rose a făcut schimb de paltoane cu Yana. A privit-o uimită când a simțit în buzunar niște ghemotoace.

— Hrană și bandaje, a zis Yana.

— Mulțumesc. Te rog, vino cu mine. Te ascunzi printre noi, și apoi încerci să evadezi.

— O să am grijă de bolnave până când ne eliberează tovarășii mei sovietici, a zis Yana, cu o umbră de nesiguranță în glas.

Rose a încercat să o convingă să i se alăture, dar Yana a refuzat. În aer s-au auzit fluierele paznicilor, urmate de împușcături și lătrături.

Yana a îmbrățișat-o pe Rose.

— *Dasvidanie!* [66]

[66]. Mulțumesc (rus.).

— La revedere, a zis Rose, strângând-o în brațe.

Yana a dispărut în mulțimea prizonierelor care umpleau curtea. Rose a simțit o strângere de inimă când a înțeles că, mai mult mai ca sigur, nu avea s-o mai vadă pe prietena ei rusoaică niciodată.

După puțin timp, mii de prizoniere s-au adunat la poartă, înghesuite umăr la umăr. Li s-au împărțit bucăți mare de pâine, în timp ce zeci de soldați SS înarmați s-au dat jos din camioane. Poarta s-a deschis, și femeile au fost mânate în afară, ca niște oi, lăsându-le în urmă pe cele care zăceau.

— *Schnell!* a răcnit un soldat SS, agitând o pușcă cu baionetă.

Prizonierele, cele mai multe cu saboți în picioare și în niște haine rupte, s-au înghesuit înainte. Au fost puse să se înșire în coloane lungi, în timp ce soldații le îmbrânceau de la spate. Când s-au îndepărtat, Rose a aruncat o privire spre lacul Schwedtsee unde fusese forțată la muncă silnică și unde SS arunca cenușa umană din crematoriu. I s-au umezit ochii întrebându-se câte zeci de mii de femei moarte zăceau pe fundul lacului.

La nici câteva sute de metri de poartă, s-a tras primul glonț. Prizonierele au tresărit, și Rose a văzut cu coada ochiului o femeie cu părul cărunt prăbușindu-se la pământ. *O, Doamne!*

— *Schnell! Schnell!* au strigat soldații.

Au grăbit pasul. De peste tot se auzeau cum tușesc, gâfâie, și își târăsc picioarele.

După-amiază, Rose și miile de prizoniere, multe dintre ele arătând din cauza inaniției ca niște schelete în mișcare, au pornit spre nord-vest pe drumurile pline de noroi. Prizonierele erau trimise de către soldați să o ia

peste câmp în grupuri mici, apoi se întorceau la restul grupului după un kilometru. La fiecare treizeci sau șaizeci de minute, cu precizia bătăilor de clopot din turnul unei biserici, răsunau împușcăturile care le secerau pe cele prea epuizate ca să țină pasul. Rose și-a dat seama că paznicii SS primiseră ordin nu doar să ducă prizonierele la un alt lagăr, departe de trupele Aliaților care se apropiau; ci și să răspândească victimele pe o suprafață cât mai mare, în încercarea de a ascunde urmele genocidului și crimelor de război.

După mai mulți kilometri, Rose a simțit că îi înțepenesc mușchii picioarelor și îi ard plămânii. *Cât să dureze până n-o să mai fiu în stare să merg? Ore? Zile?* Pentru a-și abate gândurile de la durere și moarte, a început să rememoreze momentele fericite adânc întipărite în mintea sa. Ieșirile la iarbă verde, împreună cu mama, tata și Charlie, vara în Trafalgar Square, unde se ospătau cu brânzeturi, șuncă afumată, prăjituri pufoase și brioșe cu frișcă, toate de la băcănia Teasdale. Sentimentul de mândrie și camaraderie pe care îl trăise pe vremea când lucra alături de femeile din Camera 60, în Cabinetul de Război al lui Churchill, și cum glumea deseori cu buna ei prietenă Lucy că unul din rapoartele sale avea să aducă victoria Marii Britanii. Starea de exaltare care o încercase când ea și Muriel terminaseră cu succes pregătirea de luptă SOE din Scoția, și cât de pline de încredere și nerăbdătoare erau să intre în luptă. Cel mai mult însă, retrăia scurtul, dar fericitul răgaz petrecut alături de Lazare. Încrederea lui de a-și deschide inima în legătură cu părinții lui care fuseseră arestați de poliția franceză, cum își riscase el viața pentru a le găsi case conspirative, ei și celor din rețeaua SOE, atingerea blândă a mâinii lui în timp ce o călăuzea prin labirintul întunecat al catacombelor din Paris. Mâncarea delicioasă pe care i-o pregătise din puține legume. Plăcerea și căldura pe care le simțise în îmbrățișarea lui. *Dacă lucrurile s-ar fi petrecut altfel…*

Mult după lăsarea serii, Rose și prizonierele – mai puține cu câteva sute de când începuse marșul – au ajuns la o gară cufundată în întuneric. După ce au fost lăsate să se odihnească, s-au culcat pe jos. Recunoscătoare pentru hrana dată pe furiș de Yana, Rose a scos din buzunar o bucată de pâine și câțiva cartofi piperniciți. A mușcat din pâine și s-a rugat în gând ca prietena ei să fie eliberată alături de miile de prizoniere suferinde rămase în

Ravensbrück.

O adolescentă istovită, care avea pe haină un triunghi roșu, a rămas cu ochii pironiți la ea. Rose a rupt o bucată de pâine și i-a dat-o împreună cu un cartof.

— *Dziękuję*[67], a zis fata în polonă.

67. Mulțumesc (pol.).

— Să mănânci puțin câte puțin, a sfătuit-o Rose. O să scapi. Nu trebuie decât să mergi înainte.

Fata a dat din cap și a început să muște din pâine.

Rose a terminat de mâncat și s-a ghemuit pe jos, cu dureri în picioare. Cu trupul și mintea stoarse de oboseală, a adormit de îndată. Câteva ore mai târziu, deși soarele încă nu răsărise, au fost puse de paznici să mărșăluiască mai departe, lăsând în urmă cadavrele femeilor care muriseră peste noapte.

Rose înainta cu greu peste câmp alături de celelalte prizoniere. Toată dimineața au fost execuții sporadice, printre ele și o unguroaică ce se oprise pentru a bea dintr-o baltă noroioasă și o adolescentă poloneză care se împiedicase de o creangă căzută în drum. Aproape toate prizonierele se chinuiau să țină pasul cu soldații SS, nici una dintre ele neavând atâta putere încât să încerce să fugă de acolo. *Ar împușca-o pe loc*. Nu avea încotro, își spunea Rose, decât să meargă înainte până când nu o mai țineau picioarele.

La amiază, au fost lăsate să se odihnească lângă un pârâu, în timp ce paznicii își luau dejunul din rucsac. Rose și-a împărțit mâncarea rămasă cu trei prizoniere care, după părerea ei, aveau mai multă nevoie de hrană decât ea, judecând după pomeții lor ascuțiți și ochii goi și încercănați. A scos apoi bandajele din buzunar și și le-a înfășurat în jurul picioarelor pline de bășici.

În timpul marșului de după-amiază, alte zeci de femei au murit, fie de epuizare, fie de gloanțele naziste. Întrucât îi era greu să-și țină capul ridicat, Rose se uita cum trece pământul pe sub picioarele ei obosite. Își pierduse simțul timpului, iar bandajele care îi acopereau bășicile se destrămaseră de cât se frecau de saboții de lemn. În locul bășicilor sparte i-au apărut răni deschise. La fiecare pas, simțea o durere arzătoare. A încetat să mai bage în seamă durerea și a continuat să meargă, mânată de dorința ei nestrămutată

de a scăpa cu viață din acel iad ca să-și țină promisiunea făcută lui Muriel.

Spre seară, Rose a ajuns într-un grup de cincizeci de prizoniere, condus de doi soldați SS, foarte tineri, unii chiar adolescenți, judecând după fețele lor imberbe, care le-au ordonat să meargă peste un câmp întins. Faptul că se abătuseră de la drum, la fel ca și restul grupului, a făcut să i se pună un nod în gât. Se aștepta ca dintr-o clipă în alta soldații să le secere cu gloanțe și să le lase să putrezească pe câmp. Au fost însă duse într-o fermă și îndemnate să intre în grajd.

— *Geh rein!*[68] a răcnit un soldat, făcându-le semn cu baioneta.

68. Treceți înăuntru! (germ.)

Prizonierele au pătruns înăuntru. Când al doilea soldat și-a aprins o țigară, la flacăra chibritului s-au zărit niște boxe pentru cai goale. Mirosea a bălegar și pământ. Speriate și istovite, femeile s-au înghesuit una într-alta. După câteva secunde, soldații au trântit ușa grajdului și au zăvorât-o pe dinafară.

Ori ne-au închis ca să nu fugim peste noapte, ori au de gând să ne ardă de vii, și-a zis Rose. Prea obosită ca să-și mai facă griji, s-a dus să caute prin șopronul întunecat. Când a găsit o grămăjoară de paie, pe care erau deja câteva prizoniere, s-a trântit pe burtă și a adormit.

CAPITOLUL 56
Marșul morții – 30 aprilie 1945

În a treia zi de mărșăluit, micul lor grup, care se subțiase de la cincizeci la douăzeci și două de femei, nu s-a mai întâlnit cu grosul prizonierelor, aflate undeva spre nord-vest. Lapovița îi cădea lui Rose pe față și îi pătrundea în haine. Cu fiecare pas anevoios, picioarele îi zvâcneau și simțea dureri ascuțite în genunchi și șolduri. Speranțele ei de supraviețuire se năruiseră, și o durea sufletul la gândul că avea să moară cu mesajul lui Muriel cusut în tivul rochiei. Se gândea ca la următoarea oprire să încredințeze bucățelele de hârtie uneia dintre prizonierele rămase, dar probabil că nu mai conta. *Nici una nu va ajunge vie într-un lagăr.*

Ceva mai devreme, soldații se schimbaseră în hainele civile pe care le aveau ascunse în rucsac. Singurele lucruri care îi mai dădeau de gol erau puștile și vestoanele militare pe care le mai purtau ca să îi ferească de ploaie. *Când rămânem doar câteva, soldații ne execută și dezertează*.

O oră mai târziu, soldații le-au îmboldit cu baionetele să iasă de pe drumul de pământ și să intre în pădure. Pământul se înmuiase, și Rose și-a pierdut sabotul stâng în mocirlă. Dacă încerca să îl caute, risca să primească un glonț, așa că a mers mai departe cu piciorul gol, plin de răni, afundându-se în noroi. După puțin timp, au fost mânate într-un mic luminiș aflat între pâlcuri de mesteceni. Rose a simțit o durere în piept, abia mai putea respira. Groaza din ochii femeilor îi arăta că și ele știau ce avea să urmeze.

— *Halt!* a strigat un soldat.

Femeile s-au oprit. Sfârșită, incapabilă să fugă, Rose s-a uitat la soldații SS care, cu ochi reci, fără urmă de compasiune, le priveau ca pe niște insecte. În aer se auzeau doar scâncete și răpăitul ploii. Femeile s-au strâns una într-alta, unele ținându-se de mâini, altele rugându-se.

Soldații au ridicat puștile.

Cu inima bubuindu-i în piept, Rose îi strângea unei prizoniere poloneze mâna tremurătoare. Cu bărbia ridicată sfidător, a închis ochii și a așteptat să se termine totul.

Un bubuit de focuri de armă.

Rose s-a tras înapoi, cu inima gata să-i sară din piept. S-a încovoiat de mijloc, dar a rămas în picioare. Când a deschis ochii, i-a văzut pe soldații germani la pământ, cu mâinile și picioarele aruncate în lături. Câteva secunde mai târziu, din pădure au apărut câțiva soldați sovietici, purtând uniforme kaki și bonete cu steaua Armatei Roșii.

Agățate una de alta, prizonierele gemeau și plângeau.

Un militar cu mustață, care părea să fie comandantul unității de cercetași, a făcut câțiva pași spre ele și a lăsat mitraliera în jos. Pironit locului, se uita îngrozit la femeile cadaverice.

Cu ochii plini de lacrimi, Rose a căzut în genunchi și a izbucnit în hohote.

PARTEA A V-A
LIBERTÉ

CAPITOLUL 57
Londra, Anglia – 20 iunie 1945

Rose a ieșit din stația de metrou Aldgate East, de unde în mod izbitor lipseau londonezii înarmați cu pături și perne pentru a-și petrece noaptea în subterane. În timp ce mergea pe trotuarele înțesate de oameni care se întorceau acasă după orele de serviciu, se simțea tulburată. Trecuseră trei ani de când lăsase cheia de la apartamentul lui Lucy pe masa din bucătărie, împreună cu un bilețel în care o înștiința că primise un post în afara Londrei și că urma să-i scrie de îndată ce putea. *O să fie supărată pe mine că nu i-am spus adevărul? Oare lucrurile o să fie la fel între noi?* Cu speranța că Lucy locuia tot în apartamentul ei din Spitalfields, Rose a traversat strada către o clădire de cărămidă cu patru etaje.

După ce Rose și prizonierele rămase în viață au fost salvate de către trupa de cercetași sovietici, au fost încredințate Crucii Roșii Suedeze, și apoi trimise, prin Danemarca, la un spital din Malmö. Trei dintre supraviețuitoarele marșului morții, o unguroaică și două poloneze, au murit pe drum, cu toate eforturile făcute de medici de a le administra hrană și tratament. Erau mult prea slăbite pentru a se reface, și Rose era urmărită de gândul că femeile, care se luptaseră cu disperare să trăiască, muriseră la doar câteva zile după eliberare.

Când a ajuns la spitalul suedez, Rose era într-o stare îngrozitoare. Cântărea mai puțin de treizeci de kilograme, iar labele pline de ulcerații ale picioarelor se infectaseră, împiedicând-o să se ridice. A sărbătorit Ziua Victoriei din Europa, capitularea necondiționată a Germaniei naziste în fața

Aliaților, mâncând supă de mazăre și clătite întinsă pe patul de spital, cu picioarele bandajate sprijinite pe perne. Cât a stat în spital, și-a folosit mare parte din timp – între schimbarea bandajelor, administrarea de antibiotice și terapie fizică – notând într-un jurnal legat în piele detalii despre atrocitățile la care fusese martoră. *Sovieticii controlează Germania de Est, deci și Ravensbrück, iar autoritățile britanice s-ar putea să nu primească informații complete despre crimele naziste.* Fără să țină seama de durerea pe care o simțea retrăind lunile petrecute în captivitate, ea a scris în amănunțime despre condițiile inumane, înfometare, munca de sclav, execuții și genocid. Cu toate că era recunoscătoare pentru faptul că rămăsese în viață, o durea inima pentru femeile care suferiseră la Ravensbrück și pentru toți cei care pieriseră în lupta de a salva Europa de sub cotropirea nazistă.

După mai multe săptămâni de tratament și îngrijire, Rose s-a refăcut suficient de mult încât să fie trimisă cu avionul în Anglia, la RAF Tempsford din Berdfordshire, de unde decolase cu ani în urmă pentru a fi parașutată în Franța ocupată. A fost așteptată în hangar de către căpitanul Carter, un ofițer care venise în numele SOE ca unic membru al echipei de întâmpinare. Carter, un bărbat înalt, masiv, cu o voce baritonală gravă, i-a urat bun-venit acasă cu o strângere de mână fermă și i-a mulțumit pentru serviciile aduse Marii Britanii. I-a transmis condoleanțe pentru foștii ei colegi, agenții Felix și Muriel, și i-a înmânat protocolul de reintegrare în societate.

Carter a informat-o că era obligată să respecte jurământul de confidențialitate și că SOE clasificase ca strict secrete toate documentele subcircuitului *Magicianul*. Drept urmare, chiar dacă autoritățile britanice aveau să decidă că era momentul să dezvăluie numele și misiunile agenților SOE care acționaseră în Europa ocupată de nemți, identitatea lui Rose, a lui Muriel și Felix urmau cel mai probabil să rămână secrete. Ca și cum ei și rețeaua *Magicianul* nici nu existaseră.

— Autoritățile britanice au hotărât că este mai bine să păstreze secrete originile Operațiunii Jericho, spusese Carter. Atât pentru Marea Britanie, cât și pentru Franța, ar fi o chestiune controversată în cazul în care publicul ar afla cine este persoana care a inițiat bombardarea de către britanici a unei

închisori franceze – precum și persoana care a autorizat misiunea.

Cuvintele lui Carter i-au redeșteptat lui Rose durerea pentru dispariția lui Lazare și au întristat-o când a înțeles că serviciile aduse țării de către Muriel și Felix puteau fi șterse din istorie. *Probabil că autoritățile se tem de o complicație politică*, și-a zis ea. Rose s-a gândit dacă să-i ceară lui Carter numele celor care hotărâseră acest lucru, însă era limpede că decizia fusese luată și că nu mai era nimic de făcut, cel puțin pentru moment. Stăpânindu-și emoțiile, a primit invitația lui Carter de a lua parte la o ceremonie privată, programată după ce avea să se refacă pe deplin, în memoria celor doi agenți SOE căzuți la datorie. Rose și-a primit înapoi obiectele personale, printre care și fotografia lui Charlie. A plecat de la baza aeriană din Tempsford, nerăbdătoare să-și respecte promisiunile făcute lui Muriel și lui Felix, dar mai întâi de toate trebuia să se întâlnească cu Lucy.

Cu mica valiză în mână, Rose a urcat scările din clădirea unde locuia Lucy. Când a ajuns pe palier, a tras adânc aer în piept pentru a-și potoli bătăile inimii. O dureau picioarele, acum era încălțată cu pantofi cu toc, după ce stătuse atâta timp în saboți de lemn fără ciorapi. Și-a stăpânit emoțiile și a bătut la ușă.

Câteva secunde mai târziu, Lucy a deschis ușa și a scos un strigăt de surpriză.

— O, Dumnezeule!

— Bună, a zis Rose cu voce tremurată.

Lucy s-a repezit s-o ia în brațe, iar Rose a simțit o imensă bucurie. A îmbrățișat-o strâns, nevrând să-i mai dea drumul.

— Cât mă bucur să te văd! a strigat Lucy.

Rose suspina, cu lacrimi de bucurie pe obraji.

— Haide, intră, a zis Lucy și a tras-o înăuntru. I-a înșfăcat valiza și a dus-o în vestibul. I-a șters lui Rose lacrimile, apoi s-a uitat lung la ochii ei înfundați și la trupul firav. Ești bolnavă?

— Mă simt mai bine, a zis Rose, ignorând starea sa de oboseală.

— Când n-am primit nici o veste de la tine, m-am temut că ai pățit ceva, a zis Lucy. Ce s-a întâmplat?

— Îmi pare atât de rău, a zis Rose, cu răsuflarea întretăiată. Mă simt îngrozitor că am plecat fără să-ți spun unde mă duc. Aș vrea să-ți povestesc

totul, dar nu am voie acum.

Lucy a făcut o pauză, ca pentru a pătrunde sensul cuvintelor lui Rose.

— Nu-i nevoie să-mi spui, a zis ea în cele din urmă. Câtuși de puțin.

Draga de Lucy, atât de devotată, și-a spus Rose, abia reținându-și lacrimile. *Timpul petrecut în camerele de război ale lui Churchill ne-a învățat să păstrăm secretul și să nu punem întrebări*.

— Sunt fericită să te revăd.

— Mi-a fost dor de tine, a zis Lucy.

— Și tu mi-ai lipsit atât de mult, a zis Rose. A aruncat o privire spre abdomenul rotunjit al lui Lucy și a scos o exclamație de uimire.

— O să am un copil, a întărit Lucy, mângâindu-se pe burtă.

— Mă bucur atât de mult pentru tine.

Lucy a zâmbit larg.

— Bem un ceai? Avem atâtea să ne spunem!

Rose s-a așezat la masa din bucătărie, în timp ce Lucy servea ceaiul și biscuiții făcuți cu unt adevărat. Rose s-a gândit la bucățelele de margarină furate de Muriel ca s-o țină pe ea în viață. A simțit în inimă un amestec de gratitudine și durere.

În ora ce a urmat, Rose a aflat totul despre viața lui Lucy. Ea și Jonathan, care lucra tot la Brigada de pompieri din Londra, se căsătoriseră la scurt timp după plecarea sa. Apartamentul pe care Lucy îl împărțise cu două femei era acum căminul lor. Lucy nu mai lucra în buncărul lui Churchill. După război, se mutase ca dactilografă la etajul al patrulea din clădirea Trezoreriei.

— Mi se pare așa de ciudat să bat rapoarte la mașină așezată la fereastră, a zis Lucy și și-a aranjat ochelarii pe nas. După ce am lucrat ani de zile la subsol, acum am impresia că o să fac arsuri solare!

Rose a zâmbit, ronțăind o bucățică de biscuit.

— Rămâi la noi? a întrebat-o Lucy.

— Nu vreau să deranjez, a zis Rose, cu toate că nu avea unde să se ducă.

— Prostii. E stabilit. Stai cu noi cât timp este nevoie.

— Dar ești căsătorită și aștepți un copil.

— Jonathan o să fie încântat să te vadă. O să dormi în camera de oaspeți. Dacă avem noroc să fii aici când se naște copilașul, o să te pun să speli

scutecele.

— Ar fi nemaipomenit, a zis Rose, clipind des ca să-și ascundă lacrimile.

Lucy a prins-o de mâna plăpândă, numai piele și os.

— Și o să te pun la îngrășat cu plăcinta cu carne a mamei.

În următoarele două săptămâni, Rose a dormit douăsprezece ore pe zi, fără a pune la socoteală câte un pui de somn tras după-amiaza, de parcă mintea și corpul ei își doreau să intre în hibernare. Se trezea, de multe ori după ce Lucy și Jonathan erau deja plecați la lucru, bea ceai și mânca din plăcinta cu carne pe care mama lui Lucy i-o trimitea în fiecare zi. Spre seară, se ducea la un local din apropiere ca să mănânce cod și eglefin, apoi făcea mișcare plimbându-se pe străzi.

East End, cartierul care îndurase grosul bombardamentelor germane, era încă presărat cu mormane de moloz, iar zecile de depozite, docuri și locuințe erau în ruină mai mult sau mai puțin. În Bethnal Green, terenul viran acoperit de bălării marca locul fostei băcănii Teasdale, unde părinții ei fuseseră cândva sursă de hrană și camaraderie pentru comunitate. *Ar putea să treacă ani de zile, dacă nu chiar o viață de om, ca locul ăsta să revină la ceea ce a fost*.

Cu fiecare săptămână, Rose se întrema câte puțin. A luat în greutate, mulțumită lui Lucy și plăcintei cu carne a mamei sale, iar părul aspru a început să-i crească lung și mătăsos. Dar în timp ce trupul i se înzdrăvenea, nu era nimic de făcut cu cicatricile pe care, din neatenție, le-a lăsat descoperite în timp ce Lucy o ajuta să-și încheie nasturii de la spate ai unei rochii pe care o strâmtase.

Lucy a scos un strigăt ușor când a văzut rotocoalele negre de pe spatele ei – pielea arsă cu trabucul.

Amintindu-și de interogatorii, Rose s-a cutremurat.

— Îmi pare rău că a trebuit să vezi așa ceva, a zis ea.

Și-a potrivit rochia, acoperindu-și pielea.

— Nenorociții! Nici măcar nu-mi pot închipui prin ce iad ai trecut în lagărul ăla.

Știe, și-a zis Rose.

Lucy a adus un borcan cu alifie.

— O să vedem ce se poate face cu urmele pe care ți le-au lăsat.

— Mulțumesc, a zis Rose.

Și-a descheiat rochia, și Lucy a uns-o peste cicatrici. Ca să alunge din minte momentele de tortură, și-a îndreptat gândul spre foițele de țigară din valiză, pe care scrisese mesajul lui Muriel.

— O să fac un drum până la Edinburgh, să mă întâlnesc cu familia unei prietene care a murit.

— Când?

— Peste câteva zile.

După ce cumpăr un stilou și hârtie ca lumea.

— Vrei să vin și eu cu tine? a întrebat Lucy.

— Mi-ar plăcea să mergem împreună, dar este un lucru pe care trebuie să-l fac singură.

— În regulă, a zis Lucy. Dar dacă te răzgândești, plec cu tine imediat.

Rose a încuviințat. La gândul de a înmâna mesajul lui Muriel i s-a strâns inima. A răsuflat adânc. În timp ce Lucy îi dădea încă o dată cu alifie între omoplați, își dorea o doctorie-minune care nu doar să lecuiască cicatricile urâte, ci să și șteargă amintirile îngrozitoare și să vindece inimile zdrobite.

CAPITOLUL 58
Edinburgh, Scoția – 28 iulie 1945

Cu mirosul de motorină și creozot[69] în nări, Rose a coborât treptele gării Waverley și a făcut semn unui taxi. S-a urcat pe locul din spate și i-a dat adresa șoferului, un bărbat cu barbă și șapcă de tweed. Când automobilul s-a pus în mișcare, neliniștea ei a crescut. *Ce să le spun când ne vom întâlni?*

69. Produs uleios cu miros puternic, obținut prin distilarea gudroanelor de lemn și folosit ca antiseptic și conservant al lemnului.

Rose o sunase pe Glenna, mama lui Muriel, la începutul săptămânii. I-a explicat că era prietena lui Muriel și că avea o scrisoare pentru Mabel. Durerea Glennei era încă vie după ce a aflase că fiica sa nu mai trăia, dar, cu toate acestea, a invitat-o pe Rose în vizită fără să stea pe gânduri. „Cei de la armată nu ne-au spus nouă, părinților, cum a sfârșit Muriel într-un lagăr

german“, spusese Glenna. „Sper să ne ajuți să aflăm cum a murit.“ Au stabilit ziua și ora la care să se întâlnească. În timp ce punea receptorul în furcă, lui Rose îi părea rău că SOE îi impusese să păstreze confidențialitatea. *Cât aș vrea să le povestesc totul!*

Cu o foarte mică parte din banii pe care SOE îi depusese în secret în contul ei bancar, Rose a cumpărat dintr-o papetărie din Spitalfields niște hârtie de calitate, un plic și un stilou cu peniță subțire. După ce Lucy și Jonathan au plecat la serviciu, Rose a scos bucățelele de foiță de țigară dintr-o cutie goală de metal pentru săpun medicinal, primită după eliberarea din Ravensbrück de la o infirmieră a Crucii Roșii Suedeze. A deschis capacul și a răsturnat pe masă resturile arse, care i-au readus în minte grozăviile făcute de naziști. A început să respire precipitat. Și-a adunat curajul și a pus bucățelele în ordinea cifrelor. În timp ce transpunea pe hârtie mesajul stenografiat, îi răsuna în minte accentul scoțian al vocii lui Muriel. Ochii i s-au umplut de lacrimi. Și-a șters fața cu batista și a terminat scrisoarea. Nerăbdătoare să scape de lucrurile legate de Ravensbrück, a ars hârtiuțele și a aruncat cenușa în toaletă.

Taxiul a oprit pe o stradă îngustă ce despărțea două șiruri de case din piatră cu etaj.

— Asta este adresa, a zis șoferul, arătând spre o ușă roșie.

— Mulțumesc.

Rose a plătit cursa și a ieșit din mașina care s-a îndepărtat în viteză. Cu crampe în stomac, a urcat trei trepte. Când se pregătea să bată în ușă, aceasta s-a deschis larg.

— Rose? a întrebat o femeie cu părul cărunt și ondulat.

— Da, a zis Rose, cu mâinile încleștate pe poșetă.

— Eu sunt Glenna. Intră, te rog.

Rose a pășit înăuntru și a fost întâmpinată cu o îmbrățișare.

— El este soțul meu, Fergus, a spus Glenna întorcându-se spre un bărbat înalt, care purta pantaloni de lână și o cămașă albă, închisă cu nasturi până sus.

— Bine ai venit, a zis el.

Rose l-a îmbrățișat pe Fergus, ridicată în vârful picioarelor.

Au intrat în salon, o încăpere de modă veche, cu grinzi în tavan, care

mirosea vag a oțet, amintindu-i lui Rose de mirosul din copilărie, când mama făcea curățenie în toată casa. Rose a luat loc pe o canapea lângă Glenna, în timp ce Fergus s-a așezat într-un scaun de piele înalt cu rezemătoare.

— Mabel este în grădină, a zis Glenna.

Rose s-a uitat pe fereastră. În curte, o fetiță de vreo cinci ani agita o plasă de prins fluturi.

— Este frumoasă!

— Așa-i, a zis Fergus. Bucățică ruptă din Muriel pe când era o copiliță.

Glenna și-a împreunat palmele, ca pentru rugăciune.

— Ne-ai spus la telefon că ai fost colega lui Muriel.

— Da. Am fost împreună într-o misiune de război secretă. Am jurat să păstrez secretul, dar o să vă spun cât pot fără să-mi încalc legământul față de Marea Britanie.

— Îți vom fi recunoscători pentru orice ne vei spune, a zis Fergus.

În ora ce a urmat, Rose le-a împărtășit frânturi – fără detalii sensibile – despre o misiune de război specială în Europa, unde au fost prinse și închise în lagărul de concentrare de la Ravensbrück.

— O, Dumnezeule, a zis Glenna cu glas șoptit.

Rose i-a atins mâna, cu degete tremurânde.

— Muriel îmi trimitea mâncare pe ascuns. Mi-a salvat viața.

Glenna a dat din cap, ca și cum cugeta la spusele lui Rose.

Fergus s-a dus pe canapea lângă soția sa și a cuprins-o pe după umeri.

— Cum a murit? a întrebat el, uitându-se la Rose.

Glenna a suspinat și și-a șters ochii.

— De tifos, a zis Rose, socotind că nu era nevoie să dea detalii despre cum au fost smulse din pat Muriel și celelalte bolnave. A fost persoana cea mai curajoasă din câte am cunoscut vreodată!

Cu ochii în lacrimi, Fergus a sărutat-o pe creștet pe soția sa.

— Când era bolnavă, m-a rugat să scriu o scrisoare, a zis Rose, scoțând din poșetă un plic. V-a iubit foarte mult pe amândoi și a sperat că scrisoarea o va ajuta într-o zi pe Mabel să înțeleagă de ce mama ei a hotărât s-o părăsească pentru a sluji țara.

I-a întins scrisoarea Glennei, care a deschis plicul și a despăturit

scrisoarea.

— Am nevoie de ochelari, a zis ea, cu un tremur în glas.

Fergus i-a adus ochelarii de pe o măsuță de lemn.

Rose a rămas nemișcată, cu un ghem în stomac, cât timp Glenna și Fergus au citit scrisoarea.

— Îți mulțumesc, a zis Glenna, cu lacrimile șiroind pe obraji, apoi a împăturit cu grijă scrisoarea și a pus-o la loc în plic.

Fergus s-a șters la ochi, apoi s-a întors spre Rose.

— Vrei s-o cunoști pe Mabel?

— Mi-ar face mare plăcere!

— N-ai vrea să-i citești și ei scrisoarea? a întrebat Glenna.

Rose a făcut o pauză, surprinsă de invitație.

— Desigur, dacă vrea Mabel. Dar sunteți siguri?

— Fără dumneata, a zis Fergus, scrisoarea lui Muriel n-ar fi ajuns niciodată la Mabel. Cred că fiica mea și-ar fi dorit să i-o citești.

Rose a încuviințat, sperând să aibă curajul de a citi cu glas tare cuvintele lui Muriel. S-a sculat de pe canapea și i-a urmat pe Glenna și Fergus până în grădină. Deși mică și înconjurată de ziduri de piatră înalte, grădina era plină de tufe de trandafiri, spânz, dalii, lalele și măzărică. Printre șirurile de flori șerpuia o alee acoperită cu dale, care închipuia un labirint liliputan.

— Mabel, a zis Glenna, vreau să cunoști o prietenă de-a mamei tale.

Mabel, care pusese ochii pe un fluture alb în zbor, a lăsat plasa în jos și a fugit spre ei.

Cât de mult seamănă cu Muriel, și-a zis Rose. *Aceiași ochi și același păr buclat, și este înălțuță pentru o fetiță de cinci ani*.

— Ea este Rose, i-a zis Glenna lui Mabel.

Mabel se juca cu plasa de fluturi.

— Bună!

— Salut, a zis Rose.

— Mabel are cinci ani, a intervenit Fergus.

— Am aproape șase ani, a zis Mabel, îndreptându-se de spate.

— Așa-i, a răspund Fergus zâmbind.

— Ai cunoscut-o pe mami? a întrebat Mabel, uitându-se la Rose.

Rose a încuviințat din cap.

Mabel a rămas tăcută câteva clipe, în timp ce răsucea în mâini mânerul de lemn al plasei.

— Vrei să mă ajuți să prind fluturi?

— Ar fi nemaipomenit, a zis Rose.

— Buni și cu mine mergem înăuntru să pregătim masa de prânz, a zis Fergus. Vă chemăm când este gata.

— Bine, a spus Mabel, luând-o la fugă spre o tufă de trandafir.

Rose s-a dus lângă ea și au vorbit puțin, preț de câteva minute, mulțumindu-se să remarce apariția unor buburuze sau fluturi. Bănuia că Mabel nu era încă pregătită să i se citească scrisoarea. Dacă era așa, avea s-o lase în seama bunicilor, pentru un moment mai prielnic. Mabel însă a luat-o prin surprindere când a lăsat deoparte plasa și s-a așezat pe o dală de piatră.

— Cum era mami? a întrebat ea, privind-o pe Rose.

Rose s-a așezat lângă ea și și-a cuprins genunchii cu brațele.

— Era grozavă. Curajoasă. Sinceră. Puternică. Deșteaptă. Bună la suflet. Drăguță. Și te iubea foarte mult.

— Buni și bunu mi-au spus că este în cer. Uneori, plâng amândoi, a zis Mabel, jucându-se cu șiretul de la pantof. Uneori, plâng și eu.

Rose a înghițit în sec.

— Nu-i nimic rău dacă te simți tristă.

Mabel a dat din cap, ca și cum bunicii îi spuseseră același lucru.

— Buni zice că semăn cu mămica.

— Așa este, a zis Rose.

— Îmi spune mereu că o să fiu o slăbănoagă pe picioroange, la fel ca mami.

Rose a zâmbit.

— Mămica ta mi-a spus același lucru când mi-a arătat o poză cu tine când erai mică.

Mabel a făcut ochii mari.

— Așa a spus?

Rose a încuviințat din cap. A aruncat o privire spre poșeta pusă jos.

— Înainte ca mami să moară, m-a rugat să-ți dau o scrisoare, a zis ea și a scos plicul. Pot să ți-o citesc acum, sau poți să-i rogi pe bunici să facă asta

mai târziu.

— Te rog, citește!

Rose a scos foaia de hârtie, a ținut-o în așa fel încât Mabel să vadă scrisul și început să citească cu glas tare:

Mabel, scumpa mea fetiță,

Cred că te încearcă multe nedumeriri, și nici nu-mi pot închipui ce simți știind că nu mai sunt în viață. Îmi pare nespus de rău că n-am fost lângă tine când erai atât de mititică, dar sper că într-o bună zi mă vei ierta că am plecat prea devreme.

Când te-am lăsat în urmă ca să merg la război, a fost cea mai grea hotărâre pe care a trebuit s-o iau. Dar am făcut-o pentru ca și tu, și mii de alți copii de acum încolo, să aveți șansa de a trăi într-o lume fără dictatori.

Mabel a tras-o pe Rose de mânecă.

— Ce e aia dictator?

— Este ca un rege rău, a zis Rose, abia stăpânindu-se să nu plângă.

— Așa, a zis Mabel.

Rose a tras adânc aer în piept și a citit mai departe.

Îți jur că am făcut tot ce am putut să rămân în viață. Îmi pare rău că nu am stat cu tine mai mult, scumpa mea, dar nu a fost să fie. Să fii încredințată, te rog, că ai lăsat o urmă de neșters în inima mea, care va merge în cer cu mine. Faptul că ți-am fost mamă mi-a întregit viața, și îți sunt adânc recunoscătoare că mi-ai oferit acest dar.

Te rog să ai grijă de bunica și bunicul. Au fost niște părinți iubitori și am toată încrederea că te vor crește ca să fii o ființă bună și generoasă. Sunt atât de mândră de tine, Mabel. Să crești cu gândul că mama te iubește, mai mult decât vei ști vreodată.

Mereu și pentru totdeauna,

Mama

— Și eu te iubesc, mămico, a scâncit Mabel.

Cu ochii încețoșați de lacrimi, Rose nu nimerea să împăturească scrisoarea și s-o pună în plic.

Mabel s-a lăsat spre ea, rezemându-și capul de umărul său.

Rose a suspinat adânc. Și-a pus brațul în jurul lui Mabel și au plâns împreună.

CAPITOLUL 59
Paris, Franța – 14 august 1945

Lazare, așezat la același birou unde *Papa* lucrase ca jurnalist pentru ziarul *La Chronique*, a împins maneta de retur de la mașina de scris și a început să bată. La marginea biroului era așezată o proteză nouă pentru mână, pe care o punea când avea nevoie și de ajutorul degetelor mutilate. Numărul de cuvinte pe minut, deși nu foarte mare, era unul respectabil, dat fiind că îi lipseau degetul mare și arătătorul. Articolul despre arestările de la Vél d'Hiv la care lucra – pe care unii puteau să-l considere controversat, dată fiind atitudinea sa subiectivă față de complicitatea poliției franceze în timpul arestărilor în masă – trebuia să ajungă la tipografie în mai puțin de o oră. În minte i-au apărut imagini cu *Maman* și *Papa*. A aruncat o privire spre ceasul de perete și a început iar să lovească hotărât tastele, hotărât să nu lase ca victimele de la Vél d'Hiv – treisprezece mii de evrei parizieni, inclusiv peste patru mii de copii, trimiși apoi în vagoane de vite la lagărul de la Auschwitz, unde au fost uciși – să cadă vreodată în uitare.

Lazare scăpase cu viață din raidul aerian al RAF asupra închisorii din Amiens datorită curajului celor doi deținuți pe care îi eliberase din celule cu doar câteva clipe înainte de explozie. Sub gloanțele germane și bombele avioanelor, cei doi îl scoseseră pe Lazare de sub dărâmături și îl târâseră afară prin breșa din zidul închisorii. S-a trezit câteva ore mai târziu la adăpost, în beciul unui țăran în vârstă care simpatiza cu Rezistența. Lazare avea dureri groaznice în bazin și la picioare. „Sunt rupte", îi spusese un deținut, îngenuncheat lângă Lazare. Lovit la cap, fără să și-l poată ridica, a dus o mână la șold și a simțit că era zdrobit. Fără alte îngrijiri decât niște atele improvizate din bețe și cârpe, a stat ascuns în beci două zile, până când țăranul a dat de Claudius.

Claudius a reușit să-i ducă pe toți trei la Valmondois, unde au stat ascunși

în hambarul părăsit. Au plecat după câteva zile, dornici să fugă cât mai departe de Paris. Lazare a rămas în grija lui Claudius. Pentru că spitalele erau controlate de nemți, el a adus din Paris un doctor și o infirmieră să-i pună la loc lui Lazare oasele frânte, improvizând o sală de operații în hambar. A suferit două intervenții, una pe loc pentru a-i fixa oasele, cealaltă într-un spital – după eliberarea Parisului – pentru a-i introduce în femure și bazin mai multe șuruburi, sârme și plăci. După luni întregi de recuperare chinuitoare, a putut din nou să stea în picioare și să meargă cu ajutorul protezelor de metal – purtate sub pantaloni – și al cârjelor, care îi dădeau înfățișarea unui bolnav de poliomielită. În ciuda handicapului său, simțea recunoștință pentru faptul că scăpase cu viață, mai ales de când a aflat de la Claudius că Rose inițiase bombardamentul britanic asupra închisorii. Nu-l supăra faptul că se mișca cu încetineala leneșului prin copaci, nici durerea care îi măcina oasele, ori echipamentul greoi care îi permitea să meargă. Însă vestea despre capturarea lui Rose i-a frânt inima. Pe măsură ce lunile treceau fără să afle dacă era vie sau moartă, durerea era tot mai sfâșietoare.

Lucrurile stăteau cu totul altfel în ce-i privea pe părinții săi. După ce a aflat, de la unul dintre puținii supraviețuitori ai raziei de la Vél d’Hiv, că părinții fuseseră trimiși la Auschwitz, Lazare a ajuns cu încetul să accepte că nu avea să-i mai revadă. Despre Rose însă, nu reușise să obțină nici cea mică informație despre locul unde fusese dusă. A scris, a telefonat și telegrafiat la nenumărate consulate și ambasade, ca și la Serviciile Britanice, dar fără nici un rezultat. Cu șapte luni înainte, când a fost în stare să lucreze, se angajase la ziar, unde s-a folosit de toate sursele de presă pentru se interesa despre situația lui Rose. A primit ceva informații, și aproape toate arătau că agentele SOE fuseseră trimise în lagărele de concentrare de la Dachau, Natzweiler-Struthof sau Ravensbrück. O parte dintre agentele închise în primele două lagăre, eliberate mai târziu de către forțele armate americane, se părea că fuseseră ucise. Detaliile despre cele trimise la Ravensbrück erau însă aproape imposibil de obținut, dat fiind că lagărul fusese eliberat de către Armata Roșie, și zona se afla acum în mâinile sovieticilor. Lazare credea că puteau trece luni sau chiar ani de zile până să afle ce se întâmplase cu Rose. Fără să se descurajeze, a continuat investigațiile, cerându-i ajutorul prietenului său Claudius, care avea multe

relații. Și în fiecare zi, se ruga pentru ca Rose să fie în viață.

Lazare a terminat de dactilografiat articolul și a scos fila de hârtie din mașina de scris. În timp ce recitea articolul, a auzit o bătaie în ușă.

— Intră, a zis Lazare.

Claudius a pășit înăuntru și a închis ușa.

— *Bonjour*, a zis Lazare, ridicând receptorul. Mă bucur să te văd. Tocmai voiam să-i sun pe cei de la tipografie să ia un articol. Dacă aștepți un moment, o să avem timp după aceea să stăm de vorbă.

— Poate să mai aștepte, a zis Claudius.

Lazare a pus receptorul la loc în furcă.

— Vin de la sora mea, Marcelline.

În mintea lui Lazare a apărut imaginea infirmierei care se strecurase în Vélodrome d'Hiver și îi adusese ultimul mesaj al părinților săi. La fel de abilă ca fratele ei, reușise prin puterea ei de convingere să iasă din arest când s-au prăbușit rețelele pariziene ale SOE și ale Rezistenței franceze.

— Ce mai face? a întrebat Lazare.

— E bine, a zis Claudius. S-a așezat în fața lui, apoi și-a scos basca și a zâmbit larg: Rose este în viață.

Lui Lazare i-a sărit inima din piept. *Dieu merci!* S-a chinuit să se ridice în picioare, uitând de cârje, dar a căzut la loc în scaun.

— Unde este?

— La Londra.

Lui Lazare i-au dat lacrimile de bucurie.

— Cum ai găsit-o?

— Marcelline m-a ajutat să iau legătura cu societățile Crucii Roșii Europene. Rose a fost la un spital al Crucii Roșii din Suedia. Iar acum este acasă, a zis Claudius și a scos din buzunar o bucată de hârtie pe care a împins-o peste birou către Lazare. Înainte de a pleca din spital, le-a lăsat datele de contact din Londra. Aici este adresa unei femei, pe nume Lucy.

Lazare a luat hârtia și a rămas cu ochii ațintiți pe ea. Inima i-a crescut de bucurie.

— Cred că e cazul să plec, te las să faci pregătirile ca să iei legătura cu ea.

Starea de euforie a lui Lazare s-a stins. A lăsat hârtia pe birou și a aruncat

o privire spre cârje.

— Nu mă duc s-o văd.

Claudius a ridicat din sprâncene.

— Cum vine asta?

— N-am cuvinte să-ți spun cât de recunoscător îți sunt că ai găsit-o pe Rose. Dar n-am de gând să mă duc la ea.

— Din cauza infirmității?

Întrebarea lui Claudius l-a atins.

— Doctorul susține că este doar o chestiune de timp până când o să ajung în cărucior. *Nu vreau să-i fac lui Rose așa ceva.*

Claudius s-a scărpinat în creștet, ca și cum încerca să priceapă ce-i spusese Lazare.

— Te-ai gândit că poate ea își închipuie că ai murit în raidul de la Amiens? Vrei ca ea să trăiască toată viața plină de remușcări la gândul că misiunea pe care a organizat-o ți-a adus moartea?

— *Non*, a zis Lazare, simțind un cuțit rece în stomac. Dar nu vreau nici să se simtă vinovată pentru starea în care am ajuns. Mi-a salvat viața, mie și multor condamnați la moarte.

— Atunci du-te la Londra și spune-i toate astea. Claudius s-a ridicat de pe scaun și și-a pus basca pe cap: Data viitoare când te văd, sper ca Rose să fie cu tine, a mai zis el și a plecat.

Inima și mintea lui Lazare erau sfâșiate. Voia s-o găsească pe Rose, s-o țină în brațe și să n-o mai lase să plece. La fel de mult, voia ce credea că era mai bine pentru ea, chiar dacă asta însemna că el nu avea să facă parte din viața ei. Ore în șir s-a tot gândit ce să facă. Într-un târziu, după ce lucrătorii de la ziar plecaseră de mult acasă, a scos o foaie de hârtie și a început să scrie.

CAPITOLUL 60
Westerham, Anglia – 16 august 1945

Îmbrăcată într-o rochie bleumarin împrumutată de la Lucy, Rose a ieșit din clădire și a așteptat pe trotuar. Fierbea de nerăbdare. S-a uitat la ceas,

apoi a scos telegrama din poșetă.

Rose Teasdale este solicitată prin prezenta să participe la o ceremonie privată pentru recunoașterea meritelor sale. La 2:00 p.m., pe data de 16 august 1945, un șofer va veni pentru a vă transporta la recepție.

Fără adresă și fără un nume, a remarcat Rose. *Trebuie să fie ceremonia discretă în onoarea rețelei* Magicianul, *de care a pomenit căpitanul Carter când am ajuns la aeroportul RAF Tempsford.*

Tocmai când punea scrisoarea în poșetă, o limuzină a tras lângă bordură și a oprit.

Șoferul, îmbrăcat într-un costum gri în dungi, a ieșit din mașină.

— Domnișoara Teasdale?

— Da.

— Bună ziua, a zis el, ducând mâna la șapcă. Numele meu este Archibald și sunt șoferul dumneavoastră.

A ajutat-o să urce pe scaunul din spate, și apoi s-a așezat la volan.

— Unde mergem? a întrebat Rose.

— La Westerham, a zis șoferul, apăsând pedala de accelerație și a demarat.

— În Kent?

El a dat din cap.

— Ajungem într-o oră.

Pregătindu-se pentru un drum lung prin Anglia, Rose a coborât geamul de lângă ea și s-a așezat confortabil în scaun. Curentul de aer cald îi răvășea părul. *Cine o să vină? Căpitanul Carter? Șefii SOE?* În scurt timp, gândurile ei s-au întors la vizita pe care o făcuse de curând la Edinburgh.

Simțise o imensă mulțumire și mândrie că i-a dus lui Mabel scrisoarea de la Muriel. *Ar fi atât de mândră de fetița ei dulce și frumoasă*, își spusese ea în timp ce stăteau împreună în grădină. Dacă avea să fie atât de norocoasă încât să aibă cândva o fetiță, Rose își dorea să fie exact ca Mabel. Dar Lazare al ei murise, iar ea nu-și nici nu se gândea să-și ducă viață fără el. Încă nu. Niciodată, poate. Se despărțise de familia lui Muriel cu promisiunea că avea să revină repede. Să transmită mesajul lui Muriel fusese doar jumătate din promisiunile făcute agenților SOE căzuți la

datorie. *Când mă întorc acasă la Lucy, o să iau legătura cu Harriet, soția lui Felix.*

După o oră, șoferul a virat pe o alee până în fața porții unui conac de cărămidă impunător. Casa, pe jumătate ascunsă de vegetația crescută în voie pe povârnișul din spate, se afla pe o proprietate întinsă.

— Cum se numește? a întrebat ea.

— Chartwell.

Chartwell? Unde am mai auzit numele ăsta?

Șoferul a coborât din mașină și i-a deschis portiera.

— Eu aștept aici până terminați și vă duc acasă.

Rose a dat din cap. Când s-a apropiat de intrare, un bărbat înalt cu părul rar, care părea a fi majordom după cravata neagră și jacheta cu poale lungi, a apărut în cadrul ușii.

— Bine ați venit la Chartwell, domnișoară Teasdale.

— Mulțumesc.

— Urmați-mă, vă rog, a zis el ieșind din casă și a pornit pe o potecă pietruită. Este o zi minunată. Veți sta afară.

Rose l-a urmat înconjurând casa până când au ajuns la intrarea într-o grădină.

Bărbatul s-a oprit și i-a făcut semn să meargă mai departe.

— O zi bună, domnișoară Teasdale, a zis el și s-a întors spre casă.

Rose și-a plimbat ochii peste terenul vălurit. *Douăzeci de hectare? Patruzeci?* Câteva heleșteie erau acoperite de vegetație, ca și cum proprietarul încercase să camufleze domeniul împotriva raidurilor germane. A luat-o pe o alee îngustă, mărginită de tufe de trandafiri și boschete crescute în neorânduială. „Din pricina războiului, până și locuri minunate ca acesta au avut de suferit în timpul războiului din lipsă de îngrijire“, și-a zis ea, pășind peste lăstarii care se întindeau peste tot.

În mijlocul grădinii era o masă mică. Așezat în scaun, se vedea un bărbat care purta un fel de salopetă albastră și o pălărie de fetru. Un grădinar? Unde este căpitanul Carter? Un miros inconfundabil de trabuc aprins i-a ajuns la nări, trezindu-i imagini din camerele de război din buncăr. Pulsul i-a crescut nebunește.

— Bună ziua, domnișoară Teasdale, a zis o voce puternică.

Rose a încremenit.

— Domnule prim-ministru?

Winston Churchill s-a ridicat din scaun și i-a strâns mâna de bun-venit.

— Nu mai sunt prim-ministru.

Lui Rose i-au venit brusc în minte rezultatele șocante ale alegerilor desfășurate cu o lună în urmă: Partidul Laburist câștigase o victorie zdrobitoare și îl numise prim-ministru pe Clement Attlee. S-a înroșit la față.

— Îmi pare foarte rău, domnule.

— N-ai de ce, a zis el.

— Mă așteptam să întâlnesc… a început Rose și a înghițit în sec, încercând să-și ascundă confuzia.

— Pe altcineva?

— Da, domnule.

Pe chipul lui Churchill a apărut un zâmbet. A făcut un gest spre masă, pe care se aflau un ceainic, niște brioșe, mici sendvișuri asortate și o sticlă de șampanie Pol Roger.

— Vrei să-mi ții companie?

— Cu plăcere, domnule.

— Ce preferi, ceai sau șampanie? a întrebat el.

Rose s-a așezat, cu poșeta lipită strâns de corp. *Chiar mi-ar prinde bine o băutură*.

— Șampanie.

Churchill a umplut două pahare și i-a întins unul.

Rose a apucat strâns piciorul paharului, încercând să nu-i tremure mâna.

— Pentru victorie, a zis el, ciocnind.

Rose și-a înmuiat buzele, simțind gustul sec, de grepfrut, al șampaniei.

— Cum ți se pare? a întrebat el.

— Excelentă, domnule.

Mintea a început să-i lucreze, în căutare de subiecte. A aruncat o privire asupra proprietății, care oferea o priveliște largă spre Weald of Kent[70].

70. Regiune din sud-estul Angliei.

— Aveți o casă frumoasă.

— Mulțumesc, a zis el. Întreținerea ei a avut de suferit din cauza

războiului. Va fi nevoie de trudă și sudoare[71] ca să readucem Chartwell la splendoarea de dinainte.

71. Aluzie la celebra frază rostită de Winston Churchill în discursul ținut în fața Camerei Comunelor pe 13 mai 1940, după numirea lui ca prim-ministru: „Nu pot să vă ofer decât sânge, trudă, lacrimi și sudoare.“

Rose a încuviințat din cap.

Churchill a împins spre ea o tavă cu tratații. Simțindu-se obligată să mănânce, Rose a ales o brioșă și a început să ciugulească din ea.

Churchill a luat o gură de șampanie.

— Presupun că te întrebi de ce te-am chemat.

— Într-adevăr, domnule.

Churchill s-a uitat în ochii ei.

— În numele Imperiului Britanic, al Republicii Franceze, al Serviciului de Operațiuni Speciale și al Forțelor Aliate, îți transmit imensa noastră gratitudine pentru serviciul tău curajos. Fără a ține seamă de toată teroarea, furia și forța inamicului, le-ai îndurat și învins pe toate.

Imaginile torturilor i s-au revărsat în minte. A început să respire sacadat.

— Ai dat dovadă de tărie și de eroism, a zis Churchill. În pofida prețului plătit și a calvarului îndurat în misiune, ți-ai dus îndatoririle la bun sfârșit, în mod admirabil și cu cele mai înalte convingeri morale.

— Vă mulțumesc, domnule.

Churchill a făcut o pauză, împreunându-și mâinile.

— Te rog să primești condoleanțele mele cele mai sincere pentru pierderea atât de dureroasă a *Magicianului* și a lui *Sporran*.

Felix și Muriel. A încuviințat din cap abia stăpânindu-și lacrimile.

— După cum poate îți dai seama deja, conducerea Serviciilor Britanice și a SOE trece prin schimbări rapide. Rapoartele despre misiunile secrete și oamenii curajoși care le-au îndeplinit sunt clasificate după gradul lor de confidențialitate.

Churchill a luat trabucul de pe scrumieră și a tras un fum, apoi a continuat:

— Îmi pare rău că documentele despre eroismul vostru sunt clasificate la cel mai înalt nivel, ca strict secrete.

Rose a luat o înghițitură de șampanie, încercând să se liniștească.

— Cât timp, domnule?

— Identitatea *Libelulei* și a *Magicianului* vor rămâne secrete o sută de ani, sau cine știe cât.

Rose s-a crispat ușor.

Churchill s-a aplecat în față, cu o privire concentrată.

— Declanșarea și adevăratul scop al Operațiunii Jericho vor rămâne secrete; însă faptele dumitale de curaj vor rămâne aprinse mereu în inimile britanicilor.

— Aș vrea ca lucrurile să stea altfel, a zis Rose. Nu pentru mine, ci pentru colegii mei din SOE care și-au sacrificat viața.

— Și eu aș vrea, a zis Churchill, cu sinceritate în glas.

— Pot să vă pun o întrebare?

— Desigur.

— De ce ați dorit să vă întâlniți cu mine?

— Ai suferit enorm, domnișoară Teasdale, și eu îți rămân veșnic îndatorat pentru serviciile aduse, a zis Churchill și a sorbit din pahar. Pe deasupra, eu sunt cel căruia trebuie să-i mulțumești, sau pe care să-l învinovățești, pentru recrutarea dumitale în SOE.

Rose și-a îndreptat spatele.

— Am intrat în SOE de bunăvoie. Hitler amenința supraviețuirea țării noastre, iar eu am ales să lupt.

— Părinții și fratele dumitale ar fi fost tare mândri, a zis Churchill.

Și-a amintit de ei. S-a simțit deplin recunoscătoare.

El a scuturat scrumul din trabuc.

— Pot să-ți spun și eu o întrebare?

— Firește.

— Chiar ai mers cu bicicleta trei sute de kilometri prin Franța ocupată de nemți ca să faci rost de o stație radio?

— Da. Dar acela a fost doar drumul până la Montluçon. Dacă pun la socoteală și drumul de întoarcere, au fost aproape șase sute.

Churchill a zâmbit.

— Bravo, domnișoară Teasdale.

Rose a zâmbit și a mai ciugulit din brioșă. El a terminat de băut.

— Îți plac peștișorii aurii?

— Domnule? a întrebat Rose surprinsă.
— Peștișorii aurii, a repetat el.
— Desigur.
— Vino după mine, a zis Churchill, luându-și bastonul. A condus-o spre un mic heleșteu care nu era năpădit de tufișuri, spre deosebire de celelalte. De sub o bancă de lemn a scos o cutie de metal și i-a dat-o lui Rose.
Ea s-a uitat înăuntru și a văzut o lingură veche și un fel de larve zbătându-se. A făcut ochii mari.
— Viermișori aristocratici din Yorkshire, a zis Churchill.
— O, a zis Rose, încercând să-și ascundă dezgustul față de râmele care se zvârcoleau.
— Aceștia sunt iubiții mei, a zis Churchill, bătând cu bastonul pe lespezile de pe potecă și a întins mâna. Îi vezi?
Rose s-a uitat spre heleșteu. Apa făcea vălurele.
— Mă aud.
Churchill a ciocănit din nou cu bastonul. La suprafață au apărut mai multe văduvițe gălbui cu dungi portocalii și aurii. Câțiva pești aveau mai mult de treizeci de centimetri.
— Sunt superbi.
— Înainte de război erau mult mai mulți. Au fost decimați de vidre, și acum vreau să repopulez heleșteul.
— Sunt foarte frumoși, a zis ea, pășind cu grijă pe marginea apei.
Churchill a făcut semn spre cutie.
Rose a aruncat în apă larvele de râme cu lingura. Cu gurile deschise, peștii au ieșit din apă și le-au înghițit. Rose zâmbea.
— Este foarte liniștitor să hrănești peștii, a adăugat Churchill. Aici meditez asupra trecutului și contemplu viitorul.
Simțindu-se onorată că a fost invitată să vadă heleșteul lui secret, Rose a aruncat încă o lingură de râme.
Peștii le-au înghițit cu voracitate.
Churchill a zâmbit larg.
S-au așezat pe bancă și, aproape o oră întreagă, au hrănit cu rândul peștii. Nu au discutat despre război, nici nu au vorbit despre ce poate aduce viitorul. Când timpul pentru întrevedere a luat sfârșit, Churchill a condus-o

până la limuzină, unde și-au luat la revedere.

În timp ce șoferul demara, Rose s-a uitat pe fereastra din spate și l-a urmărit cu privirea pe Churchill până a dispărut din vedere. A cuprins-o un amestec de recunoștință și melancolie. *Nu ne vom mai întâlni niciodată*.

CAPITOLUL 61
Londra, Anglia – 21 august 1945

Așezată pe patul de oaspeți din apartamentul lui Lucy, Rose împăturea un rând de haine pe care le punea apoi într-o valiză. Nerăbdătoare să se întoarcă în Franța, a lăsat capacul jos și s-a chinuit să îl închidă. *Încă o promisiune de îndeplinit.*

Ultimele zile le petrecuse gândindu-se la întâlnirea cu Churchill. Îi era profund recunoscătoare pentru timpul lui, pentru apreciere și cuvintele de consolare. Înțelegea motivele pentru care guvernul secretizase orice informație legată de rețeaua *Magicianul*, însă cu toate acestea era mâhnită să afle că povestea lui Muriel și a lui Felix, ca și a sa, de altfel, vor rămâne necunoscute cel puțin o sută de ani. *Toată viața mea, rețeaua noastră vor rămâne o fantomă.* Dar, decât să zăbovească asupra unor decizii pe care nu le putea controla, s-a hotărât să-și folosească energia pentru vindecarea rănilor sufletești și crearea unei vieți noi. Bănuia că și Churchill, care nu mai era prim-ministru, își făcea planuri de viitor, dar la o scară mult mai mare. De aceea, de cum s-a întors de la Chartwell, i-a telegrafiat lui Harriet, soția lui Felix, și au stabilit data când să-i facă o vizită în Franța, la Saintes.

Când Rose a dus valiza în vestibul, ușa apartamentului s-a deschis, și Lucy a intrat ținând în mână un plic acoperit de litere de cerneală și timbre poștale.

— Am găsit o scrisoare pentru tine în cutia poștală. E din Franța.

Rose a oftat la gândul că soția lui Felix anulase vizita, întrebându-se de ce, pentru un anunț atât de urgent, nu a trimis o telegramă. A luat plicul, care nu avea adresa expeditorului, mulțumită că sosise înainte să plece la drum. Însă timbrele cu Parisul au țintuit-o pe loc, iar scrisul de mână unic, același din numeroasele mesaje pe care ea, curierul, le primise în cutiile de

scrisori, i-a înmuiat picioarele. Îi tremurau mâinile. S-a târât până la masa din bucătărie și s-a prăbușit în scaun.

— Ce s-a-ntâmplat? a întrebat Lucy, așezându-se lângă ea, și i-a pus mâna pe umăr. Tremuri.

Rose a rămas cu ochii pe scrisul de mână.

— Cred că este de la cineva care am crezut că… S-a oprit, încercând să se convingă că era scrisul lui Lazare, și nu închipuirea ei.

— Vrei să rămâi singură?

— Nu. Rămâi, te rog.

Lucy, ca și cum îi citise gândurile, a scos din sertar un cuțit pentru unt și i l-a dat.

Cu inima bătând să-i spargă pieptul, Rose a desfăcut cu grijă plicul. A scos scrisoarea, a despăturit-o și s-a uitat la semnătură. Ochii i s-au umplut de lacrimi.

— Trăiește!

— Cine? a întrebat Lucy, cu sprâncenele ridicate.

— Lazare, un bărbat pe care l-am cunoscut în Franța, a zis Rose, clipind des ca să-și oprească lacrimile. Credeam că a murit în timpul războiului.

— O, Dumnezeule!

Rose a răsuflat adânc și și-a șters lacrimile.

Scumpa mea Rose,

Mă rog ca scrisoarea mea să te găsească sănătoasă. Sunt copleșit de fericire la vestea pe care mi-a dat-o dragul nostru prieten, Claudius, că ai scăpat cu viață.

Rose a tresărit de bucurie. *Claudius este și el în viață!*

Cuvintele nu pot exprima recunoștința mea pentru că mi-ai salvat viața. Claudius mi-a povestit despre acțiunile tale temerare pentru eliberarea deținuților din Amiens. Fără curajul tău, peste o sută de membri ai Rezistenței Franceze, printre care mă număr și eu, ar fi fost executați.

Regret enorm că ai căzut în mâinile lor. Aș vrea să fi împiedicat cumva căderea rețelei. Nu îmi pot imagina prin ce trebuie să fi trecut în timpul interogatoriilor și al detenției în lagăr. Mă întristează gândul că ți-au

provocat suferință. Mă rog ca oricare ar fi fost chinurile pe care le-ai îndurat, ele să dispară când vei începe o viață nouă.

Din păcate, nu am nici o veste despre Muriel și Felix. Poate tu știi ce s-a întâmplat cu ei. Sper să aflu că au scăpat cu viață. Nu este zi în care să nu mă gândesc la tine și la eroismul compatrioților tăi pentru ne elibera. Îți voi fi veșnic îndatorat pentru actele tale de bravură, pentru a scoate patria noastră de sub oprimarea fascistă.

În minte i-au apărut chipurile lui Muriel și Felix. A tras adânc aer în piept și a citit mai departe.

După ce am evadat, Claudius și cu mine ne-am ascuns în Valmondois, unde am continuat să activăm în Rezistență până la Libération de Paris. *Anul trecut m-am întors acasă și am început să lucrez ca jurnalist. Îmi doresc ca articolele mele să omagieze viețile bravilor eliberatori și ale victimelor inocente, pentru ca nobilul lor sacrificiu să fie pururi comemorat.*

Așadar, ești jurnalist, ca tatăl tău, și-a zis Rose. *Ce mândri ar fi părinții tăi de tine!*

Atât de multe lucruri s-au schimbat după Ziua Victoriei! Nu îmi este ușor să îți spun, dar trebuie să știi că viața mea a luat alt curs de un an și jumătate. Clipele de alinare pe care le-am împărtășit în timpul războiului au fost ceva sublim. Să știi, te rog, că nu am nici un regret și că voi prețui mereu zilele petrecute împreună. Dar, după eliberare, și odată cu trecerea timpului, am ajuns la părerea că nu suntem făcuți unul pentru celălalt.

Umerii lui Rose s-au lăsat. I s-a uscat gura.

Poate că asta nu prezintă interes pentru tine, întrucât presupun că ai început să îți clădești o nouă viață în Londra. Dar să știi, Rose, ești o femeie extraordinară. Îmi voi aminti mereu de tine și îți doresc viață lungă și fericită.

Cu toată prietenia,

Lazare

Pe obrajii lui Rose au început să curgă lacrimile.

— Nu-i nimic. Trăiește, și ăsta este lucrul cel mai important.

— Te simți bine? a întrebat Lucy.

Cu toate că Rose se simțea în al nouălea cer și în același timp doborâtă la pământ, a încuviințat și i-a întins lui Lucy scrisoarea.

— Ești sigură că vrei s-o citesc?

— Da. Am obosit să păstrez mereu secrete. În afară de asta, este o chestiune de natură mai personală decât informațiile militare confidențiale, și nu cred că pot face față de una singură.

— Este în regulă.

Lucy a citit scrisoarea, apoi a pus-o pe masă.

— La naiba, a zis ea, aproape în șoaptă.

Rose și-a alungat temerile și i-a povestit lui Lucy pe îndelete, fără să îi dea detalii strict secrete, despre perioada petrecută în Parisul ocupat de nemți și cum cunoscuse un membru al Rezistenței Franceze, pe nume Lazare.

— Dumnezeule! a exclamat Lucy, așezându-și mai bine ochelarii pe nas.

Se așteptase ca Lucy să fie ofensată. Derutată. Poate chiar jignită de faptul că îi ascunsese atâtea lucruri. Lucy însă a luat-o prin surprindere.

— Ai ținut la el? a întrebat Lucy.

A încuviințat.

— Am crezut că și el simte același lucru pentru mine. Dar poate că am fost doar doi oameni care căutau sprijin unul în celălalt sub presiunea războiului.

Lucy și-a plimbat degetul pe muchia mesei.

— L-ai iubit?

Rose a făcut o pauză, surprinsă de adevărul nepoleit din cuvintele lui Lucy, apoi a dat încet din cap.

— Ai de gând să-i scrii lui Lazare?

La auzul numelui, a simțit un ghem în stomac.

— Nu. *A ales o viață nouă fără mine.*

Lucy i-a strâns mâna.

— Secretul tău e în siguranță. Nu-l împărtășesc cu nimeni.

— Știu. Am încredere în tine.

— Trebuie să-ți spun, a zis Lucy zâmbind, că ești de departe cea mai

curajoasă femeie din câte cunosc.

Rose a schițat un zâmbet și a pus scrisoarea în plic.

— Ce-ar fi să-ți amâni călătoria, a zis Lucy, aruncând o privire spre valiza lui Rose. Mă-nvoiesc mâine de la serviciu pe motiv de boală și ne distrăm câteva zile.

— Mulțumesc. Deși mă vezi plângând, nu puteam primi o veste mai frumoasă. Prietenii mei, Lazare și Claudius, au scăpat cu viață.

— Foarte bine.

Rose s-a sculat în picioare, cu genunchii cam nesiguri, și a pus scrisoarea în poșetă. A îmbrățișat-o pe Lucy.

— Mă întorc – cu mult înainte ca bebelușul tău să vină pe lume. Promit.

— Așa sper, a zis Lucy, strângând-o tare în brațe. Mă bazez pe tine să speli scutece.

Rose a râs ușor, uitând pentru o clipă de iureșul de emoții care îi răvășea inima. A luat valiza și a plecat, încă năucită de scrisoarea lui Lazare. Când a pornit la drum să o întâlnească pe soția lui Felix, spera să țină piept busolei interioare care îi arăta adevăratul său punct cardinal – Parisul. Călătoria cu trenul avea să o ducă prin Gare du Nord, și ea se ruga să aibă tăria să nu coboare din vagon.

CAPITOLUL 62
Saintes, Franța – 23 august 1945

În timpul călătoriei cu trenul de la Calais spre Saintes, a citit și recitit scrisoarea lui Lazare. Era fericită, mai mult decât orice, că Lazare era în viață. Dar, de fiecare dată când îi recitea cuvintele, bucuria i se preschimba încet în mâhnire. *Nu vrea să mă mai vadă. Clipele petrecute împreună n-au însemnat prea mult pentru el*.

Partea cea mai dureroasă a călătoriei a fost când trenul s-a oprit pentru scurt timp în Paris. Pasagerii se urcau sau coborau din vagon. Imagini ale torturii îndurate de la SD pe Avenue Foch i-au înghețat sângele în vine. S-a lăsat moale pe banchetă, încercând să blocheze amintirile despre patrulele Wehrmacht, parizienii înfometați și prăbușirea rețelei SOE. Iar acum,

undeva în Paris, Lazare ducea o viață nouă fără ea. Se lupta cu dorința de a fugi din tren pentru a-l întâlni. *Dar ce să-i să spun? Și-a exprimat intențiile foarte clar.*

Când a ajuns în Gare de Saintes, Rose a fost întâmpinată de soția lui Felix, o englezoaică zveltă de vreo patruzeci de ani, cu un glas răgușit. Harriet a strâns-o cu putere în brațe și i-a mulțumit călduros pentru vizită, apoi a dus-o cu mașina până la podgoria familiei lui Felix. S-au așezat în curte, unde au mâncat brânzeturi asortate, mezeluri afumate și fructe și au băut coniac.

— Eram lângă Felix când a murit, a zis Rose, cu stomacul strâns, în ciuda alcoolului. M-a rugat să îți spun că te iubește și că este foarte mândru că Mathieu s-a înrolat în armata franceză.

— Îți mulțumesc, a zis Harriet, privind în gol în paharul cu coniac. Mathieu nu a supraviețuit după ce a căzut în mâinile nemților.

— Îmi pare nespus de rău.

Harriet a dat din cap.

Pe măsură ce vorbeau, Rose și-a dat seama repede că Harriet avea bănuieli că soțul său fusese spion al Angliei. Nu a insistat însă ca Rose să-i dea amănunte. În schimb, a preferat să-i povestească despre cum ea, o englezoaică, s-a îndrăgostit de Felix, pilot de curse în Grand Prix-ul Franței. Și cum au hotărât ei doi să locuiască pe proprietatea părinților lui pentru a-l crește pe Mathieu – singurul lor copil, care visa ca într-o zi să se îngrijească de podgoria familiei.

Rose era încântată de povestirile lui Harriet, pe care le însoțea cu mișcări largi ale mâinilor, ca un dirijor de orchestră. Harriet venea dintr-o familie modestă, părinții săi creșteau oi în Anglia, pe când familia lui Felix, care moștenise o vie și o distilerie de coniac, deținea o avere frumoasă. Mare parte din bani se duseseră însă, iar podgoria, rechiziționată de niște ofițeri nemți în timpul ocupației, era la pământ.

— Nenorociții ăia de nemți au băut tot vinul și aproape tot coniacul, iar când și-au luat tălpășița, au dat foc la o mulțime de butuci de vie, a zis Harriet.

Rose a clătinat capul, dezgustată.

— Te întorci în Anglia?

— Nu. Am de gând s-o pun pe picioare. În câțiva ani, podgoria asta va fi din nou înfloritoare.

— Felix și Mathieu s-ar bucura, a zis Rose.

Harriet a zâmbit și a mai turnat coniac.

— Pentru libertate! a zis ea, ridicând paharul.

Amețită ușor de alcool, Rose a ciocnit paharul. Admira dârzenia femeii de a reface podgoria familiei de una singură.

Se apropia seara, și Harriet a insistat ca Rose să rămână la ea câteva zile.

— Gândește-te la şederea aici ca la o vacanță, doar că o să te pun la treabă în vie și o să te plătesc cu mâncare și coniac, a zis Harriet.

Rose avusese de gând să stea o zi sau două. Dar Lucy mai avea câteva săptămâni până să nască și, mai ales, se temea de drumul cu trenul care trecea prin Paris. *Câteva zile în plus mi-ar da timp să aleg altă rută spre casă, poate o traversare cu vaporul de la Bordeaux până în Anglia*.

Rose a luat o înghițitură din paharul său de coniac, simțind o arsură care cobora din gât în stomac.

— Da, o săptămână de muncă în vie mi-ar prinde bine.

CAPITOLUL 63
Paris, Franța – 2 septembrie 1945

Când trenul a intrat pufăind în Gare du Nord, Rose a început să respire precipitat. A deschis poșeta și a pus mâna pe scrisoarea lui Lazare. Și-a mișcat degetele în pantofi, în încercarea de a-și alunga starea de neliniște. *Doar să-i spun la revedere, și apoi plec cu trenul de seară.*

Zilele petrecute cu Harriet făcuseră minuni și îi limpeziseră mintea. Îngrijirea viței-de-vie – o varietate de Ugni Blanc, Folle Blanche, Colombard și Sémillion – a fost un prilej atât de meditație, cât și de terapie. Dar când nu lucra la vie sau nu spăla sticlele vechi din distilerie, era cu gândul la Lazare. *El vede relația noastră doar ca pe un moment de alinare în vreme de război. Poate că și-a găsit pe altcineva. Oricum, nu simte la fel ca mine*. Când timpul petrecut la Saintes s-a apropiat de sfârșit, a renunțat la planul de a se întoarce acasă pe o altă rută care ocolea Parisul. În schimb, s-

a hotărât să-l mai vadă o ultimă dată, chiar și numai pentru a se împăca cu trecutul.

Rose a ieșit din gară și a pornit la pas prin arondismentul 10. În nări simțea mirosul de cafea prăjită și pateuri proaspăt scoase din cuptor. A mers de-a lungul trotuarelor pline de oameni, dar fără patrule ale Wehrmachtului și steaguri cu svastică. Chiar dacă mai erau destule prăvălii închise, unele având încă mâzgăleli antisemite, lui Rose i se părea că parizienii începuseră să-și refacă orașul atât de frumos înainte.

Scrisoarea lui Lazare nu avea adresa expeditorului, iar ea nu-și amintea numele jurnalului unde lucrase cândva tatăl lui Lazare, așa că s-a oprit la un chioșc de presă. A căutat printre ziare până când a găsit *La Cronique*, al cărui articol de fond era scris de un jurnalist pe nume Lazare Aron. Cu inima bătându-i repede, a obținut adresa redacției de la vânzătorul de ziare și a plecat.

După douăzeci de minute a ajuns la redacția *La Cronique*, aflată într-o clădire de piatră gălbuie. Din cauza surescitării, simțea fluturi în stomac. *Ce-i voi spune?* A respirat adânc și a intrat în vacarmul creat de telefoanele sunând și țăcănitul mașinilor de scris.

— Cu ce vă pot ajuta? a întrebat o recepționistă tânără.

— *Bonjour*, a zis Rose, cu mâna încleștată pe mânerul valizei. Îl caut pe Lazare Aron.

Telefonul recepționistei a sunat, aceasta a răspuns și, cu mâna acoperind receptorul, i-a zis:

— Pe culoar înainte și la stânga.

— *Merci*.

Rose s-a întors și a luat-o pe culoar, auzind din mers doi bărbați discutând despre o capitulare. A grăbit pasul, nerăbdătoare să ajungă la biroul lui Lazare înainte să-și piardă curajul.

Ușa de la birou era deschisă. La auzul vocii lui, inima lui Rose era gata să-i sară din piept. Simțea că o lasă picioarele. A aruncat o privire înăuntru și l-a văzut așezat în spatele unui birou masiv de mahon cu piedestal dublu, vorbind la telefon. În afară de tunsoarea îngrijită și de obrajii plini, mulțumită, firește, hranei mai bune, Lazare părea neschimbat.

— Împăratul Hirohito a semnat în mod oficial acordul privind capitularea

Japoniei, a zis Lazare în receptor. Ostilitățile din Pacific au încetat. Vom da detaliile în ediția de mâine.

Lui Rose i s-a ridicat părul pe ceafă. Și-a luat inima în dinți și a bătut în tocul ușii.

Lazare s-a întors cu scaunul rotativ. Ochii i s-au mărit, apoi s-au îmblânzit. A zâmbit și i-a făcut semn cu mâna să intre.

Cu respirația întretăiată, Rose s-a apropiat de birou și a lăsat valiza jos.

— Trebuie să închid, i-a spus Lazare persoanei de la telefon. Dimineața…

I-a întins mâna lui Rose. Ea i-a strâns degetele. Pielea i s-a înfiorat. A clipit des, ca să-și rețină lacrimile.

Lazare a închis telefonul. I-a ținut strâns mâna, privind-o în ochi.

— *Bonjour*, a zis Rose.

Stând pe scaun, Lazare s-a aplecat în față și a tras-o ușor spre el. Rose s-a aplecat peste birou și l-a sărutat pe obraji.

— *S'il vous plaît*[72], a zis el, dându-i drumul la mână. Ia loc.

72. Te rog. (fr.)

Rose s-a așezat de cealaltă parte a biroului care i se părea ca un zid.

— Sunt în trecere prin Paris și n-am rezistat să nu vin să te văd.

— Arăți bine.

— Și tu, a zis ea, cu o senzație de stinghereală.

Zâmbetul lui s-a stins când și-a pus mâinile pe un teanc de ziare.

— Ai primit scrisoarea mea?

— Da.

— Cred că trebuia să-ți explic mai bine de ce eu…

— Nu e nevoie să-mi explici, l-a întrerupt ea, încercând cu disperare să nu discute despre scrisoare.

El a făcut o pauză, trecându-și mâna prin păr.

— Ce mai faci?

— Bine, a mințit ea.

— Îmi pare atât de rău, pentru tot.

Rose a încuviințat din cap, simțindu-se deodată îndepărtată sufletește, cu toate că stătea la doar câțiva pași de el. A tras aer în piept și a spus pe

nerăsuflate:

— Muriel a fost ucisă de SS în lagărul de concentrare de la Ravensbrück. Felix a fost împușcat când ne retrăgeam după raidul asupra închisorii și a murit. M-am gândit că ai vrea să știi.

— O, *mon Dieu,* s-a întristat Lazare.

Un bărbat grizonant, cu un dosar maroniu în mână, s-a năpustit în birou.

— Uite materialul pentru articol. Tipografia cere să fie gata în nouăzeci de minute, dacă vrei să prindă următoarea rotativă.

Lazare a luat dosarul dând din cap, iar bărbatul a ieșit grăbit.

— Condoleanțele mele, a zis Lazare. Muriel și Felix au fost niște agenți și prieteni plini de curaj. Nici eu, nici Franța nu-i vom uita vreodată.

A răsuflat adânc și a continuat:

— Îmi cer scuze pentru întrerupere. În redacție este o nebunie. Japonia a semnat în mod oficial actul capitulării și toată lumea se agită să publice amănuntele în următoarea ediție.

— Înțeleg, a zis Rose, simțind că parcă abuza de timpul lui și a încrucișat brațele. *Vremea războiului s-a sfârșit, și a noastră la fel.*

Lazare a pus dosarul pe birou.

— Îți mulțumesc pentru raidul din Amiens.

— Mulțumirile tale ar trebui să meargă spre RAF.

— *Non*, Claudius mi-a povestit tot ce ai făcut ca să aibă loc misiunea. Dacă nu erai tu…

A sunat telefonul.

Rose a tresărit.

— *S'il vous plaît, excusez-moi,* a zis el, ridicând receptorul.

În timp ce Lazare discuta cu cineva despre detaliile acordului de pace japonez, Rose bătea cu piciorul în podea, ca să-și alunge neastâmpărul. A aruncat o privire spre valiză. Simțea nevoia să plece imediat.

— Iartă-mă, a zis Lazare punând receptorul în furcă.

Rose s-a uitat în ochii lui căprui. Amintirea nopții petrecute împreună. O imagine a îmbrățișării lui. S-a scuturat de acele amintiri și a zis:

— Când te întâlnești cu Claudius, salută-l din partea mea.

— Desigur.

Rose s-a uitat la ceas, ostentativ.

— Este timpul să plec, dacă vreau să prind trenul.

Telefonul lui Lazare a sunat din nou. S-a încruntat, apoi s-a uitat la Rose.

— Răspunde, a zis ea. Lumea trebuie să afle că s-a încheiat războiul din Pacific.

Lazare a pus mâna pe receptor, fără să-l ridice.

— A fost o plăcere să te revăd.

— Și pentru mine, a zis ea, încercând să-și ascundă durerea.

— *Au revoir*, Rose. Lazare a coborât privirea și a ridicat receptorul: *Bonjour*. Vă telefonasem ca să verific câteva lucruri despre acordul japonez…

— *Adieu*, a șoptit Rose. Confuză și dezamăgită, și-a luat valiza și a plecat. Două străzi mai încolo, nemaiputând să-și înăbușe emoțiile, s-a așezat pe o bordură și a plâns.

CAPITOLUL 64
Paris, Franța – 2 septembrie 1945

Cu mâna tremurândă, Lazare a pus receptorul în furcă. A luat cârjele, și-a potrivit brațele în suporturi și s-a chinuit să se ridice de pe scaun. Și-a târât picioarele până la fereastră, simțind spasme de durere în femururi și șolduri. S-a uitat prin geamul plin de praf și urme de stropi, străduindu-se să o mai zărească pentru ultima oară. A scrutat oamenii de pe trotuar până când a văzut-o traversând strada, după care a dispărut în mulțime. Regretele i-au răvășit sufletul. *Am lăsat-o să plece din viața mea. Ce-am făcut!*

Privirea i s-a împăienjenit de lacrimi.

— Este spre binele ei, a murmurat el, luptându-se să-și înăbușe remușcările.

Văzând-o pe Rose, femeia care îi salvase viața, a avut nevoie de voință, până la ultima picătură, ca să nu o cuprindă în brațe și să-i mărturisească adevăratele sale sentimente. A fost, și avea să fie mereu, una dintre cele mai grele decizii pe care a fost silit să le ia. Mai presus de orice însă, îi dorea tot binele din lume, chiar dacă asta însemna că el avea să trăiască în singurătate. *Trebuie s-o las să plece. Eu sunt un om terminat. Rose merită*

să fie alături de un bărbat care să n-ajungă o povară pentru ea.

În timp ce își potrivea cârjele, l-a săgetat o durere în picioare. A răsuflat adânc, pentru a alunga valul de suferință din piept.

Amintirile dragi ale clipelor petrecute alături de Rose îl ajutaseră să treacă prin tortură și închisoare. *Dacă nu aveam speranța că o voi întâlni din nou, muream sigur în mâinile călăilor mei.* În ultimii doi ani, cei mai groaznici din viața sa, nu știuse dacă ea trăia sau nu. Acum se simțea în culmea fericirii că Rose scăpase cu viață din război și că avea șansa unei vieți lungi și frumoase, în care să-și întemeieze o familie. Și totuși, era îndurerat. Nu mai era bărbatul în putere de altădată, și visul său de a rămâne alături de Rose se spulberase.

În minte i-au năvălit imagini peste imagini. Cum i-a bandajat Rose cu bunătate și blândețe mâinile însângerate în noaptea când sabotaseră stația de transformatoare. Cum a simțit fluturi în stomac la atingerea degetelor ei, când a călăuzit-o prin pasajul secret din catacombe. Cum a dovedit curaj fără margini când a pedalat pe străzile ocupate de nemți ca să-i lase mesaje la cutia de scrisori. Luptase neînfricată pentru eliberarea Franței, iar tenacitatea ei în a pune la cale raidul asupra închisorii din Amiens salvase zeci de deținuți care așteptau să moară. Încă îi simțea în nări mirosul părului când s-a ghemuit lângă el, și răsuflarea ei ușoară în valuri peste piept. Cât de fericit a fost când s-a trezit lângă ea și a înțeles, chiar în clipa aceea, că dorea să rămână împreună tot restul vieții.

Lazare și-a încleștat mâinile pe cârje, în încercarea de a îngropa trecutul. Era sfâșiat de durere. Inima îl îmboldea să o caute. *Încă nu-i prea târziu*. *Este în drum spre gară.* Creierul însă îl îndemna să o lase să plece. *Îi este mai bine fără mine.* S-a uitat la picioarele lui, strâmbe și ținute la un loc cu șuruburi și sârme. *În curând ai să ajungi în cărucior*, auzea el în minte vocea doctorului. Războiul îi răpise totul – părinții, miile de evrei parizieni, mulți dintre ei prieteni de-ai săi, tovarășii din Rezistență, vigoarea și, mai ales, femeia iubită.

Un bărbat grizonant, care ținea în mână un vraf de dosare, a vârât capul pe ușă.

— Vrem să deschidem o sticlă de șampanie pentru a sărbători sfârșitul războiului. Vii și tu?

— *Non*, a zis Lazare, privind pe fereastră.
Bărbatul s-a uitat la ceas.
— Vrei să-ți duc la tipografie articolul despre capitulare?
Lazare, care se lupta să-și rețină lacrimile, s-a întors spre el.
— Te rog, dă-i altui ziarist să-l termine.
Bărbatul a ridicat din sprâncene
— Te simți bine?
Lazare a clătinat din cap.
Pocnetul unui dop de șampanie. Pe hol au izbucnit strigăte de bucurie.
Ne-am câștigat libertatea, și-a zis Lazare în sinea lui, *dar eu am pierdut iubirea vieții mele*. Cu inima frântă și pustiită, a ieșit anevoie din clădire, însoțit de scârțâitul protezelor de metal de sub pantaloni.

CAPITOLUL 65
Paris, Franța – 2 septembrie 1945

Ajunsă la Gare du Nord, tulburată sufletește și cu ochii secați de lacrimi, Rose s-a alăturat celor care așteptau trenul. După ce ajungea în Calais, trebuia să ia un feribot până în Anglia, la Dover, apoi trenul spre Londra. Era însă târziu și n-ar mai fi prins ultima traversare a Canalului Mânecii. Iar pentru moment, prea puțin îi păsa de itinerar. Era cu gândul doar la Lazare. *Afecțiunea pe care mi-ai arătat-o a fost doar din pricina războiului? Ai cunoscut pe altcineva? Amintirile mele dragi, născute sub tensiunea misiunii mele de curier, au fost doar niște visuri nepotrivite?*
Un șuierat, un scrâșnet de roți pe șine, și trenul a încetinit. Locomotiva a pufăit, ușile vagoanelor s-au deschis și lumea a urcat, golind peronul. În afară de Rose. Cu toate că se îneca în valul de disperare, inima ei prinsese rădăcini adânci în Paris. *Trebuie să aflu exact ce a fost între noi, oricât de dureros va fi adevărul.*
Rose a ajuns la sediul ziarului *La Chronique* cu mult după terminarea programului. Clădirea era scăldată în întuneric, cu excepția luminii gălbui a unei lămpi de birou la primul etaj. A bătut la ușa încuiată de la intrare. *Te rog, fii înăuntru.* A lipit urechea de ușă fără să audă nimic în afară de bătăile

puternice ale inimii. A bătut în ușă până au durut-o încheieturile degetelor. Se pregătea să plece când a auzit țăcănitul unei încuietori. Ușa s-a deschis, și în cadrul ei a apărut un bărbat care părea că lucra la o presă tipografică, dat fiind că avea mânecile cămășii suflecate până la cot, iar mâinile erau pătate de cerneală.

— *Bonsoir*, a zis Rose.

Bărbatul s-a șters pe mâni cu o cârpă și s-a încruntat.

— *Mademoiselle*, redacția s-a închis.

— Îmi pare rău că vă deranjez, a zis Rose și a aruncat o privire înăuntru. Lazare Aron mai este aici?

— *Non*, a zis el. Ziariștii au plecat acasă.

— Știți unde îl pot găsi?

Bărbatul a clătinat din cap, pregătindu-se să închidă ușa.

Rose a pus piciorul în ușă, blocând-o.

— Am un pachet urgent pentru el.

— O să-l las pe biroul lui.

— *Non*. Are nevoie de el în seara asta.

— Mi-l dați acum, sau veniți mâine dimineață, a spus el, agasat.

Mintea lui Rose a început să lucreze febril.

— Pachetul conține ultimele documente apărute despre acordul de pace japonez, a spus ea, amintindu-și de convorbirile telefonice întrerupte al lui Lazare de mai devreme.

Bărbatul și-a îndesat bucata de pânză în buzunar.

— *S'il vous plaît*, a insistat Rose. Lazare are nevoie de ele chiar în seara asta. M-aș bucura să i le duc acasă, dacă îmi puteți da adresa.

Bărbatul a stat pe gânduri, frecându-și barba nerasă.

— Sunt informații extrem de importante, a adăugat Rose, ridicând valiza. Mâine, *La Chronique* va fi primul ziar care să dea știrile, dacă mă ajutați să-i transmit lui Lazare informațiile în seara asta.

Bărbatul a aruncat o privire spre valiză.

— Așteptați aici.

S-a întors și a dispărut pe hol.

O să-l sune pe Lazare? Și dacă el nu vrea să mă primească? s-a întrebat Rose, neliniștită.

După câteva secunde, bărbatul s-a întors.

— Locuiește în Le Marais, a zis el și i-a întins un petic de hârtie.

La lumina slabă a felinarului de pe stradă, Rose s-a uitat pe hârtia cu adresa scrisă cu creionul.

— *Merci*.

Bărbatul a dat din cap și a închis ușa.

Rose ar fi ajuns mai repede cu taxiul, dar o plimbare de treizeci de minute îi dădea timp să se gândească la ce avea de spus. Pășea încet, cu toată graba de a pune punct suferinței. Mergând pe Rue d'Hauteville, repeta întruna: *Ai avut vreodată sentimente pentru mine? Timpul petrecut de noi împreună n-a însemnat nimic pentru tine? Ai o viață nouă? Ai cunoscut pe altcineva? Ce s-a întâmplat?*

Când s-a apropiat de aleea unde se găsea cutia de scrisori din Le Marais a lui *Prosper*, a simțit cum i se face pielea de găină. În cap i se învârteau crâmpeie de imagini cu SD-ul care scotocea zona în căutare de stații radio. O imagine cu apartamentul răvășit al lui Muriel. O imagine cu Felix încătușat și cu fața plină de sânge, târât de soldații germani. A străbătut-o un fior rece. S-a cutremurat și a grăbit pasul, încercând să fugă de trecut.

După câteva minute, a găsit apartamentul lui la parterul unei clădiri înguste de pe o stradă pietruită. Cu stomacul măcinat de neliniște, s-a apropiat de ușă. Din apartament răzbătea țăcănitul tastelor de la mașina de scris. *Pot s-o fac*. Și-a adunat curajul și a ciocănit la ușă.

— Intră! a strigat Lazare, fără să se întrerupă. Ușa e deschisă!

Rose a răsuflat adânc. A pășit înăuntru și a închis încet ușa.

— Paulette, lasă cumpărăturile în bucătărie, a mai zis tare Lazare. Le pun eu la loc.

Cine este Paulette? Rose a simțit o durere în piept, la gândul că el trăiește cu altă femeie. *Este căsătorit? Logodit? Ce proastă sunt! Dacă plec chiar acum, nici n-o să știe că am fost aici.* S-a întors și a pus mâna pe clanță. *Dar atunci n-o să știu niciodată ceva sigur.*

Tremurând din tot corpul, a lăsat valiza jos. A pășit încet pe coridor și a intrat în salonul aproape gol, în afară de un birou mare de stejar, câteva scaune și un tablou cu ramă aurie pe care l-a recunoscut imediat. *Arc de Triomphe*. Lazare era așezat la birou cu fața spre ușă, cu capul aplecat

asupra tastelor mașinii de scris la care bătea.

— Eu sunt, a zis Rose cu glas stins.

Țăcănitul a încetat. Lazare a ridicat capul, uimit.

— Credeam că ai plecat să prinzi trenul.

— Așa am vrut.

Rose a făcut câțiva pași în față și a observat că pleoapele lui Lazare erau puțin umflate și roșii. S-a oprit, remarcând că părea abătut și fără vlagă.

Lazare și-a șters ochii.

— Este totul în regulă?

Nu, și-a spus Rose în gând.

— Azi după-amiază n-am apucat să vorbim prea mult, a zis ea.

— Îmi pare rău. A cam fost agitație la redacție.

— Acum, că războiul s-a încheiat, poate că lucrurile o să se mai liniștească.

— Poate. El i-a făcut semn cu mâna spre scaunul îmbrăcat în piele din fața biroului. Ia loc, te rog.

Rose și-a încrucișat brațele.

— *Non*, *merci*. Nu pot să stau prea mult.

El a încuviințat.

Ea s-a uitat la tabloul de pe perete.

— Tabloul lui *Maman* este atât de frumos.

— I-am schimbat rama. A schițat un zâmbet: Arată mult mai bine decât în catacombe.

O frântură de imagine cu ea stând alături de el pe patul de campanie, într-un cotlon subteran.

— Știu cât de mult înseamnă tabloul ei pentru tine. Mă bucur că ai reușit să-l salvezi.

— *Merci*.

— Azi după-masă, a fost o lipsă de delicatețe din partea că nu te-am întrebat despre părinții tăi. Ai aflat ce s-a întâmplat cu ei?

— Au fost trimiși la Auschwitz, în lagărul de exterminare a evreilor, a zis Lazare cu tristețe în glas. N-au supraviețuit.

Rose a simțit o durere ascuțită.

— Îmi pare nespus de rău.

El învârtea un stilou între degete.

— Pentru asta ai venit?

— *Non*. Voiam să te întreb dacă… Rose a înghițit nodul din gât: A însemnat ceva pentru tine timpul pe care l-am petrecut împreună?

— Da, a zis el, cu privirea coborâtă.

— Dar nu îndeajuns de mult. Scrisoarea ta m-a rănit. După tot ce am îndurat amândoi, n-ai făcut nici un efort să mă vezi.

— Regret, dar lucrurile au…

Lazare și-a trecut mâna prin păr.

— Te ascult.

Lazare a ridicat privirea spre ea.

— Lucrurile s-au schimbat.

A găsit pe altcineva. Rose a simțit ca un pumn în stomac. S-a îndreptat de spate, încercând să-și păstreze sângele rece.

— Mi-aș fi dorit ca lucrurile să stea altfel, a zis el.

Și eu.

— Înțeleg. Rose încerca din răsputeri să-și ascundă mâhnirea. În ultimii anii am trecut prin multe – amândoi.

— Mult prea multe. Lazare și-a încleștat mâinile. Tu ești bine?

— Firește, a mințit ea.

— Mă bucur că s-a întâmplat. Nu am nici un regret.

— Nici eu, a zis Rose cu inima strânsă. Credeam însă că am fost mai mult decât doi oameni care caută mângâiere în timp de război.

Lazare s-a foit în scaun.

— Credeam că am fost prieteni.

— Suntem, a zis Lazare.

— Nu s-ar zice. Accept că ai o viață nouă. Mă bucur pentru tine, dar prietenii vorbesc unul cu celălalt. Prietenii țin unul la celălalt. Prietenii își fac timp unul pentru celălalt.

Umerii lui Lazare s-au încovoiat.

— Am îndurat atât de multe. Război. Închisoare. Tortură. Moartea celor dragi. Și-a pus mâinile în șolduri; pulsul i-a luat-o razna. Sunt dezamăgită că timpul petrecut împreună n-a însemnat mai mult pentru tine.

— Ba înseamnă…

— Atunci de ce azi după-masă erai nerăbdător să plec? N-ai avut nici măcar amabilitatea să mă conduci până la…

A încremenit. I s-a uscat gura.

Lazare a lăsat capul în jos.

Din reflex, ea a înconjurat biroul, și ochii i-au căzut pe cârjele de metal de pe podea. I-a stat inima în loc.

El s-a întors în scaun spre ea.

— Picioarele tale… a zis Rose cu voce tremurată.

Lazare a ridicat cârjele.

— Ce ți s-a-ntâmplat? a strigat ea.

Lazare s-a ridicat anevoie de pe scaun.

Rose tremura din tot corpul.

— Raidul britanic?

El a venit spre ea târându-și picioarele, cu protezele de metal zăngănind.

Ochii ei s-au umplut de lacrimi.

— Eu ți-am făcut asta.

— *Non*. Lazare s-a aplecat și i-a luat mâna: Mi-ai salvat viața.

— Trebuie să știu cum s-a întâmplat, s-a rugat ea.

— Bine, a zis el cu glas șoptit și i-a dat drumul mâinii.

Câteva momente mai târziu, stăteau așezați la o măsuță de lemn din bucătărie, în față cu niște cafea proaspăt făcută. Mâna ei tremura ușor în timp ce amesteca în ceașcă.

— Este făcută din boabe de cafea adevărată, a zis Lazare, ca pentru a mai ușura încărcătura emoțională a ceea ce urma să spună. Sper să-ți placă.

Rose a dat din cap și a aruncat o privire spre cârjele lui rezemate de perete. A cuprins-o un val de disperare.

— Te rog, povestește-mi totul.

Lazare a oftat adânc. După o lungă pauză, a început să vorbească.

— La sfârșitul lui decembrie, în 1943, când eram în închisoare, toți deținuții au fost aliniați în curte. Și eu. În loc de apel, un ofițer german s-a urcat pe un podium și ne-a citit numele a peste o sută de deținuți, care urmau să fie împușcați în anul următor, pe 19 februarie. Felix și cu mine eram pe listă.

— Oh, *mon Dieu*, a șoptit ea. Prin ce chinuri trebuie să fi trecut cu toții…

— Nu mai mari decât ai îndurat tu la Ravensbrück. Îmi pare atât de rău. Dacă aș fi putut să fac ceva să nu cazi în mâinile lor…

Imaginea crematoriului. Cenușa umană care acoperea pământul ca o zăpadă. Lui Rose i s-a strâns stomacul de durere.

— Te rog, spune mai departe.

— În ziua de dinaintea execuției, un paznic venise în aripa noastră să ne dea drumul pentru ultima plimbare în curte. Când a deschis ușa celulei mele, închisoarea a fost lovită de prima bombă a aviației britanice. Paznicul a încremenit. Am încercat să-i iau cheia, dar eram prea slăbit ca să mă lupt cu el. Doi deținuți din celula apropiată au reușit din fericire să-l ucidă, altfel mă împușca.

Rose și-a strâns pumnii, cu unghiile înfipte în palme.

Lazare a închis ochii, cernând amintirile.

— Am încercat să fug din clădirea închisorii, dar n-am putut de gloanțe. Lazare și-a dres glasul: În clipa aceea o bombă a lovit clădirea. Am țâșnit afară, ca să scap de explozie, dar am fost îngropat sub dărâmături.

Ochii lui Rose s-au împăienjenit de lacrimi.

El și-a plimbat un deget pe buza ceștii.

— Cei doi deținuți m-au scos de sub moloz și m-au târât prin spărtura din zid. M-am trezit câteva ore mai târziu în beciul unui țăran care era de partea Rezistenței. Aveam șoldurile și picioarele zdrobite.

Rose și-a șters ochii.

— Am stat ascunși două zile până când țăranul l-a găsit pe Claudius, care m-a dus într-un hambar părăsit din Valmondois, și apoi a adus un doctor și o infirmieră să-mi pună oasele la loc. Am mai suferit o operație și după ce a fost eliberat Parisul.

— Eu ți-am făcut toate astea, a zis Rose cu glasul sugrumat.

— *Non*. Lazare i-a prins mâinile într-ale lui: Mi-ai salvat viața. Dacă nu erai tu, mureau mai bine de o sută de oameni.

Rose a scos un suspin. Pe mâna lui a căzut o lacrimă, și el n-a încercat s-o șteargă.

— Îți voi rămâne veșnic recunoscător pentru ce-ai făcut. Cred că ai avut un curaj nebunesc și multă putere de stăruință ca să convingi serviciile britanice să execute un raid RAF asupra unei închisori franceze. În ochii ei

au apărut lacrimi. Cu blândețe, Lazare și-a împletit degetele cu ale ei. Sunt în viață datorită ție.

Rose a rămas fără aer în piept.

Lazare s-a apropiat de ea.

— Eu…

O bătaie în ușă.

Lazare a oftat.

— Trebuie să fie Paulette.

Iubită? Logodnică? Rose și-a desfăcut degetele și a tras mâinile înapoi.

— Pot s-o rog să vină mai târziu.

— *Non*, a zis Rose ștergându-și lacrimile de pe obraji. Mi-ar plăcea s-o cunosc.

El și-a șters ochii și a strigat.

— Intră!

Ușa s-a deschis, apoi s-a închis. Tocuri pe dușumea. Rose s-a prins cu mâinile de scaun, pregătindu-se s-o cunoască pe femeia din viața lui Lazare.

În bucătărie a intrat o doamnă în vârstă, cu un batic negru pe cap și în mână cu o sacoșă din care ieșea o baghetă.

— *Bonsoir, Monsieur Aron*.

Rose a făcut ochii mari.

— *Bonsoir*, Paulette, a zis Lazare. Pot să-ți dau mâine banii pentru cumpărături?

— Cum să nu, a zis bătrâna și a pus sacoșa pe un dulap

— *Merci*. Paulette, vreau să ți-o prezint pe buna mea prietenă, Rose. Ne-am cunoscut în timpul războiului.

Rose s-a ridicat în picioare.

— Încântată de cunoștință, a zis ea, încercând să ascundă cât era de surprinsă.

Paulette a sărutat-o pe amândoi obrajii.

— Rose și cu mine nu ne-am văzut de ceva timp, a zis Lazare. Îmi cer scuze pentru fețele noastre înlăcrimate.

— N-aveți de ce, a zis Paulette și s-a întors spre Rose. Mă bucur să văd că are un musafir. Mereu îi spun că muncește prea mult. Chiar și când e acasă, bate la mașină toată ziua și toată noaptea.

— Avem mult de lucru la ziar.

— Ocupanții s-au dus! E timpul să ne bucurăm de libertate.

— Sunt întru totul de acord, a zis Rose.

Paulette a zâmbit.

— Și acum cred că este cazul să plec, aveți atâtea de povestit.

L-a bătut pe Lazare părintește pe umăr și a ieșit din apartament.

— Și eu care mă așteptam ca Paulette să fie… Rose a făcut o pauză, simțind o mare ușurare, dar și rușinată puțin de gelozia sa.

— O, n-am pe nimeni, a zis Lazare. A luat ceașca în mâini, dar fără să bea. Paulette locuiește deasupra. Cu programul meu, este atât de amabilă că-mi face cumpărăturile.

— Frumos din partea ei.

El a încuviințat.

Rose s-a întrebat, pentru câteva clipe, dacă trebuie să ia loc sau să rămână în picioare. În aer se simțea iar tensiunea, care la venirea lui Paulette se risipise puțin.

A rămas cu ochii asupra protezelor de metal care ieșeau din manșeta pantalonilor lui. A simțit un junghi în capul pieptului.

— Doare?

Lazare și-a masat genunchii.

— Nu prea mult.

— Sincer?

— Nu-i chiar atât de rău pe cât pare, a zis el fără prea multă convingere.

Ochii lui Rose s-au umplut de lacrimi.

— În scrisoare n-ai pomenit nimic de rănile tale. De ce nu mi-ai spus?

Lazare și-a luat cârjele și a venit șchiopătând spre ea.

— Nu voiam să te simți vinovată pentru ce mi s-a întâmplat.

— Dar așa mă simt.

El i-a atins brațul ușor.

— Sunt recunoscător că trăiesc. Dacă nu erai tu, n-aș fi azi aici.

— Trebuia să-mi fi spus. Aș fi venit la Paris pentru tine!

— Îți vreau numai binele.

— Dar sentimentele mele? I-a atins mâna mutilată: Eu n-am nici un cuvânt de spus?

— Nu mai sunt bărbatul de dinainte.

— Pentru mine ești același. Rose s-a aplecat ușor spre el, lăsându-și capul pe pieptul lui: Mi-ai dat putere să îndur lagărul. Amintirile cu tine mi-au ținut vii visurile.

Ochii lui Lazare s-au umplut de lacrimi.

— Am sperat și m-am rugat să te mai văd. Dar nu știu cât timp o să mai fiu în stare să merg, a zis el, cu bărbia tremurând.

— N-are importanță! a strigat ea. Pentru mine ești tot ce poate fi mai bun. Poate și eu sunt ce trebuie pentru tine.

Aplecându-se spre Rose, el a dat drumul cârjelor și a luat-o în brațe. A strâns-o cu putere.

— N-a fost clipă în care să nu mă gândesc la tine.

— Și eu la fel, a răsuflat ea împăcată.

Pe față îi curgeau lacrimile. Era copleșită de emoție.

Au plâns împreună. Anii ce îi despărțiseră s-au topit.

El i-a sărutat lacrimile.

— Trebuie să fie un motiv pentru care am supraviețuit amândoi. Rose l-a atins ușor pe chip și l-a privit în ochi: Nu crezi în destin?

EPILOG
Paris, Franța – 8 mai 1969

Din vechea mașină de scris Remington Noiseless a lui Rose se auzea țăcănitul slab al caracterelor care loveau banda cu tuș. Razele soarelui de dimineață pătrundeau prin ferestrele balconului de la apartamentul său din Saint-Germain-de Prés, aflat în arondismentul 6. A terminat de bătut ultimul rând, a apăsat maneta de retur a carului și a scos coala de hârtie din mașină.

— Am terminat, a zis Rose în șoaptă, în timp ce punea pe birou ultima pagină a manuscrisului.

Simțea un amestec de împlinire și nostalgie. I se părea o coincidență fericită că a terminat cartea despre misiunea sa de curier SOE, în care descria amănunțit și cu documente actele de barbarie pe care le îndurase în lagărul de concentrare Ravensbrück tocmai în ziua în care se sărbătorea *la Fête de la Victoire*[73]. După ani de osteneală și amintiri sfâșietoare, cartea era în sfârșit gata.

73. Ziua Victoriei (fr.); celebrează sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial în Europa și victoria Aliaților, marcată de anunțul capitulării Germaniei naziste.

Începuse să lucreze la manuscris cu patru ani în urmă, după ce se întorsese de la funeraliile de stat ale lui Winston Churchill. În afară de vizitele pe care le făcea pentru a se reîntâlni cu bunii săi prieteni Lucy și Jonathan, și cu cei trei copii ai lor, Malcolm, Bridget și Lynda, mergea rareori la Londra. Dar în 1965, într-o zi friguroasă de ianuarie, s-a așezat la un rând lung de peste un kilometru și jumătate pentru a intra în Westminster Hall. Patru bărbați cu fețe grave, îmbrăcați în costume de ceremonie, stăteau de gardă cu capetele plecate. Când s-a apropiate de sicriul lui Churchill, care era înfășurat în steagul Marii Britanii și străjuit de șase

lumânări înalte de ceară, și l-a amintit în timp ce își hrănea peștii lui dragi. A început să plângă. *Identitatea* Libelulei *și cea a* Magicianului *vor rămâne secrete o sută de ani, sau cine știe cât.* În minte i-a răsunat vocea lui, fermă, dar plină de înțelegere. *Declanșarea și adevăratul scop al Operațiunii Jericho vor rămâne secrete; însă faptele dumitale de curaj vor rămâne aprinse mereu în inimile britanicilor.*

A doua zi, Rose a stat de-a lungul traseului aglomerat al procesiunii funerare care urma să treacă prin Whitehall, Trafalgar Square, Strand, Fleet Street, până la Ludgate Hill. Peste un milion de oameni străjuiau străzile Londrei, și întreaga națiune îl plângea pe omul care îi condusese în cele mai negre zile. Rose s-a rugat în tăcere când afetul de tun cu sicriul lui Churchill a trecut la câțiva centimetri de ea. În jur se auzeau suspine și scâncete. *El nu este numai conducătorul care a salvat Marea Britanie, și poate și lumea liberă, este omul care mi-a schimbat viața pentru totdeauna.*

Când s-a întors acasă, la Paris, era hotărâtă să scrie istoria *Magicianului*, un subcircuit al rețelei *Doctorul*, care fusese clasificată ca strict secretă de către guvernul britanic. *Când nu voi mai fi,* și-a spus Rose, *sau când nu voi mai fi sub jurământ, lumea va afla despre sacrificiul și curajul lui Felix și Muriel, despre ororile petrecute la Ravensbrück și despre persoana care a inițiat Operațiunea Jericho*. Scrisese cartea în primele ore ale dimineții, înainte de a se duce la Ambasada Britanică din Paris, unde avea un post de secretară. La sfârșit de săptămână, stătea la birou aplecată deasupra mașinii, reînviind fantomele trecutului. Iar acum, după patru ani, cartea era gata.

Pe hol s-a auzit scârțâitul parchetului.

Rose s-a ridicat de pe scaun.

— *Bonjour, ma chérie*, a zis Lazare, băgând capul pe ușă.

Rose a zâmbit.

— În sfârșit, am terminat!

Lazare a zâmbit larg. A venit spre ea sprijinit în cârje.

— Sunt atât de mândru de tine, a zis el și a strâns-o în brațe.

Ea s-a desprins din îmbrățișare și l-a privit în ochi.

— Fără tine, n-aș fi reușit.

— Ce frumos din partea ta. S-a aplecat și a sărutat-o: Cred însă că ești în stare să duci la bun sfârșit orice ți-ai pune în minte.

Rose i-a mângâiat părul în care apăruseră fire albe.

— Întotdeauna ai știut cum să mă faci să mă simt bine.

— Ce-ai de gând să faci cu cartea?

— Vreau s-o public, cu toate că mai am simțul datoriei în suflet. În afară de asta, mi-e greu să nu țin seama de urmări dacă îmi încalc jurământul de a păstra secretul. În minte i-a apărut imaginea lui Churchill cu trabucul între dinți. Sunt convinsă că Churchill a aprobat Operațiunea Jericho, fie ca să împiedice execuția deținuților francezi, fie pentru că s-a gândit că raidul aviației britanice asupra închisorii l-ar fi făcut pe Hitler să se întrebe unde urma să aibă loc invadarea Franței. Oricum ar fi fost, el mi-a salvat viitorul soț.

— Și viitorii noștri copii, a zâmbit Lazare.

Un val de recunoștință i-a umplut lui Rose sufletul.

Lazare o ceruse în căsătorie în mai puțin de o săptămână după ce se reîntâlniseră la Paris. O lună mai târziu, erau căsătoriți și s-au mutat împreună în apartamentul lui Lazare. La scurt timp după aceea, Rose a fost chemată de Ambasada Britanică să ocupe un post de secretară. Ambasadorul a susținut că îi fusese recomandată de la nivel înalt, dar nu a dorit să dezvăluie de către cine. Disperată să găsească ceva de lucru, a acceptat, bănuind că acel post fusese aranjat fie de către Churchill, fie de către SOE.

În timp ce Rose a început astfel o carieră de lungă durată ce avea să fie plină de satisfacții, Lazare a lucrat mai departe ca jurnalist la *La Chronique*. Cu toate că principala sa îndatorire era să scrie despre evenimentele externe, el și-a propus ca obiectiv personal să convingă guvernul francez să denunțe rolul avut în Holocaust și revizionismul istoric care nega vinovăția Franței pentru arestarea în masă a treisprezece mii de evrei parizieni în 1942. Timp de două decenii, guvernul francez a respins ideea de a-și cere scuze pentru rolul jucat de polițiștii francezi în razia de la Vél d’Hiv, însă Lazare nu a renunțat. „Într-o zi, îi spunea el deseori lui Rose, președintele nostru va recunoaște că a fost o crimă comisă de Franța.“

Rose era convinsă că perseverența lui Lazare l-a ajutat și să meargă. În ultimii doisprezece ani, suportase încă două operații, una la bazin, cealaltă la picioare. Uneori, durerile sale erau insuportabile, mai ales iarna. Nu se

plângea însă niciodată. De două decenii, le dovedea doctorilor că s-au înșelat, amânând prognosticurile lor că va sfârși într-un cărucior. În pofida suferinței sale, Lazare ajutase constant la creșterea fiului lor, Charlie, și a fiicei lor, Magda.

Charlie, numit după fratele căzut la datorie al lui Rose, era primul născut. Un băiat sensibil și inteligent, căruia îi plăcea la nebunie să îl viziteze pe Lazare la ziar. Aflat acum în ultimul an de studii la Universitatea din Paris, Charlie visa să ajungă jurnalist, la fel ca *Papa*. Magda, numită așa în onoarea lui *Maman*, bunica din partea lui Lazare, se născuse la doi ani după Charlie. Un copil afectuos și talentat, Magda adora să picteze și să sculpteze, și de multe ori decora apartamentul familiei cu tablouri și sculpturi cu pisici. Magda, care era acum o tânără frumoasă, studia la École Nationale Supérieure des Beaux-Arts.

Bunicii lor pieriseră în război, dar Claudius, bunul prieten și camarad din Rezistență al lui Rose și Lazare, suplinea de minune lipsa acelora. După eliberarea Franței, Claudius a deschis o cafenea în Montparnasse și avea mereu o măsuță liberă, unde Magda și Charlie să vină după ore și la sfârșit de săptămână. Magda și Charlie căutau lumea lui Claudius. Iar Claudius prețuia timpul petrecut cu copiii, răsfățându-i cu prăjituri delicioase, ciocolată caldă și cadouri, așa cum face un bunic adevărat.

— Am ceva pentru tine, a zis Lazare.

Rose a făcut ochii mari. Lazare dus mâna la buzunar și a scos o broșă de aur în stil Art Nouveau, în formă de libelulă.

— Este minunată, a zis Rose, și a mângâiat cu degetul o perlă încrustată în lucrătură.

Soțul ei i-a prins-o pe jachetă.

— Am așteptat să termini cartea ca să ți-o dăruiesc.

— *Merci*.

Rose l-a îmbrățișat și l-a sărutat pe obraz.

— Te susțin în orice decizie iei în legătură cu manuscrisul.

Ea s-a uitat în ochii lui.

— Nu te voi subestima niciodată.

— Nici eu, *chérie*.

I-a dus mâna la buze și a sărutat-o.

Dinspre ușă s-a auzit zgomot de cheie. Charlie și Magda au intrat înăuntru, urmați de Claudius, care ducea o coroană de flori – gladiole, garoafe și crizanteme.

— O, ce frumoasă este! a exclamat Rose.

Claudius și-a scos basca și a zâmbit larg, cu multe riduri la colțul ochilor.

— Florăreasa a făcut un aranjament extraordinar.

— Îți mulțumesc că te-ai dus s-o ridici, a zis Lazare.

— Pentru mine este o onoare, i-a răspuns Claudius. Am verificat să apară toate numele pe panglică.

Charlie și Magda au sărutat-o pe Rose pe amândoi obrajii.

— Cum te simți, *Maman*? a întrebat-o Charlie.

Simte că va fi o zi grea pentru mine.

— Foarte bine, a zis Rose. Îi am pe toți cei dragi alături.

Magda a aruncat o privire spre manuscrisul de pe biroul lui Rose.

— Mi-ar plăcea să știu mai multe despre ce-ai făcut în timpul războiului.

Mâna lui Rose s-a dus la broșă. *Am fost agent SOE, și numele meu de cod a fost* Libelula.

— Vreau ca tu și Charlie s-o citiți într-o bună zi.

Magda a zâmbit.

În copilărie, Magda și Charlie îi întrebau uneori pe părinți cum a fost în război. La urma urmei, era imposibil să le fie ascunse infirmitatea lui Lazare și cicatricile de pe spatele lui Rose. Ca niște părinții grijulii, Rose și Lazare nu le-au dat amănunte. În schimb, s-au străduit să-i învețe pe copii ce valoare au libertatea, egalitatea și dreptatea, și să-și amintească mereu de oamenii care și-au dat viața pentru eliberarea Franței. Acum însă, Magda și Charlie erau aproape adulți, și întrebările despre trecutul părinților erau tot mai dese. *În cele din urmă, au să afle totul*, și-a spus Rose.

O oră mai târziu, Rose, Lazare, Charlie, Magda și Claudius au ajuns pe Avenue des Champs-Élysées. În timp ce se îndreptau spre mulțimea adunată la *Arc de Triomphe*, Rose a simțit o strângere de inimă. *Atâtea vieți pierdute. Mama, tata și fratele meu. Părinții lui Lazare. Muriel. Felix. Un milion de francezi și de britanici. Milioane de evrei nevinovați*.

Lazare și-a mutat o cârjă și a tras-o pe Rose spre el. Ea s-a rezemat de umărul lui, și în următoarele patruzeci de minute au ascultat ceremonia de

Ziua Victoriei în Europa, comemorând milioanele de bărbați, femei și copii care și-a pierdut viața pentru a elibera Franța și Europa de tirania nazistă. După terminarea solemnității, în timp ce mulțimea de parizieni și de veterani a început să se împrăștie, Lazare i-a condus la Arc de Triomphe.

Claudius i-a înmânat coroana lui Rose. Ea a îngenuncheat, a așezat florile la picioarele monumentului, apoi și-a împreunat mâinile. S-a rugat în tăcere ca lumea să nu mai treacă printr-un război mondial și ca oamenii care și-au dat viața pentru ca generațiile viitoare să aibă șansa de a trăi în libertate să nu fie uitați niciodată.

NOTA AUTORULUI

În timp ce mă documentam pentru *Mesagerul secret al lui Churchill*, am fost fascinat de Operațiunea Jericho, un raid aerian executat de Forțele Aeriene Regale (RAF) asupra închisorii din Amiens controlate de naziști. Obiectivul misiunii – care a avut loc pe data de 18 februarie 1944, cu o zi înainte de executarea a o sută de deținuți din Rezistența Franceză – era de a distruge zidurile închisorii și de a elibera toți deținuții. Atacul îndrăzneț cu avioane Mosquito, care a fost filmat dintr-unul dintre ele, a reușit să producă o breșă în zidul exterior al închisorii și să distrugă o gheretă a paznicilor, dar prețul plătit a fost mare. Din cei 717 deținuți, 102 au fost uciși, 74 răniți, și 258 au evadat, dintre care 182 au fost prinși. Am fost surprins să aflu despre controversa legată de persoana care a ordonat raidul și de întrebarea dacă acesta a fost necesar. Unii consideră că misiunea a fost pusă la cale de Direcția de Operațiuni Speciale (*Special Operations Service* – SOE) sau de Rezistența Franceză, în timp ce alții sunt de părere că a fost concepută de britanici ca diversiune, pentru a induce în eroare serviciile germane de informații în privința adevăratului loc de debarcare a Aliaților, prevăzută a se desfășura câteva luni mai târziu. Misterul care înconjoară Operațiunea Jericho – adevăratul ei scop și persoana care a autorizat-o – a fost punctul de plecare în scrierea acestui roman.

În timpul cercetării, m-a captivat tot mai mult SOE, direcție cunoscută și ca „armata secretă a lui Churchill“. În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, 39 dintre cei 470 de agenți SOE din Franța ocupată erau femei, majoritatea îndeplinind misiuni de curierat și transmisiuni radio. M-au impresionat curajul și dârzenia lor de a-și pune viața în primejdie pentru eliberarea Europei de sub ocupația nazistă. Multe dintre aceste femei curajoase au fost prinse, torturate și ucise, și câteva dintre ele mi-au servit drept sursă de inspirație pentru a crea personajul Rose Teasdale. De

exemplu, spiritul de lider, abilitatea de a mânui armele și acoperirea de comis-voiajoare de cosmetice au fost inspirate de Pearl Witherington. Drumul plin de pericole de peste trei sute de kilometri făcut pe bicicletă în două zile mi-a fost sugerat de un act de curaj similar al lui Nancy Wake. Experiențele lui Odette Sansom mi-au fost de asemenea utile în crearea episoadelor legate de interogatoriul și tortura îndurate din partea Gestapoului, ca și pedeapsa prin izolare de la lagărul de concentrare Ravensbrück. Îmi exprim speranța că povestea de față va aduce un omagiu curajoaselor femei din SOE.

Am fost fascinat, pe lângă SOE, și de Camera 60 din Cabinetul de Război al lui Churchill, aflat într-un buncăr. Dactilografele și centralistele care lucrau acolo erau civile. O parte dintre ele rămâneau în buncăr zi și noapte, dormind între schimburi într-un spațiu aflat la un nivel inferior, numit „doc“. În timp ce căutam informații, am dat peste un interviu extraordinar, filmat cu Joy Hunter, care fusese dactilografă în acel Cabinet de Război. M-au captivat istorisirile sale despre modul de comportament cordial, înțelegător și uneori plin de umor al lui Churchill față de personalul civil. Interviul mi-a stârnit curiozitatea și m-am întrebat ce s-ar fi întâmplat dacă Churchill ar fi intervenit ca una dintre femeile din Cabinetul de Război să fie recrutată pentru armata lui secretă. Atunci mi-am imaginat-o pe Rose ca dactilografă transformată în agent SOE.

Misiunea lui Rose în cadrul Secțiunii F a SOE este inspirată din acțiunile reale ale rețelei *Doctorul*, cunoscută și ca *Prosper*, după numele organizatorului. Rețeaua *Doctorul* a fost infiltrată în 1943 de către Serviciul de Securitate (SD), o agenție nazistă de informații. Prăbușirea rețelei și a subcircuitelor ei a dus la arestarea a aproape treizeci de agenți, precum și a sute de patrioți francezi care colaborau cu SOE. În *Mesagerul secret al lui Churchill*, rețeaua lui Rose, numită *Magicianul*, este un subcircuit fictiv în cadrul rețelei *Doctorul*. Am inventat-o pentru a da cititorilor o imagine a evenimentelor care au avut loc în timpul căderii adevăratei rețele *Doctorul*, ca și pentru a crea o legătură cu Operațiunea Jericho, care a rămas o enigmă până în zilele noastre.

Pentru mine, a fost o onoare absolută și o plăcere să studiez viața lui sir Winston Churchill. Am petrecut multe ore agreabile citind și ascultându-i

discursurile, precum și cercetând cu de-amănuntul lucrările despre viața sa personală, cum ar fi despre Chartwell, vila sa, ori despre pasiunea pe care o avea pentru peștii aurii. M-am străduit să îl prezint ca pe un lider încrezător în vreme de război, care a insuflat speranță în ceasurile cele mai grele, dar și să dezvălui aspecte ale personalității sale mai puțin cunoscute, cum ar fi conduita sa față de personalul civil din buncăr. Mi-am propus, de asemenea, să arunc o lumină asupra relației sale complexe cu conducătorul Franței Libere, Charles de Gaulle.

Am descoperit în cercetările mele multe evenimente istorice deosebite, pe care le-am introdus cu fidelitate în firul epic. Astfel, primăvara anului 1942 a fost momentul în care SOE a început să recruteze femei pentru misiunea de agent secret. Rose a fost parașutată la periferia Parisului la câteva luni după ce primele agente SOE, Lise de Baissac și Andrée Borrel, au aterizat în Franța ocupată, pe 24 septembrie 1942. Arestarea părinților lui Lazare este plasată pe durata raziei de la Vél d'Hiver (16–16 iulie 1942), când poliția franceză a arestat peste treisprezece mii de evrei din Paris, inclusiv peste patru mii de copii, care au fost apoi trimiși în vagoane pentru animale în lagărul de concentrare de la Auschwitz. Întâlnirea dintre Churchill și De Gaulle – în care se discută controversata debarcare din decembrie 1941, organizată de Franța Liberă în două insulițe din apropierea coastei canadiene a Newfoundland, aflate sub controlul Regimului de la Vichy – a fost folosită pentru a sublinia abilitățile lingvistice ale lui Rose, atrăgând astfel interesul lui Churchill pentru recrutarea ei de SOE. Am încercat să respect cu precizie desfășurarea evenimentelor din lagărul de la Ravensbrück, inclusiv marșul morții și eliberarea de către Armata Roșie Sovietică. Pe deasupra, am urmărit să descriu cu exactitate diferitele tipuri de avioane ale Forțelor Aeriene Britanice, precum și pregătirea și echipamentul furnizat agenților SOE. Orice inexactitate istorică din această carte îmi aparține în exclusivitate.

În roman sunt prezente numeroase personalități istorice, iar Winston Churchill în mod special. Este important de subliniat că *Mesagerul secret al lui Churchill* este un o lucrare de ficțiune și că în scrierea ei mi-am luat unele libertăți creative. Pe lângă Winston Churchill, apar și Charles de Gaulle, căpitanul Selwyn Jepson, maiorul Gavin Maxwell, Hugh Dalton,

Maurice Buckmaster, Dominique Ponchardier, Josef Kieffer și *Alphonse* (numele de cod al agentului SOE Tony Brooks). Consider că este nimerit să îl evidențiez pe căpitanul Selwyn Jepson, autor britanic de cărți polițiste, care a îndeplinit funcția de ofițer de recrutare al SOE. A fost un puternic susținător al agenților femei, considerând că acestea aveau abilitatea de a acționa singure cu un curaj mai mare decât bărbații. Cu toate că interviul său pentru recrutarea lui Rose este fictiv, l-am inclus deoarece cred că el exprimă spiritul cărții. Am inventat, de asemenea, convorbirea telefonică a lui Churchill cu Hugh Dalton, ministrul economiei de război, căruia i-a delegat responsabilitatea pentru armata sa secretă. Documentarea mea nu a identificat dovezi ale implicării directe a lui Churchill în recrutarea anumitor persoane în SOE. De asemenea, catacombele din Paris au fost prezentate în roman ca ascunzătoare pentru Lazare și grupul său din Rezistența Franceză. În cercetările mele am întâlnit unele afirmații că Rezistența le-a folosit într-adevăr în timpul ocupației germane. Cu toate că nu am găsit nume de luptători din Rezistență, pur și simplu nu am putut să nu le includ ca fundal în povestea despre lumea subterană a Parisului.

Cruciale pentru munca mea de documentare au fost mai multe cărți, documentare și arhive istorice. Astfel, *SOE in France 1941−1945*, semnată de maiorul Robert Bourne Paterson, și *Shadow Warriors of World War II, the Daring Women of the OSS and SOE*, de Gordon Thomas și Greg Lewis, au fost extrem de utile în înțelegerea rețelelor britanice din Franța, precum și a motivațiilor și experiențelor agentelor SOE care și-au riscat viața pentru a elibera Europa. *Ravensbrück: Life and Death in Hitler's Concentration Camp for Women* de Sarah Helm a fost o sursă excepțională de informare privind atrocitățile din lagărul german de concentrare unde au fost deportate exclusiv femei. La fel și filmul din 1947 *School for Danger*, produs de RAF Film Unit pentru Biroul Central de Informații, care mi-a oferit o perspectivă extraordinară asupra pregătirii și plasării agenților SOE. În plus, jurnalul de știri din 1944 *The Jail Breakers,* realizat de British Pathé, a inclus înregistrarea raidului RAF asupra închisorii din Amiens – o sursă extraordinară pentru a scrie episodul Operațiunea Jericho.

A fost un privilegiu pentru mine să scriu această carte. Intervenția curajoasă a agenților britanici ai SOE și a Rezistenței Franceze din timpul

celui de-Al Doilea Război Mondial mă vor inspira totdeauna, și nu îi voi uita niciodată pe cei treisprezece mii de evrei parizieni care au fost arestați de poliția franceză. Îmi voi aminti întotdeauna de ororile din lagărul de concentrare Ravensbrück, în care au fost prizoniere aproximativ 130 000 de femei, dintre care se estimează că au fost ucise între 30 000 și 90 000. Am speranța că această carte va aduce un omagiu bărbaților, femeilor și copiilor care au pierit în război. Cartea *Mesagerul secret al lui Churchill* nu ar fi fost posibilă fără ajutorul multor persoane speciale, cărora le sunt veșnic recunoscător :

Adâncă gratitudine strălucitului meu editor, John Scognamiglio. Îndrumările, încurajările și entuziasmul lui John mi-au fost de un imens ajutor în scrierea acestei cărți.

Multe mulțumiri minunatului meu agent literar, Mark Gottlieb, pentru susținere și consiliere în periplul meu ca autor. Mă simt extrem de norocos că Mark este agentul meu.

Profunda mea apreciere pentru agenta mea de presă, Vida Engstrand. Îi sunt adânc recunoscător pentru eforturile sale neobosite de a-mi promova cărțile în rândul cititorilor.

Sunt plin de recunoștință față de autoarea Kim Taylor Blakemore, parteneră în munca de scriere. Rapoartele noastre săptămânale de înregistrare reciprocă a progresului ne-au ajutat să terminăm manuscrisele la timp.

Sincere mulțumiri Grupului de Scriitori Akron și echipei mele de cititori avizați: Betty Woodlee, Dave Rais, John Stein, Kat McMullen, Gus Yanez, Carisa Taylor, Sharon Jurist, Rachel Fregiarro, Tim Carroll și Devin Fairchild. Mulțumiri speciale din inimă pentru observațiile făcute la o primă variantă a manuscrisului.

Această carte nu ar fi fost posibilă fără dragostea și susținerea soției mele, Laurie, și ale copiilor noștri, Catherine, Philip, Lizzy, Lauren și Rachel. Laurie, ești – și vei fi mereu – *mi cielo*.

În colecţia **Raftul Denisei** au apărut

Jessie Burton, *Confesiunea*
Matteo Strukul, *Michelangelo ereticul*
Daniela Krien, *Iubirea în caz de urgență*
Anaïs Nin, *Henry şi June*
Romain Gary, *Lady L.*
Ann Patchett, *Casa olandeză*
Lev Tolstoi, *Anna Karenina*
Kate Morton, *Grădina uitată*
Laura Imai Messina, *Ce încredinţăm vântului*
Kate Morton, *Casa de lângă lac*
Maria Stepanova, *În amintirea memoriei*
Christian Escribà, Sílvia Tarragó, *Cofetăria cu miracole*
Ludmila Ulițkaia, *A fost doar ciumă*
J.M. Coetzee, *Moartea lui Isus*
Norris von Schirach, *Cei mai frumoși ani din viața lui Anton*
Evgheni Vodolazkin, *Istoria Insulei*
Cho Nam-joo, *Kim Jiyeong, născută în 1982*
Simona Lo Iacono, *Albatrosul*
Anaïs Nin, *Delta lui Venus*
Nikos Kazantzakis, *Ascensiunea*
Heather Morris, *Poveşti despre speranţă*
Nick Bradley, *Pisica şi oraşul*
Anthony Doerr, *Despre Grace*
Kate Morton, *Casa de la Riverton*
Julie Orringer, *Portofoliul fugii*
Susana Fortes, *Iubirea nu e un vers liber*
Paula McLain, *Când stelele se întunecă*
Narine Abgarian, *Din cer au căzut trei mere*
Susan Choi, *Exerciţiu de încredere*
Akira Mizubayashi, *Inimă frântă*
Laura Lindstedt, *Prietena mea Natalia*
Romain Gary, *Marele vestiar*

Yōko Ogawa, *Poliţia Memoriei*
Etgar Keret, *Haide, zboară odată*
Care Santos, *Voi merge pe urmele paşilor tăi*
Guzel Iahina, *Trenul spre Samarkand*
Avni Doshi, *Zahăr ars*
Chris Cander, *Greutatea unui pian*
Lorenzo Marone, *Un băiat ca toţi ceilalţi*
Zülfü Livaneli, *Serenadă pentru Nadia*
Thomas Mann, *Moartea la Veneţia*
Clarice Lispector, *Cea mai mică femeie din lume. Proză scurtă 1940–1964*
Yukio Mishima, *Confesiunile unei măști*
Nikolai Leskov, *Lady Macbeth din Mţensk*
Francesc Miralles, Ángeles Doñate, *Un ceai la capătul lumii*
Yukio Mishima, *Zăpada de primăvară*
James Salter, *Un joc şi o desfătare*
Ismail Kadare, *Înfruntare la nivel înalt: Misterul convorbirii telefonice Stalin–Pasternak*
Anna Hope, *Aşteptări*
J.M. Coetzee, *Așteptându-i pe barbari*
Melanie Benjamin, *Viscolul copiilor*
Maja Lunde, *Ultimii cai din stepă*
Yukio Mishima, *Cai în galop*
Heather Morris, *Trei surori*
David Foenkinos, *Familia Martin*
Alex Schulman, *Supravieţuitorii*
Teru Miyamoto, *Vis de primăvară*
Ingeborg Bachmann, *Malina*
Yukio Mishima, *Templul Zorilor*
Quentin Tarantino, *A fost odată la Hollywood*
Aleksandr Soljenițîn, *O zi din viața lui Ivan Denisovici*
Polly Samson, *Un teatru pentru visători*
Rose Tremain, *Insulele iertării*
Yukio Mishima, *Îngerul decăzut*
Fiona Davis, *Leii de pe Fifth Avenue*

Yaniv Iczkovits, *Fiica măcelarului*
Natsuko Imamura, *Femeia cu fustă violet*
Anaïs Nin, *Spioană în casa dragostei*
Janice Y. K. Lee, *Profesoara de pian*
Jay Parini, *Ultima gară*
Jane Smiley, *Perestroika la Paris*
Alan Hlad, *Mesagerul secret al lui Churchill*

Raftul Denisei

Autorul bestsellerului internațional **Lungul zbor spre casă**

Alan Hlad

Mesagerul secret al lui Churchill

roman

book